Course intended for juniors the use of monks who could thus comprehend the author's meaning in giving the rules, cautions & advice contained in the volume. In this Ms. the author is called Hugo de Folleio. It is written in the small [illegible] monastic hand called ancienne bâtarde, or lettre de somme with contractions, but very neat & legible size 5 in. by 4 in. Strongly bound in pigskin

De Claustro Animæ.

An original XVth century Ms. containing a monastic copy probably written for a French religious house, of the popular mediæval devotional work "on the Cloister of the Soul." It was ~~written~~ first composed ~~in the 12th century~~ in the XII.th century by Hugo de Folieto who according to the colophon of this Ms. is said to have been Prior of the Augustinian monastery of St Lawrence at Amiens — but it has often been attributed to Hugo de St. Victore, Abbot of the celebrated Abbey of St. Victor at Paris. Migne, in his great work called Patrologia, has printed it with the works of Hugo de St. Victore but rightly assigns it to its true author. On the other hand, ~~the~~ Haydn's Biographical Dictionary Edited by Payne, has fallen into the error of assigning the known works of Hugh de St. Victore to this author, whom it calls Hugues de Fouilloi.

The subject is the government of the soul of man which is treated as a monastery of which every man is his own Abbot or prior — and is of course intended for the use of monks who could thus comprehend the author's meanings in giving the rules, cautions & advice contained in the volume. In this Ms. the author is called Hugo de Folleio. It is written in the small French monastic hand called ancienne bâtarde, or lettre de somme with contractions, but very neat & legible. Size 5½ in. by 4 in. strongly bound in pigskin

59 **MS. on Vellum.**—A Fifteenth Century Manuscript, "On the Cloister of the Soul," the first leaf commencing "Prolgus dñi Hugonis de Folleio libri pmi de clausti aie," being a Popular Mediæval Devotional Work, sometimes attributed to Hugo de St. Victor, *written in the "ancienne bâtarde" hand on* 178 *leaves of vellum, the initial letters and borders in red and blue,* sm. 8vo, pigskin, £2 10s *Sæc. XV.*

135

Prayers &c &c &
the
Boundaries of the Monastery
in 39 Chapters Curious MS



G. Elliott pr: ~~oo~~ [illegible]

G Elliott

Incipit prologus domini hugonis de folleio libri
primi de claustro anime in quo eciam libro continen-
tur septemdecim capitula de eo quid no-
ceat claustralibus. Capitulum i.

Rogasti nos frater amantissime. ut nos
aliquod remedium temptacionum videlicet
spiritualis delectacionis ferculum. fratribus
nobiscum commorantibus quereremus ac
propinaremus. Onesime frater et amice. In solitudine
enim veteris testamenti. paucas radices salutif-
feras repperi. ex terra vero ewangelii bene culta.
quosdam fructus boni saporis attuli. ex libris
autem expositorum et aliorum quorundam sapientum qua-
si ex agris latis ortis quosdam flores collegi. ut
in unum congesta locum. suavem reddant odorem.
Ex radicibus itaque id est ex sentenciis veteris tes-
tamenti aliquod remedium sanitatis. infirmi
ruminando percipere possunt. Fortiores vero quasi fruc-
tu ewangelii tanquam ex opere bono reficiantur. De-
licati autem. diversis exposicionum floribus. me-
tem dulciter delectent. Sic etiam paulus apostolus Act. 28.
apud miletam insulam egressus de navi col-
legit multitudinem sarmentorum. Et socius qui
secum de maris periculo evaserant. igne ff
frigus accenderet. Unde beda super actus apostolorum

Fermenta inquit sunt · dicta quelibz ex
hortacionu · que ad attendendum caritatē fa
lerem integritate decrepita septimam · q̄ fi
Moraliter — frondibz sunt excisa ramor · Moraliter igit
mare · mundu · nauis · huius secli vita · naufra
giu nauis · vite peccatu · egressio de mari · re
nunciatione mundi · insula que mari supereminet,
petra recte confessionis · paulus · illos q' verbo
predicacionis frigidos ac pigros fratres ex vn
dis mundane tempestatis abstractos · excitat
ad amorem xpi · fermenta · exhortacionis vba
ignis · caritate designat · Per viperam vero que p
cessit ex calore · inimicus spc · siue detractores
vestitatis designatur · Que inuasit manu pauli
i · opus doctrine spiritalis impedire nititur · de
tractionis morsus inferendo · & immundic virus in
fundendo · Hanc viperam semper exhorresco · & ne
detractionis virus inferat · egrum est vt caute
m' · Nulli igitur fratrum patefacias nomen
ne ex insipiencia auctoris · & persone vilitate
operis mei labor vilescat & ne vipera eius ma
nu inuadere debeat · agnoscatur · Placeat q̄
huius opusculi spacium in q'tuor libellos rele
Aug'. — uare metas gracia studii · sicut vt ait beatus
augustinus · ita lib' termino reficit lectoris

intencio. sicut labor viatoris hospicio
premium. quinque quid noceat claustralibus vt
mundum renunciare volentibus. continet. Secun
dus vero claustralis initialis ordinacionem. in quo
tenet homo exterior. docet. Tercius vero claus
trum ordinat. Quartus claustralis habitacionem non
manufacte. que est in celo. que nedum appetenda.
et summe abluenda scilicet per Ihesum Christum pacem quam
ibi habet cum subiectis. hic hortatur fratribus
exhibendum. Explicit prologus. incipit liber primus.

Incipientibus edificium. querendus est locus funda Capitulum primum
menti. ne suppositi pariete corruentes inclinet
se ad yma. Solent enim et hoc facere nobi
les in firmitate edificiorum volunt. eruta et elec
ta terra. super firmam petram edificium suum po
ne fundamentum. licet inuestiam immo labo
re et vsura et tamen sacio. diuisorum edificiorum.
Ampla etenim sibi reges edificant pala
cia. set domus illorum sepulcra eorum in eternum.
Turres firmas in summis montibus locant.
vallum aggere. et muro cingunt. vt mon
tes non sanis manibus set pompa transfererunt.
circumductis aqua in fluminibus. expellu
nt hostium vires. nichil tamen horum morti
contradicere potest// Episcopi domos non hic london episcopi edificantes super firma

nupes ecclesiis magnitudine construunt. pictos
delectantur here thalamos vestiunt ibi yma
gines preciosis colorum indumentis. pauper ante. sine
vestibus incedit. et vacuo ventre clamat ad os
tium. O mira delectacio. troianos gestat paries
pictus purpura et auro vestitos. et christianis ne
gant veteres pannos. Grecorum exercitum dant et
arma. hectori clipeus datur auro splendens
pauperi vero ad hostium clamanti non porrigitur
pannus. et ut verum fatear spoliant sepe pau
peres. ut vestiant lapides et ligna. Ornant
pretoria columpnis. fores domibus anteponunt
que utinam pauperes includerent. non exclude
rent. Cives urbium suarum municiones studio
se disponunt. ut sic hostium incursus repellant.
excubias ordinant. vectes ferreos portis mise
runt. portas suas muniunt custodibus. Sed tu domine
pone custodiam ori meo. ut non delinquam in
lingua mea. Monachi sibi claustra faciunt
quibus homo exterior teneri possit. sed utinam
claustra facerent. quibus homo interior ordinate te
neretur. Sic fies. sic quidam turres edificant.
ut scientias rapiant. Alii sola delectacione
et superfluitate gaudent. alii necessitate

a timore ne opprimantur a potentibus et dyvinis
laboribus non cessant. Claustrum unde ipsi custo-
dium aliis coponunt. Et sicut regum munitio cum
per instrumenta munitur se et intus fraudes
inimicorum excludit, sic homo exterior et ho-
mo interior intus munimina claustri positi contra
hostis insidias et temptationem per fragiles cur-
sus effugiunt. // Utile itaque esse credimus ut
intus dicatur persone due. Ut quod in rebus sub-
tilioribus obscurum latet, per res certas subiacen-
tes liquidum fiat. Sicut etiam si duo socii
aliquid intrarent claustrum sine custodia cum ab hos-
tibus impugnari deberent, quorum unus esset dis- Officium discreti
cretus alter indiscretus unus piger alter expe-
ditus, sic homo interior et homo exterior. Dis-
cretus in die inimicos parat, erigit propugna-
cula et defensoris loca singulis assignat officia
a precessendo iniungit quibusdam sociorum concor-
diam docet, remunerandi tempus indicat, ne fames
que clausis intrat foribus intus armatos
victorie optineat principatum. Fraude dum
iunt ne per aliquam hostis ingrediatur. Sed ante
omnia perseveranter pacientie constantiam
habendam fore predicat et hortatur. In nocte vo-

excubias ponit. distinguit p vigiles. Somp̄no
lentos increpat. et p̄ ceteris sepissime socium
excitat qr piger e. docet. qr indiscretus e.
Si ante pximus hostes accedat. machina
menta belli pparet. acies iamia puls͡et.
tunc exit armatus. sustinet hostes. ump
bz hostium incursus repellit. qr expeditus
e. puinencia machinamenta dissipat.
quia discretus e. Sic agit discretus. no ad
tepus. s3 assidue ne ab adūsariis trada
tur. excruciatori mittatur in carcerem. trha
tur ad tormenta. Istius vita. mores in
struit audiencium. loq de eo. scia debilium
mentibz pbet affectu. Audis cum bonum
diliget. et velle fieri. magna ps boni
tatis e. Hoc e fres officium discreti et ex
pediti. Indiscreti ante et pig officium e.
impedire discretu. tardare expeditu. Hinc
talia agente labor expediti. discreti
doctam puidenciam. sunt facti participem lau
dis et glorie. Cum ante liberatur ab hos
tibz castris. cum socio suo dum sui grāin sea
pt et remunerat cum eodem. Sic contingit
cui fratres vt piger et trahat ad puium. s3

Officium indiscreti

sepius euenisse quam in hac societate cogno
uimus. Ayax res. Iste quod talis ante fuit. cuius
probitas licet dampnosa nimis extitisset. ab hos
tibus tamen meruit laudari. cuius imprudencia: co
actor nimis extitit. Iste talis dico assidui
tate quidem a socio uictus pigro consentit.
indiscretum patitur. uagante sequitur. Ecce
fres piger expeditum luctando deicit. dis
cretum indiscretus decipit. Sic uagantes ex
castris ab hostibus capiuntur. recipiunt pro
nimie pena: pro labore supplicium. Adapte
tur quidem proporcionalis similitudo. ostendatur in homine
interiori et exteriori: quod contigisse potuit
in predictis duobus. Hominem enim exteriorem. uidemus
carne nostra: nemo dubitat indiscretum
fore et pigrum. Alium uero .i. hominem interiorem
ex natura sua discretum et expeditum. benig
nitas creatoris plasmauit. Ecce enim clau
stri .i. castri dei intrauerunt ambo. Ecce un
dique hostium turbe conclamant. quidam mina
tur ut terreat. blandiuntur alii ut decipi
ant promittunt eciam aliqui ut pertrahat. insidi
antur fere omnes ut rapiat. Sit nunc illes
fere sunt. non est qui faciat bonum non est usque ad

vim. Exterius mundus totus crepitantibus obstrepit. intus
vero sagittat in occulto recti corde. Volant ig
nea tela. confligunt hostes cominus. moriuntur
multi. nullus sine vulnere. vix unus dici periculum
evadere potest. Sicut diximus diabolus per ipsos
quos de exercitu suo claustralibus immittit ut te
mptet eos per alios blanditur ut decipiat per
aliquos persequitur et provocat. per reliquos insidia
tur ut rapiat. Quod si sit qui immittat homini in
teriori et exteriori in interiori claustri munitiones
positus vel eciam aliquibus aliis de reminiscencie
seculi cogitationibus. In primis audiat bonitas
vestra. Cum aliquis frater virum claustralem intra
vit. vel cum adhuc positus in seculo. admo
nente spiritu sancto gracia de reminiscencie huius mun
di aliquid cum amaritudine mentis cogitare
cepit. tunc inde huius princeps per delectationem
minas mentem. per voluptatem varietates
terrores accumulat. Qualiter autem per delec
tationem temptabat antiquus hostis minia
ri non desinat. notum fieri forsitan non est
inutile. Qualiter delectacio nos revocat a bono
In primis enim hominem exteriore et exigue munere
cum pigro et indisposito socio comparamus fuit.

iii.

superius. delectacio ingredietur. Indicat enim religi
onis formam et consuetudines eiusdem. ceterum ad
infirmantes. Ostendit ei propositi difficultatem quomodo
tum sit non lapsu primis humane nature fragi
litas pretendit. vestis asperitate. lecti duricia.
vilium ciborum assiduitate. laboris intollerancia.
prelatorum crudelitate. fratrum discordia. me
tus interponit ocius. Addit etiam longa vigiliarum
nocturnarum spacia. claustri tedium. continuitatis
silencii horas ieiunij diuturnitate. et alia
et licet vilium subtraccionem. Et vt grauius terreat si
fieri posset. vt non dispensacionem prestat. quid
ex istis eueniat multi quererent. diligenter magistri
continuant. Cum ista imbecillitati carnis
aduersa fore testantur. si voluntate ista pa
timur. ipsam ex hijs premium beatitudinis ex
pectamur vel. Ex istis egritudines insanabiles
nasci tunc asserunt. non esse bonum nature
complexiones turbare. Cum ex subtraccione cibo
rum. minuitur complexiones. ex mutacione
complexionum turbacio nature contingit. ex
conturbacione nature infirmitas. ex infirmi
tate mors. // Ecce qualiter diabolus physi ¶ Dia(bolus) physi cam docet
cam docet. ecce medicus factus est. de com

plexionibus laborantur. infirmitates diversas vel te
nore religionis gravari predicant. Et ipse hoc. Non
ut mederi velit. sed ut occidere possit. non ut
egritudine curet. sed ut securius morte inse
rat. Videt ex subtraccione ciborum humanum corpus vires
posse minui. et ideo non tendit minuere egri
tudines. Timet enim per se sompnolenciam
deserere. et ideo laboris intollerenciam. et pre
sens vigiliarum spacia extendit. Videt ex pau
pertate humilitatem nutriri. Paupertas enim
Gregorius — ut ait beatus gregorius. bonis mentibus solet
esse custos humilitatis. et ideo querit occasi
ones quibus impediat humilitatis adventum.
Hec assidue replicans claustralibus non desinit.
hec pluribus de reconciliacione vindicat cogitu
tibus. Anteponit calliditas antiqui hostis. O
ingenium sine sapiencia. sed non sine malici
a. abstinenciam et ieiunium et cetera que super
diximus dampnat. et per ista naturam corporis
deficere asserit. et tamen superfluitatis vicium
tales per ipsam naturam suffocari. Vel expe
dire timens suos. Sicut siccus inimicus humani
princeps. hominem exteriorem vel carnem per delecta
cionem temporalium nutrit ut necaret. sic locu

immicōis hostis aggrederit' in s nomi ee debilio
re. Et homo interior disrecit atq expeditus viz
cum excitat timulus maior minaz. sine mo
ra sicas ad defensione accingitur. implens
illud qd beatus Ambr' dicit de archa noe. ¶ Ambr'
Boni custodis psencia incipit. ibi frequencia
or e. ubi nimi fragilior es sint. Dig'' socia
n ut no deficiant hortatur. salomonis uti ¶ Salomo
tur psilio dicetis. ffili accedens ad serui
tute dei. ppa aiam tuam ad tepetaco
ne. Docet pacoiabilis indistreciti qualit
debeat sustinere minas hostium. religionis
bonu comendat. delectacois & pessime vi
cem dapnat. monet eu ne abhorreat fluc
tuacom vite huius. qr ad tep'e. sz ponat
anchora spei & dicat. Expectabo eu qi sal
uu me fecit a pusillanimitate spe & te
pestate & no dabit motu fluctuacom
iusto. hortat' itm ne perturbet' in excu
tacoe sua ne conturbetur a voce inimici
& a tribulacoe patoris. sz dicat patus su
& no su turbatus. ut custodia mandata
tua. hiis & aliis multis incitamentis ho
interior psolatur exteriore. licet eu eo r

pugnetur et concupiscentie in exercitacione sunt. Cum
enim in se caro affligitur. vel stulticiam hominum pa
titur contemnit. tunc homo interior ut ait beatus Au
gustinus tedio et multorum ab hac circulacionis secularis
odio. Ut perficiat delectacionem in ipsa luctu co
nstituitur. et ideo dicit cum psalmista. Exaudi deus
deprecacionem meam et ne despexeris precem meam.
intende in me et exaudi me. Conturbatus eciam in
exercitacione sua petrus. cum ambulasset in
undis. vidit ventum validum venientem et
timuit. et cum cepisset mergi. clamavit dicens.
Domine pro salva me. A quo vento valido tur
batus est petrus. Ut ait beatus Augustinus cum exponeret illum
locum. turbatus est nunc a voce inimici. et a
tribulacione petere. sic temptat diabolus quos
libet per huiusmodi decepciones. a caritate re
movere. cum quasi clamantes cum apostolo quis nos
separabit a caritate christi tribulacio. an angusti
a. vel aliquid eorum que secuntur. et c. Nemo quasi
a caritate nos separet. qui enim caritatem
habent. antiquus hostis minas timere non pot
est. quia caritas fortis mittit timorem. nec in
pugnacionibus delectacionum cedet qui caritati
s vertitur clipeo. quia caritas paciens est

[margin: Augustinus; Petrus]

omnia sustinet. Hoc s(cilicet) dixit homo mitior et ex
citior utuntur ad defensionem ne ut nimis [illegible]
cantur: vel impugnationibus cedunt. Et h(ec)
de prima possessione sufficiunt. — Quod ex pul | Cap(itulum) iiij
Hinc per delectacionem temporalium — critudine
Frequentissime hostis iste animas — renocatur a bono.
ostendit. iste uero per pulcritudinem rerum diuersarum
inuenit. hominem blandit(ur) et decipit. Pulcritu
dinem enim delectatio adiuncta est. ita ut et
ipsa pulcritudo sit delectacionis causa. Ad
hoc illud pertinere credimus quod in ueteri tes
tamento scriptum legimus. Patriarcha Abraham. — De Abra
a quo cum separari vellet loth et dixit ei ut in — ham et loth
patrio eligende possessionis libertas. le
uauit oculos et aspexit omnem regionem
iordanis. que irrigabatur vniuersa antequam subuerteret dominus
sodomam et gomorram. sicut paradisus domini.
hanc ergo elegit. Sed postea cum diuersis reges
orti essent bellum. et cum quinque regibus captum
loth narrat historia. Quo capto. Abraham
enumerauit seruos suos uernaculos. et cum
trecentis decem et octo viris adeptus est vic
toriam. nepotem liberauit. Notate fratres
cum separari vellet loth ab Abraham. [illegible]

one aspexit iordanis que irrigabatur sicut p
aradisus dni et loci pulchritudine. Utilitati p
posuit. Infirmior enim ut ait beatus Ambrosius
Ambros. amena diligit. utilia fastidit. Sic non tempes
tiu loci pulchritudine ad amena descendit
iordanis. sic etiam ab hostibus captus unde
esse cognoscitur. Vocatur quoque loth exteriorem hominem
ne princeps huius mundi per pulchritudinem rerum
blandiatur ei. ne discedens a fide capi
atur ab hostibus. || Placeret forte alicui
si de adducto exemplo expressius loquerem.
Audiat diligens lector quod. qui non quos
volunt. vel qui volunt explanationes post hec li
bros. Audiat non me sed beatum Ambrosium
cuius hic auctoritate sequi volumus. Ut si
sit aliis verbis. vel eisdem verba ponentes
est. Ut ad maiorem instigationem loquar vale
Expositio moralis. amus. instigationes nominum non sit ...
tum difficile. Abraham etenim inspiratur
Abraham. loth. iordanis pater. loth declinatio. iordanis descensio. Sic
omnia in homine possunt adaptari. id est mens
iusti hominis quasi pater est et dominus. Sicut enim
pater filios providet. sic mens iusti cogitatio
nibus providet. et vigores sensuum motus quasi ...

primus

sic dulci paternitatis affectu regit. loth autem
declinatio dicitur. Separatur ergo loth ab abraham.
quando aliquis a iusticia mentis declinat. Duo
bus autem modis declinatio dicitur. Unde beatus am ¶ Ambrosius
brosius ait. Cum unus loth iusti declina ¶ Rom.
ret maluit hoc est corpore flagicium cune
ne inquinatur patrius. Cum declinaret a ¶ Declinatio duplex
bonum hoc est iusticia innocentie. statim inqui
batur flagicio. Separari dicitur loth ab abraham.
quia tamen non potuit eos suscipere. Ait enim be
atus ambrosius. Una inquit via morum
diversos non recipit. nam in qualitate sibi repug
nantes. Sic per terra una designatur. per loth
vero motus quidam viciorum declinantes
a iusticia mentis. per abraham mentis perfec
tio. Non potest enim eadem anima mentis perfectio
ne et viciorum simul multitudine capere.
quam ibidem separatio fieri contingit. In
separatione vero ipsi loth datur electio. Sicut
ut dicitur. Deflectentibus a deo anima est
inclinatio. Hinc est quod diabolus cum
in prima creatione a veritate vel a deo
discederet. primum superbie creatum nat
esse legitur. Unde et loth levavit oc

octos · quod est appropinquacie signum · Bethlehem e
in octos · septima superbie nota sed designat · Descendens a virtute diabolus · descen
dit de celo · Descendens ab abraham loth ·
ad oppida descendit iordanis · Descendit
enim ad oppida iordanis quia ut ait beatus
Ambrosius · virtutis consorcium deserit · qui
speciem eligit non virtutem // Sequitur autem
captiuitas loth · et quinque reges a quatuor
esse superatos · Isti quatuor sunt iiij reges qui
de quinque triumphauerunt et abduxerunt to
tam ciuitatem sodomorum · qui ceperunt etiam
Quinque reges. loth filium fratris abrahe · Quinque reges
ait beatus ambrosius quinque sunt sensus cor
poris · visus · auditus · odoratus · gustus et
Quatuor reges. tactus · Quatuor reges · illecebre cor
porales vel mundiales sunt · quia et corpus ho
minis et mundus · ex istis quatuor constituuntur
elementis · merito reges dicuntur quia habent
sine culpa dominatum · hec regina gaudet · Vnde
Apostolus. apostolus ait Non regnet peccatum in vestro mor
tali corpore · Sensus quinque sunt facile cor
poralibus delectacionibus et secularibus ce
dunt · et quasi dum eorum potestate capiuntur

corporales uite delectaciones et illecebras seculi hu-
ius non emat. in mentes que sunt spiritualis adherens
deo. quia se tota a terrenis separans. Delectacio omnibus
huius capitur. Unde Johannes ait: Ve habitantibus in (Johannes)
terra. Non utique omnes homines comprehendit. sunt enim
quidam in terris positi quorum conuersacio in celis est. Sed
eos qui terrene conuersacionis affectus. ita hunius
seculi uicerit gratia. Ergo fratres non habitatores. sed
incole simus terre huius. Accola uel ait Ambrosius (Accola)
diuersorum spem gerit. habitator autem omnem spem (habitator)
atque usum substancie sue illic collocat. ubi
habitandum putauit. Item qui est terre accola: habita-
tor est celi. Non autem habitator est terre. possessor
sed est mortis. Sic loth ille declinacio capitur:
dum habitaret in sodomis. Sciat ergo fratres ex-
terior homo loth et abraham ante oculos et hoc
utitur exemplari. ne pulcritudine seruum
tumsermone tactus. a socio uel est ab homine mu-
ore seperetur. De iiii^or diuersitatibus ~~temptacionis~~ Capitulum iiii^m

Sunt autem iiii^or diuersitates rerum que iiii.
ad pulcritudinem pertinent. quas uoca
mus causas temptacionum. que omni homini fugi
ende sunt. et maxime remanentibus hinc se
culo. uenientibus despectum. Et que sunt hee cause

temptacionum. et quare et quomodo fugiende. audientes in
inceatibus per capitulum meo patefaciamus exemplis.
¶ Prima tempt. Prima autem habetur ex loci amenitate. Ut cum
citates et oppida que non tamen ex situ loci ame
¶ Secunda ca. nitate recipiunt. Sed ex inhabitancium gratia. Secunda
vero causa. est locus diviciarum. Ubi enim divicie
¶ 3a ca. ibi peccatum. Tercia vero causa est personarum orna
tus. ut est eorum cura pingendi. et vestimen
¶ 4a ca. torum exquisita varietas. Quarta autem est mu
lierum species. quorum ut sunt voces blandiuntur auri
bus. et facies oculis. Licet quoque sunt ille iiij.or
cause temptacionum audivimus. nunc autem
¶ quare fugiende sint predicte quare fugienda sint. restat ut dicamus. Ideo
etenim fugienda sunt ista. quia ex pulchri
tudine mulierum. voluptas carnalis nas
citur. Ex varietate vero vestimentorum. affectus
placendi sumministratur. locus autem. vel urbes
et oppida. dant oportunitatem impetran
di quod placet. Ex diviciarum vero affluencia
quod placet impetrari solet. Hec sunt co
fluunt omnia ista ut perficiatur temptacio. et
¶ Cause tempt. pulcritudo ornatus oportunitas divitie ideo dicuntur temptacionum cause. Confert
enim pulcritudo delectacionem. ornatus
affectum. loci oportunitatem. divicie ef

fectu // Hec fuit ille continuo quia illa prima est
que fit temptacio. Secunda propter quam fit. Tercia in
qua fit. Tercia per quam adducitur ad actum.
In muliere enim speciosa delectacio carna
lis. que cum turpi non fieret, perficitur propter or
namentum. turpis placet. que sine orna
tu videntibus displicet. et esset despectui in
oportuno vero loco. sed ad finem perducitur. quia
inoportunitas impediret. Sed licet illa tamen
conservat licet pulcher sit. et perornatis vesti
bus incedas. si tamen desit pecunia. inveniet
ab illa competens dilacionis occasio. Vestitur ergo
ut pro pecunia. accepta temptacio finem perciperet.
et. // Bersabee uxor urie ethei cum lavaret   Ex primo pulcritudine.
se in solario domus sue propter pulcritudinem
placuit David placuit. et attraxit ad amorem.
Fuit ergo bersabee causa cum qua fieret temp
tacio. // Iudas autem cum in thamnas iret ad   De secundo ornatu.
tondendas oves. thamar nurum suam in me
retricio habitu sedentem repperit in bivio. et cum
reperta se iunxit. Quod ergo sibi placuit
inde in thamar potius pulcritudine de qua
certa que erat ignorabat. Consequens
ergo est ut ornatus meretricius sit aliquando

causa propter quam Iudas completus carnale delectacio
Nota de oportu nitate loci ne. Amon vero filius David regis cum vehementer
sororem suam thamar dilexisset: oportunita
te loci usus est et invenit. Infirmum se esse men
titus est. impetravit a patre suo sororem adduce
re. Solus sola aggreditur. posset tamen ne
gavit illa: nequiter oppressit. Cum fecerit op
pressis. Docent igitur nos thamar oportunitatem
fugere loci. ne in ipso fiat premeditata temp
tacio. Similiter et Iudas Scariothes oportuni
tatem querebat: ut Christum Iudeis traderet. Propter
Nota de pecu nia. pecuniam enim Christum Iudeis tradere nominatus.
Nummus etiam Iude fuisse esse et loculos habe
re: quod per hoc eciam evidencius ostenditur. quod
triginta argenteos attulisse in templo: et
ibidem proiecisse legitur. Timeat ergo
unusquisque virum ne per pecuniam decipiatur
cum unus ex duodecim illorum qui diligendus est
super aurum et thopazion: qui eciam tocius e
mundi precium: tam parvo precio vendidit. // Ecce
que sunt ille iiii^or cause temptacionum
et que res fugiende sunt precipue. Nunc
uniuscuiusque specialiter vitam queat per modulo
nostre imbecillitatis assignemus. Pulchritu

Cause tempt. — Pulchritudo
Preciosus ornatus
Oportunitas loci
Amicicie

Remedia contra temptacionem.

tudine s[ecundu]m mulierum & delectacionem carnalem que inde procedit. Pro oculorum & cordis pudicicia ut ne noceat. vitare possimus. Ad hoc pertinet illud quod in regula clericorum scriptum a b[ea]to augustino legitur. Impudicus autem oculus: impudici cordis est nuncius. Et dampnat impudiciciam: laudat pudiciciam. Sunt enim inmediata. & inter extremum medium [illegible] susceptibile. Pudicus oculus nuntius cordis. Videt ad ianuam. nec permittit intrare quod noceat: nichil iniciat nisi quod deceat. Quicquid indecens noverit ecce expellit & eliminat. Impudicus vero querens quod placeat. pro omnia discernit volentes intrare: patitur nolentes vero monet & hortatur. Unde scriptura dicit. Oculi prima tela sunt adulterii. Solent homines tribus generibus armorum uti ad defensionem. telo videlicet: hasta & gladio. Longe positi vulnerantur telis. Illos quos cuspide tangere nequiunt: vibratur hasta. Cum pugnatur cominus: officium suum gladius implet. Quibus armis utitur impudicicia ad expugnandum hominem interiorem quod in Joseph patriarcha veteris testamenti.

Qualiter vita[n]tur [illegible] mulier[um].

Pro oculorum pudicicia pulcritudo vitanda.

Pudiciciam oculorum
Vilis habitus
Claustri assiduitas vel eciam
Punctus voluntarius

cōtigisse narrat historia. Ait em̄ scriptura.
Et iniecit uxor dn̄i sui oculos suos in ioseph.
Hec sunt impudicicie tela quibus vulnerat
multi licet longe positi sensus celibes. pudici
cia oculorum opponitur. Scriptum est enim. Noli inte
deri fallaci mulieri ne capiaris oculis. nec
rapiaris palpebris. Petulans est enim libido.
De qua petulancia oculorum dicit btūs aug⁹ in
regula clericorum. Si hanc petulancia in ali
quo vestrum adverteritis statim admonete ne cep
ta progrediantur. sed de proximo corrigantur. Nec
tm̄ petulans est libido. sed eciam procax. Ait em̄
uxor dn̄i sui ioseph. Dormi mecum. hec
est vibratio haste. blandiens adultere ser
mo. Huic opponitur cordis mundicia. Vene
nata em̄ collatam. non recepit mundi cordis
puritas. sed audit scripturam dicentem. Non
te seducat mulier multo blandimento ser
monis. nec laqueis labiorum suorum te al
liget. Nec tm̄ petulans est procax est libi
do. sed eciam importuna. Tenuit em̄ uxor
dn̄i sui veste ioseph. et ut ait btūs ambro
sius tenens veste potuit. sed animum tenere non
potuit animo. Hic est gladius quo confligit

cominus mollis videlicet adulterae tactus. Hunc
restitit ioseph pro mundicia corporis. Respuit
enim adulterae tactum propter fimbriam ne sen-
tiret contagium. Et ideo scriptum est. Ne mulceris
finibus alienae: neque continearis amplexibus non
tuae. His quattuor modis docet nos ioseph: ne
pulcritudinem mulierum ad delectacionem
trahamus. // Vestium vero ornatum et affectum quem
inde sumunt contempnamus. vilibus habitus amor
extimatur. Nemo enim qui vere habet christi
habitus contemptum alieno delectatur orna
tu. Sed et loci oportunitate ne temptacioni
sit congrua: claustralis assiduitas excludat.
Qui enim discurrunt per alienas domos ipsi
societate secularium gaudent hominum. qui
foris querunt spectacula. qui non ad necessi-
tatem communem sed ad propriam voluntatem peru-
sint. qui causas itineris sibi non habent sibi
fingunt: tales dico. sicut sunt faciles
ad discurrendum. ita forsitan proni sunt
ad ea quae loci oportunitas subministrat.
// Tercia est quarta claustralis assiduitas. quam cu-
ra rei familiaris non turbat. quam non
solicitat accessus hominum ut si res
alterius ad alterum diligens habeatur custo-

Per vile habitum contemptus.

Per claustri assiduitatem

loci oportunitate

dia. ibi platorum ſubiectis diſtricta pandet ſol
lercia. ibi ſilencium confabulacionibus auferens
locum extinguit ira. Scriptum eſt enim. Ira
placata queſcit. dilata minuitur. Ibi diſci
plina certos motus corporis. omnis cogitacionum
dicie. et omnis oportunitas ad malum. per
clauſtri aſſiduitate excluditur. per paup[er]
tate voluntariam. pecunie affectus de
quo ſupra locuti ſumus. extirpatur. Fi
at igitur ut per pudiciciam corporis cordis et
ceterorum delectacio carnalis excludatur. per
timore vilis habitus. veſtium preciosarum vani
tas ſubtrahatur. per clauſtri aſſiduitatem
oportunitas que eſt in malum preuenitur.
per voluntariam paupertate. affectus pecu
nie adnichiletur. Iſtis utitur homo melior
et expedicior ad defencionem. ne per pulcritudine
rerum temporalium que per illa mundus blandi
tur ei. decipiatur. Antepone celeſtia
terrenis. eterna tranſitoriis. decoris pulcri
tudinem. Bonis meliora. Terrena corrumpun
tur. fine expectatur. pulcritudo amit
tit florem. bonitatis fructu priuatur.
Celeſtia vero. tinea caret non corrumpun
tur infirmitate non frangentur ſenio.

Per paupertatem affectus pecunie.

ne ad inchilatum vetustate. Infelix civitas
que corrupta iacet. Infelix illa qui contra
tur eternaliter corruptionis defectus. Unde ideo di
cit: Ut cruciet. ubi eternaliter cruciatur. quia sin
sine peccaret homines si possent. Decipitur ergo
qui pulcritudine temporali blandiente seducitur ita
quod anteponat spiritale. Ut videat rege in de
core suo//

De prudencia huius mundi. Ca. 6.

Contingit quia ut quanto minus crevimus nec
blandimentis adhesimus. premissis etiam
flectitur mundus. quod ideo tali loco competenter
qui sunt illi qui promittunt homini maiori et ex
teriori premium. videamus. Prudencia mun — Prudencia mundi duo promittit. divicias et honores.
di ipsa est que promittit. Promittit est
in duo speciosa et sublimia hoc est di
vicias et honores. Altera cupiditatis est. altera — Cupiditas.
superbie// Hec sunt duo latera scale per quam — Scala dia.
diabolus descendit ad inferos. Promittit no — Superbia
bis mundi prudencia: sed nichil dat. et si aliquid
recipiunt homines quod promittit non datum illud
sed emitur. Dat mundus opes: sed non gratis
Quia enim servimus efficimur peccati pro ipsis.
non accipit gratis. Dat honores sed non
sed non sine precio quibus promittit et mundus
opes et cuius sunt opes quas promittit: ipsius mundi

dat: et ubi dat quod promittit. Raptoribus promittit
agricole subditos, oves vidue, agros pupilli,
feneratori vicinis suis dum amplitudinem
possessionis, divitiarum affluenciam. Sic quibus pro-
mittit et cuius sit que promittit. Stulta est
hec prudencia que thesaurizat et ignorat
cui congregat ea. Militibus promittit inter enses
lucra, inter telorum grandinem sub spe victorie
et mortis periculo. Negociatoribus promittit lucrum
ultra mare, ibi naufragii timor, ibi ven-
to commendant opes et animas. Sic quomodo
dat: et ubi dat quod promittit. In vita pe-
riculum, in morte quam difficilis ad ingrediendum modus.
Ibi promittit dare lucrum, ubi incipit dare
sepulcrum. Claustralibus vero vagandi licencia
quam vigor claustri abstulerat, se promittit.
Fabulosas vero confessiones ociosorum, platte-
arum plausus, fori spectacula, ciborum afflu-
enciam, vestis molliciem, et ut cuncta comple-
am libertatem faciendi quod placeat supra-
dictis accumulat. Sic pugna difficilis

historia Jabin.

Sicut Jabin rex Assur pugnat contra filios Isra-
el. Sic mittit ad Chananeos qui habitant
in maritimis, et per montana et ad campos
et ad regem Symeon, et in [illegible]. Sic et

et multos alios aggregat. quod est eminere diffi
cile. Sed quid ait dominus ad Josue filium nave qui
principatum post moysen susceperat. Non vere
aris ait dominus faciem illorum. Cras quippe hac die
ad hanc horam ego tradam eos sauciatos
ante faciem israel. Et equos eorum subnervabis et
currus eorum igne comburens. Audiat hoc qui
est de exercitu non filii nave sed filii dei. In
huiusmodi hore hoc bellum recipere potest. Iabi | thorat.
em rex asor congregat exercitum. Iabin in | Iabin.
terpretatur sensus sive prudencia. Asor | Asor.
vero aula. Ex omnibus mittit ergo ad chana
neos qui habitant in maritimis locis vicinis
fluctibus qui in montibus et in fluctibus pro
net cuncta que sunt ex genere chanaam fi
lii cham filii noe. Cham interpretatur ca | Cham.
lor. chanaam vero commocio. Cum ante ca | Chanaam.
let. cito commonetur ait beatus ambrosius.
Mittit et ad montana. id est ad illos qui gloriantur | Montana
tur in sublimibus et ambulant in mag
nis et mirabilibus super se. Mittit et ad ca | Capi
pos. et ad eos qui terrena sapiunt qui pla
nicie voluptatum delectantur. qui sunt
quasi pecora campi prona ad vicia. Mittit | Symeon
ad regem symeon. qui interpretatur exaudi

Exaudicio bona mala

cio. In bona quidem parte ponitur exaudicio ut cum dicitur
Exaudivit dominus vocem fletus mei. Secundum quod
Symeon unum de patriarchis nomen accepit.
Exaudierat enim deus preces matris sue. De
contrario etiam exaudicio. sicut quis exaudit preces
diaboli. Solet enim dicere. Si procidens ado-
raveris me. dabo tibi hec omnia. Et ad evam dix-
isse legitur. Eritis inquit sicut dii. Promisit
eos esse deos. ut faceret reos. Qui sic audiunt
diabolum. cum rege assur occurrunt. Assur aggre-
ditur et ad senendor. Senendor interpretatur conversio. con-
versio duplex est. Est enim conversio qua quis ad se
se convertitur. et est alia. de qua paulus apostolus
galathis dicit. Currebatis bene. quis vos im-
pedivit a cursu recto scilicet a bono opere. hinc
fit quod scribitur rabin rege assur. x pdena
a mundi. Ponderant quoque homo interior et exterior ut
superatis hinc inde hostibus exercitus eorum subruinare
non differunt. sic enim pravis eorum igne combinant.
Est in hoc exercitu elacionis currus. in quo pro si-
militudine totius quod scribitur, eius quod ipsum trahunt;
anrigium quod regit quem ve sedeat in
ipso curru. assignare possimus. De elacione et

Ca. 4

Quatuor sunt rote elacionis cum quod secatur illa.
que trahunt .x. amor dominandi et amor laudis

proprie: contemptus et inobedienciam. Rote vero sunt.
iactancia mentis et arrogancia verbositas et le
uitas. Auriga in hoc curru potest esse spiritus super
bie. Amatores mundi qui feruntur hoc curru
infrenes equi sunt. Amatores mundi volubi
les rote. Auriga peruersus. et ii portantur in infernum
In vtroque picturam. qui semper currunt et ruina mina
tur superbia. Rote sequuntur equos. Precedit enim
amor dominandi iactancia. amor proprie laudis
arrogancia. contemptus leuitatem inobediencia ver
bositatem. Solent enim inobedientes in verba de
fensionis prorumpere. Precedentes huius currus rote
altiores sunt posterioribus et ideo descendere non
uit. non ascendere. Via non est ad inferos. non
ad montem domini. Trahit currum voluptatis et
equos lubrice et inanis gloria quibus trahuntur
homines quasi equus ad peccatum non differunt se
unare. Possunt enim huiusmodi equi. vigili
is et oracionibus ieiuniis et labore continuo se
frenari. Currus vero igne spiritus sancti comburi
potest. Hic est currus quorum sunt arma
claustralibus. hii sunt qui intersunt lege
rabin. et chananeorum habitacionem in marti
nis commotorum non timet. qui superbis ha
bitantibus in motanis non cedunt. nec

Auriga superbia.
Rote sunt in eis
Amatores mundi.

voluptuosis camporum planicie gaudentibus eo
rum sternit et quibus non extenditur superdictus sperne
re. nec continetur cum illis de senectute: si ut
fiunt sepe cum exercitu. sternunt equos. et co
burunt currus. Ascendamus enim in summa reges
et persequamur hostes. Hec enim equos suos xpe de
quibus ait propheta. Ascendisti super equos tuos.
et quadrige tue salvatio. Horum ut ait beatus
ambrosius super Beati immaculati frena prece
pis. habene sunt caritatis constricti ut se
concordie retinaculis. et iugo fidei subiecti
constrinxerit eos evangelii. bonum auriga por
tante verbum dei. Cum flagello fugiunt
illecebre seculares. et mundi istius proce
res exterminantur. Unum res. Totum inter
totum currebit. et non impediebatur eius
celeritas a novum testamentum in vetus testa
mento ut illud currebit: quare propter annuncia
bitur.

Aeream

Officina pacis: pugna fidei: aurigatio verbi dei. hec ne cat virtutis dote celestium.

De superbia.

Cap. 8.

Nunc autem ultimo de superbia que in
sidiatur et rapiat est agendum que
licet nemo peccati fuit: tamen ut ait beatus Au
gustinus prima fuit. et ultima delebitur.
Hec est que seculares possidet et retinet
nonnumquam religiosos. decipit mentes et revocat

a bonis. iustos vero temptat et illudit. In
secularibus apparet in nomine concilii notitie
et in religiosis quasi latet. Secularium mentes per
voluptatem inhiat in nomine consilii ex pre
cedenti verbo redolet. religiosis mentibus per suggestionem
gestione se inserit. Insidiatur secularibus
ut in fine comprehendantur opere per gloriam laudis
humanae. // Eleazarus. Ut veridica narrat historia. elephantem occidit et occisus sub ele
phante legitur esse. Cecidit enim elephas
super eleazarum et mole corporis sui oppressit
eum. Per eleazarum illi qui mundi fastus re
pudiant per humilitatem. per elephantem mundi
superbia designatur. Qui enim vestis aspe
ritate libenter patimur. dum tenues animum
pannos. dum vilibus cibis utimur. dum labor
callosas signalet manus. et cutis frigore
rigeat et sole nigrescit. tunc eleazarus
occidit elephantem. Cum vero in humilitate vulgi
favore querimus. tunc eleazarum cadens
opprimit elephas. Et pulcre per elephan
tem signatur superbia. Extrinsecus enim na
turam similem tenet compositionem. / Elephan
tis natura talis esse dicitur. Ut ossa illius
iuncturis careant et ideo flectere membra

Histor. de eleazaro et elephante

sua nequit. sed semper stat. et si aliquando quietem
corpori suo velit inferre: stando lateris incli
nat ad arborem et sic sompno vtitur et quiete.
Sed homines regionis illius in ipsa statione huiusmodi
bestie: in die solent arborem succidere. Vt cum
venit nocte: cadit vtraque: et interficitur ele
phantus. vtrumque fit. succiditur arbor: et interfi
Natura superbie — citur bestia // Omnia ista superbie conueniunt. et
talis est eius composito. membra superbie inflexi
bilia sunt. Cum enim aliquis superbus loquitur si
ponas ei silencium: non adquiescit. et vt ait
Salomon totum spiritum suum profert stultus. Si
confabulacionibus aure prebet et reprehendas: ne
gligit. vel aliquid operatur et contradicis: non
cessat. et sic flecti nequit. Actus superbie
stat semper vt de elephante diximus. sed iste sic
stat: male stat. Ad propriam voluntatem ipse sic
ad arborem lateris inclinat superbus. vt ipse
te recipiat. Quod enim per disposicionem proprie vo
luntatis agimus: hoc quieto suscipimus animo.
si autem aliter ordinetur: pro labore reputa
bitur. Succiditur igitur arbor proprie volunta
tis vt cadat: et occidatur bestia superbie.
Sed vt diximus cauendum nobis est: ne casus
opprimat aliquem. Sic igitur cunctis nouum

ter: insidiatur superbia // Religiosis vero tribus modis
insidiatur. tunc scilicet: cum aliquis se solum esti
met esse iustum. vel cum nimium de iusticia confidit:
vel cum cessat a bono opere. Helias se solum iustum Helyas.
esse estimans: in hec verba prorupit. Domine altaria
tua subverterunt. prophetas tuos occiderunt. et ego
solus remansi inter eos. Cui dominus. Adhuc mihi
restant dno milia. qui non curvaverunt genua
ante baal. Petrus vero nimis confidenter Petrus lo
loquens ait. Et si oportuerit me mori te nus dm.
cum: non te negabo. Et tamen negavit: et ideo in
nimium confidenter locutus est. Thobias vero illos Thobias.
designat qui cessant a bono opere. Scriptum est e
nim de thobia. Fatigatus a sepultura tobias:
venit in domum suam. et cum iactasset se iuxta
parietem et obdormisset. ex nido hirundinum calida
stercora ceciderunt in oculos eius. et factus est cecus. Cum
aliquis a bono opere cessat: tunc tobias fati
gatus a sepultura: venit in domum suam. Do
mus tobie: moralitatem carnis nostram designat.
Nidus hirundinum qui ex luto conficitur. et ex
plumis levibus intus paratur: delectacionem
terrenarum rerum pulcre demonstrat. Hirundines
ut ait beda super tobiam quia leve habent vola Beda.
tum: superbia cordis levitatem quia figurant.

quadam immundiciam confestim eos ubi diuertere ex
creant. Cs. enim inde hirundinum suppositus de
uiit: q lentitati atq superbie mete incaute
subiciat| huius et modis superbia religiosis il
ludit, quo ut ait beate Aug'. bonis opibz i
sidiatur ut pereant. Sicut fres longe sup
ius de 2bz socijs discreto et indiscreto e
nerrare posse monstrauimus. sic homo interior
insidijs superbie resistens. imitetur pru
dencie respuens omnia. pulcritudinis tepa
lis non admiscentes blandimentis. delectaciones
carnalis contempnens inanis. sepem uidez
hominem interiore hortatur ad pugnam. Ethi
Eusebius ad primum. Vn eusebius cesariensis. Ens
cipe inquit dure gemitum meum. citamus
sermonem. Te enim iubente te ampliante
cominus hoste communi interius dimicamus.
hec tuz dire spirituales fermenta. fragilitas
corporis mei. Ego intellectu. discrecione
consilio. spiritualis certamini adiutorios steti. Cu
ro h corporalia opis sudore. sobrietate.
et uenimus dimicauimus. laboramus itaq ut
Eusebius ait idem eusebius. a totis uiribz uiri
hois luctandum est. ut precius nobilior por
cio. inferiore ad celorum excelsa secum sustol

lati: ipsum vt inferior superiore in certamine prosternat
vincat. Datur quoque post victoriam premium. datur
hereditas. vtique datur regni celestis hereditas
eterne beatitudinis premium largitur. Et sic quo
exterior interiori congaudet. vel citro glorificatum
spiritum congratulatur. quia multa corporis et
plus expectat iacturam // Sed quia frequens vt sup
rius diximus contrarium contingit. miramur quomodo
contingat. Quis enim non miretur ab indiscreto dis
cretum decipi posse. et pigro forte superari. Quomodo
tamen hunc ordinem naturae mutatum et inversum
Succumbit ratio. dominatur qualitas. infirmitas
carnis animam superat a virtute. Et sic electus
Dominus. vel recipitur hostis. Proh dolor minatur
Christus et non timetur. promittit et non creditur ei.
blanditur et peiores efficimur. Quid promittit
Christus. vitam eternam. Quid minatur. ignem eternum.
Quomodo blanditur. exspectando per misericordiam.
Non promittit vt peniteat. sed vt convertatur. Et tamen
... contingit illud quod scriptum est in
evangelio: Domus mea domus orationis voca
bitur. vos autem fecistis illam speluncam
latronum. etc. Fit igitur mens hominis quia spelunca
latronum. sic domus negociationis. Fit mens
... spelunca latronum ...

Christus promittit. et minatur. vitam eternam. et ignem eternum.

Evangelium

iminentis sit suo ut detrahit insidiantem. et statim
spoliet indumentis. Sit domus negociacionis. quia
pro huius que agimus humani favoris fore frequen
tamus. et ibidem ementes et vendentes. laudes pro
bono opere. quasi stulti mercatores recipimus. Sit
meretricis prostibulum. quia in thalamo caste men
tis lupanar libidinose delectacionis erigitur.
Hoc quod dico seculares pertimescunt. et similitu
dine quam de duobus sociis assignamus. pertendunt.
ne cum intraverint religionis claustrum. tam
impugnati antiqui hostis dicionem subdantur.
Nunc autem fratres nos qui claustrum intravimus
ad exhortacionem secularium aliquid contra ea
que supra innuimus de diabolus per delectacionem
temporalem. pro modulo imbecillitatis nostre dica
ad seculares. mus. Audiant igitur seculares quos delecta
cio temporalium retinet quam religionis abhor
rent habitum. quam suauis sit vere religionis
Nota beneficia religionis. constitucio. Audiant pauperes et letentur medi
ocres. et hortentur alios. diuites conforten
tur. Habundantibus enim pauperi religio mediocriter
sufficiens. tollerabilis diuiti. infirmis lar
giter delicatis conpaciens. forcioribus mode
rata penitentibus misericors. pueris senectu.
bonis optima. Hec autem sunt nota beneficia re

ligionis · primorem diligencius in singulis. Et
huiusmodi ius religionis bonitas cognoscatur.
Habundas est inquit pauperi re De paupertate — Ca.ᵐ 9.
Religio · Audiant hoc pauperes et letentur. ꝑ tamen spe
abundant ꝑ obediant. // Paupertatis sunt tres vel eius
spes. Sunt enim quidam qui rebus temporalibus eget.
sed inviti. et hoc vocari solet egestas. Egent
enim rebus. et egent bona voluntate. quod dicitur
nichil esse potest. Nichil enim dicitur bona vo
luntate. Sunt et alii qui rebus habundant. sed
tamen pauperes spiritu et hec est altera paupertas. quamvis
licet affluant divicie. cordi tamen nolunt ap
ponere. Hec et illa periculum habent. sapiens un
de periculum vitat. Sapiens ante erat salomo
qui alias desiderabat paupertatem. Tercia est illa
que dicitur victum necessaria. Atque est illa
mediocritas. Est enim hec species secunda. hanc vo
cant philosophi frugalitatem. Unde seneca
in epistolis ad lucillum. cum laudaret paup
ertatem voluntariam. ait. frugalitas idem
est quod voluntaria paupertas. // Sunt enim quidam
qui de seculo veniunt ad ecclesiam. quorum pri
us beato augustino testante talis erat
vita foris erant. quod nec ipsa necessaria po
terant invenire. Quorum cellaria non habe

In li. 2. ca. 18. et seq. [illegible] [illegible] claustro [illegible] suprascripta.

uinus. non patrimonium. sed manuum labore ia-
nuens conplebat et si cessaret manus deficeret
potus. Quibus [illegible] que in cibis pene clamat.
uestes que lectus ministrabat. Tales quippe ec-
clesias intrant. que largius habundant possessi-
onibus. querunt ut in ecclesia possent hono-
rari. qui in sua domo non nisi contemptibiles esse
potuerunt. Quod forte si ecclesiam in qua pro-
fitentes admittitur non inuenerint. illico de discessu
suo cogitant. causas fingunt. intollerabi-
lem dicunt illius loci consuetudinem. nimi-
am plurimorum seueritatem pretendunt. Aliqui
de fratribus opponunt sibi. que cum nolint pati.
dicunt quod non possint. Et hoc totum callide ma-
chinantes. ut competentius ad ditiorem possint
transire ecclesiam quasi humiliter rogant a uin-
culo professionis absolui. inserere blandiciis
aspera. minantur scandala si male dis-
cesserint. Et impetrant in alia ecclesia se quiete
morari esse posse. in alia uero non. [illegible] Et
uero ad ultimum negetur quod postulant.
tunc audires qualiter erigunt ceruices
contra eos ad quos foris accedere non au-
debant. tunc uideres quod illic diuites hu-
miliantur. et pauperes illic inflantur. Sunt

Respondet abbati suo fronte libera. accusat
fratres ipsos criminosos. ipsos peruersos iniustos
uocat. ipsos et iniustos esse negare non possit.
innuidente bono nimium iniustos appellat. Ad
placitum Eandem fracto proposito sui uoto. discedit
gaudet honorari. abiectionis pristine obliuis
citur. genus suum erubescit. proprio nomine no
luit appellari. amat nouam dignitatem. Si
adsunt abbates. si priores. si prepositi. utrius
que hillarescit facies. apparet in uultu
signum consciencie. et sic uiuat animus quod optat.
humilioribus principibus non parcit propter regimini
si inferiori // Sunt tamen alii qui ex paupertate
ad ecclesiam uenerunt. quibus si desunt necessaria
ex humilitate putat esse superflua. omni b
mis dicit. sacrilegium esse credit. saturari pa
nibus albis. arbitratur dicere. nullus se
equales esse. ex debito cunctis se seruire
estimat. Aliquantulum bonas erubescunt
habere uestes. et nisi cogeret humilitatem
discretio. uti licitis. licitum esse dubitaret.
Tales sequuntur Christum pauperem etiam recte
quam pauperes pauperem. humiles humilem sequun
tur. huius deuentur ad necessitates temporalia.
et perueniunt ad eternitatem celestium. hoc enim

Cap.m 10.

est p(ri)mum religionis b(e)n(e)ficiu(m) ut egentib(us) n(e)c(essa)ria
prestet. et nulli sit ingratum. De mediocritate.
Sufficiens est mediocris religio. Sufficie(n)s d(icitu)r
q(uia) (ha)bet q(uod) ip(s)a n(e)c(essa)ria p(ro)bet. Dat satis. et dat gr(ati)s
Set forte diceret aliquis. Nec dat satis. nec dat

Secundu(m) b(e)n(e)ficiu(m)

gratis. Non dat in(quam) p(ro)p(ter)ea gratis q(ui)a ip(s)a n(e)c(essa)ria im-
pendit. laborem exigit. Volebat deus ut p(er) labo-
re(m) de(n)t n(e)c(essa)ria s(ed) p(er) labor(em) te(m)poralem. q(ui)es et(er)-
na p(ro)mittitur et datur. Dat satis ut d(i)x(i)mus.

Quinq(ue) m(odis) indiget hu(m)ana co(n)dicio.

Tribus em(m) modis indiget humana co(n)dicio. Uno
q(uan)do natura deficit. Alio q(uan)do natura afficit(ur).
Fame natura deficit. Frig(ore) natura afficit(ur).
S(ed) mediocritas utru(m)q(ue) reficit. Dat em(m) q(u)o
natura caleat. et q(u)o co(n)valeat. et h(oc) suffi-
cit nature. Non em(m) ad hoc ut satisfiat

Quod sufficiat nature.

nature. calor. s(ed) calor n(on) delectatiuo. set
sustentatiuo nature q(uer)it(ur). Dat igitur medi-
ocritas satis. et dat gratis. Mediocritas est
q(uasi) uia plana in q(ua) nec celsitudo dum sic(ut)
lapsu minatur ascendentibus. nec p(ro)fu(n)-
ditas egestatis cadentib(us) resurgendi spem
negat. H(ec) est uia regia de qua dixit
d(omi)n(u)s ad moysen ut incederet uia regi-
a. nec declinaret a dext(ri)s. nec a sinis-
tris. Tres sunt uie. et tres qui gradiu(n)

tur per illius. Egestas mediocritas. divicie. pau
per mediocris: et dives. Mediocritas est via
media que tenenda est. que ducit ad civi
tatem summi regis. A dextris vero et a sinistris. sunt
egestas et divicie. Mediocritas sunt tribus
principii mediocriter et divitiis inealibus et ac
pena. In aliis vero ducibus: non est sic. In vi
na angustiantur per egestatem. In aliis vero
errant per superbiam. Non dico tamen quod isti
qui divicias possident vel qui laborant egesta
tate ad civitatem summi regis pervenire
nequeant. Sed dico quod securior est medi
ocritas tenentibus illam. quam sint divicie vel e
gestas. In prosperitate enim vero superbia. in pa
upertate vero: alieni rei concupiscencia time
tur. Mediocritas vero est ipsa mensura que
dum quanto tocius bonitatis speciem terminat.
Verbi gracia. In aliquibus non iusticia deficit si
cut de hely sacerdote legitur: tunc vero ita
dicta quam certitudine ... deficit a men
sura bonitatis. In vero vero ad crudelita
te per intemperancia iusticia protenditur: tunc
quam longitudine inmoderata bonitatis excedit
mensura. Et hec est mensura sufficiens medi
ocritatis. que nec subtrahit necessaria: nec impedit

Tres sunt vie. Egestas. Mediocritas. Divicie.

Quid mediocritas aliis sacer 2. 10r

Ca. iij^m

suspsliu. primu g^o bnficiu fiunt egentibz
datu. scdm g^o mediocri. Q^d dimta tollera
Tollerabilis e dimta relig(i)o. bil sit religio
portari potest. Jugu em meu inquit
suaue est. & on^s meu leue. Jugu. tumor e
nices humilitt. omnis q^r extitur. supbia car
nis que q^ri ex adipe pcedit. domatt. Sic in
gu xpi ceruicositatte nrm inclinatt. ne si
in^9 isi bos cor impetu u^s effundit sanguine.
Omnis aute ei^s carnis nrm macerat ne
lascimenis in luxuriu deflnatt. aut su
subducit. sequatt ocm. On^s nrm. vita xpi.
doctina v^o ei^s. q^s iugu nobis imponit. al
tu suaue e. alteru leue. Sz dicet forsi
tan aliqs. On^s xpi no e leue. s^z gue.
Jugu ei^s no e suaue. s^z aspu. Vita in
q^s xpi est obpbru pati. nichil possidere
corp^s affligere. mori p pximo. Sz em e
hoc omnis leue. Audiant em. Cupio in
quit paulus dissolui. & ee cu xpo. et u
bi. Castigo corp^s meu. ne cu aliis p
dicauerim. ipse reprobz efficiar. Jam eos
hec aliena et cotidie spectares. & h co
tidie paciunt. Timet obpbria pati p
xpo. q^r p mundo tm paciunt obpbria septima.

Mori pro christo pertimescunt. et pro temporali lucro
cotidie moriuntur. Bonum leve est mori pro christo
immo et esse cum christo. Spes nimirum laborem omnibus
minuit. Iterum onus leve vita christi. quod nec sentit
tur portantem. nec diu portatur. Onus enim mor
tis christi est. et caret ponderibus divitiarum. Religio
non acquirit cum cupiditate. non possidet
cum amore. non dolet si amiserit. Iugum — Iugum christi
vero christi suave est. Doctrina enim eius. quae in
genti ipse subiugare solet colla superborum. Di
cit enim verbum eius. Dilectio. Audi quam suave iugum
imponit cervicibus nostris. Dilige inquit
proximum tuum. sicut teipsum. Et alibi. Di
ligite inimicos vestros. benefacite hiis qui
oderunt vos. Ecce quam suave iugum eius dilectionis.
Hoc est doctrina de dilectione. Iungit dilec
tio iugum cervicibus nostris. quod tunc doctrinae
iugo subditur. cum doctrina cum dilectione
suscipitur. Iugum vero diaboli gravat et op — Iugum diaboli
primit. Iugum eius peius est. Vinculum consue
tudo peccandi. Onus quod portatur. pena — Vinculum
peccati. Sub hoc iugo tenentur duo carce — Onus
res et spes. hoc iugo divites premuntur.
Inhibita enim pecunia divitem superbum. Vi
cum carceres frigore et fame ipsum tolle

ratt. Nouimus fres diuitu mensas. nouerunt
et alias vero. Optimus adiserit ibide sibi locu
no simplicitas. Quibusdam datur ibi cibus absq
potu. et econuerso. Quibusdam vero remmi singula
mensa. et tn lecti urbanitate quod. fame
pia consolatur. Jam ceperunt prandia diui
tu non perdere cena. Cena enim diuitu aut
ternus aut nulla e. Mensa vero religionis. or
dinata sufficies. no superflua. Nullus aut
tur ibi locus cu rubore. quia omia disponit
humilitas. Remouit inutiles. vt alienu
recipiat scolares vt subtiliores fiant.
et nolint remanere vt audiant. Venite ad
me omnes qui laboratis et onerati estis et ego
reficiam vos. Dicit xpc reficiam. dicit
ho deficiam. Cum credam. Credo quia potu
it hominem facere. possit et reficere. Venite
inquit qui laboratis. laboratis dico in
luto et latere. Fluxum egipti tenax. fetidum.
inceptum sanguine. fluxus eius indissolubiles
igne cupiditatis. et libidinis flamma coc
ti. In hijs laborant diuites. labor diui
tu grandis. Vigilant insidiantes pau
peri. Hunc frigus. hunc terrores. pauor. hic
loquite ponderis sustinet. Ille graditur.

tenuis inter tela levior est labor claustri. & tune
tue levius est pondus tunice. quam lorice. tucius
e claustrum. quam castrum. tucior e abbatis obe
dicere. quam regis iussio. licet inter gladios mitti
tur. illa periculum vitat. laborant milites sed non pos
sident eis. laborant saul & agag rex ama
lech. sed labor eorum cassus. laborant david & sa
lomon. hic pugnando. ille edificando. Vtilis
labor vtriusque. Pugnavit david vt vinceret. edifi
cavit salomon vt ibi requiesceret. Pugnemus
cum david non contra david in iudea. vt habitemus
cum eo in celis // Nota pussillus e david cum ad
huc esset in domo patris sui. vicit leone et
vrsum. in exercitu vel interfecit golias. Cum
vero serviret sauli & obediret ei in quo dies
& egrediens ad imperium regis. cogitabat
tamen saul interficere eum. Porro david optime
erat gratiam ionathe. qui mandabat ei regis
ilium. Cum vero mortuo saule david regnum sus
ciperet. impugnatus a filio suo absolon cum se
moribus ipsi. fugiendo periculum vitavit. nec
exoravit filii mortem. sed & filium & dominum mor
tuum planxit // Pateat moralis sensus.
David enim cum puer esset in domo patris
sui. vicit leone & vrsum. hoc autem fit.

an ulius nethne in seclo posit' sup̄biam nec lu
xuriam in se destruunt. Post hec in ex̄ercitu
isr' demes golia int̄fecit. id e congruu
fidelium spaciis dyabolum sup̄at. Obediens
efficitur p̄latis licz p̄uisis. (et hoc e ing̃
di p̄ egredi ad imp̄m saul, Iniectu' a
saule dauid. sz ionathe gratiam obtinet
qui consolatur eum. q2 sti spc̄ donum h̃et.
a quo consolet'. Hoc em̄ interp̄tatur ionathas.
spc̄ donum. Mortuo aut̄ saule. dd' ipse elect'
ut dns a p̄plo sublimatur ad regnum. q2
q' humilis subdes. fuit. ad p̄lacōis hono
re eligitur. Persequitur absolon prez/ mul
ti em̄ p̄lati a filiis sp̄ualib2 p̄secuntur.
Plangit dd' p̄sequente filium. q2 qulibet
pr̄ sp̄ualis de p̄ditione filioz q' est aie
mors contristatur. Tres plangit dauid. fili
n. amicū. hostem. s' absolon. ionathā
& saulem. Implet dd' omne lege Otz na
turale. scripti & eumgelm. Naturale eni
plangit filium. scripta cū p̄ amico dolet.
eumgelm cū hoste plangit, Qui talis e no
abhorret claust' labore. si salutem eni dd'
medium archa/ labor claust' tollerabilis
e. q2 mediocritas labore temperat necan

vt viribus deficiunt. cum laborare velint. si
ieiunat: stomachus languet. si legit: ver
tigine. si quid laboris agit: capitis dolore
pacientur; et hoc ideo. quia habuerunt zelum dei sed non
secundum scienciam// Sunt enim quedam in quibus maxime
debet haberi scientia. scilicet ieiunium. vigilie. et labor/
nisi enim labori quies succedit. et refectio.
non potest humana natura laborem tolerare.
sed moderatus labor et abstinencia cibi delicati et
sufficiens a suis prius vigilie. corporis et mentis medela
la conseruant sanitatem. quam multe sic viuunt: for
titudinem habent secundum scienciam// Sunt multe alique
corpore fortes. debiles mente modo: parant sibi se
ipsos amantes secundum domini: vacant fabulis. Ta
les accusant de furto de rapina de mendaciis.
ffures sunt quia communi necessitati subtrahunt. quod
communi fecerunt cum renunciaret mundo se et
sua abnegantes. Raptores sunt coram deo. quia
eo vidente quia nouit occulta cordium. communi
vite quod sciunt aut quod possunt: violenter au
ferunt. mencientur coram deo et hominibus quia quod vo
uerunt reddere possunt. sed nolunt. Sic igitur co
ram fratribus sunt fures. coram deo raptores: co
ram deo et hominibus mendaces sunt. Decipiunt

3

fres suos ignorantes quid possint. offendunt deum. et
hos. cum nuda et aperta sint omnia. non reddunt deo
quod contra fratres reponerunt. hoc est enim proprium furti
rapine et mendacii. ut bonum occulte alienum
asportet. tamen vero aliud quam promittat emendat.

Fortes tres — Restat nunc ut de de illis qui fortes sunt tres.
aliquid dicamus. Sunt enim quidam fortes alii for
ciores. alii fortissimi. fortis fuit tobias
forcior iob. fortissimus abraham. Quo bus modis
probatur animi fortitudo. cupiditate. s.
Tobias fortis — et carnalitate. Non cessit tobias cupidita
ti quando Gabelo contribuli suo egenti pe
cunias commisit. agere ut nec plus amant pecu
Iob forcior — niam quam proximum. dimisit iob substantiam. sicut quod
ait. Dominus michi dedit. dominus abstulit. sicut
domino placuit. ita factum est. sit nomen domini benedictum.
Abraham fortissimus — Dimisit abraham quod possidebat. et obedivit
voci domini non contentus. Sed sponte. Tobias com
misit. abraham dimisit. Iob amisit. hic
pecuniam. iste substantiam. ille terram domum et
cognacionem. Unus in spe. alius pacienter. alius
sponte. primus egenti compaciendo. secundus ipse
ipsum tollerando. tercius iubenti obediendo.
Sic non cedunt cupiditati qui in terris co

sistit in amore videlicet possidendi in dolore a
mittendi in conatu deserendi. sed sunt expel
lunt te tu quinque sunt. nec reddit carnali
tati. Non plus enim amavit tobias filium quam
debuit. nec carnalitate preposuit. sed suppo
suit spiritualitati. presente filio bona docu
it. oravit pro absente. Job vero de morte fi
liorum non doluit plusquam necesse fuit. pro morte
eorum lacrimas fudit. reddens debitum pro pri
mo compassionis. Cum viveret ante. sur
gens Job diluculo offerebat pro singulis holo
causta. et sic faciebat Job cunctis diebus.
Abraham ante non timuit ysmaelem expellere.
sic et ysaac quem de sterili coniuge in senectu
te sua genuerat. quia erat amor patris. ipse
enim quem diligebat ysaac. matris solacium
gaudium utriusque. illum deo tulit. ad immo
landum deo obtulit. Sic fratres debemus esse
nos fortes. ut tobias. si loquitur aliquis verum
cum amico suo. doceat eum bona. si vero absens
fuit. oret pro absente. Sic vero fortior esse
voluerit cum inferentem sua. non presentem
hostes. non enim Job presentius est chaldeos
cum inferrent sua. Tribus modis presentia
mus hostes. scilicet lingua. manu et animo

manum persequimur hostes: ignoscendo illud quod vi raptores absto-
lerant. vi recuperamus contradicentes domino ipsum dicit ne
repetas. Qui enim repetit cum litigio male repetit.
lingua lingua persequimur ignoscendo conferendo sine accusatione a-
pud potentiores ut non recipiamus. proximos
nostros licet mali sint sub tenebris mortis dic-
tos relinquimus non dantes locum ire ut ait apostolus
odio sed vindicantes nosmetipsos. Odio autem persequimur
quando hiis quos vi aut ceteri nocere non possimus odio
et perversitate mentis persequi non desistimus.
quod ipse prohibet dicens. cum omnibus pacem habentes
Quid igitur dicam fratres de hiis qui pro bono unit
proximo proximum persequitur. Quid facient similiter
te filii imitatores: Et quid si vii filiorum sicut
beato Iob imaturum est extimas evenisse: sunt
et igitur beatus Iob clausit leges de paciencia
qualiter regi temporalium dampna sustinere debeant.
qualiter pro amicorum carnalium morte dolere conve-
niat. Utrumque benigne portavit quia nec pro damp-
no rerum persecutus est hostem: nec pro morte
filiorum ad odium quod est mors anime cor incli-
navit. Cum vult autem fortissimus esse sicut
Abraham. qui non timuit suum sed dimisit qui non
sic amavit filium ut dei filium offenderet.
talis dico renunciet omnibus que possidet et

imolet gladio v̄bi dei. illos quos carnali af
fectu diligebat. Fortissim⁹ abraham. s; beatus bea
tus laurencius fortior fortissimo. Audiamus
q̄ Abraham sua dimisit. laurencius sup̄ dis q̄ laurenci⁹
p̄sit. dedit paupibz. Abraham filium suum obtulit. deo
laurenci⁹ p̄ filio dei seipsum. hic igne parat. col
ligat filium. gladium euaginat. s; angelum dei
audit p̄hibente ne p̄ficiat. Ille ad ignem
positus xp̄m p̄dicat. carnifices urgentes car
bones insurgentes uerbis exp̄rimit. efficit^r dno
holocaustum. de toto incensu. uere totum ecc
sū insigne caritatis. ex tunc ibi flama con
lacois. hic q̄ obediens efficitur. filium reci
pit incolumē. ille q̄ p̄seruat in tormentis.
a dei filio recipitur in salute. h' est fortitudo
caritatis. De hac sc̄ptum est. Fortis ut mors
dilectio. Nichil separat a caritate. Sunt igit^r
ut sup̄ dixim⁹ tres sp̄es forcium. corpe diu
no et scia. In hiis consistit fortitudo tocius
religionis. Qui scit eam et uult et p^t eam op
ari. si modum teneat. p̄fectus e. Q^d tribz
Penitentibz misericors est re modis peccat
ligio. Tribz modis peccat ho et deo uina
ho. ore tm. aut corde tm. aut sup̄ peccante
corde et ore simul. Paulus ore. petrus corde. C^m. ih.

Dauid. — Dauid corde et ore simul penituit. Circa commisit ad
erga seruum suum Uria. perfidia per adulterium. homicidium.
adulterium cum uxore sua. Et cum accusante nathan
eum diceret. peccaui domino. ex corde penituit. Audi
uit a domino. Dimissum est peccatum tuum. Ter nega
uit petrus. Et cum respexit eum dominus et fleuit a
mare. Saul latinus contagia lingue. Tribus

Saul. tribus modis peccauit. per inobedientia. per excusatione. per superbia. — modis peccauit Saul. per superbia per inobedientia.
per excusationem peccati. Per inobedientia peccauit.
quia pastores amalech non interfecit. quod preceperat
ei dominus. quia conuersus est ad predam. et fecit malum in
oculis domini. Per excusationem peccauit cum diceret sa
muel. Quo est inquit hec uox gregum que reso
nat in auribus meis. et armentorum quam
ego audio. Et ait Saul. De amalech adduxe
runt ea. pepercit enim populus melioribus omnibus
et armentis. ut immolaret domino deo suo. re
liqua uero occidimus. Decipui Saul excusat. set
populum accusat. populus inquit pepercit. quod dominus non
precepit. nos autem reliqua occidimus. quod preceperat
dominus. Unde Beda super samuelem. Saul inquit
ea que domino iubente occisa sunt. se cum populo
occidisse dicit. hec uero que contra iudicium eius
reseruata sunt. non se sed populum pepercisse tes
tatur. Per superbia peccauit cum deinde diceret

samueli · prelatum · sed honora me coram seniori
bus populi mei · et coram israel. Inmoderantia saulis
superbia. sed modestia samuelis humilitatis / ho
norari repperit quam et honorat propheta reprobum.
Sic et nostris temporibus meminimus quod a magis
tris spiritualibus redarguti penitentes oretenus
timent honorem perdere · Si autem interdum nos ta
les videamus · aut pati nolimus · aut accu
samus · quia incorrigibiles sint · Samuel autem
non tamen petitur · sed honoravit / Unde Beda
super samuele · Nos quoque monemur · in exemplum
beati samuelis erga tales modeste agere
nempe eos tamen vindice oportet · quos incorrigibiles
a divino iam iudicio non dubitamus dampna
tos · maxime illos quos aliquo gradu ecclesiastico
quamvis eiusdem saulis unctio non indecenter expri
mit · cognominamus insignitos // Sunt enim mul
ti qui detrahunt prelatis · vellet tamen eo quod ipsi
sunt · si autem quod volunt contingit · meliores non
sunt · Sic igitur ut superius premisimus prelatus saul
per superbiam per inobedientiam per excusationem peccati
et sit superbie diaboli prevaricationis ade excu
sationis eius · particeps efficitur Adam contra
preceptum eius contra filium · diabolus contra spi

rien scim pccaunt. Ada pris bonitate eius filij sa
piencia. diabolus spc sci benignitate accusa
uit. Accusauit ada bonitate pris cu diceret. mu
lier q̃ dedisti m sociam me. eius sapientiam reda
guit q̃ no sapienter egerit. qr posuit serpentem
in paradiso a q̃o decepta e. diabolus aute be
nignitate sci spc ignorat. cu desperando de be
nia. in delicto maxio pseuerat ide in supbia.
Cu psalmista. Et emundabor a delicto meo maxi
mo. delictu aut maximu e supbia. Hij tres
sunt q testimoniu dant in celo adusu saul
saliq pr et filius et spc scs. pr q e ueritas
de mediam expensacone. filius q est pri obe
diens usq ad morte. de inobediencia. spc scs
de pseuerancia pcti. testimoniu pferunt. Ca
uendu g nobis est q culpas nras expensi
mus q sumus inobedientes et supbi. ne adusu
nos dent hij tres testimoniu in celo. Supi
ori. no obediuit saul nec pepecit inferiori. cu
pplm sibi subiectu accusat. et excusat. cu re
cusat pceptu samuelis. Contra supiore eni
pcatt. et contra samuele. Dignus est eni sacerdo
ciu regno. Sed in passione dni figuratu eo
nomine p seruu potificis. cuius petrus abscidit
auriculam. huic nome erat malchus. qui inter

Nota q̃ sunt testes contra saul et ei siles.

Qd digne pti nec petere remissio.

tacui rex. Gemebat & malch9 pontifici. qr dig — *Malch9*
n9 est sacerdotem regno. Mirantur forsitan aliq
de dapnacione saulis dubitantes h° qd diximus.
Legitur illi Jeronimum cont' iouinianum. invenient — *Jero9 9 iouinianum.*
ibi tres ordines. arietes. & oves. & edos. Inter
arietes dauid numerat. int oves jonathas.
int hedos saul. Ad sinistrum ergo saul. qr hedi
ad sinistra. ionathas aute ad dextram. qr tri — *Jonathas ad dextrum*
oves reputur. de illo dicit ibide ieronim9 — *Saul ad sinistrum.*
qd amore pphe dign9 erat. Redeam9 nunc ad
ppositum nrm ut videam9 qmo penitenti
bz misericors & religio sit. Tribz modis pe — *Tribz modis miseret deus*
nitet ho. & tribz modis miseretur peccante
expectando. despante consolando. cogitandet
penitenti. peccante revocat dono gre. desp
ante consolat p spe venie. penitente robo
rat ex pmissis glie. Miseretur & ho hoi tribz — *Tribz modis miseretur ho.*
modis. miseretur enim platus discipulo. dis
cipulus plato. & discipulus cum discipulo. Mi
seretur platus discipulo. dum peccante benig
ne vbis corripit. despante ad spe p exe
pla mne erigit. & correptum post comissa
diligit. Hec ideo dico qr sunt nonnulli. qui
cum aliquo familiarit' hent. si peccet. des
piciunt & hoc qd peius est. fatentur qd non di

ligunt eos sicut pius pater. peccantem petrus sed xpc eum non
despexit. sed respexit et dilexit. Misereatur et prelato
discipulis suis modis. Cum irato non resistat magister. et
peccanti non detrahit. vel prius patitur. Saulem cum
saule. fugiebat david in speluncam propter iniurie
bestie. cum posset non occidit. prius ipse passus est
quam deum cupit. misereatur siquidem discipulis di-
scipulo. Cum peccanti orando compatitur aut cum
iure se et illum solum corripit. aut cum peccanti in
se benigne dimittit. De severitate et pi-

Cam. 16. P-erversis et severum religio. etate. 5

Preservat honestatem severitas et lenitate
castigat. timetur ab indoctis. Ipsa est enim de-
cor senum. et iuvenum virga. ornat prelatorum
personas. colorat speciem virtutum. Sicut enim
rubor mixtus candori si competenter dispona-
tur. faciei gratiam reddit aspicientibus. sic se-
veritas mixta rectitudini si dulcedine condi-
atur. vultum religionis decorat. Dulcedo
prelati trahit ad penitenciam peccantes disci-
pulos. severitas corrigit. rectitudo dat le-
gem delinquenti. Sic non severitas lenita-
te patitur nec dulcedo dissolutione nec
rectitudo lineam iusticie transgredi permittit.
Unde psalmista dulcis et rectus dominus propter

h9 le du de in via / volunt ee ccdri seneri. s; nes
ciunt. q̃ dn volunt ee seneri. crudeles efficiun
tur; qm̃ p senectute amaritudine. p dulcedi
ne. p rectitudine crudelitate ostendunt. / sic
cofundit vultus religionis ubi ex flama cru
delitatis ignescit oculi pallor liuori inficit.
q̃ pcedit ex inte amaritudine. Ira plati.
pcaute turbat. amaritudo pscam. crudeli
tas affligit. Ira plati. cum dnt p̃ust. ins
tu v9. pvocat ad ira // Que sint spes phsi — Que spes phsi tatis. Prima spes manifesta.
tatis. aptā. 9. & occulta. Prima spes adeo
phsi ut q̃ male opant. defendat apte.
qd aute alij benfaciunt. detestat & impugnat
/ incorrigibiles sunt hij. Alia hic solu qd volunt.
fore boni. dnt. / obedienciā aut nisi
aut negligent implent. Similes fratres
pvocant. turbat silenciu. // Talem sign — Philisteus
na gestat philisteus iste q; eg sine de
cast9 philistinū. pvocat filios isrl. Eu
ius magnitudo & armorū diversitas. mo
ralit statū phsoꝝ q̃ magni sunt i p̃ni
semetipos. & nom q̃ bruteo designat
/ ad hunc philisteum expugnadu. david
venisse legitur. Et hc bello. b3. m0 sit his — Histor̄ de d. & golia.
torialit. o. mistice et; moralit. x. ut do

Phsitas — Manifesta.
Occulta.

lia et david. inter diabolum et christum. inter quemlibet
iustum et quodlibet membrum diaboli. processit in re-
contingit misterio. hec tamen et nunc in moribus. Cum
igitur mitteretur a patre suo ysai ad visitandum
fratres suos qui erant in exercitu israel. insinuat
ei ut narrat historia pater suus eum dicens.
fratres tuos visitabis si recte agant et cum
quibus ordinati sint disce. Venit ergo in ma-
galaad exercitum quod egressus vociferatus erat in
certamine. Direxerat enim israel aciem. sed et philis-
tiim ex adverso fuerant preparati. Accurrit david
ad locum certaminis. interrogans si omnia recte age-
rentur erga fratres suos. Cumque adhuc loqueretur
david. apparuit ibi ille vir spurius ascen-
dens golias nomine philisteus de Geth de cas-
tris philistinorum // fratres tuos visitabis dicit
historia. si recte agant et cum quibus ordina-
ti sint disce. Et dominus in carne veniens vi-
sitavit nos diligenter recteque quemque agere
vel cum quibus ordinate vivere debeamus docens.
Quod et moraliter evenire cotidie cernimus. dum pre-
lati quique subiectos suos rectitudine bone
operacionis edocent. vel cum quibus ordine bene
vivendi tenere debeant instruunt ne cum
perverso pervertantur et cum tepido tepescant consuescant. soci-

etur. Venit dauid ad exercitum israel. et inuenit eos de-
sertitos [?] ad prelium. et philisteum ex aduerso prepara-
tos. Venit et inuenit prelati istius discordiam fra-
trum. Et currit dauid ad locum certaminis. Et
interrogabat si omnia recte agerentur erga fratres suos
Sunt prelati tam mentis affectu quam consilijs pectore
solliciti de salute suorum. inuestigantes si opera eorum
sint recta. an adhuc corrigenda videantur.
inquirunt mores. discutiunt visu et auditu quae sit
discordie causa. Unde Beda super samuelem
Nunc quoque inquirendo per sua membra dominus idipsum a-
gere non cessat. cum bonos a malis discernens
hijs sua munera partitur. illos dimittit ina-
nes. Cuius adhuc loquentis etc. apparuit
ille vir spurius ascendens Golias nomine phi-
listeus de Geth. ex castris philistinorum loquentem
eadem [?] verba aliquo iusto et docente quomodo recta sint
et inquirente quid noceat. apparet ille spurius
id est diabolus in corde alicuius ostendens
se. cum cogitatione maligna ad verba commentarius [?]
ad opera peruersa. Golias nomine idest reuelatus
omnibus. Quia ille qui dicere possit. non enim ignora-
mus cogitationes eius. philisteus. cadens potacione [?]
cone [?] inspirationis [?]. Cadens ab altitudine su-
perbie. potatione desperationis imbutus. et

oblitus misericordie. Geth que interpretatur torcular
bene attestatur: aptissime multitudinem pravorum de
signat. civitatem diaboli nos bonorum in hoc se
culo tormenta semper exercitata. Sicut enim in
torculari premitur uva et exprimitur
separatur ab acinis vinum transit ad communem do
minum. acinis autem tantum locus in sterquilinio
est. sic a multitudine pravorum iusti calcantur; et
sicut in torculari ab acinis vinum separatur. sic
in tribulatione iusti separantur iniusti autem in tem
ptationis recedunt. Geth ergo philisteorum erat
unus de multitudine pravorum. Et cassis erea super
caput eius et lorica hamata induebatur
et ocreas ereas habebat in cruribus et clipeus ereus
tegebat humeros eius. Cassis lorica ocree et
clipeus: diversa defensionis sunt genera. quibus
sunt ipsi qui est caput omnium impiorum diabolus
stulticia defendere conatur. Quasi [illegible] ante
pensi caput cassidem tegunt. Dum presumptio actio
nis intentione laudant. Sinistrum vero latus
obumbrant clipeo. Dum sinistrum prave actionis
excusant parte. Ocreas habent in cruribus
quia est in extrema parte corporis. quia usque ad fi
nem in obstinatione perseverant. Lorica autem
quia totum tegit corpus. signum totam

defendit racom. hec sunt spes armorum
ex ere scē phibent ēē. metallo .s. ceteris
amplius canoro. qr quasi d agit pusus. no hu
mili confessione psitetur ne(g)acone veri
tatis. sz clamoso strepitu secularis eloquencie
defendit. et p exempla repbor confirmat. Vn
sequitur. Et armiger eius antecedebat eum. Armi ¶ Armiger Golie
ger golie. quilibet repbus ēē potest. exempla
cuius antecedit et admittit. ad confirmandum
pusor malignitate. Ex hiis sumit defen
cois arma. et hec pusitas apta. Vn sequitur.
Stas clamabat qr in elacois monte positus
pusus. voce detrccois. blasphemie. et scanda
li. humiles fres q deū mente considerat. pro
care no cessat. Sic est pusitatis caput. e inte
cio pue accois. sinistrum latus. ps sinistra. e
ra. finis accois. corpus. acco tota. Cassis e
intecois comendacio. clipeus. sinist ptis excu
sacio. due ocree. psranancia et obstinacio.
lorica tocius accois defensio apta. hiis ar
mis cognoscitur philisteus cum pcedit ad p
lium. Sunt autem alii qz pusitas e occulta. ¶ Secunda spes pusitatis occulta.
qui consilio suo fres commonent ad ira. excitant
ad rixas. qui consilio suo consurgunt sicut
absolon contra david isti filios spuales

cotra pres corr. c ad discordiam monet. qui
machinant ut moriat. david in castris sic
de achitophel legitur. Ez ursis. senera de
bet ee religio ut apto prsis resistat in fa
cie. c occultor consilia mittet. Sic david phi
listei fronte communit. sic chusi consilium des
truxit achitophel. frons philistei. e au
ctas prsitatis. Ponitur g philisteus in fro
te. qui presitas insipientis agnita. reuibera
tur a sapiente. Chusi ante incepitatur sile
cium achitophel l. rruina fris. Destruit
g chusi. consilium achitophel. qr p silencium
cor q sunt qi rruina fratrum. adnichilatur
consilium. Prudet chusi ne turbetur expectus
ist. qui p silencium inclusus c impetus sermo
nu a conetu fratrum dem uidere desiderat
cum. racionabiliter arcentur. Hec duo ad se
ueritate ptinet. ratio. s. sermo. c rigor ser
monis. Rarus cum sermo concordia seruat
rigor sermonis. corripit emendandu. Affabi
lis e seueritas no gdrnla aspitate inostruit
s no e litigiosa. Seueritas a crudelitate dif
fert. hec corrigit. illa cruciat. h iustis co
uenit. illa prisos comitatur. Amatur se
ueritas. s no maledicit. Maledicat philiste

(margin:) Chusi
achitophel.

david. s; no maledixit david philisteo In ve
nis inquit david ad me cu gladio et has
ta et clipeo. ego aute ud te in noie dni ex
ercituu. Maledicunt multi philisteo. nec ve
niut ad eu in noie dni. Maledicit ille
philisteo q cu ad aliqua cadentia predicacone d
aboli corrigendu pperet. no humilitatis verba
s; supbie. no exhortacois s; iracondie. no leta
divina s; obpbria pfert. Nec venit i no
mine dni ad philisteu q religioni vel no
bilitati sue seu scia scie littaris q pualet et
no divine gre tribuit. q prsu corrigit. s
multi veniut et ideo no tardit de philiste
u in manu eoz. Quod no maledixit dd
philisteo. benignitatis e. q deo ascripsit sin
udicetus efficacia. humilitatis aute q in
uitens e. seruitutis. S; quid minatur. Au
feral inquid caput tuu a te. et dabo cadava
ra philistinu. avib; celi. et bestijs tre. Ca
put philistei. diabolus e. cadavera castro
ru philistinu. carnales affectus. reprobo
ru. castra diaboli moraliter designat.
Audium est. ipsi caro dicta vulneribus Sicut
eni caro putrida vermib; nutrimetum
prestat. sic carnales afectus cogitacio

nec pusillos intrant. Aves celi illos designant qui
talibus contemplacionibus ad cogitandum celestia suble
vantur. Bestie terre comprehenduntur illi qui terram
suam noluerint excolere. qui necessitati sentien
ciam ministrant rei familiaris curam gere
tes. quos alibi designant. rachel et lia. mar
tha et maria. Hiis ambobus celi et hiis bestiis
terre cadavera castrorum philistinorum id est carna
les affectus reproborum. dantur ad corrige
ndum. Sic igitur corrigit apte religio. sic
pusillos occulte pusillorum providet consilio. De bonis et

Ca. ii. Bonus est optima religio. Bo quod facialt bon

Bonos facit retro distinctio. meliores mun
di renunciacio. optimos arte religionis co
habitacio. Immundus bonus est pessimus religi
osus. et malus est optimus. facit enim quemque
de malo bonum. de bono meliorem. de me
liori optimum. Et hoc fit. cum deus visitaverit
mala. ipsum. Unde psalmista. Visitasti terram et inebriasti
bona. terra melior eam. Visitavit enim deus bonam et malam ter
optima ram. terram meliorem et terram optimam. per timorem
terram malam visitat. bonam per incipientem
caritatem. meliorem per habundantem carita
tem. optimam perfectam. Visitat igitur
terram malam quando aliquem timore inducit

co(n)pungitur · (et) ab illicitis abstinet · Bona v(er)o
p(er) incipiente(m) caritate(m) visitat · ip(s)a sua aliq(ua)n(do)
displicent · retinent mundo · imitat(ur) l(itte)ram · pace(m)
tenet cu(m) fr(atr)ib(us) · nisi calu(m)pni(e)tur ab aliquo.
Si aute(m) calu(m)pniat(ur) · calu(m)pnia(m) no(n) patitur · s(ed)
adhuc leni(us) turbatur irascitur (et) cedit · Claus
tri tedium no(n) exp(ri)munt(ur) potius · vilitate
(et) asp(er)itate cibor(um) · abhominatur · Cib(us) v(er)o
eius (quod) e(st) v(er)bu(m) dei · amaru(m) videtur ei · Sic a
li(qu)o(tien)s nec(ess)i(tate) (con)pungitur · Sic filii p(ro)ph(et)ar(um) cu(m)
venissent ad domu(m) helisei · p(re)cepit helise(us)
coco suo ut eis refectio(n)e(m) i(n)p(ar)aret · Cu(m)
aute(m) gustassent illi pulmentu(m) cu(m) herbis ag
tri (quod) i(n)misisset amarissimu(m) · ceperu(n)t cla
mare mors in olla ho(mo) dei · mors in olla
ho(mo) dei · Olla helisei · differt ab egipciis ol
lis · Ille u(n)de carniu(m) fu(n)t · hec pulmentor(um).
Ille adipe pinguiu(m) coquu(n)tur · vnde p(ro)
cedit iniq(ui)tas · hec helisei farina dulco
ratur · (que) e(st) caritas · Illar(um) dulcedine
sequitur amaritudo · hui(us) v(er)o asp(er)itate seq(ui)
tur suavitas · Surges aute(m) helise(us) accep(it)
farina(m) q(ua)m ip(s)e habebat (et) posuit in olla(m)
(et) fit s(an)c(tu)m (et) dulce · q(uo)d p(ri)us amaru(m) extiterat
dum · ab helise(us) q(uo)d solacio (con)p(ar)atur · xp(istu)m

designat . cor9 . doctores . pulmentum Ebm dei . fa
rina caritate . Ponit g helizeus farina in
pulmento . ipm aliqs p habundantia caritate vi
sitatur a dno . vt placeat a grossior ab9 . cum
fastidio pns expuit . vt q recusa cosueuit . a
obediencie cor dyspat . nunc obediat . singa
laritate sensitur . inimicum diligit . habundat e
nim caritas . cum diligit inimic9 . s nd dn p
fca est . nisi parata sit mori p pximo .
Nemo enim maiorem caritatem het . ipm vt
aiam sua ponat qs p amico suo . Pfca
vo caritas inimicum diligit . p pximo suo mo
ri no ptimescit . h foras mittit timore .
h dnm sustinet . vn psalmista . Expec
ta dnm . vir . age & sust cofor . cor tuum & sust
dnm . Expecta p spe . ne dispes p timore
viriliter age . p incipiete caritate . & cofor
tetur cor tuum p habundante misericordia .
vt sustineas p paciam pfce caritatis
dnm . Sic g bonus & optima religio . q
ducit ad pfcom . Sufficiat nunc ea que
de nouem virgis religionis dca sunt . vt
adhuc aliqs q in tractatu de cohabitacione
eidem breuiter tetem9 . Quatuor sunt in reli
gione notanda . Sanus & cum & mitis .

quieta, et secura. Suauis in cohitacione. mitis in ser-
mone. quieta in mente. secura in actione. Nec tamen
sit suauis ita ut non sit discreta. nec sic mitis ut
paciatur iniusta. nec sic mente quieta ut bonum non
cogitet otiosa. nec sit secura ut deum non time-
at. sed sit secura ut pro timore hominum ab
opere bono non desistat. // Religio assimilatur
mulieri caste que ab aliquo diligitur ut ducatur
in uxorem. ideo scilicet quod pulcra sit. quod de gene-
nobilium sit. quod diuicias habundet. quod sapiens
sit. ut in pulcritudine illius delectetur et de no-
bilitate filiorum glorietur. ut augeantur sua illius
sensu. et seruentur consilio. Sunt mulieri pre-
assimilari religio. Pulcra est enim contempla-
cione. Sapiens in sua circumspectione. nobilis
quia libera est a peccati seruitute. diues heredi-
tate. Hereditas eius est regnum celestis eternitas.
Amat virginius speciosum. non amat casta.
Sic quis carnalis animus tactus pulcritudine reli-
gionis. induit habitum. cum autem castitatis
mundicia meruit. displicet quod placuerat.
Sic uxorem habrahe quam rex egipti propter pul-
critudinem rapuit. intactam reddidit dicens
marito. Ecce inquit uxor tua ante te. ac-
cipe eam et recede hinc. // Super hunc locum dicit

Uxor abrahe quam rapuit rex egipti.

Ambrosius in scđo libro q̄ne fecit de abraha. fu
turam uxorem mŕat nō aliquē intēperantē. q intuitus
castitatis gratiā ꝛ q̄ dn̄ eius decore capitꝰ/ sequenti
ptet. Deinde pedissequis eius nescies q̄bꝫ ma
dat comitata: sobrietate ꝯ ꝛ modestia. ac
verecundia. patrimonia tibi fugia lascivie
serie cancon. sollicita custodia. subito uir
ebetatis successus calore. aut spiritus carnis es
tu aut accensu forme decencioris nequaquam
se teneat. et legi carnis repugnet. nonne
dicit. putabam te faciliore. castimonia se
q̄ sup̄ humdos meos sup̄ vires meas e. vel
cui ista migrantur. recedit ergo de finibꝫ sen
sum meorum. Et conf̄sus ad aliquē monito
re sui q̄ studiat in eius mentem inducere assi
duitate castimonie dicens. nō ardua fore
nec impossibilem. s; pluribꝫ socia sintima studi
osis. continentem voluntarius. qd tu inq̄d fe
cisti mi? Cur nō dixisti in te vxor tua e?
hoc e q̄d nō pfunctorie. s; legitimo tene
atur coniugio. Si; dixisti sorore tua. nulli
legibꝫ astrictam e natiue socia. Qs ignorat
fres nris temporibꝫ hec in castus euenisse.
Sunt eni nō multi q̄ delicata ac volupt̄nio
sum fore credunt religione. expte laboris

Hic hystoria q̄ dicit / Gere sunt / istam religi.

vacante ocio. et ideo habitu religionis indiscrete
rapiunt. votum faciunt. professionis vinculo costringun
tur. Cum ante religionis ordine vel consuetudines
que sunt adversantes animi non(?) in hec verba pro
rumpunt. Putamus imposuit pondus religionis le
vius esse. quis enim potest ferre clausure tedium. diuti
nitate silencii pondus laboris. parcimonia
cibi. Sic quasi reddunt abrahe uxore sua expel
lentes eam ut liberi maneant in egipto. Abicia
nt habitum religionis et in desideriis suis carnis
perseverant. Abraham vero abscedit ab egipto in be
thel. id est carnalium voluptatum consorcia de
relinquens. in domo dei manet. Hoc enim inter
pretatur bethel. domus dei. Abraham religionis
est forma. exemplum cohitacionem. Tria sunt
que pacem cohitacionis turbare solent. vel quia ali
quis ad iram movetur pro se ipso vel pro amico. vel
pro alio comodo. Hec tamen removit adam cum lot
cohitaret cum nepote. Primum removit dicens non
sit iurgia inter me et te. Secundum cum diceret atque
inter pastores meos et tuos. Tercium posuit cum
inquid tota terra ante te. hoc est si de meo si de a
mico si de possessionibus dissenciones. ubique cedo.
Si autem moribus non conveniunt. discede a me. O
quanta humilitas ante Abraham. non cogeretur

q phie

a nepote discederet. Sic et hoc virtutis et non discipline. Dixit autem nos quidam philosophus quatuor habet bono viro inesse ut elaboret. Primum ut omnes sibi amicos faciat. Secundum ut si non potest amicos facere non faciat inimicos. Tercium ut si istud non suppetit sine ira discedat. Quartum autem si quos recedere prosequitur vindicet se ut potest. Sed illa tria superiora in operibus abrahe cognoscimus. Quartum autem non est ita. Ipse etiam circa recedentem servavit affectum parentis. Ut eum non solum non prosequeretur sed captum liberaret et erueret. Denique apostolus cum illa tria doceret. Quartum preceptis suis solvit. Quod addiderat philosophia. Ait enim cum pacificos dei filios informare vellet. Si fieri potest quod ex vobis est cum omnibus hominibus pacem habentes. Denique si hoc non potest. docet nec discordias vel inimicicias initiare. Ideoque addidit. Non vosmetipsos defendentes karissimi In quo tertium illud excluditur ut vindicare nos nequaquam velimus. Sed date inquit locum ire. Hec et quartum. Ut discedas magis et vindicta deo committas quam tibi exigas. Nunc autem si quo primum libelli spacium dilatavimus in pace consistentes et nosmet ipsos per pacienciam invicem supportantes deo autem vindictam committentes. finem ponamus. Explicit liber primus

Incipit
prologus
Secundi libri

Legentur hinc de hiis q ad edificati
onem claustralis ptinet. q
busdam forsitan solito gravior appa
rebo nemine condepnans. s eos q remo
ciores sunt a seculo. p certis laudib. moneb eos
q multa et periculosa possident. doceo illos q pau
ptatem humilitate gaudet. Scio tn carissi
me multos ee in maioribz eccijs q lic multa
possideant. in aliis tn paupertate amant. pos
sident ea qsi non possidentes. utuntur possessis
qsi non utentes. exempla paupertatis diligut
et ea q de paupertate scripta sunt studiose le
gunt. legentes scriptos conspiciunt et sub ordie
dimicant dolentes gemunt. hii sunt paupes
spu. non litteri. Nos ante ad oculos paupes
sumus locum imitamur. non animu. veste. non
mente. Sunt et in maioribz eccijs aliq subli
mes oculis. inflati superbie spu. q paupes fres
cum superveniunt. ex latere respiciunt. derident
eos. detrahunt illis. vacantes ocio. ponentes sim
bolum. qui carnes dentibus laniant. ossa paupum fra
trum corrodentes. odientes sacrum jeronimum. tri
men vidui. mattutinalem culalii. lacrimas arse
nii. munditiam apostoli. olla helysei. Ab hiis ergo
hinc superius exortum. longe fac nomen tuum ut

Ca. i. Quoniam de ordinatione claustri materialis scri- aliquid mediocritatem Explicit prologus. Incipit liber secundus.
rectitudo dictaverit simul ordine cogo.
considerandum nobis occurrit primo. ubi licet qui sint
qui teneant ordinem aut quid teneant. Ubi ma-
neant et unde vivant. ut pares sint et longius posi-
ti ut construendi suppetant edificia: et victum ha-
beant necessaria. Sit tamen in numero discretio in pro-
posito devotio. in edificiis mediocritas: in rebus
possessis frugalitas. ne si erit turba: nasca-
tur turbatio. aut per difficultatem positi sub-
repat despectio. ne ex edificiorum magnitudine
ne subintret elatio: aut ex habundantia
rerum se inserat temptatio. Qui enim volunt
fieri divites: incidunt in temptationes et in la-
queos diaboli. De numero fratrum.

Ca. 2. Conveniens est ut discretio in nu-
mero fratrum ut tot simul cohabitent
qui ordinate vivere possint. ne vel expensa-
rum penuria irregulariter vivant. vel pro
multitudine cohabitancium necessitati com-
petenter sufficere non queant. Qui enim inrectos congregant
necesse est ut eorum victum nichil querant. Et si in-
venerint plurima: erexit exterior cura et

ſpgntur p diuſas regiones ſcte bnficia. ſpgunt
fres. ſoli nec ſeclares hitant. nolentes ptti ſun
de. ſ; iudico cotendere paruti. Qui vo p cellulas
duo. et tres l qtuor ùnt quiq; ſimul hitant.
clauſtrlm contuit lege. loquitur cu qui cu
z q volut. Nec hoiu tn ſine illor vita
accuſo. ſ; qd in vtiſ; pici lateat aimaduo.
In hijs autē q̃da monachi quos heremitas
bti benedci nominamus distrecōn ſeruiant.
Et ſi fratrum ſuphabundet numerus detur eis
poſſeſſiones locis remocior. nō minus q̃ duos
fres tuſmittunt ne religionis opus paucita
tis negligencia corrumpatur. De ſeparacoe z copulaci onis erga fres

Cam. 3.

Propoſiti nri ſeparanda e inſtitucio. ne
vel diſſoluti. curantes in delicijs. aut
auiditate ꝯpoſiti deſiſtam9 ab accepto. Hec
em beatus ambroſi9 ſup bti imaculati. Qui
dicit de hijs inqt. Sunt em in vobis qui
ſunt timore dei. ſ; nō ꝯm ſciam. ſtatuen
tes duriora pcepta. q no pſit humana
codicio ſuſtinere. Timor in eo e. qz vide
tur ſibi cōſulere. ſ; nō in ſcia. i hec q nō
cōpetent nature. n eſtimat poſſibilita
te. Copaciam etiā nature. nō e em extra
nature ordine cōpatti. n ſic tn vt ſit

ad nimiam delectacionem carnis compassio: sed ad sus-
tentacionem. Est et compassio. et de proposito meo. Unde et
in vita aug[ustini] in regula que nobis tenenda proponitur
Et hiis qui venerunt inquit ex moribus delicatori-
bus ad monasterium aliquid detrimentorum alimen-
torum vel operimentorum datur quod aliis forcioribus et
ideo felicioribus non datur: cogitare debent quibus
non datur quantum de seculari vita sua illi ad istam
vitam descenderint. quamvis usque ad aliorum qui sunt
corpore firmiores singularitatem pervenire ne-
quiverint. Redimet ergo vestri propositi legem mediocri-
tatis. Imponit equaliter omnibus sua pariter. De edificiis monasterii et superfluis

Cam. x. Congruum videtur nobis edificia fratrum
ex[…] cohitacionem secularium debere consti-
tui. ne silencium claustri sive dormitorium quod
est tranquillitatis ipsi strepitu conturbetur.
non dum lingua tacet: respondeat animus. vel
dum quiete corpus percipit: animus sit inquietus.
Edificia fratrum non superflua sint sed humilia
non voluptuosa: sed honesta | Utilis est lapis
instruccioni. sed quod prodest in lapide celatura:
Utile fuit hoc in construccione templi. erat enim for-
ma significacionis et exempli. Legatur genesis
in libro. non in pariete. Vestitur ecclesia in pa-
riete: pauper ante: iuxta parietem nudus ac/

cubat. Utatur adeo tunica pellicea. sicut in vero nimi-
tudo cottidianum hyemali molestia. Liceat
hoc sicut licitum foret debeat illis qui in urbi-
bus aut in vicis morantur. ad quos populi con-
fluunt frequenter. ut simplicitas eorum delec-
tationes picturis detineant. que non delectantur
subtilitates scripture. Nobis autem qui solitudi-
ne delectamur utilior est equinus aut bovis in
gradu quam in pariete. Hii faciant vectores videndo
ibi laborant necessitati subveniendo. Hospi-
tum domos duas esse volumus. unam secularibus qui re-
ligionis habitum gerunt. sive etiam que vix sunt per-
sonis secularium quos abbatis seu fratrum
providencia ibidem suscipiendos decreverit. De-
putetur. Alia vero domum remociore illis sus-
cipiendis volumus esse deputatam. que lingua
vel habitu claustralium pacem turbare possunt
Ut gratia servanda sit tam in edificiis posi-
cione et composicione et disposicione. posicione. ut po-
sicione sua removeantur a secularibus. dispo-
sicione vero seculares removeantur. composicione autem
non superflua sint sed utilia. Quod licite possideant pro- Capitulum 4.
Agros vineas ortos. pecorum greges quod non
propria lacus nutriendis piscibus aptos
fratribus habendos concedimus. Hec enim victum

naria p(re)bent. Decimas v(er)o no(n) recipiu(n)t nisi de
illis q(ua)s incolu(n)t agris. No(n) villas no(n) eccl(es)ias red-
ditus no(n) mi(ni)m(um) sopin(?). thelonei munos. non
t(ra)nsimu(n)t mercator(um) laboriose ut ita dica(m) re-
cipiu(n)t oblatos. Que eni(m) iusticia e(st) ut si ille
dederit o(mn)e victu(m) mite fort(ur) minimi rectio(r)
cogitatur. Aut si paup(er) aliq(ui)s h(um)iles sine p(ro)pe-
g(ue)nas t(ra)nsferat indices. t(ra)nsire no(n) liceat v(e)l
p(ro) t(ra)nsitu p(re)ciu(m) reddat. vel ut optineant
medias vices. n(on) more p(ri)ncipu(m) militib(us)
dicentur q(uod) oppressis subueniat. Et paup(er)i-
b(us) s(er)vitiu(m) ministrat oppressis. Quatuor sunt
in reb(us) possessis observanda. s(cilicet) ne li-
cita iniuste adq(ui)ramus. aut iuste adq(ui)sita
illicite p(ro)fanam(us). ne multa q(uam)uis licita
possideam(us). aut illicite licita defendam(us).
Male enim adq(ui)rere. aut male uti adq(ui)-
sitis. de licito facit illicitu(m). Multa v(er)o pos-
sidere p(ro)pinquu(m) e(st) cupiditati. sic quasi
q(uo)d nimiu(m) diligit(ur) male defendit(ur). Duo
sunt q(ue) illicite solent adq(ui)rere. s(cilicet) cupiditas
et superbia. Et duo q(ue) male fruuntur adq(ui)sitis.
s(cilicet) gula et luxuria. Duo sunt q(ue) male
possidere volunt. s(cilicet) p(ro)dig(us) et auar(us). Unus
ut congreget. alt(er) ut dissipet. Et duo

que possessa defendunt. v. temperancia et pruden-
cia mundi. Superbia diaboli clausit celum. gula
primo parenti abstulit paradisum. avaricia domi-
ni aperuit infernum. intemperancia vero adhuc
corrumpit mundum. hec omnia fortes vincendo se-
quuntur. est enim locus vicijs in divicijs. vir-
tutum vero sedes est humilitas. humilitatis autem
locus est paupertas. Unde beatus Gregorius dicit.
paupertas magistra bonis mentibus solet esse custos
humilitatis. **De cibis licitis et potibus sumendis. Capitulum 6.**

Quoniam per esum primi parentis culpa sup-
sit venit. ideo cavendum nobis est ne
sicut ille per esum paradisi meruit exilium
ita et nos ab ingressu arceamur. Sunt quat-
tuor in cibo consideranda. scilicet quid et quantum et quando
comedamus. et cibi species. hora. et mensura.
ne illicitum. aut extra horam. aut ultra mensu-
ram aliquid comedamus. Vetitum comedit adam
in paradiso et expellitur. extra horam ionathas
et a patre maledicitur. populus vero iste ad sepul-
cra concupiscencie. ultra mensuram et occidi-
tur. Transgreditur adam preceptum domini. fran-
git ionathas quod observabat multitudo po-
puli. decipitur iste in superfluitate cibi. Hec
transgressio meruit expulsionem. neglige-

ca uoti communis maledictione. saturitatis morte. In
hijs frater cotidie decipimur. dum murmurantes in de
serto cum israhele. et egipciacas ollas suspirantes. et pre
cepta prelatorum transgredimur. et quod communiter a fratribus
tenetur. negligere obseruamus. Hinc unde tur-
sanus adeo quod necessitati fratrum mediocris concedit
habenda. fructibus arborum et nascenciis terre utan-
tur. butiro aut oleo seu lacte non sanguine.
prudentia eorum conduntur. A carnibus abstineat
nisi aut necessitate aut dispensacione. extra
conuentum ubicumque conceditur. Vino uti liceat
fratribus in conuentu. sed tamen ut tandem nobis summo
opere esse credimus quod cum uerecundia dicturi sumus
non est quod misericorditer conceditur ut a quibus-
dam fieri solet. tamquam ex debito requiratur. Non
enim promittimus. sed concedimus. Si autem loca aut
principatus quod concedimus negant. hijs qui reli-
gio uiri possessio instituerint. sine murmure
ferantur. Nemo qui nondum professus abhorreat ab-
stinenciam quia de omnibus ciborum generibus solum carnes
excludit usum. cetera uero concedit ac benigne
submittit. In hijs ciborum generibus que necessitati fratrum
tum licata fore decreuimus. tamen sunt obseruandi mo-
dus mensura et numerus. quodeus ut moderate
utamur appositis. sustentacioni non delectacioni.

sufficiat · nimium. Ut ex aliquo appositorum refici
antur: non abstinencia nimia caro afflicta de
ficiat · aut saturitate luxurietur · In men
sa debet esse equalitas non quantitatis: sed sufficien
cie · Unde beatus Augustinus · Non equaliter nimis omnibus dis Augustinus
tribuatur: quia non equaliter valetis omnes · Hec in
equalitas: est equalitas non quantitatis sed suffici
encie · Tunc enim res equaliter dividitur · cum illi
quod dividitur · prout unicuique opus est: singulis per
titur · In hoc multi multociens decipiuntur
cum alienum delicacionem: vel suo languori tibi
concessum viderint · Non est magnum si ea re
ligio que personas recipit: divites hono
ret et sic contingit detestanda pravitas · ut
in monasterio ubi quantum possunt fiant divi
tes laboriosi: fiant pauperes delicati · Hec
mensura quantum voluptatis: non necessitatis
Tercio per similitudinem dicuntur esse mensu
re avaricie et voluptatis mensura dispen
sacionis et necessitatis · In huius lex quod inter ven
dentes et ementes habetur: per similitudinem
potest assignari · Avaricie mensura est
nimia parcitas · mensura vero voluptatis
superfluitas · mensura dispensacionis be
nignitatis · necessitatis: sufficiens equalitas.

Auaricia subtrahit necessitati. voluptas necessitate
excedit. dispensacio necessitati misericorditer
addit. necessitas debitum indigencie reddit.
Solent mercatores quasi duabus mensuris uti.
vna quando vendentes sua distribuunt que minor
est. Altera vero quando ementes aliena recipiunt. scilicet
maior est maiore sibi. minore proximo. Sic
quidam prelati auaricie et voluptatis mensuram
tenentes. nimie parcitatis vasculo. subiectis
ministrant. ipsi vero pleno superfluitatis. Uti-
tur modo parcitate prodiens subiectis. sed
ipsi voluptate sequuntur. Sunt et alii merca-
tores qui rectis vtuntur mensuris. ementi maio-
re ex sola benignitate misericorditer impen-
dunt. Ambe benignitas quorundam prelatorum com-
patitur quod cum subiectis necessarium perpende-
rint. addunt eciam quasi nimis preciosis et
ligna voluptuosa. ne deficiant. Verumtamen
sit in domo religionis mensura discrecionis.
Hec est enim mensura. que singulis sufficiens
est.

De numero ferculorum

Ca. i. De numero autem ferculorum
Dicta nobis est consideracio. nec
si multis offeras domino aliquis sit ingratus
nec si numerositatem ferculorum concedimus.

vicem superfluitatis meminerat. In diebus quadragesime
ieiuniorum duo fercula cocta sufficiant. Ut
sicut ait beatus Benedictus qui non possit ex u-
no, ex altero reficiatur. Tercium vero ex nascen-
ciis terre seu ex aliquo alio crudo vesci
possit. In ceteris vero diebus propter causam quam
superius diximus in hora prandii duo fercu-
la cocta, in cena vero unum crudum seu coc-
tum pro velle disponetis. Herbe licebit.
Preter hec autem sint et alia pietancie fer-
cula que ad prelatorum dispensacionem pertinet.
Licet enim prelatis preter hec que concessa sunt
aut fratribus generaliter aut alicui aliquid de men-
sa sua aliquid ex condescencionis benignitate
transmittere. nec tamen eis iniustum videri
debet quod facit aliquando consuetudo fortio-
res, si minime pati valentibus sive illis qui
nimium paciuntur labore aliquociens magis-
tri pietas providerit. De vestibus regularium Capitulum g.

Vobis fratres dicatur non sit notabi-
lis vestitus vester nec affectetis vestibus pla-
cere sed moribus. Licet autem sit in habitu reli-
gionis notabilia videlicet vilitas et superfluitas:
paucitas et preciositas. In vilitate vana
gloria et simulacio. in preciositate superbia

et delectus: in preciositate intolerancia seu deſ
pectus. In superfluitate: amor seculi non amor
celi. amor palacii non amor paradisi notatur.
Vitanda ergo mensura mediocritatis et audiamus
Ieronimus apostolum dicentem. non in veste preciosa. Et Ieronimus contra
Iouinianum monachum. Splendidis vestibus et epul
tis utitur cum pro contentis finibus mundi here
sub pedibus et omne eius potenciam. epulas. libidines.
secreti quas divinas comparantur: vilibus mutatur cibis
et grossiori tunica comparare. || De diversitate veſ
tium et diversa dicitur diversis. Volunt enim qui
dam mitti purpura et saccum mitti servientes aliqui
vero lineum esse medium. Nos autem qui non sumus
de domo regia sed de ecclesia: in medio lana
locamus quia nec asperitate nimia ipsi quos pun
get. nec mollicie recedit a suavitate lineae
vestis. Qui enim induuntur mollibus in domi
bus regum sunt. In veste vero non vestis suavi
Augustinus tas sed asperitas queri debet. Unde beatus Augustinus
fateor michi de veste preciosa erubesco. Et
Ieronimus beatus Ieronimus. Saccus michi et ieiunium arma sunt
penitencie et remedium peccatorum. Ipse manus be
ti. vestitus luctuosus non ubicumque. Deinde
prestatur sufficient ergo binarum secundum morem tu
nice due. pellicia una. super pellicium. pel

ij.

les sine pallio capa femoralia caligas et
cetera necessaria. De laboribus regularium Capitulum 9.
Labores manuum tuarum quia manducabis:
beatus es et bene tibi erit. Quid autem
erit illis qui in labore hominum non sunt?
Ipsi non flagellabuntur leuioribus penis. Sed tor-
mentis grauioribus cruciabuntur. Quid autem
dicam de hiis qui vagi et ociosi vacantes fabu-
las inuenientes alchimie verborum frivolis la-
bori manuum spernentes horis instantibus se
sanctitates detrahunt. Quorsum non labor labi-
orum ipsorum operiet eos. De hiis inordinate
et non secundum anglica forma ambulantibus: ad
thessalonicenses scribit apostolus dicens. Denun-
ciamus vobis in nomine domini / subtrahatis vos
ab omni fratre inordinate ambulante
et non secundum tradicionem quam acceperunt a no-
bis. Ipsi enim scitis quemadmodum oporte-
at imitari nos. quoniam non inquieti fuimus
apud vos. neque gratis panem manducauimus
sed ociosi in labore et fatigacione die ac
nocte laborantes. Ut nosmetipsos for-
mam daremus vobis ad imitandum nos. Nam et
cum essemus apud vos. hoc denunciabamus
vobis quoniam si quis non vult operari. nec

Inadvertet. Audivimus enim inter nos quosdam ambulare inquiete nichil operantes, sed curiose agentes. Hiis autem qui eiusmodi sunt denunciamus ut cum silencio operantes panem suum manducent.

Ca. xvi.

Quod oportet prelatum esse prelatum in temporalibus et in spiritualibus

Possunt hec omnia que supradiximus ordinari ordinata custodiri, nisi negligencia prelatorum impedirentur. Si enim caput languidum fuerit, erunt et cetera membra debilia. Caput membra sequuntur et discipuli magistrum. Tria autem sunt capita: corporis, congregacionis et mentis. In singulis secundum capitibus aures sunt et oculi. Habet enim prelatus oculos quoslibet fratres discretos, qui quod in subiectis videt, renunciant. Habet et racio mentis oculos: activum et contemplativum. Oportet autem ne aliquo istorum prelatus careat, et cura familiari et intelligencia spirituali, quibus subiectos corrigendo avertere debet, ut prelatus sapiens esse et non negligens. Oculi autem sapientis in capite eius, id est in Christo, ut se talem subiectis exhibeat, qualem se propter exhibuit discipulis, probavit imitandum, ut cum apostolo dicere possit: Imitatores mei estote sicut et ego Jhesu Christi. In tribus prelati maxime

Ed.

ime xpm imitari debent, ut in loco xpi sint
in dignitate potestate officio. Fuit enim xpc
sacerdos. rex. et minister. Sacerdos cum in ara crucis
se ipsum hostiam daret. rex cum a ligno reg
naret. minister cum petri pedibus aquam mi
nistraret. Sacerdoti ergo dignitas. regi potes
tas. ministro competit officium. Dignitati de
betur reverencia. potestati obediencia.
officio cura. Duo ergo ex hiis prelatis de
bentur. tercium vero subiectis. Reverencia
et obediencia prelatis exhibende sunt
a subiectis. cura vero subiectis impen
da est a prelatis. Ed. Alone in hiis sub
iecti prelatos imitari debent. Non. Sed
cum viderint prelatos in dignitate hu
miles. in potestate mites. in administra
cione circa familiaris sermones. sint ip
si humiles mites iniuncta officia be
nigne suscipientes. Sunt enim quidam qui
prelatorum suorum occupaciones attendunt egres
sus et ingressus eorum dispiciunt. causas e
orum ignorant. et si cognoverint turbant.
Consiliis se ingerunt cum quomodo a quo
fiunt sit quesierint. Sic maria que in silen
cio deberet esse. marthe detrahit. et ipse

Vera maria & falsa. Vera martha & falsa.

verba dni audire consueuit. verbositati seruit.
Est falsa maria. Est enim vera maria. & falsa
maria. vera martha. & falsa martha. Vera
maria tacet. audit. lacrimat. falsa maria
cogitat quod non egreditur quod exteriora non ordi
net. quod secularibus non administratur. Vera ma
ria vnguentum emit. frequentat sepulcrum. vt
vngat mortuum. Emit pro bonis operibus. frequen
tat desiderio deuocionis. vngit verbo consola
cionis. Falsa maria vendit. frequentat non
sepulcrum. sed forum. Timeo tantum ne cum redi
erit cum fatuis virginibus clausa inueniat
ianua. Vera martha conqueritur quod sola mi
nistrat. ipsa sollicitudine rei familiaris occupa
tur. quod cum sorore verba dni non audiat. Sed
quid dicit ei dns: Martha martha sollici
ta es. & turbaris erga plurima. porro unum est
necessarium. Docet per hoc quod sit unum. Vnum
inquit. id est ut idem semper sit animus ne franga
tur aduersis. ne prosperis eleuetur. Hinc et de

Anna

Anna dicitur. Et vultus eius non sunt in diuersa non
inmutati. immutati. Vultus in diuersa non muta
tur. qui mens post vtilitates ad vicia non redi

Expo

nititur. Sic et post motum aque in piscinam
multi descendebant. et sanabatur vnus.

Et psalmista: Unam petii a domino hanc requiram.
Unitas quippe unitate sanctus est necessaria. Falsa est autem
illa quod sola iniustitiae non congregatur sed solis ex
terioribus delectatur. Et quod silens silentium quaerit. Ut
enim sociam habere mirum. Ubi licet unum est neces
sarium: unum est tamen contrarium. Quod cum unitate ser
vare deberet: dectatoi studuerunt. Tales pla
torum dignitatem nec reverentur, nec potes
tatem timent, sed abutuntur lege claustrali:
et claustralium statuta turbant. Unde
cum sint abusiones claustri quibus reli
gionis tota summa corrumpitur, id est prae
latus negligens, discipulus inobediens, iu
venis otiosus, senex obstinatus, mona
chus curialis, monachus causidicus, habi
tus pretiosus, cibus exquisitus, rumor in claustro, lis
in capitulo, dissolutio in choro, irreverentia
circa altare. Immoremur quae in singulis et Capitulum .ii.
de singulis pauca disseramus.

Prima abusio praelatus negligens

Sunt quidam qui volunt prodesse
et sciunt et possunt. Quidam qui sciunt et
possunt sed nolunt. Quidam qui non sciunt nec
possunt sed volunt. Quidam qui nec sciunt nec
possunt nec volunt. Scire et posse et velle
caritatis est. Ubi superbiae scire et posse et

nolle: humilitatis vel inercie e. n scire n pse
q velle: cupiditatis e stulticie e. n scire n
posse n velle: distreccois e prudencie. Qui e
n sciunt e volunt pesse e possint. si volunt
pesse: caritatis est. alioquin supbie. Qui
vo sciunt e possint s nolunt. humilitatis e
q renunt. inercie vo. cu sciunt. si omo de
sistunt. Qui ante n sciunt n possint e volunt.
cupiditatis ee videtur q volunt. stulticie
si volunt q nec sciunt n possint. Illi siqde
q n sciunt n possint n volunt. prudenter
agunt. Summa e eni distreccio nolle q no
potes. prudere q nescis// Quatuor ex his
q pdixim. s. stulticia e inercia. cupiditas
e supbia. negligecia genuit. reliqua vo
inr. s. prudencia distreccio humilitas e ca
ritas. e si inicia fuerint. no eliminat
ad prudeciam siqde ptinet cosiliu. ad dis
creccoin iudiciu. ad humilitate custodia.
ad caritate diligencia. Consiliu prudecie.
sepat a bonis mala. iudiciu distreccois.
eligit q meliora sunt. humilitatis custo
dia vetitum emittit dupini. diligecia
caritatis pfectu. In his: negligecia lo
cu no het. Illos vo q prudencie oculos

stulticie caligine cooptos sunt. qui ab exer-
cicio boni operis inertes torpent. qui per cupi-
ditatem ad voluptuosa distrahuntur. et per super-
biam humilibus non condescendunt. illos dico ne-
gligencia possidet. et eorum dissoluit actores.
per stulticiam inertia negligencia per inercia
manet. cupiditatis desiderio prosternitur. per
superbiam regnat. Audiat g[ra]t[ia][?] negligens pas-
tor quid sibi a diligenti pastore dicatur.
Bonus pastor inquit animam suam pro omnibus suis
ponit. mercennarius fugit. Animam suam pro
omnibus suis ponit qui periculosum regiminis
ascendens locum. clauso silencii ostio. claustra-
lium[?] gregem in pace custodit. Animam ponit
qui solus inter mundana pericula exteriora ne-
gocia currens. intra quiescit. Animam ponit qui
ad sustinendum iniuriam causa dei familiaris
solus exit qui inter adulacionum ac detrahencium
linguas medius incedit. qui pro infirmis la-
borat et laborantes pascit consolatur. pusil-
lanimes et cum superbis increpando contendit.
Talis pastor dicit. Cognosco meas. et cog- 14
noscunt me mee. Cognoscunt oves pas-
torem. quem sepe vident presentem. quo sub-
iectis familiaritas notum. beneficiencia

reddit amen. Oves suas pastor agnoscit. dum subdi
toru mores et actus diligenter attendit. unde scrip
tum est. Considera diligenter vultum pecoris tui
i. vultum pecoris sui considerat qui quod quales sub
rectore possint. non ignorat. cum per confessionem
cordis per circumspectionem opera per experimentum quid
possint. per effectus quid velint. ratio mani
festat. Et vocem meam oves mee audiunt. Tres sunt
pastoris voces. scilicet similis. et dulcis. et alta. Simi
lis ad infirmum. ad morientem dulcis. ad
similem alta pertinet. Infirmatur autem qui tempta
tur moritur qui desperat. similis est qui non audit.
Audiunt enim qui obediunt. Audit enim quasi infir
mus similem vocem consolacionis. desperans dulcedinem
obsecracionis. surdus asperitatem increpacionis.
Et sequuntur me mee. Oves pastorem sequun
tur. Quem. Illum qui precedit. Quo. Ad vitam
si diligens. ad mortem si negligens precedit.
Si enim cecus cecum ducit. ambo in foveam
cadunt. Quomodo precedunt. Vita et doctrina sic
fiet unum ovile. et unus pastor. Pastor unus
debet esse in se. et unus in grege. Unus in se. ut
quod docet verbis. impleat opere. ut per iracun
diam non mutetur. a mansuetudine non e
leventur prosperis, non frangatur adversitate.

.n9.

si idem pmanent paciencia perseuerate. Tenet tunc
pastor vnitatem cum grege. quia non diuiditur a sub
iectis per proprietate cordis. Et delicatiore abu. Sunt
sit vnus per compassionem cum infirmis per dispensa
tionem cum delicatis. Et cum apostolo dicere possit omnibus
omnia factus sum. Et omnes lucrifacerem. Pastor vero
negligens fugit. Sunt quidam prelati qui fugiunt quia pre
cipiunt. Qui enim onera grauia et importabilia im
ponunt et ea mouere digito nolunt. fugiunt quod
precipiunt. Fugiunt qui se subtrahunt. fugiunt qui
per alienas domos vagantes discurrunt. qui que
sua sunt querunt. Fugiunt qui licet presentes
sunt cum negligencias viderint se sub silencio ab
scondunt. Fugiunt qui remoti a conuentu sub ocio
viuunt. qui a communi fratrum consilio recedunt. qui
pro suo agunt et reprehendi nolunt. Unde beatus Gregorius di
cit. libet inquit vt dum licenter et illicita facia
nt. subditorum nemo contradicat. Et in eodem
Tumidus se estimat prelatus super quos se videt in
plus posse. hoc amat et videri sapientes et esse
potentes. Hec causa fuit angelice et humane
ruine. Ponam inquit angelus sedem meam ad
aquilone. Et homo dixit. Eritis sicut dii scientes
bonum et malum. Timeat igitur prelatus quod meruit
homo et angelus. Angelus enim cum vellet esse

Notate abbates qui comeditis et iacetis in thalamis

Notate abbates et priores.

Tales sunt abbates hodie

Gregorius

potenacior: corruit / Homo dum videri vellet ſapi
enacior: deſipuit / Sunt & tres ſpes negligencium
prelatorum. O. quidam qui bene vivunt & ſubiectos male
vivere permittunt. quidam qui male vivunt. & ſubiec
tos bene vivere cogunt: quidam qui male vivunt & ſub
iectos male vivere volunt. / Qui bene vivunt & ſub
iectos male vivere permittunt exemplo quidem pro
cedunt. ſed non corrigendo non increpando eorum
tes: delinquunt. licet enim bene vivant, nece
est ut de grege commiſſo ſibi. gregis domino racio
nem reddant. Cur ſuſcipiunt curam gregis &
fugiunt pondus laboris. / Si neſciunt, cur ſuſ
cipiunt. Diſcant & peccare permittunt cum ſubditi
bene vivere poſſent cum morte merentur. Ta
les prelati imitantur filios hely. qui cum mulie
ribus que obſervabant ante hoſtium taber
naculi dormiunt. qui venientes in ſilo ſacrifica
re non permittunt. ſed antequam incenderetur
adeps carnes crudas rapiunt. / Quasi filii
ſunt hely qui ſub prelatis bene viventibus diſſolu
te vivunt. qui cum mulieribus dormiunt cum
vel ſpiritualiter agunt. vel dum ſe carnis deſi
deriis coniungunt. Illos qui veniunt in ſilo ne
ſacrificent impediunt. cum nonnumquam conſiliis
verbis & exemplis ab exercicio bone operacionis

Tres ſpes paſtorum neg[ligen]tum.

De filiis hely.

Exemplo

ius audiunt. Accendi non permittunt adipe. quia exstinc
to caritatis igne: non infundunt bonos accom
cordis dulcedine. Carne cruda non coctam que
runt. quia tribulacionis igne fugientes: paupertati
et labori se subtrahunt. In camino etenim pau
pertatis: decoqui solent vicia carnis. Carne
cruda idcirco desiderant ut cum et quando et quan
tum volunt. sibi coquant. Tales sunt quidam qui
morantur in claustro quasi in silo: quia nichil a
liud faciunt nisi quod et quando et quantum volunt.
Illi vero qui male vivunt et subiectos bene vivere
cogunt: erratos revocant. sed fortes occidunt.
Revocant verbis occidunt exemplis. Religi
osi videri student: quia religiosos sub se habent.
Gloriantur de eorum paciencia. non de sua. Quod
operari nolunt. imperant. operantur ipsi quod aliis
operari licitum esse non putant. subiectos co
gunt. et ipsi a nemine cogi volunt.

Capitulum 12

Scda ubusio descriptio inobediens

Inobediencie morbus ex superbia
et timore procedens sicut fames
ex vulnere: sic ex vilitatis contemptus ema
nat. morbus inobediencie: languor
est cure. Qui enim operari non vult et potest.
vivit. sed languet. vivit potestate. lan
guet voluntate. Hoc morbo primus homo

languit; q cu vinet potestate, a simul eet bona vo
luntate. bestiis tn̄ ꝓpositi sunt, ꝑ inobediencie vo
culpa suppositi. ⁊ uno iniustie ꝑ posteros serviunt.
Cuando infirmitas carnis adiunct in timore.
contingit ipiz. ut generet languore. Unde eni
carnalis ꝑ timore superbie. incurrit sepissime
languore inobediencie. Duo aute sunt timores
spes. durit ⁊ mollis Duricia timoris in
carne. ⁊ obstinaco carnalin in confsacone.
Hoc aute tribz modis mederi solet. emplaus
tro. s. ⁊ unguento. ⁊ ferro. x. exemplo boni op
is. Vbo comonicois ⁊ disciplina correpcoins.
Cu enim mes no emittit same ꝑ cofessione.
vt ex comonicoe no pmittit emendacone.
restat vt seru recipiat incisione x. discipli
ne correpcoin. Est aute timor mollis. cu mes
inflata delectatin volūptuosis. du sectatur
ocin. sompnolencia torpescit. Ex hiis gͣ lan
guor aie nascitur ipiz duricia obstinacois
pssa. vt mollicio dissoluta. mes superba inde
oritur Assumit igitur inobediencia ipiz no
mis obediencie. vt in solo noie glietur. Sz ipsa obe
diencia multis modis dr. expedit vt sermo
de ea latius ordinetur ulcius. Imponitur eni
nomie obediencie. precepto. fco. ⁊ loco. vt de

signet q^d^ precipitur mostret q^d^ agitur. noiet lo
cu in q^o^ iste moratur. De precepto enim dr. obedi
encia iniungit ei. de facto. complent ea. de loco ap^d^
illa moratur obediencia cu aliqu^n^ remota
servatt omnia. prima e facilis. Secda g^n^ius
tria ad utriusq^3^ se het. leno e enim fare. s^3^
labor e adimplere. loc^d^ u^o^ aliqui placet. a
kupiado displicet. placet q^b^us^d^ no q^r^ habu
dat fribz. s^3^ piscibz. placet. q^r^ famulis habu
dat e fabulis placet q^r^ sol^d^ cuncta possidet.
e sic fit ut vocetur obediencia. cu no sit.
Hanc obedienciam multi desiderant. ut ep̄tal | Monachi p^e^ cuniatores billarii.
obedienciam ee q^u^ant. Multis aute modis h^3^
obedienciam q^u^ri solet. s. auxilio. consilio. e inge
nio. Auxilio videlicet parentu. consilio fratru.
simulacionis ingenio. ut q^d^ minus parentu ut
exhortacoibz fr̄m no pot optinere. simula
cois ingenio possit adipisci. Hec aute obe
diencia q^e^ conceditur alicui^o^ parentu exactione
seu fratrum seductoria exhortacione. obediencie
nome het. s^3^ re caret. Ad hanc obedienciam
e aliis modis puenitur. ut q^e^ illis tribz p^e^
cedentibz no potest obtineri. p^e^missione mu
neris obtinea[n]tur. Sic ad hunc cu pet^o^ symo
magnus moratt in ecclia. morat e saphi

Expes obedie

rit cum anania per petrum. boni prelati per symo
nem ananiam et saphiram. mali subditi designa
tur. Volunt emere symon graciam: isti obediam:
Ananias et saphira absconderunt partem sub
stancie: isti vero negociis tenebunt adquirende pe
cunie. hic est obediencia cum symonia. Est et alia

Alia spes inobediencie

spes inobediencie que tamen obediencia vocatur de qua
dicitur: quia obedisti voci uxoris tue plus quam mee
maledicta terra in opere tuo. Quatuor autem sunt

Quatuor voces

voces. scilicet uxoris. mundi. diaboli. et dei. Audiam
quid loquatur in me deus. non quid loquatur diabo
lus. non quid loquatur caro aut mundus. Vox uxo
ris: vox carnis. vox autem carnis voluptas
vox mundi vanitas: vox diaboli iniquitas: vox
dei bonitas. Voci igitur uxoris obediunt: qui carnis
suggestionibus non contradicunt et plus voci uxo
ris: quam voci creatoris obediunt. Est autem
vox creatoris ad subiectos de prelatis dicens
Que dicunt facite. que autem faciunt: facere noli
te. Ut presbiteris obedias prelatis monet. qui et ma
le operantibus obedire iussit. Ut sic ingrediaris
et egrediaris cum david sub saule et eiusdem ho
nores licet reprobati cum samuele. Inobedientes
igitur et superbos seipsos esse testantur: qui prelatis li
cet presbiteris non obediunt et eos non venerantur

Nec bonis tamen obediunt in malum. ii. primis condicens in bonum. **Tercia distinctio numerus decem.** Cap. 13

Otium. stulticia labor. scientiam generat. Est autem labor et occium interioris hominis. est labor et occium exterioris. labor interior. labor scientie. labor exterioris. exercicium operacionis. Scientie labor in tria dividitur. scilicet in laborem discipline. instructionis exercicii. et doctrine. In puericia labor discipline. in iuventute exercicii. in senio doctrine. Ut quod nescit in puericia discat. quod didicit in iuventute ad usum ducat. quod ad usum duxerit in senio doceat. Est et alius labor interior scilicet cogitacionis et meditacionis. et ad requiem pervenit contemplacionis. Ut si quid per oblivionem sub nube dubitacionis lateat obscurum. fiat cogitacione liquidum. meditacione liquidius. contemplacione liquidissimum. Cum enim aliquid de celestibus offert memoria menti. primus quasi confusum in cogitacione cernitur. postea vero meditacione distinguitur. ad ultimum vero contemplacione dinoscitur. Accenditur ergo consideracione cogitacio. inflammatur discrecione meditacio. illuminatur cogitacione bona contemplacio. Est enim cogitacio in mente quasi fumus in igne. meditacio quasi flamma cum fumo. con- Cogitacio. meditacio. contemplacio.

templacio · ignis est cum flamma sine fumo · Cum mens
ante ad considerandum celestia laborat · tunc cogi
tacio occupacione temporalium impeditur, meditacio
detinebitur ocio · contemplacio curiositate veno
catur et sic fit tepida. Et mens ociosa voluptate
torpescit // Cum homo interior iacet in lectu
lo voluptatis dum sompno torpescit inquie
te sompniis deluditur curiositatis · Tonat
et hortatur exterior. Et inclinet se minoribus
aure · loquitur vana · mollibus induitur · mane
comedit et gulus cene timet lectione
Nota — Euntibus dormitum surgentes ad vigilias fra
tres obmittunt · vigilantibus aliis · dormiunt
redeuntibus surgunt · Sed melius forsitan esset ei ni
Subtractis syllabis — chil dicere quam si subtractis syllabis inter dic
cionibus oscitando psalmos decantaret // Hec
est tarditas ociosorum qui nichil operantur ad horam
Abraham historia — sed continuantur mora // Hii sunt qui exspectant
cum asino nec ascendunt cum ysaac in mon
tem portantes paleas et stimulum que ad asi
num pertinet, non ignem et gladium que pertinet
ad sacrificium. Ait enim Abraham ad pueros su
os · Exspectate hic cum asino ego et puer cum adora
verimus revertemur ad vos. Pueri sunt pueriles
Exposicio — sensus etc. Qui cum asino exspectant, ex tarditate

ſemꝑ viuunt. Vnde dicuntur piu et ociosi viꝫ. ꝑ te-
pidi. portantes ſtimulum carnis. et paleas leuitatis.
Abraham vero qui interpretatur pater multarum gentium vel fundator
multarum cogitationum: aſcendit cum puero
id est cum corde puro portans ignem et gladium in ma-
nibus. per ignem: caritatem per gladium: predicacionis ver-
bum intelligimus. Portat ergo ignem et gladium in ma-
nibus. qui et amat et qui predicat: implet operibus. Ergo
et ipsi inueniunt venientem ad vos. Necesse est vt ab eo
recedat asinus rationis: et puritas mentis. vt re-
uertantur ad agenda curam carnis. non in de- ¶ ...us
ſideriis: ſed in necessariis. Sepe enim caro querit afflu- ¶ Non in desi-
enciam cibi: libertatem ocii. necessaria vero impedienda deriis
ſunt: non ſubtrahenda. Set ne vacet ocio dum im-
penditur cibus: seruit qui conueniunt asino. vir-
ga scilicet et onus. Virga correctionis et onus laboris.
Inter virgam ſedens et onus: non est ocio locus sed labori. ¶ Virga et
Quare homo melior et aptior non dicatur eis. Quid statis onus.
tota die ociosi? Tota die ociosi stant. qui omni
tempore vite ſue ceſſantes a bono opere: in fo-
ro vanitatis torpentes perseuerant. Audiant
tamen plurimi cum ocii. Nemo nos conduxit in
vineam. Non episcopi. non presbiteri: plurimi. non abbates ¶ Non episcopi non
non priores: conuentus. Quia nemo eos conduceret: ſed ad presbiteri
querendum forsitan honorem: non ad laborem ad

euria. no ad Emeru Ibi g agitur de ponder' premi
e. no de qntitate culpe. de examiacoe ingenii.
no de pingnedie pti. Erit tn bem plutti q op
arios ad labore coducentj. vbs em docet. et ex
emplo pdemr. Ad hunc labore dnisi veniunt. s.
pui. iuuenes et senes. sz diusis teporibz. s. vesp
mane et media die. mane pui. media iuuenes. ves
pe senes. mane iuuenes. media paulus. vespe
Quinet. genciam. Hic large accipimus iuuentute no tn
adolescencia. s etia matura copliendu eta
te. hec e etas labori cogrua. In hac etate
paulus volebs redimere tps. no solu instabat
Jacob et cotemplacoi. s et labori. Sicut et iacob cu ra
rachel chel et lia renititur ad pridam. sic marie et
marthe pcibz lazarus adiuuatur ad vita. Cu ra
chel et lia iacob renitit. ipi alique desiderio
bii operandi gradientes. actiue et cotemplatiue
vite sociatur. lazarus vo adiutus impetrat. qui
Lazarus adiutus. tunc resuscitatur. ipi aliqsi hic bonis op
ibz. hic lacrimis a morte pti liberat. Her
mo q in labore expensitur. no pui no
iuuenes. no senes. Sola tn iuuet quia por
tat podus diei et estus. portat maciale po
dus laboris. et estu solis. portat morale
podus carnes fragilitatis. sustinet estu

libidinis. Labore q manuum: adnichilatur pond'
temptacionum. Ocio: multiplicatur temptacio. Labor
racio affligitur. ocio nutritur. Juvenis vivere
in ocio: est iuvencus sine iugo. quia dum non tenetur
obediencie vinculo in equalitate sine societatis.
esse locus lascivie distruit et desideria carnis vo
luntatis. Contra illusionem senex obstinatus. Cap. 19.
Inter illusiones huius seculi sola maior est: senis
obstinacio: quia morti proximus: mortis adventum non
abhorret. quia quasi ad ostium mundi huius positus:
foris spectat. nec tamen vite presentis iter deserit
egressum: nec ingressum future vite considerat.
Audit nuncios mortis: et credere non vult eis.
Tres enim nuncii mortis sunt. casus. infirmi
tas. et senectus. Casus dubia. infirmitas
certa. senectus certa nunciat. Casus mortem
nunciat latentem. infirmitas apparentem. se
nectus presentem. Ex incertitudine mortis
timor. ex infirmitatis gravitate dolor. ex
certitudine senectutis non obstinacio sed hu
militas et afflictio sequi deberet. Sed forsi
tan fingunt triplex quo ligatur senex: dif
ficile rumpitur. Triplex est funiculus: prave
consuetudinis usus: quia ex tribus conficitur, quia
de meditacione sermone et opere componitur ex

aris prauitati. qb ociosis cōplectitur. Qui enim a pue
ricia in inertis per cogitacōne semita fecit volup
tatis in sermone vanitatis in ope prauitatis. quid
aliud agitur nisi q in cōsuetudine ipsi in fine
sz tm torqueatur. Est aute laqueus in fine. Sz
cedo tepulis in cōsuetudine, arundineo funis.
ipedimenta sunt carnis. Dulcedine q decipimur.
cōsuetudine ligamur. Ille aute euaserat laq
u s funiculu rupit. q dicebat. dna meae
repta [illegible] a V. as. laqs cotrit
Absolon. e t nos libe. sumus. Absolo v cinibz inherens
quercui. diuicia designat culiz obstinati.
q du pris exercitu fugeret. contigit ut code
se quercui cinibz inhereret. Absolon pax pa
tris interpretatur. qz pz eu licet psequente pa
ciebatur no pax filij q prem nolebat pa
Quercus. ti. Quercubus durior. extus vo fragilior
ee cōprobatur. Cum absolon suspensus inheret
qz intus obstinacōem mētis extus vo fragili
Crines tate carnis cōmitatt. Crinibz inherens sus
penditur. qz superfluitatis amore detine
Mulus tur. Mulus aute cui insederat. pertransijt. sz
ipse quercui suspensus inhesit qz lenonia
e dolus cui semper studuerat. pertrsit. sz pena
Tres lancee auctor remansit. Tribz lanceis a ductricia.

superbia et luxuria: cor eius perforatur. Unde etiam
usque in hodiernum diem acervus lapidum magnus
super eum pertur: id est peccatorum sine supplicatorum mul
titudine metuum generatur. Nec mirum si mag
nus acervus lapidum super eum sunt: id est per obstinacionem
usque in fine cor impenitens gessit. // Sunt et tres — tres species ob stinatorum
species obstinatorum. Prima quidem eorum qui ex correccio
ne proficiunt. Secunda eorum qui ex comonicione deterio
res sunt. Tercia eorum qui emendicionem promittunt:
sed non faciunt. Ex correccione: manasses factus
est melior. nabal ex comonicione deterior. pha
rao ex afflictione durior. Manasses in carcere
positus cathenis et compedibus astrictus deum cogno
vit: quem prius liber cognoscere noluit. Tales
sunt quidam claustrales qui quam diu sui iuris sunt
perverse vivunt. Dum vero in claustro quasi in carcere te
nentur astricti cathenis obediencie et timoris domini
compedes et adducuntur ut vagari vel egredi foras
non permittuntur: sunt quamvis ut deum quem prius despex
erunt: correcti diligunt. et quod fecerunt de liber
tate contumacie faciunt de necessitate virtu
te. Quos ergo prius servos gratia fecit libertas: devo
tos reddit per correccionem. // Nabal vero designat — 2a species Nabal.
quosdam doctores qui ex comonicione subditorum
sunt deteriores. qui prius david cibum negant

quasi prime vindemie collectibus. verbum dei non comparat.
Consortibus vero suis convivium parat. quasi vaca
tes ocio adulatorum confabulaciones amplectit.
Accusat nabal david et dicit | Hodie increverunt
servi qui fugiunt dominos suos. Prelatus siquidem pla
cere velet cum videt nimium religiosorum multi
plicari. timet cum videt discipulos bonos su
bditos vngi in regem ut saul david. Prelatos
plurimos honor prelacionis privari. Et ipse ti
met ne ipsi privetur honoribus. ne loco
eorum restituatur aliquis melior. Et indicavit
abigail nabal omnia verba que audierat a da
vid. et mortuum est cor eius intrinsecus. et factus est
quasi lapis. Homo siquidem subditi prelatos magistros
de negligencia commonet. sed ex commoni
cione deteriores fieri quisque solet. Et mortu
um est cor nabal. et factus est quasi lapis. cum aliquis
morte perpetua obduruit in peccatis. || Post mor
te nabal abigail regina constituitur. quia qui
sub prelato magistro bene vixit. acius ad regi
me animarum sublimari promeretur. vt cum david
optineat regnum. cum christo regnet in eternum.
Misit enim david nuncios ad abigail. ipsa vero
secuta est eos. Nuncios david abigail sequitur.
dum quilibet fidelis ecclesie doctores vita et

Abigail regina

moribus instituitur. Ex que ciuiumque puelle pedissequas quae
ierunt cum illa. Ciuiumque pedissequae eius sunt ciuiumque sensus cor-
poris qui quasi pedissequae puelle cum ambigatis g-
dimittuntur. Dum per iudicium conscientie cunctis iusto
contactes obsequuntur. Pharao vero qui populum dei
moysi dimittere promisit non tamen dimisit, illos
designat qui vite melioris conductionem pro-
mittunt, nec culpam dimittunt. Non tamen in spi-
ritu columbino contricionis, sed in voce cornicina
dilacionis gemunt. Qui terra diuersis plagis af-
fliguntur non emolliuntur, sed ex consuetudine
peccandi magis ac magis indurantur.
Tunc enim dominus aquas in sanguine conuertit. ¶ plage.
cum de rerum carnis aliquis carnale sentit. Tunc ¶ plaga 2a
ponentes ranas, cum in illius garrulitate dampna-
tur vana loquacitas. Cynomia siquidem ¶ 3a
& simplices sunt importuni mentes impe-
tunt & eorum mores. Mors pecorum mor- ¶ 4a
te designat cogitacionum que pecoribus assi-
milari solet quae racionabili intellectu caret. ¶ 5a
Sic enim homo comparatus est iumentis insipientibus et
similis factus est illis. Sexta plaga est cum tumet ¶ 6a
vesice & corrumpunt vesica quod fit cum mar-
ora mentis tumet odio & ebulliunt ira.
plaga vero grandinis in fructibus tristitie ¶ 7a

q 8. manifestam designat in operibus. plaga locu-
starum. imbecillitas est que in opere ledit. cum de-
ficit. dat saltus. cum ad carnales se erexerit
q 9a. sexta affectus. plaga tenebrarum. cecitatem desig-
nat earum que palpabiles sunt cogitacionum. cum per-
versa mens cogitacionum opere pervertitur. hoc autem
palpabile est. quod manu tangi potest. ideo in-
ter plagam grandinis et plagam tenebrarum me-
dia ponitur plaga locustarum. ab infirmitate et-
enim que designat pro grandine. fit ipse saltus lo-
custarum ad eterne dampnacionis cecitatem. No-
q 10a. vissima plaga est mors primogenitorum. primo-
genita significat mentis. moraliter sunt volun-
tas et intencio cum liber opus. Cum enim volun-
tas et intencio corrumpuntur. quasi primogeni-
ta egiptiorum morte perimuntur. hiis x plagis
affligitur obstinacio sensus que carnalibus delec-
tatur lascivitate gaudet. importunus est qui omnibus est
omnibus moribus peccatorum prius ad vicia nascendi in
nec ad inurias manifestus ad omnia mobilis
luce veritatis carens. et ideo scripsi palpabilis.

Cap. xiiii. Quam de monacho curiali Quarta nubis de
pauca dicturi sumus. non monachus curialis
tamen fateor ut de canonico seu cle-
rico curiali eadem sentimus. licet enim dupsi

ſit hitus: inde tn̄ debet eē religionis affect⁹.
vt nō affectem⁹ veſtib; placere ſ; morib;. Cu
g° dr̄ monach⁹ curialis: ex adinato deſig
natur aliq̄d lenitatis. Qui em̄ ſeclariū ho
minū cōſorcia diligūt. q̄ ſe cōſilijs p̄ncipū
libent⁹ ingerūt. q̄ ſcōꝝ cōſiliarij ſūt ꝑ in
t̄ nunc̄. curiales poſſūt appellari. Cōſilia
p̄ncipū p̄uſa ſi ea ſcias ꝑ tc̄ m̄ ſias: ti
meo nō cōſenciās. Ordo clauſt° ꝑ ordo curie.
Guilhus d. Ibi ſedes in inſidijs cū diuitib; i occulto
vt interficias innocentē. hic audis. nō ſedi cū cōſilio
vanitatis. ꝑ cū iniq̄ gerentib; nō intro. Ibi inſidia ibo
ris vt rapias paupē rape paupē. dū attra
his eū. hic dicis. odiui eccl̄. malig̃ ꝑ c. īp̄ nō
ſe. Ibi dextra tua repleta ē munerib;. hic la
uas int' innoc°. manu⁹ tuas. Ibi paupiū res vi
olent' auferūt. hic pauperib; ſpōte offerunt.
Ibi laudatur pctor in deſiderijs aīe ſue
ꝑ iniq⁹ bn̄. hic aūt bndicat iuſto. Sibis g° ee
monach⁹ curialis: laudas q̄ nō debes. deſe
dis q° nō expedit. opāris q° nō licz: loq
ris q̄ nō decet. Nunc aūt ſūt curie p̄ncipū
pū ſeclariū. cōpāta. q̄ eccias cōſtruūt: q
ꝑ eū q̄ deſtruūt. Ad vtrūq; nc̄a ē religioſo
vn acceſſus curialiū vel monachoꝝ: vbi

hec est principalis. Alia est curia david. alia abso
lo. In qua nec est consilium chusi. lego achitophel
consiliarium david qui fuisse. Et tum recessisse
ab eo cum absolon principasisse. locus est forsitan
Due curie ut expressius loquar de adiuncto exemplo. Due
sunt curie. david et absolon. In qua principali
est consilium chusi. non achitophel. Chusi silet
Chusi cum achitophel: ruina fratris interpretatur. Sit
Achitophel lingua nostra non dicam ut ... ut in ma. cal. iur. Si
quis diligit dies videre bonos: prohibe linguam
tuam a malo. et la. t. ne lo. do. hoc est consilium
chusi. illud achitophel. Lingua enim sedet in humi
do et facile labitur. et in illa ruina fratrum. In
silencio vero pax nutritur: servatur David ne mo
riatur. Quia iam chusi ut scriptum est amicus
david. Et quomodo amabat eum: obmutui et
humiliatus sum. et silui a bonis. Sic enim fructu
tum silencium iusticie amat. ut et a quibusdam bonis
sileat: sic amat consilium chusi. ut ponat
ori suo custodiam. dum non loquitur nisi per licenciam. Ca
tant de psalmum. per verbis chusi. Verba chusi
Triplex silentia verba silencii. velamine misterii. Tria sunt tum sile
cia. silencium oris. tranquillitas mentis. velamen mis
terii. Verba primi silencii discretam sibi fratrum. Ex
Velamen misterii ba tum manifestatio misterii. Historia nostri.

nota mistice assignata moralitate. Presbiter absolon est. inclus xpm. appetitus carnis nimium. Cumulabat absolon amor regnandi. Hic est radix omnium malorum cupiditas ipsa est caput ex quo dependet decorum cesaries. Hic est cesaries quam nutriebat absolon et gerebat eum et non nisi semel in anno tondebatur. Et tunc crines suos ponderabat ducentis siclis pondere publico. Absolon pax patris interpretatur ipse est et inclus. Audi pacem patris. Qui intingit mecum manum in parapside: hic me tradet. Audi pacem filii. Quecumque osculatus fuero ipse est tenete eum. Osculo permittit pacem et affligit. Comam nutriebat. Ezechielis v°. Fili hominis sume gladium et rade capillos. Semel in anno tonsus est. Ita semel tantum argenteos retulit et in templo proiecit. Crines ducentis siclis ponderabat id est numerus est nummorum. Que summa ducentorum argenteorum precium tradere sanguinem iustum. Si sciret iusticiam ponderibus argenteorum precium sanguinis non ad laqueum cucurreret: sed ad crucem domini humilis procurreret. Ponderabant autem pondere publico: non pondere sanctuarii. Posuit eum talentum plumbi super quod sedet diabolus: non leue pondus nimis cum dominus supponit manum suam. Posuit pondus desperacionis non misericordie. Hoc pondus apud se habebit illo carebit.

Cesaries absolon

Absolon

Exposicio de crinibus absolonis

A tu sperans

Quod sanctuarii (margin)

z ideo forsitan qr misereri noluit: ime veniam si
rer dubitant. Audi pond⁹ sanctuarii. peccatum de
lictum meum cognitum tibi feci: et iniusticiam meam non abscondi
i cofitebor adv. me iniust. m dno z tu re m p.
mei. Justum pond⁹: habundus mut. delictum sum cog
mtum facit. cofitet iniusticiam z ipse pl⁹ peccatum dete
stat ab eo: tanto pl⁹ a deo. Audi pod⁹
publicum pod⁹ autem fecit enim maior e iniquitas
mea: qm ut veniam mereat pl⁹ sua malicia
ia: qr dei miam poderant. Et z appetit⁹ cupiditatis
cesarie mitt. qr cogitacionum superfluitate
pondent: quae cesaries grauit mete: Sic de
pimit trerent theatrica sensu multa cogita
te. Qr tonsus semel in anno ducentis ciclis
uncis ponderatt: ipse in omni vite sine spa
co cupiditatibus seculi semel remanitt. z ho
in fine. Tunc enim ab hijs q possidet spoli
atur: qm successione mortis vltime a tre
mis separatur. Poderat aut pl⁹ terra q ce
lum. Pl⁹ enim amatt ee in domo lutea: qm
i no manifesta q e in celis. Consideracio q
medica. Et in hoc pode publico: no pode sa
ntuarii. Audi pod⁹ sanctuarii: pod⁹ pauli in
pio mihi dissolui z ee cum xpo. Audi pod⁹
publicum de habitantibus in terra no illis ipui

·n⁹

qui corpore habitat. sed qui corde amat. Amet ergo mo-
nachus curialis consilium chusi. & silencium claustri.
Respuat autem consilium achytophel. ut non a-
met negocia principum. nec secularia negocia impetrat mn. ca. 16.
necessitate. Sexta abusio monachus causidicus.
Contingit quoque solet ut monachi quoque cu-
rias frequentant. causas induunt. in-
dicia prosequuntur. Et si aliquando cause quoque pro necessi-
tatis occurrat. ad curia securiores re-
currit. non tamen causas suas. sed eciam aliena de-
fendit. Hoc amat. hoc frequentat. Amat de-
creta consiliorum. non secta iusticiorum. decreta non
psalmos ruminat. fiunt oratores in cau-
sis. coloribus utuntur rethoricis. laudari ap-
petunt. quia per multis loquuntur. sed monachus mul-
tum loquens: multis displicet. Coniungit copu-
lat illicita: licita quoque solvit. quod quos non no-
nerunt pres. ista vos noverunt. consanguini-
tatis ordine numerat. Hunc ex illo descendisse
confirmat. de inceptis indicat. testatur sepis-
sime quod ignoravit. sic verbo aliquando res. illicita ma-
trimonia coniungit. Commune utilitate pre-
dunt. ecclesiarum quiete perturbant. pace fratrum spiritum
quoque salute. Si verbo res sic ad effectum perveniri
non valent. monachus causidicus impellat ut

f

q^d alibi fieri no potuit. rome fiat. p pn
cipe q^o seclari al^ipm f^ag^9 ytalie calore libe
r patitur. q^d p magro spitali mkto lemo
ra forsita inut^9 patet. Onerat^9 cartulis
auctoritatibz fult^9. reditur. pon^t dicem
calusse psonas inducat. q^d si velis parum
sit iurare q^d est. et si velis iam iurare q^d no
e. hec sunt pncipm negociandi iudicem
iohis bapte in cosili ca. No licz t^i here
vxore fris tui. Ad q^l dicit: Mone magis
tuum mech^9 cansidic^9 ee de sunt discolle
tibz cu herode q^d in vicijs carcere cu iohe.
pn q^o commno licz no videntr in disco ca
put iohis. videt tn q effuso sangne ad
qrit. vacca videns porcu pinguis in
carcere cum pncipis panps morit. et cu
de sba pncipis comedit ipe mech^9 q^d pn
cipi blandit. Sz si et ego ipe karissie qui
cu herode v^l qmmis moralit^r distribs:
saltante puella cosidero. caput iohis tn
catenu in disco cospicio. Herodes significat. sel
lis glia tepitat. Qis cum glia filiaz syon
abiit. glia v^o filiaz scli deforis e. pn qmo
q^e cu herode sedeo dn in delectacoe viciorz
lctans glie fauore ipo. saltante cospicio fi

·n·

lia herodiadis: dum in placet vanitas cu
riositatis. hec fuit illa que aufert caput iohis
baptiste et cetera. Et curiositas Iohes gra dm i
spratim. huius gre caput. de e. Caput g n cor
pe sepat: ipm aliqs no deo si sibi asstbit bo
im qd apit tales g dp den grum no i
nenint. ip n spenit. Emphi enim ap hores.
apd den hmiles grim sprint. Sm et pauls
Gra dei sum id qd sum. et gra dei i me va
cua no fuit. Audit modo causidic aplm
dicente: ne repetas. audit et detmiat.
Ne repetas inqt cu litigio. no cu mo
lestia psequris et tu si qd ei auferat. sub
ne ~~iudiciu~~ pro entatt. n recusat pactum p iudiciu
iuriis. cu et alius p seipo et p alio inmet
Inde corripit aplus. qd fraude pati nolu
inius iudiciis cotedimi. qd nil sinatis: nos
ipos nil vindicam. dicens. Non vosmetipsos
vindicantes kmi: si date locu ire. prolixo
lor. Ubi bo religio. Ubi pfectois integritas.
Ubi caritatis invicte fundamentu. fforsita
i clausti libz. q seipos iudicantes cotidie ac
cusat suum iudices sinam formidat dice
tes. Non intres i iudiciu cu servo tuo qr no
i. v. co. t. ois vives. Ecomat enim claus

tales iudicia dni vere. non secularia. lege dni
custodiunt. Vnde vo meditando amando. Vnde vo pu
ritatis constancie meditando. plenitudo scie amando
caritatis perfeccio solet adipisci. Habet enim lex clau
stralium iudices et testes. atque consiliarios suos in
lege eterna dni. Duo testes sunt. vita et consciencia
Duo iudices. meditacio et sciencia. Duo consiliarii.
amor proximi et amor dei. Bonum testis. bona vita
coram deo testis est consciencia. coram hominibus vita. Con
cordant autem in iudicio. sciencia et meditacio. Deinde
quod sit aut quod dicitur. diligenti consideracione ponde
rent. Tota vero iusticia procedere legis. pendet ex dic
tis precedentibus consiliariis. sed ex hiis duobus man
datis. tota lex pendet et prophete. Sed quid grauius
scelo perfeccionis est. in claustralibus reperiri potest.
Nec potest tamen seruari perfeccionis integritas. ubi
diligitur pompositas. Quia enim diuiciis habundant
ibi cor apponunt. generant curiositas. implicant nego

Capitulum xi.

ciis. De abusio habitus preciosus.

In vindendo docet apostolus quales debeant esse re
ligiosi. dicit enim. Non in veste preciosa. Enim
mollicies mulierum preciosiore veste negat
puritas ne monacho preciosiore habitu cede
dit. Plus amittit sponsus sponse castitate quam
speciosa veste. plus simplicitate quam tortu

cūe · Sic imortalis sponsus plus amat interiore hu
tu: quam exteriore. molles: mollia tenent elata pre
ciosa. delicata speciosa. Exterior enim superfluitas.
animi indicat vanitatem. Iuxta regulam quod vi
lius occurrerit. non quod carius fuit. emendum pre
to. ut sit dissimilitas inter indumentum pallacie mo
nasterii. Qui enim mollibus induuntur: in domibus re
gum sunt. Loquor consuetius amore de monachis
sed idem dicta debent de conversatione ordinis nostri ca
nonicis. Temeus et facies vehementer erubescit.
Lecti etiam eorum culcitris fulciuntur plumeis. lin
theis et lodicibus accurate pariter attamus
integuntur opertoriis: ut si forte videres lectum
tui sponse quam sponsum desideret estimares. Capa
canonica et cuculla monachi: non differunt a pal
lio militis. sed ut ait quidam sapiens. miles et mo
chus ex eodem panno paramentur. et ille cucullam
et ille chlamydem. Non multum differt habitus canoni
ci regularis et secularis. Sed si forte regula
re videris archidiacone vel episcopum te vidisse
credendis. Sed forsitan dicas delicatis. delicata
conveniunt ex regula testimonium proferes. ait
enim beatus Augustinus. Si eis qui venerit ex moribus
delicatioribus ad monasterium aliquid alimentorum vesti
mentorum aut opertorum datur quod aliis forti

oribus et ideo felicioribus non datur. cogitare debet
quibus non datur quantum de sua sectari in vita illi
ad istum descenderunt. Consentimus auctoritati ut
delicato detur quod sufficiat. tamen ipse non de
ficiat: nec ipse superbiat. Audi et tu beatum
Augustinum. Non contingit nisi detestandum
perfectius ut in monasterio ubi quantum possunt fiunt
divites laboriosi fiunt pauperes delicati. Mea
or si non vidi cognosci. quorum paupertas tanta erat
quam foris erant. quod non ipsa natura poterat in
venire per me nec victum et tegumentum tamen qui fo
ris invenire non potuerunt. exigentes eos cum
noluerit sociari eis ad ipsos foras accedere
non audebunt sed egressi de paupere eciam cir
cuierunt dicentes ut ibi reciperent. Et quod se
per veteres nunc viles habere consueverant pan
nos. nunc semper novos aut preciosos habere con
tendunt. Et qui ante conversionem lectulum proprium
minime habebant. nunc si forte voluntas eis
sunt eciam alienum. ornamenta lectuli sui
portant. Timeo autem ne in humano lec
tulis videant sompnia vanitatis ne in eis
se paciuntur animi illusionem carnis. Et si
cut in exteriori lectulo caro mollitur volu
ptatibus: sic in voluptatis lectulo mens sp

inventum

litta virtutibz enod'it delectatur. In lectu
lo q' deflux[e] metis dn dilect' sp'it'. no in
venitur. In ho lectulo iacob iacet pulcitu' ou
copage mebroz dissolitu' & tum' in om actio
ne dissipat'. In lectulo iacob ad cap' posi
tus lapis. no plumia lenitatis q ad aqlone
vento sup'bie rapit'. cu dr. ponam sede mea
ad aqlone: silis ero altissio. Iacob i tene
sb capite lapide posuit. & dormivit. scala
vidit & angelos ascedentes & descedentes.
& dnm innixu scale. In tene dormit q
tm sctm vite psentis oclos ipe ad concupisce
den
du apperuerat. ab appetitu secularium eleva
vit. Vidit angelos q'nto desiderio sup se i
hiant. q'nto caritatis affectu nobis inf
mis codescendat. Videt etia dnm i nixu
scale. ut videat sic intelligens aut requires
dm. Nec mirum si h videat q cap' in la
pide posuit. & mete in xpo. Audistis de
lecto. audite de vestimento. Et induit eu
mater sua vestimentis esau valde bonis.
qs ap' se habebat. Forsitan cu audis q in
duit eu mater sua vestibz valde bonis
silicet pciosis vestiri ap'is et du legis tu
nica ioseph. fuisse talare conaris & tu

hero longiore: An nescitis ut ipse nunc tempus omni usi-
gia contingebat illis: An ignoras quod in Iacob
prudencia vestimentorum satanam designat utrum
tum. in Ioseph tunica talaris perseverancia longa
nimitatis. Hec sunt que vestes quibus ipsa se habebat
Rebecca et quibus induit se Iacob cum a patre benedi
ceretur: quod paciencia perseverantibus custos est utrum
tum. ut in fine quibus benedictione perfruitur pro
illos est quod tunicis induuntur. Voluptas pede po
suit. non quod camisijs utuntur: sed quod deum delicatio
primo quod vulgo scala vocatur. In ostensione
quod lanee vestis asperitate consuetudinis oste
ditur. sed in delectacione delicati potum: sua
uitatis mollicie queritur. Unde et ego nisi fallor
Iacobum camisia vestitum: iocatur et dicatur.
Clarior est stamina: quam camisia tunica vel
vestiri: magna est difficultas. Sed forsitan
dices ipsum infirmus erat homo. Immo sanus
et petulans et pinguis residens equos habundancie
rerum et curias frequentabat quia tamen ante conversio
nem habitum: pedes ire consueverat. Ut sepe li
neis induebatur. et ideo licet abusio non tamen cla
ustri abusio: sed et seculi potest appellari. Petruna

Ca. 19 Non negatur religio quod requirit rabinsio ab
necessitatis nature prohibet tamen exposuit

·ij·

qd appetit superfluitas gule. Causari etiam solent
quidam seculares quod tot dimissis et tam delicatis utuntur
cibis. quod tam magno labore ab eis conficiatur: et tam cito
glutiuntur. Nec mirum forsitan causari debent. quia
religiosi ipsi delicatores possunt appellari. Qui enim
in delicatoria ueniunt: delicatores dici possunt.
Cum igitur legatis deliquisse ionathan in gustu mel
lis. esau in edulio lentis. sodomitas in saturi
tate panis. putatis non sine periculo esse tot car
nium ferculis. tot piscium generibus. tot frixurarum
diuersitatibus delectari. Ideo non sit differentia pa
lacium a refectorio. sicut egiptus a deserto.
Sicut enim in deserto sumus: mirandum non est si ollas
carnium suspirent. Ollas carnium suspirat:
quem carnis desiderium temptat. Isti enim ipso
suspirant qui ollas carnium sepe habent. Adhuc
esce inquit eorum erant in ore ipsorum: et ira dei
ascendit super eos. Esca enim uentri et uenter escis.
Deus autem hunc et has destruet. Occidit enim pingues
eorum. et electos israel impediuit. Et ideo uere
est et gloria in confusione eorum. Propter similitudinem
sepe septima loquitur: ut quod in re aliqua dicit
in non potest: in consilium destruit. Propter similitudinem
dicit deus uentris comparatur cum deo. quorum deus uenter
eorum est. et gloria eorum in confusione. Solent

em dns teplu costrxit altaria erigi · iussit ad
scomedn ordinari · inoliti pecudes: chrza
cocremari · Ideo sunt de vet: teplu e coquina
altare: mesa · iussit: coci · inoliti pecudes:
coce carnes · fumus incensor: odor saporum · Hec
in ierlm no costruxit: sz in babilone cuz ipe
vs vet' e: sz glia eor in confusione. Ipse em
e princeps cocor q intravit ierlm destruxit
q transtulit vasa dom' dni · in domu regis
babilonis et fecit vasa templi: vasa palacii
e ut ver' dica · vasa divine mense: fecit
vasa coquine · Ait em aplc Templu dei scm
e. qd estis vos // In ho teplo vasa sunt corda
q te sunt vasa templi dni: cum plena vtute
bz: placet divine voluntati / sunt tunc va
sa templi dni vasa palacii: qndo placere
desiderant cuilibet potestati / sunt et va
sa coquine: dum cor qd prius sobrietati servi
ebat: postea servit gule. Du ieiunabs
Qui nutriebant' magis in croceis: amplexati
sunt stercora. / Crocus in oriente nascitur et co
lorat et saporat. In croceis ergo nutriuntur
q in ueo confusionis sine tci' sapore vir
tutum refitiuntur: exterius vero bonorum opum ex
emplo colorantur. Et hii q sic in croceis

.ii.

nutrimt amplexati sunt stercora. Dum prius opus obs-
ecati sunt et continentie vita. revocati eos se-
cus curia. Et fit quia ut qui in sua domo cum
sua confusione sobrii exstiterunt. postmodum in
monasterio gulosi fiunt. Placuit eis ut diver-
sorum hostiis ferculorum. Inclinat animum rumo-
ribus. excitat sapor generibus. demulcet con
fabulatione non orationes. oratio contristat. sompno-
lentia delectat. Pro solitudine qua deo vacet
assistat. dum ei tota devotione per omnia servi-
tur. Hec itaque monachos canonicos et conversos
qui ei obnoxius serviunt. eos dico qui sub ordine
in ecclesia dei vivunt qui non capiunt secretas
orationes. sed fabulosas. ordo sororum confessiones
sunt quos non audiuntur singultus nec sus-
piria compuncte mentis. sed risus et cachinna-
tiones et voces ingurgitati ventris. Mise-
rabilior namque omnes abusiones et abusio.
ut delicatus in ecclesia quam in domo propria vix
isse contemptrix et dicatione de te. Parit ste-
rile qui non pariunt et vidue bonum non fecit.
Sterilis qui non parit. claustrum est. qui in multis
bonum dum non profecit unquam. Vidua vero est anima
que sponso viduata est celesti. cum bonum non fecit
quod multis carnis concupiscentiis deserunt

quia anime cura in excolendis virtutibus non attendit.

Ca. xvi · Norunt aliqui quod affluencia ciborum — xv · ubi usio (?) comitari soleat inundacio verborum — rumor in claustro. Norunt et multi quod sacietate ventris sequitur levitas operis et vanitas mentis. Sepe enim sedit populus manducare et bibere et surrexit ludere. — Exodi xxxii (?) Ludere inquit non lugere vel legere. Sunt enim quidam qui post delicatos cibos diversa fercula cum in claustro sederint non lectioni et silencio sed rumoribus et vanitati vacant, qui locum et tempus loquendi et tacendi nunquam et nusquam servant. Sed instabiles et ociosi nunc hos nunc illos ad colloquium vocant. Pone inquit David custodiam ori meo et ostium circumstancie labiis meis. Ostium dixit non murum. Si enim murum poneret loquendi licencia omnino negari videretur. Sed hostium ponit quod tempore et loco clauditur et aperitur. Est locus et tempus tacendi et loquendi. Aperitur etiam ostium in claustro hora competenti lectioni, in capitulo confessioni, in ecclesia oracioni. Clauditur item in claustro confabulacioni, in capitulo excusacioni, in ecclesia vane modulacioni. Hoc ostium claudatur semper fratribus nominatis (?) consuetis tepidis et pigris, et aperitur tamen eisdem propter necessitatem corporis vel ad doctrinam ordinis. Sen ade

dificacōm mētis . Potest hoc oſtiū appellari
licencia loquendi . q aperit̃ ⁊ claudit̃ . Cum autem
negatur p̄ hoc oſtiū ſepe intrent . q oſtiū mē
tis frangunt . contumacio ſiue demū inquietatis
seducit cor . Jnnuendum e g̃ ne hoc hoſtiū pa
teat vero demoni a regione deſerti . ne do
muꝰ quatuor angulis concussa . ſubuertatur ⁊ filij
iob oppreſſi moriantur . Deserti regio e demonū
ſeu p̄uſorum ſcēterū . a deo derelicta multitu
do . a quibꝫ vero demones . v generis temptacō inruunt
q a tranquillitate conſciam subuertit . Domꝰ
mentis q iiij or angulis . i . p̄dencia tempacia for
titudine ⁊ iuſticia conſtruit . quam vero temp
tacōis ſeu turbine verbor quaſſata turbatur
Sepe etem p̄ ignorancia prudencia . p de
lectacōm temperancia . fortitudo p timore
iuſticia p amore . frangitur . / q bꝫ caſſatis
virtutes illi . d . ſapia ⁊ intellectꝰ . conſili
ū fortitudo . ſcia pietas ⁊ timor tanquam fi
lij iob opprimuntur . q tunc moriuntur . quia a fine
gloriis feriuntur . Obruitur enim ſapia p
ſtulticia . intellectꝰ p hebetudine . conſiliū
p precipitacōem fortitudo . p formidia ti
mor p ſuperbiā . Et ab hac ruina puer
euadit . qui beato iob innitet . i . diſtrectio
ment q cum deo agit ut quod perdid' cepit .

penitendo consuevit. Hii sunt minores claustralium
ad quos non pertinet bella principum: sed pugne
temptacionum. Delectentur ergo fratres hiis minoribus:
non exterioribus. Veniat et alius nuncius ad beatum Iob
qui dixit. Caldei fecerunt tres turmas et inva-
serunt camelos tuos et tulerunt eos etc. Caldei
feroces vel demones. cameli: bonas terreno-
rum dispensaciones. pueri custodes: sollicitas cir-
cumspecciones. nuncius qui evasit: discrecionem desig-
nat animi. Camelus enim tortuosum animal. quia per-
mittat. per terram iumenti. quia ungulam non dividit.
bonas terrenorum dispensaciones significat. Ipse
diabolus modo torpentem modo precipitata ac-
cione ferit. modo pigra vel moderata locu-
cione confundit. pene aut nimiis cogita-
cionum molibus premit. Sic ergo caldei tribus tur-
mis camelos rapiunt. quia illicita operacione
superflua locucione. inordinata cogita-
cione: curas dispensatorum confundunt. Se-
pe enim quod sibi. quid primus debeat:
attendit nec per moderacionem sollicitudi-
nis aliorum se negligit. nec per sui cura
aliorum postponit. Set dum hec utraque solerter
agit: aliquando subito causa emergit que
omnes circumspecciones obruit. et sic solet

districc͡o nr͡e culpa inuciat. e qui dum ad
lamenta vocat. Audi kme gͣ quid tibi in
ciat puer qui euasit. s. puritas districc͡ois
q̄d inciet meti. Audi culpa camelorum
e casu puerorum. hij rapiuntur. illi mori
untur. deseruntur enim cure dispensacionum.
dum p negligenciam perit puritas circumsp
ccōnis. Et de regibus sermo e. docet lacio
clausus regnorum culmina. casu e euent
bellorum. q̄n mortuus est Saul. ips morte
eius inuciant dauid. Cum enim reuerteret̄ de
a cede amalech. venit ad eum homo de
castris Saul etc. Quia dum mortificacionem vir
tutem non carnis appetitu no tum ppe
lapsus inuciat. sic aliorum defectus nar
rat. sic ut per exemplum malorum inclinet
ad voluptate carnis mentes aliorum. Quos
enim Saul nisi superbos in ecclia platos
significat. qui ab humili e sursum eminere
sibi videntur super vniuersum populum. Qui
in monte gelboe. ab amalechitis per
sus occubuit. dum in monte superbie posi
tus p diuersa carnis desideria. inebrie
flagra deuenit. Superfuit ut occide
ret eum amalechites stetit. et ani

mº enim carnis delectatio dimit: cito pit. // Sz ū
kme papse vim de pnis tmes: spm pmc
distrecois vt mesiciatt in te tinaklechi
ta ista. q̄ ansus e mam mitte e mit
cotidie. i xpm dm // Hec e malem nocent
platis. amor o. ppe excellencie: e volumptas
carnis // Audire velles forsitan kme rumo
res pacis no belli: cocordie no discordie
Audire Regina saba venit // rumores hmo q
audita fama salomonis i ierlm: locu
ta e vniūsa q hebat in corde suo e c. Sa
ba captiua vt vt q̄da volunt consio. et
incesio impatur. // Qn enim aliqs sub le
ge pcti adhuc in secto positus tenet
audita fama salomonis p vbu pdicati
onis ad deum conuertitur: conflus igne ca
ritatis accedit. e ingressa ines eius ierlm.
vides enim incipit dilige pace. // Locuta e
ei vniusa q hebat in corde suo p con
fessione. e ille docet oīa vba q pposu
erat: si penitet: habere remissionem
// Videt regina saba sapientiam veri salo
monis quam ostendit nobis p humilitatem filii.
vidz domum ecclesie quam cotidie edificat p
gratiam spc sci. // vidz cibos mense e hereticia

ſermonem. intellectus diuiſos ſeptime et agitatio
nes religioſorum. videt ordinis inſticiam et ſtu
tutam recto vinculo. Conſiderat et veſtes mar
tirum et confeſſorum carnes. hos purpuratas
rubore xpi ſanguinis. illas vero magis exercicio
laboris. ſeu pallidas mortificacione carnis.
Videt pincernas in cibo predicacionis propinat
vinum compunccionis. Attendit et holocauſta
que offeruntur in ara cordis tribulati. Sed
cum hec videt animus nondum conſiſtit. Dic ergo
o quid ſeiſtine ſe non habeat vltimus ſpiritum. habeat
et non habeat. habeat ſpiritum humilitatis. et
non elacionis. ſpiritum gracie. et non neceſſitatis. ſpiritum
dei. non ſpiritum mundi. Verum et multi domo regine
audiunt in terra mea et potenciam eius videre
et captiuos et libertatem. conuerſo et acceſſo au
dire predicacionem. niſi veniat per affectum.
videre per cognicionem. non plet per effectum
Tunc enim videt homo in domo conuerſionis bo
na contemplacionis. et recogitat in ſe ea que
audierat adhuc in ſeculo poſitus de bonis
actiue vite operum et imo benignitatis ex
cordis. poſt labores afflictionum carnis. ſi
lencia abi quiete ſilencium et etiam quietes
per contemplacionem future vite prima vbi

erit iustis bonitas eterna felix civitas gau
dium sine dolore requies sine labore. cum hec
videt. dicitur, media pars in imaculata non
fuerunt, quia nescit quod maria meliorem
partem elegit que non auferetur ab ea. Quanto melio
re et longiore: tanto maiore. In activa
siquidem finis est in labore. in contempla
tiva vero non defectus in bonis: nec timi
dus in dilectione. Decima abusio lib in
Ca 10 Infirmitati mortalium cristo capitulo
tes pater benigne providens in ecclesiis i
stituit tria scilicet medicos. locum. remedia.
Hec tamen designantur per samaritanum per
stabulum. vinum et oleum. Medici sunt prelati
locum capella. medicinarum remedia predicta
de quibus in samaritano prelatum. in stabulo
capellam. in infusione vini et olei formam
consolacionis et asperitatis correctionis. in hoc
capitulo est et pristina comparatoris. in quo sa
natur et infirmus per commocione vere con
fessionis. Nec tamen sanatur nisi vinum, ubi
enim assit unitas: deest sanitas. Quod quia
amat lite: destruunt unitatem intolle
rabilis hec abusio. Ut ibi litiges ubi ac
cusare teipsum debes. Ut ibi angeratur

n

culpa ubi celari potest. Et ubi contempnis
xpi vicarium. contempnis xpm. Ait enim
ipse de prelatis. Qui vos spernit: me spernit.
Sz forsitan dicit aliquis. Religiosum pcta
possum magistrum. sz eius negligenciam prelato
in consideracione: obediencie contempno. Cui
dico fratres meis deuociores: accusatores
eorum pati nolo. Cum dicas fratres tempo
deuociores: deuocior scis es. Quare contemp
nis magistrum. Tulit xpc quae pro pa
ris tunc non pro suis. et tu uix tua remanes:
An nescis xpm coram pilato iudicatum:
An nescis regem celi et terre a militibus fla
gellatum: Flagellum non erubuit coram
populo. et tu dedignaris spoliari coram
magistro. Accusatur xpc. et tacet coram
militibus ut daret nobis exemplum pa
ciencie. Accusaris et tu et litigas ut ipse
exemplum fratribus prestitisse malicie.
Quare resistis spiritui sancto. Spiritui sancto re
sistunt qui obdurata mente penitere
nolunt. et veritati contradicunt. et humi
litatis confessionem spernunt. Si in hoc
perseueras: in spiritu sancto peccas. Sz qui
peccat in spiritu sancto: non remittetur

ei in h^o s̄c̄to nec in futuro. ipse ergo in loco
remissionis indulgeat late tot diuisionis. hic
ē loc' diabolo p̄ ceteris odiosus. hic aūt
tat q̄s ulias adsunt. hic ē enim spm
sc̄o cōsecrat'. Ubi pr. ubi fili'. ubi spc
scs. Et tn̄ ut dixi. iste loc' spm sc̄o
dz ee deputat'. Possunt quidem dici de pso
na filii. q̄ no debent dici de psona spc
sci. Incarnacio sicud ptinet ad filium. n̄
incarnatum legimus spm scm. Sic ē ad
spm scm ppe remissio ptinet peccor. Om
se psone idem deus eadem eternitas ē ideo sunt
distincte psonarum. diuisa singulis assig
nauit officia. Considerat etiam in patre pi
etatis inspiracionis. in filio affect' redempcio
nis. in spu sc̄o benignitatis remissionis
uor' sicud pr pietate. misit filium ut
redimeret. pmisit ē spm scm: in q̄ peca
dimitteret. Videte ne quomodo ptinet ad prem
potestas mittentis. ad filium humilitas obe
dientis. ad spm scm remissio penitentis.
Est ergo capitulum. officina spc sci in q̄ fi
lii dei congregantur ut ei reconsiliet. No
li ee fr̄ qui sathan nūt filios dei. pmo fi
lios dei sathan ee credit: q̄ fine suos co

n

turbat quam fratribus suis detulit. Et eisdem mali
volus insidiatur. Sathan adversarius interpretatur.
Et sathan est qui magistro contradicit, et fratribus ad
versatur. Ad quem dicitur. Unde venis. De eo quem
unde veniat quia instructus et stabilis sit semper insta
bilitate. Vagus circuit. Unde subdit. Circui
vi terram et perambulavi eam. Hoc enim solet prius fratres
facere: officinas, parietum domos, vicinas
cellulas vagando circuire. Sed cum sathan
a facie domini exiit, beato Iob et substancie eius
molestus fuit; quia quidam fratres prius cum perma
nent in claustro et cum exeunt, vel convenientibus
intus et extra molesti sunt. Sed tamen quandoque
intus et extra delectantur. In capitulo per confessi
one relaxantur. Hec est domus vicina paradiso.
De domo etiam confessionis fit transitus ad
beatitudinem eterne pacis. Tres sunt itaque
domus in quibus hospitamur, egressi de carcere an
tiqui hostis: domus scilicet nostra, domus obediencie,
domus indulgencie. In domo nostra apud patrem
per creationem suscipimur; visitati in domo o
bediencie apud filium per passionem redempti; in do
mo indulgencie apud spiritum sanctum per gratiam
a peccati iugo liberati. Prima domus remi
niscentibus peccatum affinis est egipto. Secunda

domus proficientibus in bono. prima deserto.
tercia delectantibus in domino. connecta est paradi
so. Cesto 3a similis. Vt sic in paradiso fecimus
Noli esse ipse in capitulo sicut sathan in celo
vel sicut adam in paradiso. Unde enim desperat
alius excusat. Quanto autem sathan detior
tanto desperacior. Quia nescis sathan ex
pulsum a capitulo celi. adam a capitulo paradisi
iudam a capitulo christi. Primum capitulum fuit
in celo. secundum in paradiso. tercium in orto.
In uno quoque tamen peccat deus. In primo. prima
culpa superbie. in secundo inobediencie. in
tercio avaricie. De primo dicitur. ponam sedem
meam ad aquilonem et similis ero altissimo. De secundo dicitur.
de ligno boni et mali ne comedas. De tercio dicitur.
et retulit triginta argenteos et proiecit in tem
plo. Pena culpe prime casus. secunde labor.
tercie laqueus. De prima dicitur. Videbam sathan. sicut
fulgur de celo cadentem. De secunda. In sudo
re vultus tui. vesceris pane tuo. De tercia. laqueo
se suspendit et suspensus crepuit medius.
¶ de ordinibus claustralium — Omnibus tribus. tres claustralium ordines assimilan
tur. Primi sunt qui sedem placionis querunt et illi
qui in pedes possunt. non obedire volunt. Il
li vero qui familiares sunt magistris. locus

potuit. et in occulto dat heretes magis
cruciavit. ij. Nocet ne dignitatibus potes
tatibus et familiaritatibus. Creatus in tanta dig
nitate angelus ut lucifer vocaretur. non
attendens dignitatem creatoris. casurus se
de qua fuit elatus. Sic quidam clarus est vel
in generis nobilitate preeminet. in lit
teratura pollet. in gratia virtute corpo
ris ad laborandum prevalet. in vocis mo
dulatione placet. in in [illegible] arcana
[illegible] precellit. elatus sede petit.
et quod ex dono dei humiliores esse
deberent. eo deteriores et illatiores super
bi tumet. Nostris et primi homines potesta
te qui cum in honore esset. non intellexit
sed deo suo creatori obedire contempsit. et
itemque cum prepositus erat subditus fuit.
Sic quidam quia ex data potestate super
biunt et licet eis alii obediant. ipsi tamen obe
dire prelatis nolunt. Unde et processit de
lecto in dignitate. In subiecto in po
testate. In tertio in familiaritate.
In tertio malum in angelo cum in processis
in tunc esset. In paradiso primo homine cum
nulli deberet credere precepto creatoris

quam suggestionibus antiqui hostis. Quando conti
git ut iudas qui in tantum fuerat domino fami
liaris in malum consensisset iudeis. Quare est
tamen christus in tantum fecit eum sibi familiarem
quem noverat inter discipulos deteriorem. Quo
discedimus? Quo ascendo? Altior est enim homo
operibus et subtilioribus. Scias tamen quod si veni
ret scilicet ad alpha confessionibus impe
trare posset indulgenciam remissionis.
Sed ne desperet homo cum audiret angelum
tante dignitatis despexisse. hominem tante
potestatis peccasse. discipulum tante fami
liaritatis apostatasse. ostendit nobis de
us exempla quorundam qui peccaverunt. nec
desperaverunt sed curam dei facti sunt. Cuius nos
cis petri negacionem et thome dubitacio
nem. Nonne post culpam dilexit maria.
Amat christus confitentem humilitate non
superborum obstinacionem que declinat cor
suum in verba malicie. ad excusandas
excusaciones in peccatis. Sed tu declina cor
tuum ad faciendas iustificaciones dei. Re
tinuit nos declines cor tuum in verba ma
licie. sed iusticie. Iustus enim inicio accu
sator est sui. Quid est quod vis celare illi quem

michil lattet· cui omne cor patet· q̄ vi
det in absco̅dito q̄ videt cogitac̄oes homi̅s·
/abscondit se adam in paradiso p̄t culpam
sʒ abscondi no̅ potuit q̄ nudus fugit·/ oculis
eni̅ omnipotentis dei· nichil occultu̅ sit oīa·
Solet eciam ipsiʒ ex nimia si̅plicitate platoꝝ
no̅ ex d̄nistitute subditoꝝ· in capitlo lites
multiplicari· q̄ ubi deest seueritas discipli
ne· oriuntur iurgia· cessant vixe·/ locuti
de exterioribʒ negocijs in domo co̅fessio
nis adducu̅t o̅nes et bones/ capitlo in et
ubi fieri deberet sermo de malis· loqua
tur cum de bonis· Admonet nos hymno
graphus simpliciores fr̄es turbitur discreti
hent naciendi locu̅· p̄us tep̄us loquendi·
loquerit martha· respondet maria
q̄ no̅ est q̄ respondet p̄ ea· ubi eni̅ ni
mia simplicitas platoꝝ no̅ seruatt pa
ce claustrali ut no̅ inc̄pitt culpas
instruunt· ibi uero martha co̅pescit· n̄
marie silenciu̅ custoditur/ lego q̄stu̅m
marthe· sʒ no̅ lego responsu̅ marie·/ lego
tn̄ xp̄m p̄ hac ad illa respo̅disse· In res
posione sua de xp̄i· doceri possit plati
/ hortatur eni̅ martha· laudat mari

8

am. illa ne desistat a bona operacione. ista
ut perseveret in contemplacione. Pulcher ordo
recte vivencium ut in capitulo turbato fratres non
respondeant nisi ut stat quo debet. et quod decet.
In hiis tribus personis designari potest forma per
fecte religionis. In martha. institucio in
maria claustralium. in christo prelatorum. In capitulo
itaque nisi discreta prevalet auctoritas prelati
nemo nisi iussus loquatur vel clamet aliquem
vel de ordine contendat. sed culpam suam humiliter con
fiteatur. In suis infirmitatibus sermonibus suum et medi
cus et prestet medicinam. senex magister non
crudelis. sed racionabilis disciplinet. Si
enim aliquis emendatoriam vindictam facere
recusaverit et tamen fratres sed et magistrum cla
mosus et impudens contempserit. et si non ab
cessaverit de vita. s. pr. e c. xij abusio disso

cap. 21 Cavendum non solum in ceteris lucio in choro
officinarum locis verum et in omnibus
motibus nostris nichil fiat quod cuiusquam offen
dat aspectum. Congruum enim fore videtur
ut maxime in ecclesia cum ad opus dei ve
niunt fratres humilitatis honestas diligencius
observetur. ut qui in ecclesia ante ~~ante~~ conspectum
dei conveniunt: caveant ne ibidem deliquens

sim⁹ Sunt eni q̄dā q̄ mēte vagi. actoniti o
culis līguā dissoluti: plateā puerorū pspi
ciētes plus sitūt. aliud cātāt: & aliud co
gitāt. In choro sūt corpore: s; in foro mēte.
Hinc neq̄ intus sūt: neq̄ foris exeūt. nec
tn̄ neq̄ dissoluti: s; & cū exierit foris cu
riosi. psalmodie vba pferunt: psal
modie sensū nō attēdūt. Vn̄ beat⁹ Gg. Vox
inqt psalmodie cū p intētionē cordis
agitur: p hanc oipotēti deo ad cor iter
paratur. vt intēti mēte vl' pphecie mis
teria. vt grām cōpunctōis infundat. Hec ille idem
in eodē. Vn̄ inqt p psalmodiā cōpunctō
infunditur via nobis in corde fit. p q̄ in
ne aliq̄ in fine puenit. Sunt & alii voce
dissoluti q̄ vocis sue modulacōe gliātur: nec tn̄ gaudet de dono grē: s; & ali
os spernūt tumētes elacōe. aliud cantāt
qm̄ libri hēant & aliud forsitan tēte dicen
ti. vt sicut illud tenē cātāti. tāta & lenitas
vocis: forsitā & mēte. cātāt vt placeāt
ppl'o: magis q̄ deo. Q̄ sic cātāt. nō cā
tāt in choro cū maria sorore moysi:
s; in palacio cū herodiade vt placeāt
discūbentib; vl' ipi herodi. Tīneo āte

no ſicut oblectatur altitudine vocis. delecte
tur ſed elacione mentis. Nemo tamen alicui cantat co
ram quo dominus audire conſueuit de monte ſancto ſuo.
Nemo dulcius quam cui dominus inclinat aurem
ſuam. Voce mea inqt dd ad dominum clamaui et ex
audiuit me de monte ſancto ſuo. Eſto ergo in valle humilitatis.
Ut in monte ſancto merearis audiri. Si ſic ca
tas ut ab aliis laudes queras. Voce tua vendis
et facis eam non tuam ſed ſuam. Cane ne meaſ
tm ſtas in theatrum. habes in poteſtate
tua voce tua. hecto et anim. ffragis vo
ce. fuge et velitate. Seruas conſonan
ciam vocum. Unde et concordia morum. Ut per ex
emplum concordes proximo per voluntatem deo per
obedienciam magiſtro. Hec eſt concordia morum. Sunt
et tres ſpecies ſonorum que ſunt pulſus. flatus et
cantus. Ad citharam pertinet pulſus ad orga
num flatus. ad vocem cantus aſſignari poteſt. Hec
conſonancia ſonorum concordia eſt morum. Que refe
runtur ad pulſum cithare manuum operacio eſt
ad flatum organum mentis deuocio. ad cantum
vocis ſermonis exhortacio. Percute ergo cordas
cithare manu bone operacionis. Ut concordes
proximo per exemplum mortificate carnis. Imple
organum cordis flatu id eſt ſpiritu ſancto inſpira

tois: Vt reddāt deo dulce sonū p̄ie deuocōis
Vt itū concordes magro: cant̄a cantien nomi
cantien obediē cantien nomi hois: no vetis
no cantien cor dicāōis ⁊ obediē. Ad p̄dcā
dulcedo vocis. simō dulcedie cordis. Sic
g̃ pastensis ⁊ descensis musica. fugis
⁊ elevas voce. sic p̄ ascensūs ⁊ descensus
cantu fugas ⁊ elevet mente. ffugus
descendet ad cōpassionē xp̄i. elevet aste
des ad cōteplacōm dei. Nolī cantare cū lu
cifero in celo. seu cū p̄o hoie in p̄adiso. s;
cantes in teplo cū xp̄o cicies vendētes ⁊ e
mētes cū eo. vendetes dona gr̄am: ⁊ eme
tes vitam gl̄iam// Cant⁹ diaboli: cupiditatis.
cant⁹ p̄mi hoīs voluptatis: sc̄di caritatis. In
cantu etem diaboli sūt tres false voces:
⁊ in cantu p̄mi hoīs tres dissone ⁊ discor
des. In cantu etem diaboli p̄ma vox elacō
nis. Scda suggestionis: tria desp̄acōis.
Sil't ⁊ in cantu p̄mi hoīs p̄ma vox ē de
lectacō Scda cōsens⁹: tria excusacō. Ex
hijs oc̄x vocibz cōstat discordie cant⁹. Cum
sita diaboli: ab altiori voce cantare cepit.
Inchoauit enim in celo antiphonā elacōis
dicens. ponā sedē meā ad aqlone ⁊c. Alci⁹

igitur inchoauit quam debuit. Si enim non excidisset re-
gionem subiectionis: cantaret cum aliis angelis can-
ticum perpetue felicitatis. Descendens ergo de celo
inchoauit antiphonam suggestionis in pa-
radiso: descendens in infernum. Differt enim musi-
ca christi a musica diaboli. Illa enim incipit
a voce superbiorum: ista autem ab humilioribus. vnde
dicit gregorius doctor de musica spirituali: doctrina
nobis faciete. Discite inquit a me quia mi-
tis sum et humilis corde etc. Vnde ne christus mu-
sica spiritualis incipit a voce humilitatis. In
musica siquidem ergo sex sunt voces vt secun-
dum se concordes. Prima concordie vox est
humilitas cordis. Secunda mortificacio carnis
tercia compassio. quarta consolacio. quinta oracio
sexta deuocio. Nota quod concordia mouen-
tur enim descensus et ascensus distinctum.
Nota quod ipsius concordat humilitas mortifi-
cacioni mortificacio compassioni. compassio con-
solacioni: consolacio oracioni: oracio deuocioni.
Nota etiam quomodo in descensu pertinet deuo-
cio ad oracionem oracio ad consolacionem consolacio
ad compassionem compassio ad mortificacionem:
mortificacio ad humilitatem. In hiis sex voci-
bus cantatur canticum nouum: canticum caritatis

In hiis audiat iubilum caritatis consonum · me Capitulum 22.
los devocionis · contemplacionis dulcedo · xii abu
Ultima de duodecim abusionum sio venerandi
hec claustri habenti in manibus circa altare
et ad eandem distinctionem pauca dicturus acce
do · quoniam me solum inter ceteros in hac parte negli
gencie reperio · Cum licet ablutis manibus lota
facie albis vestibus indutus accedam ad al
tare · tamen aliquo prius opere ore pollutus
animus corde · et corpore meus non pertimesco
manibus tractare · Accedo elatus ad humile
iratus ad mitem · crudelis ad misericordem · pro tu
pacientis humilis elatum · iustus reum · Cru
delis misericordem · Accedo reus ad dominum · cuius pre
cepta contempsi · non amore · sed timore · non de
vocione · sed usu · Accedo ad dominum cuius pre
sentiam · ne parum accedo · cum accedo filii
in peccato · accedo exemplum · non tamen pa
mesto domini · in tenebris · presumo · Accedo
in turbulentum · turbidus · alius sepe ab a
liis turbatus · Quomodo accedo ad pacificum
inprimis et talis ad ostium pacis · quem sepe
recognosco licet accedo dubius ad ostium
turbatum frequenter · In altari illum quem
conspicio · quem suscepit Symeon in ma

manibus gratias agens benedixit in templo. Beatum
est salvatorem puerum portare in manibus
et fructum salutis habere in operibus. Qui enim pu-
erum portat in manibus et puritatem in op-
eribus cum oportet exauditur et in pace dimit-
titur. // Cum offerebatur in templo puer, of-
ferri solebat in hac purificatione agnus
turtures vel columbe. Ego autem quid
offeram cum nullam istorum habeam? Of-
feram porcum de hiis quos tam diu pavi. Of-
feram ne maculam ubi benedicam tam tota
es et tam importune in voluntas accedit.
Offeram stercora que mane post confessio-
ne. Offeram forsitan immundicie porcum
pro agno modestie, maculam voluptatis
pro turture castitatis, stercora simu-
lacionis pro columba simplicitatis. Quid
est enim moraliter porcus vites se in volu-
tabro luti nisi peccator rediens ad im-
mundiciam peccati. Et quid est macula vo-
luntatis nisi voluptas per suggestionem
temptatoris. Vel quid est stercus in deserto
nisi simulacio in confessione. Ad hunc mo-
dum loco siliquis cibum sed porcorum quod
adhuc in ore meo resonat seculares

n

fabile: que sunt in scriptura mundi. Rubi rubus
quoque sicut scriptum reperi genus est segmentum fol-
libus maximum et sonorum: sed germinum paucita-
te sterile et pene vacuum. Ideo quia per fili-
ces designantur fabule secularium sterili sim-
nitate resonantes. Ecce quia secularia nar-
ro: stultos congrego et sicut porci siliquis
ita pascuntur mundi nugis. Heu heu quia
sepe occurrit in merula temptationis et
ad tardius cursu ad vepres et urticas cor-
reptionis. Cum autem beatum Benedictum ut au-
divimus beato Gregorio vexaret temptatio carnis. con-
spiciens urticarum et veprium iuxta densa
succrescere frutecta: exuit se in illis
spinarum aculeis et urticarum incendiis pro-
iecit et per vulnera cutis: eduxit vulnus
mentis a voluptate: traxit in dolore.
Talis ad altare postea accedere. Cum enim oc-
currit merula voluptatis: currat homo
nudus ad asperitatem correptionis. Ego autem
qui nactus sum plurima porto struthionis
in habitu religionis. Et non placeo mori-
bus sed vestibus. Quasi enim struthio vola-
tu simulo: sed tamen pedibus terram tango.
Volo habitu: sed tango affectu. Penna sunt

rem contemplacionis a terrenis non elevat. que
corpulencia carnee fragilitatis pondere sunt
onerat. Unde beatus Job. penna strucionis in
quit similis est pennis herodii et accipitris.
Strucio enim similis penna strenuitatis penne hero
dii et accipitris. Sic aliqui habitu simulant
vitam civium atque perit. In pennis quidem si
miles sunt sed corde differunt. quia strucio
corpore maior est. et ideo a terra non potest
elevari. Qui enim terrena sapiunt et terrenis
inherent. carnis desiderio solent gravari. Unde
et Veritas dicit. Hii sunt qui veniunt ad
vos in vestimentis ovium. intrinsecus autem
sunt lupi rapaces. Sicut etiam contigit
duobus latronibus. unus autem erat cupiditate
te. Sed cum domino confixo ad dextram expte
sis manibus. qui concrucifixus. quasi simu
labat. et in poenis. Unde etc. Forsitan
latronis. sed vera illius cui dictum est. Ho
die mecum eris in paradiso. Tres sunt
signate cruces. Prima: latronis desperantis
Secunda: orantis et dicentis memento mei domine
dum veneris in regnum tuum. Tercia erit.
Christi. Primus autem meruit crucem. sed non
profuit ei ad salutem. Secundus meruit et ad

Tres
cruces

salute sibi profuit. tamen non minus porta
uit tamen crucem non sibi sed tamen nobis profu
it. Huius tres assimulari possunt tres species ho
minum. Quidam primi huius sunt qui portant crucem
mortificando carnem. et tamen non proficit eis
ad salutem quia non penitet. Sunt autem et a
lii qui mortificant carnem et proficit eis ad
salutem. orant et exundantur. audiunt et quod
dicat. hodie mecum eris in paradiso. De ante hoc aud
it. De euangelium legentes dicatur. Beati
pauperes spiritu. Sunt et alii liberati a
pena peccati. multis crucibus implicantur. sed
tenentes se a proprio opere. ab occasione omnis
ab immunda cogitacione. in quibus manibus la
bor et assiduus oratio in lingua purgatus
in mente. portantes aliena peccata qui sua.
Talem sunt qui portant crucem non pro peccatis suis
sed pro alienis. Prima quod crucem diaboli. Secunda
crucibus iusti. tertia Christi. Prima malicie
Secunda penitentie. tertia iusticie. In huius sunt
iiii dimensiones. In cruce etenim diaboli
est altitudo que extollit super omne quod coli
profundum desperacio de qua peccator cum in profun
dum venerit contempnit. latitudo in carna
libus delectacio que lata et spaciosa. Sunt se

cietur. longitudo vero pertinacia. In contemplatione vero iusti:
profundum & humilitatis. longitudo assiduitas la
boris: altitudo contemplacionis: & latitudo
oracionis. que non tamen latitudine sua ampla
titur animam: sed inimicum. Item mens christi
habet profundum timoris. altitudinem spei. la
titudinem caritatis. longitudinem perseueran
cie. Super prima contemplatione cautior. ad secundum tendo.
pro tercia suspiro. pro prima timeo. secundum spero.
terciam desidero. In prima pena tamen. in secunda
pena cum venia. in tercia gloria. Ad contemplationem
malicie. pertinet pena. ad contemplationem prime per
tinet venia. ad contemplationem iusticie pertinet
gloria. Timeo quod penam. spero veniam. desi
dero gloriam. Sed forsitan queris utrum corpo
ralis his mensuris vtitur contemplationis. Prime
contemplationis profundum habet beatus job. altitudinem david
latitudinem paulus. & longitudinem na
both. De profundo timoris dicitur. Erat job vir
rectus & timens deum. De altitudine spei
dicit david. quoniam tu domine singulariter in spe constituisti me. Pau
lus vero ostendit nobis latitudinem caritatis
dicens. Ante omnia mutuam in vobis carita
tem continuam habentes quia caritas operit multitu
dinem peccatorum. Audis latitudinem cum dicit operit

pecor multitudine. hoc e latu mādatu
ut q diligit deū: diligat & fratrē suū. De
longitudine scriptu ē. cū achab rex ret
vineā naboth ut eā vellet in ortū. q ille
moralit intelliges mori malūt. qm co
sentiret ut labor ex colende carnis verte
ret in ortū voluptatis. & volunt ee in
bono pseuāncie mensura longitudis t
minū mortis. Cupi psundū & timoris.
altitudo spei locatur ne p timore ad
desperacoēm tendat ponitur post spē ca
ritas. qr post caritate pseuanciā ponit. ut
q sperant: amet. q amat. in hoc qd amat
pseueret. pone q e sup istas mensuras
diliges lector assignare poterit cū volūt
Nos nunc redeamus ad ea q cepimus ut sa
crificiū dignū deo offerre valeamus. Tria
sunt sacrificiū genera. pmū dicitur corporis. sc-
dus altaris cordis. tciū mortificate carnis
Oportet q pcedat sacrificiū. humilitas in
mente. afflicio in carne. ut habetur de
noe in dicti corporis consecracoē. Cū obtu
lisset ubi ha sacrificiū dns pt victoriā qnq
regū. o. vaccā tenne. & caprā tenne & a
rietē tenne. columbā & turturē. Psalm

corpora diuisit. aues autem indiuisas dereli-
sit. descendebant autem volucres sup corpora di-
uisa. & abraham abigebat eas. Aues sunt spi-
rituales animalia. cordis terrena ad usus se-
nibite animalia diuidunt. Cum per diuisa desi-
deria distrahuntur. Porro aues indiuise re-
manent. quia spirituales semper unitatis uinculum
tenent. Super corpora autem diuisa volucres
descendunt. quia in diuisione carnalium
demones desideriorum sua pastu querunt. Sed
& alie volucres importune. & cogitatio-
nes que in ipso nostre orationis sacrificio quasi
se ingerunt. & quod in nobis deo immola-
mus. hoc rapere & comedere volunt. Sed
abraham abigente diffugiunt volucres.
quia manus sancte discretionis iusticie. fugat in-
mundos spiritus & prauas cogitationes. Per uit-
ca ut quedam volunt quod genere est animal. sensua-
litas. per capram que alta petit. & acutum
habet visum. intellectualitas. per ariete
qui cornicosus est animal. carnalis ymago
signatur. qui cornibus superbie spiritui reluctatur
quam tu amor dicitur ee. Ut ideone tan-
titis ibunt amore. Ego autem non tam g-
ner accessum volunt. sic & uictor importunitas

te immolare· qui venientes ex egipto· adhuc
sequuntur sacrificantes in deserto· In illis tamen
meo rapina· in istis maclam. Tres sunt
muste egipti .i. vanitas· curiositas et
voluptas· In ista vanitatis ingerit et
maclat sacrificium humilitatis cordis. In ista
curiositatis· sacrificium oracionis· In ista
voluptatis sacrificium mortificationis carnis.
Accedo igitur ad altare vanitatis· curiositatis voluptatis
fedat. Sunt et multi alii in seculo· qui
non tam vani curiosi et voluptuosi· sed
et cum ambicione non cum devocione accedunt
ad missam quia si non accederet nisi scyphos
aliquos recepturos speraret. Accessit ad
Ihesum petrus accessit et iudas· accesserunt
et discipuli· accesserunt et milites crucifigentes. Accedunt et cotidie ad corpus xpi
religiosi· accedunt et presbiteri sacerdotes.
Ideo ea querunt que sunt diaboli· ipsa est ab ea
fitti. In illa deum invocant· in ista pecuniam
rant. non cum orationi vacant. sed lusibus in
sudant. legem dei nec sciunt nec discunt. ba
cantes ocio comessacionibus et ebrietatibus.
studet [illegible] terrena sapiunt. as
sidui in plateis· in ecclesia rari tardi

ad investigandu culpa peccatoris · paratiores
inquirendu vestigia leporis · velociores ad congre
gandos canes · q̄ ad conuocandos pauperes · li
beralius porrigere panē ani · tantu principi plures
seruiunt eis ad mensa · nullus ad missa · / sa
nulos t'nt similiat seculi(?) liƀe volunt · sed cle
ricos liƀe no possunt · q2 nolunt · (?) sunt
q2 th'saurus ornacior ē q̄m eccia sua · me
sa · q̄ paracior altari · ciphus · calice preciosi
or · equus · carior missali · cappa · casula pt
cior camisia · delicatior alba · / Cere q̄n
obscuratu ē auru in fornace mutatus
ē color optimus · dispersi sunt lapides scua
rij in capite om̄ plateaz · Obscuratu
ē auru fuligine peccatoz · mutatus est
color decoris ē scitatis · idest in sedi
tates viciorū // q2 sunt g°(?) isti lapides san
cti dispersi in capite omnium plateaz
nisi vt quida sapiens ait · Sacerdotes
p̄ ē ministri sacris altaris · ē amicorū
sta ē deo consecrata sanctus · n̄ no vir
ginum ē sanctimonialiu nimiositaᷤ q̄ s̄p
apparere deberet in secreto dei confi
tibus · ipos no umq̄m extimeis ē sedi de
corib3 nominus q̄ncupari · Et q̄r g° nunc est

Et ideo dispersi deplorabantur quod sancti lapides sanctua-
rii in capite omnium platearum. quia per vitam et o-
racionem intus esse in contemplacione dei semper debu-
erant. per vitam reprobam foris passim vacant.
Ecce iam pene nulla est secularis vite cura.
quam sacerdotes dei non administrent. nulla mun-
di negocia: in quibus ministri altaris se non oc-
cupent. nulla rerum improbitas cui modicum
ordo se non implicet. pene nulla illecebre
vite blandicies: quibus se castitas sanctimoni-
alium non commaculet. Contrarii ergo lapides
dispersi sunt in plateis. cum religiosi quique la-
ta mundi itinera sectantur. et non solum in pla-
teis. sed in capite omnium platearum disper-
guntur dum per desiderium huius mundi opera
peragunt. et tamen de habitu religionis culmine
honoris et laudis querunt. In capite ergo
platearum dispersi sunt. quia et iacent per mi-
nisterium operis et honorari volunt de yma-
gine sanctitatis. Quod ergo cum tales ad altare
accedunt quod nichil nisi temporalia querunt.
Et quod maior aut grandior abusio in claus[tro] Clausterale
vel in seculo potest esse. quam quod ad sacrifi-
cium divinum accedunt sine reverencia et
sine devocione. Possunt ea quod dixi in

anum legentis instruerent. si caueatur
ea que noxia sint. si teneatur que vtili
a. ut prelati subditos diligenter instru
ant. si subditi prelatis benigne obediant
deuoti sint senes. laboriosi iuuenes
sit honestas in habitu. mediocritas in ve
stitu. in claustro assiduitas. ad curiam ra
ro. et non sint curiales. si claustra
les sit integra psalmodia. non confusio. in
claustro non sit rumor. si lectio in ca
pitulo non lateat. si confessio sit in choro
reuerentia simplicitas. circa altare se
silentii honestas. Hec hiis et obser
uancie maturitas. perficit summa to
cius religionis.

Explicit liber sextus quaptus phay
libri xxij.

Nosti karissime quod ea que de ordi
ne claustri materialis diximus
non solum scripta. sed et pro loco et te
pore et personis sit ordinata.
Sed forsitan dubitas an omnes consenserunt.
seu recesserint alii. Nullus recessit. omnes
consenserunt. exceptis quibusdam laicis qui adhuc
portant et manent et tales qui in seculo prius
iorales dixerunt. quorum nunc veniunt et nunc in
monasterio querunt. que in foris habere potue
runt. Sic cum david ad debellandos amale
chitas iret quidam abierunt. quidam rema
serunt ad sarcinas. Ad sarcinas vestes
et cibi. inertes et infirmi remanent. ad
bellum vero expediti et fortes ire non timent.
Qui ergo vestes et cibos et cetera carnis diligit.
ad debellandum amalechitas. id est ad destru
endas carnis delectationes non procedunt.
Hoc enim interpretatur amalech. populus lam
bens. Sic filii gad. et filii ruben et dimi
dia tribus manasse remanent trans ior
danem et ad bella cum fratribus procedere. Sed ma
gis amant terram gersen aptam nutriendis
animalibus optinere. Terram vero gersen
nutriendis animalibus querunt. hii sunt qui

modo irracionabiles animi in desideriis carnis
persistunt. Nullus clericorum bene modo discor
dat si vniusque pondus religionis benigne per
portat et qui in primis fuit gravior nunc e
gratior. pro hoc igitur labores fili vt cum ipsis sep
quiete viuas et cum ipsis in pace moriaris cum
ipsis et sub ipsis fratre et conseruo suo fini. Nunc au
tem nos cum quo de claustro anime sit dicendum
videamus Explicit prologus Incipit liber

Ca^m. 1. Anime claustrum contemplatiue ter ad de clau
stracio dicatur In quod suum fo anime
dum se recipit animus. sola celestia
meditatur. seperatur a tremens, a turba car
nalium cogitacionum longe ponitur. dulces
carnis refugit affectus. vagos sensuum mo
tus restringit. in deo delectatur ange
lica fruitur dulcedine, legit in libro
vite. per silencium pacem tenet. in claustro v[ir]
tutum. Omnium concordia morum. Summi patris
bonitate. angelice creature beatitu
dine contemplatur. attendit bonitatem
cui nichil deest. beatitudinem que nullo
indiget. patris potenciam. filii sapienciam.
spiritus sancti benignitatem considerat. Deum trini
tatem contemplatur. tribus modis consolatur

/peccatum em cot' prem. peccatum qt' filiu.
peccatum cot' spm scm. Ex infirmitate q'
cot' prem peccam' q̄si qt' potecia. ex ig
norancia qt' filiu: qi cot' sapienciam.
ex malignitate qt' spm scm: q̄si cot'
benignitate. Consolat' g' nos potecia
pris. q' peccata p'munt. vt fortitudiem
capiam' qt' carnis fragilitate. cosolat'
sapia ~~pris~~ filij. q' reficit q' p' igno
rancia deficit. cosolatur nos benigni
tas spc sci: ne subintret desperacio. Ein
v' claustr' ~~lateris~~ ambitu virtutu colu
pnis decoratur sustentatur pacien
cie basibz. ad regulam iusticie q̄dratur
virtutu coadiacentibz officinis mu
nitur muro boni opis. claustri septa
forinsecus ambiunt q' claus silen
ci ostio. vage mentis gressus cohibet.
Ab h' claustr' egressa e dina filia Jacob
vt videret mulieres regionis aliene
/q'm cu vidisset Sichem fili' emor. ad
amauit ea et rapuit. e dormiuit cu
ea. e coglutinata e aia ei' cu ea tristē
q' blandicijs delimuit. Audi btm g'
gorim. Dina inquit vt mulieres vi

dem alienę regionis egreditur. quando
unaquaeque mens sua studia negligens alie-
nas actiones curans extra habitum atque extra
ordinem proprium vagatur. Quam Sichem prin-
ceps terrae opprimit. quia inventam in curis
exterioribus diabolus corrumpit. et conglu-
tinata est anima eius cum ea. quia unitam sibi
per iniquitatem respicit. Et quia cum mens a cul-
pa resipiscit. atque admissum flere co-
natur. corruptor ante spes et secu-
ritates inanes oculos revocat. quatinus ab uti-
litate iustitiae retrahat. Recte illic sub-
iungitur. Tristem quippe blandiciis delinivit
apud eam. aliorum scilicet graviora memorat. modo nil
esse quod perpetratum est. nunc misericordem deum
loquitur. nunc adhuc tempus ad peni-
tentiam pollicetur. ut dum per haec decepta
mens ducitur. ab intentione peniten-
tiae suspenditur. Sic cavisse quia mens
egreditur et egressa curis secula-
ribus implicata capitur. fratres vero
Dinę sororem suam in aliena domo dem-
orari non permittunt. sed interfecto Siche-
m cum reliquis masculis urbe depopula-
ta. sororem suam tollunt. Uxores vero

corporis captiuus ducunt. Sororem suam filii Ja
cob cum reliquis mulieribus interfecto sichem
redeunt. quia uiriles mentis motus contra dia
a luctantes. expulso diabolo et maiori
bus uiciis exstirpatis. metu et carnali
desiderio uiolatam. scilicet quasi quandam uim ab
hostibus ereptam manere cogunt. mulie
res uero captiue ducuntur. dum delectati
ones animum extra terram carnis exu
lante. in desideriis carnis premitur. Sic
ergo filii Jacob congregato populo dei in finibus
illis exeunt cum sorore. quia cum mens
post lapsum resipiscit. uirtutum collectis
agminibus ne iterum capiatur. in carnali
bus desideriis. non solum longius recedit. sed
ad alta ascendit. Ascendit enim in bethel.
Et hoc fit quando mens ascensiones uirtutum
in se disponit. Sic ergo in bethel peruenitur.
tur. quia cor cuiuslibet. domus dei quod nunc
titur bethel efficitur. In hac domo
altare domino erigitur. in hac domo etiam
spiritualis ordo stabilitur. De iiii^or lateribus claustri. Ca. 2.

Sicut ex iiii^or lateribus claustrum
materialis structura fieri
solet. sic in iiii^or uirtutibus

animi quadratum claustri spiritualis: per simili
tudinem assignari potest. ut sint puritas car
nis contemptus mundi. amor proximi et amor
dei. Ex hiis lateribus unum vergit ad occiden
tem. aliud ad septentrionem. tercium ad orien
tem: quartum ad meridiem. Dum enim carnis
assiduos defectus cernimus. dum cotidia
nos occasus animi videmus: tunc ipsi
in latere claustri quod ad hunc occasum res
picit: sedemus. Quid enim aliud nisi occa
sum consideramus. dum in nobis frequenter ra
dios superni solis diem divine cognicionis
deficere sentimus: Recedente sole: cres
cunt umbre minuitur claritas. Sic
recedente sole iusticie. misere men
ti advenit cecitas. Ille vero qui profunde
noctis tenebras et sectatur in difficiales cl
pis. et eorum cordium frigidi gelu desperacio
nis concretum defigerant: ipsi in latere cla
ustri sedet: quod ad septentrionem spectat
post tenebras vero profunde noctis. id est post
cupiditates et odii cecitatem. aurora
iusticie superni solis radios expandens
mentis illuminat secretum. fugit nubes
temptacionum. torpore frigoris expel

lit. dilectionis calore inuitat. innitatur ad amo
rem proximi. Sicut lucifer precedit solem. sic a
mor proximi amorem dei. Hoc quoque latus claus
tri spiritualis. quod respicit caritatis.
Tunc enim incipit diligi deus. cum incipit
diligi proximus. Et sicut sol oriens ascendit
ad australem plagam. sic per amorem proximi
fit ascensus ad caritatem. In latere vero claus
tri quod ad meridiem respicit. sermo. ipsam
ardentem caritatis solem diuine maiestatis
homines pre nimia claritate tenemur videre.
Licet enim radius contemplacionis recto tramite
illuminet terram cordis. licet lucis im
mensitatis aut nullus temptacionum habet
umbras. tamen cum videre plenitudinem
diuinitatis volumus. impedit racione possumus.
sed ergo quia iste dictum cum quis ut hoc quatuor vir
tutum minimum. manet constitutum. Ideo enim
ad carnis voluptatem. non ad mundi vani
tatem. non ad odium proximi. non ad contemptum
dei.

De ordinibus columpnarum. Capitulum 3.

In hijs quatuor claustri lateribus quatuor ordines
columpnarum disponuntur. Ex contemptu ete
rum sunt. duodecim columpnarum ordo con
surgit. scilicet humilitas cordis. et afflic

cio carnis. Sermo humilis. subiectio vestis. cibi
tenuis. pondus laboris. timor correctionis. con
temptus honoris. laudes fugere. alterius consilium suo
preferre. subditus obedire. de se despicere. Hec co
lapides secantur. sculpuntur et poliuntur. Se
cantur. cum sicut discrecionis virtutes a vi
ciis separantur. Sculpuntur. cum que mens co
gitat. manus operantur. Sic salomon in templo
celaturas prominentes fecisse legitur. Promi
net celatura. cum mentis cogitaciones exte
rius appareat in exemplo et operacione. Sed et
poliuntur. Cum tribulacionis adversitate feri
untur. Quod politur. equale et leve efficitur.
equale non elatum. leve non asperum. Prima quoque co
lapidum vero cordis humilitas politur. cum equa
litate servatur. cum non exasperatur per iram
nec in equalitate recipit superbie que sibi nul
lum estimat equalem. sed efficiatur cor eius sed
deum proximus amicum. in se modestum. Equali
tas mentis. lineam servat religionis. Est
enim quidam qui nunc afflictione carnis macera
ntur nunc ad carnis voluptatem resolvun
tur sepe vigilat aliis dormientibus. sed sepe
dormiunt. aliis vigilantibus. Nunc humi
lia nunc sublimia. nunc blandi nunc asp

alloquuntur. nunc de fratribus: nunc de parentibus
gloriantur. Nunc nichil nisi ordinis statuta
perstrepunt: nunc nichil nisi fabulas audi-
res. Nunc albis nunc nigris. nunc medio
colore coloratis delectantur here capas
vel cucullas. nunc vilis placet habitus. nunc
mediocris: nunc superfluus. Nunc dant illis ole-
ra pastum nunc aquam potum. nunc vero exquisitis fer-
culis: nunc diversis poculis utuntur. Nunc
laborant: nunc labor displicet. amant silere.
ut possint loqui. Honores fugiunt: ut hono-
ribus obveniant. Hec est inequalitatis corruptela.
hec est asperitas caritatis. Paulus ipse exultat
te per clementiam docet. Clementiam cum dicit
si fieri potest quod ex vobis est: cum
omnibus hominibus pacem habentes. Et in eodem.
Non vos vindicantes karissimi: sed date locum
ire. Constantiam vero docet ubi ait. Scio humili-
ari et habundare. Ubique institutus sum et in
omnibus et saciari et esurire et habundare
et penuriam pati. Omnia possum in eo qui me
confortat. Unde beatus Gregorius. Qui nimirum acceptis
rebus non extollitur et qui eam que ad vite
usum accipit ad usum vane glorie non intor-
quet qui solus non possidet quod accipit

ezhpt misericordie cum indigentibus communicat.
scit habundare. Qui acceptis alimentis non ad
ingurgitacionem ventris vtitur sed ad reparacionem
virtutis, nec plus curam consumit quam neces
sitas petit: scit saciari. Qui alimentorum ino
piam sine murmuracione tolerat, nec pro necessi
tate victus aliquid agit vnde peccati languorem in
currat: scit esurire. Qui ergo in habundan
cia superbia non elevat, nec necessitate con
cupiditas irritat: novit penuriam pati.
Sed ante dicit omnia possum, ne per elacio
nis tumorem excederet ex libertate: statim
subiunxit, in eo qui me confortat. Nam quidam
solum deo ascribunt et humiliter sen[illegible]cien
tes de se diffidunt: talibus non eius vilescit
fructus sui laboris, quia nec extollitur in
auras vane glorie, nec vento rapitur e
lacionis.

De basibus claustri. Capitulum v°.

Sicut bases supporte columpnis metal
libus portant edificium sine pondere:
sic paciencie virtus edificium spiri
tualis sustinet omnes. Tres in septem
basibus species inveniuntur, scilicet enea, arge
tea et aurea. Enea fortitudinem, arge
tea cum fortitudine et claritate aurea

cu(m) fortitudine & claritate. fulgore tenet. ffor
titudo in ope(re) claritas in ſermone. fulgor
in mente. Q(uo)m(odo) mihi tibi placeat c(on)ſtat. q(uia)
ſi baſis aurea virtutu(m) ſtructura firmauerit
portat. Vnde tibi: vſus e(st) moyſes in conſtitu
cione tabernaculi. enea .ſ. & argentea. &
aurea. Edificauit moyſes tabernaculum:
quod moraliter deſignat vite clauſtrum.
Tria poſſumus aſſignare tabernacula .ſ. ma
teriale. myſticum. & morale. Tabernaculum
moyſi. tabernaculum xpi. tabernaculum cuiuslibet
iuſti. Tabernaculum moyſi: fuit ex diuerſis
ornamentorum generibus conueniens ſtructura
tabernaculum xpi eſt eccl(es)ia: tabernaculum cu
iuslibet fidelis anima. vnum fit ex lignis
ſethym imputribilibus. aliud ex ſanctis
infatigabilibus. tertium ex virtutibus. moyſes
ſicut in heremo erexit. xps in mundo: iuſtus
in animo. Omnes tamen in deſerto edificauerunt.
Heremus deſertum vocatur. quia ab hominibus non
inhabitatur. Mundus vero eſt deſertum quia deſer
uerunt xpm. ſimiliter & animus deſertum inuen
itur. quia ſpe ſancti gratia non fecundatur
Poſuit moyſes in tabernaculo ſuo. archam.
xps in ſuo altare p(ro)pi(ci)atorium: iuſtus vero in ſuo

ꝯsciencia bona. Archa moysy decoratur
auro purissimo intus & extrinsecus. Caro xpi de
auratur intus diuinitate: extrinsecus miraculo
rum claritate. Consciencia iusti intus ful
get splendore puritatis: extra vero operibus
caritatis. Posuit moyses tabulas per
circuitum tabernaculi stantes & bine incas
traturae erant per singulas tabulas. Ut al
tera alteri iungeretur. Due bases sub una
tabula ponebantur ex utraque parte angulo
rum. Ubi incastraturae laterum in angulis
committuntur. Tabule que disponuntur per cir
cuitum. designant moraliter ordinem uirtu
tum. Bine vero incastraturae que erant in si
gulis tabulis: sunt affectus mentis & exhi
bitio operis. Dum enim mens operi concordat in
constitutione firmitas datur ne tabula
tabulam excedat. Due vero bases sub si
gulis tabulis: sunt perseuerancia paci
encie & longanimitatis in prosperis & ad
uersis. Sunt autem alie tres basium species
que nunc in nostris edificiis reperiuntur
scilicet lignea. lapidea. & picta. Sed hee fra
giliores sunt precedentibus: citius enim
destrui possunt. Lignea .s. basis ligne.

gre cogitur. Qui vero per amoris dulcedinem
trahitur: ipsi per compressione blandientis
animatur. Amor erigit: et trahit et suste-
tat. timor cogit. erigit. sed cruciat. Ad
hoc pertinet quod per beatum Augustinum ad pre-
latos de subiectis dicitur: plus magiste
a vobis amari appetat quam timeri. At
tamen minime perdat amorem. Nec nimium
teneat timor sed amorem timor comite-
tur. Et nec timor odium pariat: nec amor
negligentiam pariat. Hinc per beatum
Job dicitur. Cum sederem quasi rex circumstante ex-
ercitu: eram tamen merentium consolator. Erat
timor ex auctoritate regis. amor autem
ex dulcedine consolationis. Hinc et vulnera
ibi illius qui incidit in latrones samarita-
nus vinum et oleum adhibuit. in vino
scilicet designas severitatem districtionis. in
oleo vero mollitiem pietatis. Unde per
beatum Gregorium dicitur: efficiendum est magister ex utroque
temperamentum. Ut neque multa asperitate ex-
ulcerentur subditi: neque nimia benig-
nitate solvantur. Hinc et in archa ta-
bernaculi simul virga et manna erat
i. virga districtionis et manna dulce-

dicens. Hinc et psalmista. Virga tua et bacu
lus tuus ipsa me consolata sunt. Virgam per
cutiendo. baculo sustentando. Haec est virga di
rectionis per correctionem. Hic est baculus sus
tentationis per consolationem. Sed ut superius dic
tum est plus amari a subiectis prelatus ap
petat quam timeri ne servilitas timoris
vinculo deliniet. Ideo compassionis be
nignitatis per consolationem fovere debet.

Sicut ferrum intrinsecus ut **De custodia me**
ferrata corrigit statim sic **Capitulum vi.**
horis ad capitulum confluit. Sic in mentis
ratio cogitationes diffusas ad secretum cor
dis que revocat ut incorrigibiles eiciat
et corripiat iniectas. emendet negli
gentes. instruat simpliciores. mitiget
iracundias. voluptuosius restringat
pigros excitet. consoletur pusillani
mes. doceat indiscretos. In hoc spiri
tuali capitulo abbatis locum ratio possidet.
conscientia culpas accusat. presentes
excusat. superbia reatum defendit inno
centia confitetur. humilitas seipsum in
dicat. arrogantia vero alienos **De**
disciplina fratrum capitulum vii.

More p(er)sonarum fr(atru)m dicam p(re)ceptis q(ue)m
dicunt. more simplicium. obediunt
virtutes sceptris. tam(en) quia virtutes vicini
sunt. Vicinatur enim iusticie. iusticia
inmanitas. humilitati honestatis. honestati hu
militatis. Vicinatur inmanitas iusticie quod
manus usque ad crudelitatem extendit. quod
in medio verbi p(er)tulerit. quod inman
etudinis vultum imitatur. Iusticie vero
inmanitas vicinatur quod severitatis vultum
vero induerit quod pietatis impunitum di
miserit. quod delinquente saltem verbis
non increpaverit. Vicinatur humilitatis ho
nestati quod excedit mediocritatem
quod sectum suppellectilem quod non tamen fru
itur honestas. sed et voluptuositas. ho
nestas vero vicinatur humilitati quod nim
ium diligit paupertatem quod non impen
dit corpori necessitatem. sed amat m
ditatem. penuriositatem. et egestatem. Hoc
ante fit cum agit misericors remis
sius. iustus severius. humilis parcius. hones
tus habundantius. Nec tamen desinunt esse
virtutes quamvis imperfecte sint. Dicitur
enim in aliis perfectus dicitur aliquis. Dicit

dū iudicio se accusat. ipse ad suscipien
dā disciplina demonstratur. Secz quia in manif
tum. Cum p confessione vicioꝝ occultū
manifestantur. Due sunt siquidē spēs
discipline. interior .s. et exterior. Interior
disciplina ē. p districtionē cordis cor
septio moꝝ. exterior vō. p afflictionē car
nis correptio actuū. Exterior quidē ge
nerat interiorē. quia dū mēs nō spargitur
ad exteriora. reuertitur ad [illegible] re
Ad hoc ptinet quod lamech noe genu
it. i. disciplina requiem inspirauit. Cum
Lamech. noe. requies.
lamech percutiens quod ē proprium disci
pline. noe vō requies interpretatur. quia
tunc nascitur. quando mens ab exterioribz
p disciplina reprimitur. Hic ē noe
qui construxit archā. et edificat animam
irronabilia in inferioribz ordinat
hoīes. et volatilia in superiori parte
locat. id ē motus carnales subiacet et
spūales supponit. Si aute inundaue
rit diluuium carnis tunc inuenit archa
mentis et sicut confluat torrentes
iracundie. fluenta luxurie vo
ragines gule. sicut ebulliat fo

tes delectacionum abissus cupiditatum. ma
ria contemplacionum. intrat tamen noe archam
securus et quiescit animus clauso silencii hosti
o. possidet caym. Et lamech interfecisse
caym legitur. Caym autem possessio inter
pretatur. Cuius symbolum: non dei sed suum: non
magistri. proprium. non communis. propter solum retinens
caym occiditur. id est proprius sensus in lenitate
cordis. et in multiplicitate vlcorum voluntatum.
Sic ergo per lamech caym occiditur et ex la
mech noe nascitur. id est cum proprius sensus per dis
ciplinam eicitur. vel per disciplinam mortificatur.
quiete mentis efficitur. dicens sitit caym de
morte fratris. Qui enim nulli obediunt. ipsi se
ipsos possident. qui exemplum prioris operacionis
fratribus ostendunt. quid aliud quam fratres in
media propriis manibus. vel propriis actibus occidunt.
Quod ergo utilis disciplina que quiete ge
nerat proprios occidit. De labore fratrum. Cam. 8.

Post capitulum ad laborem manuum
fieri exercendi solet. sic post quiete
contemplacionis: egreditur animus ad appre
hendendum laborem corporee necessita
tis. Egreditur a contemplacione: quia ce
lesti suavitate delectatur. Egre

dictur et descendit. Moraliter. Egreditur a
contemplacione celestium ad meditacionem scrip
turarum et ibidem in oracione faciens videt pre
sentis vite miseriam futurae beatitu
dinis considerat primum historiam attendit
et penam sepultorum. Deinde proximorum amo
re tactus et penarum timore tactus descen
dit ad suorum memoriam delictorum in quorum
culpa se ipsum cognoscit. ubi neque actus ig
noscit et ideo post memoriam delictorum
descendit ad confessionem proximorum. Inde
vero progreditur ad agendam curam eorum.
Potest et hoc per similitudinem demonstra
ri. Cum ulixes egreditur a thalamo in
domum a domo in porticum a porticu
in vicum a vico in agrum. Egreditur
ulixes a contemplacione celestium ad medi
tacionem scripturarum. ipse a thalamo in
domum. a meditacione scripturarum ad me
moriam delictorum. ipse a domo in porti
cum. a memoria delictorum ad confessio
nem proximorum. ipse a porticu in vicum.
a confessione proximorum ad agendam
curam eorum ipse a vico in agrum. In
contemplacione igitur ipse est. in celis

vo labor. In meditacione ſeptimus labor eu
m. timentes ne primi iuſtorum amittatur. In
memoria delictorum laborantes gemimus
ne eum dampnatis ſimus. In confeſſione vo
proximorum labor eſt cordis: in agenda vero
eorum labor operacionis. In vno monemur
in alio docemur. in tercio monemur. in quarto
mouemur. Mouet ſeptima quidem angelus delendum
doret memoriam delicti vt penitentiamus.
moneamur confeſſione vt diligamus pro-
ximos bonum mouemur. et nobis qui aliis ſunt
comparemus ſuccurramur. Exijt et nunc in
ortum vt videat ortolanum videlicet christum
qui plantauit primam virtutem. Exijt et ole-
rum vigore et frugalitate eum eius lacri-
mis deplorantes. Et ſicut ſol poſt plu-
uiam clarior fulget: ſic christus poſt compu-
gnacionem lacrimarum benignior apparuit.
extendens radios ſue cognicionis: illu-
minans verbo conſolacionis. Exiuit
maria magdalene. ad ſepulcrum. ipſi
in ortum vt pluuiam et rigaret in
nemo enim qui mereretur dixit: et audiet.
Mulier quid ploras? Ante querit? Ecce
poſt pluuiam compunctionis: reſpondit ca

vitus consolacionis. At illa audito quod quereret
estimans quod ortolanus esset. ait. Domine si tu
sustulisti eum dicito michi ubi posuisti eum
et ego eum tollam. Despexit maria de fru-
ctu laboris quia dubitabat de veritate
resurreccionis. Unde dicitur quod conversa retrorsum
Conmittitur retrorsum. que in diem faciem
per dubitacionem miserat dorsum. plantavit
ait maria per amorem sed de fructum resurrec-
cionis dubitabat propter resurreccionis dilucio-
ne. Sed iam cognoscit xpm. colligit
fructum. Quid enim prodesset semine concepcio-
nis. quid flos nativitatis quid maturitas
passionis nisi sequeretur fructus spei re-
surreccionis. Egreditur tamen anima ut co-
fodiat ficulnea. ut in stilis cum fru-
ctum ferat. ut cophinum stercoris mittat
i. ut memoriam peccati stercoris reddat
contritam et in animam ut confodiat in-
mica eam ut fugiat sacramenta i. super-
fluitatis memoriam. ut quod luxu-
riat in palmitibus vel redundet.
habundet in fructibus. Unde in cantica
cis dicitur. Veni dilecte mi egrediamur
in agrum commoremur in villis

.mane surgamus ad vineas. videamus si
floruit vinea. si flores fructus parturi-
unt. Egredimur in agrum nostrum. Egre-
dimur nimirum in contemplacione ad sui circum-
speccionem. egredimur actione circa sui ad age-
ndum circa proximum. Ut consolemur pusilla-
nimes. corripiamus inquietos. Ut fiat ag-
er ferax vinearum. qui fuit veprium et spinarum.
z. Commoremur inquit in villis .i. in illis qui
sunt villani .i. rudes et tardi. ad perci-
piendum doctrinam curie Christi. Sunt enim
quidam claustrales. ipsi curiales. quidam vero
villani .i. moriginati qui non curant edifi-
cacionem mentis. sed repleccionem ventris
cremencio inhiant. et cremencia suspirant. In
hiis igitur necesse est ut sciamus morari per
doctrinam et per disciplinam. Mane surga-
mus ad vineas. Qui enim volunt alios ut
surgant ad opus cogere. qui volunt sua de-
sarmentari vineas .i. superfluitates
animarum: oportet ut surgant mane
.i. non pigre. sed precedant exemplo et o-
peracione. Videamus si floruit vinea
si flores fructus parturiunt .i. videre
sciamus si bonis cogitacionibus nunc

floreat: si bonum operis fervorem gignat. Quod:
sponte mea opera questendum. Dicatur quoniam si-
cut malus inter ligna silvarum: sic dilectus
meus inter filios. Sub umbra illius quem deside-
raveram sedi. Tria sunt in malo consideranda
scilicet umbram, fructum, fructus bonum. Odor sua-
vis. Dat enim ipse umbram protectorum quos
defendit ab estu viciorum. Ut te per diem non
urat sol: neque luna per noctem. Habet fruc-
tum inter folia, id est bonum opus inter verba.
Scriptum est enim de eo: fecit quod docuit.
Odor vero fructus illius est suavis et fama bo-
ne operationis. Sub umbra illius quem desideraveram
sedet unusquisque qui vult eam querere. Sed quidam se-
det super scamnum, quidam super scabellum, quidam su-
per stratum, quidam super cathedram. Super scamnum
sedet: cum subiacet carne. Super scabellum
Ieroni. cum subiacet mundum. Unde beatus Ieronimus. Mag-
na in iustis est exultacio anime mundum
habere sub pedibus. Quidam vero sedet super stra-
tum. Ut novissimum eligit locum ut
audiat amice ascende superius ne cum
rubore descendat et audiat da huic
locum. Qui humilitate sequitur ad supe-
riora vocatur: quod vero superbia eligit ad

inferiora descendit. Super cathedram sedent. non
in strate: sed pestilencie de quibus dicitur. Que dicunt
faciate. que autem faciunt: facere nolite. Post
purificacionis hore tercium surgit unus ad laborem
ut colligat botros de vineis enguaddi. non de
vinea sodomorum. de vinea sorech: non de su-
burbanis gomorre. Ut mero dolia sua compor-
tet inserere fasciculos ut in ligno bonorum re-
piat spicas que messorum manibus effu-
giunt. De vinea enguaddi. et de vinea so-
rech unus botros colligit. cum semel peracte
cum. vel electorum primitias recepit. Enguad- Enguaddi. Sorech.
di fons hedi. sorech electa. vel optima
interpretatur. In hoc fonte quo descendunt hedi:
ascendunt agni novelli. In fonte etenim
in confessionis: abluuntur sordes carnis
abluitur fetor hedi: id est voluptatis peccati. ve-
di penitencia: et carnis luxuria. De vi-
neis enguaddi bonum vinum ex vinea so-
rech: vinum optimum. Illo inebriantur
carni: isto vero. Illud aqua mixtum: istud vero
purum. Illud adhuc turbatur fece in-
teriori a voluptate carnali: istud vero
non turbatur causa que libet tribulacione tem-
porali. Illud vero cito sorem retinet

ſupponē .i. memoria pcti: iſtud uocor reti
net inuidiam .i. dulcedinem cordis purifi
cati. Uinum q̄ de uineis engaddi & de ui
neis ſoreth: condiunt pigmentis & melle.
Uinum de uinea ſodomorum & de ſuburbanis
gomorre: uenenis & felle. Fel enim draco
num uinum eorum: & uenenum aſpidum inſana
bile. Gomorra ſiccitas: ſodoma ſterilis in
terpretatur. Qui enim remoti ſunt a fonte com
punctionis q̄ non humectantur pluuia p
dicatoris. qui non ſuffunduntur celeſtis aſ
ſione roris .i. ſubtilitate contemplationis. q̄
intus ſi ſicca ac ſteriles ſunt. Amore
in yrenum fecunditate: ſiccatas ſterilita
te// Myrre faſciculos inter ubera ſua
portat q̄ cordis compaciens. & manuum la
bores impendens: proximorum neceſſitates
ſuſtentat. Myrre faſciculos portat qui
carnis uoluptate per afflictionem. uz. ie
iunando uigilando. laborando &c.
Myrre faſciculos inter ubera portant: qui
lapidationem ſtephani. ignis laurencij. cru
cem petri. mortem xpi. in corde ſuo de
inter ubera: compaciendo locant. Unde in ca
nticis. Qui ſi faſciculus myrre dilectus

meus inunctus vberum meorum commorabitur.
Inter vbera sponse. ipse fasciculus myrre di
lectus commoratur. Dum in corde cuiusli
bet xpi passio cum amaritudine ad me
moriam reuocatur. In agro vero booz quas Booz.
manus messorum euaserint spicas colligit.
id est sentencias a magnis doctoribus intelle
ctus diligenter inquirit. Hec Ruth mo Ruth.
abitis anima scilicet peccatrix secuta noemi
suam. Venit in iudeam confessionis et erat
ibi in agro booz. sequens post tergum me
tencium. ne a doctrina aberraret eorum spi
cas id est sentencias collegit. quas lex in ui
duis et pupillis et aduene remanere
re precepit. Deinde messe sua virga
id est subtili discretione discuciens inuenit
tres modios qui sunt tres intellectus scripture
mensura doctrinis xpi. Ex hiis igitur sus
tentamur tempore famis. Ut innuat ...

De refectorio mentis Capitulum 9

Sicut homo exterior in refectorio materia
li ad horam cibo potuque reficitur.
sic homo interior in refectorio scilicet medita
cionis potatur vino compunctionis et diuersis
exemplorum ...

hoc g(ra)ti refectorio tres ponitur mense .x. tres
intellectus divine scripture viz. historialis.
misticus et moralis. prima mensa simplici
bus. secunda doctoribus. tertia [illegible] virtuosis.
In prima [illegible] grossior. in secunda subtilior. in
tertia dulcior. Prima exemplorum superiorum con
tinet. secunda virum misteriorum. tertia dulcedinem
morum. In vina xpc vinum instituit in illiu
fugit panes. in tertia docet. Primum prestitit
miraculis. secunda figuris. tertia verbis. Res mi
raculorum corroborat fidem impletio figurarum
spem. doctrina morum caritatem. Dum enim nusquam in
vinum mutatur. dum lazarus suscitatur dum
leprosus mundatur et ceci illuminantur tunc
simplicior turba mutatur [illegible] fides
increscit. [illegible] hoc fecisse credit. Dum
[illegible] discipulis panes franguntur et corpus
xpi eis prohibetur dum templum destruitur
et post triduum sub figura resurrectionis
reedificari promittitur cum hec eveniunt
percipiuntur. nono de gloria resurrectionis
venture spes inflammatur. Dicebat de
templo corporis sui. Dum xpc in parabo
lis loquitur dum semine seminantis varijs
terris congruentibus assignatur quod aliud

in mentibus hominum. et amor verbi dei ordinatur.
ponitur itaque mensa. ponuntur et panes. Af-
fert itaque moyses conspersionem ordinacionem. he-
bias sbenusem. Ordeum tenacissima palea
tegitur in quo vetus testamentum signatur quod
legalibus observacionibus obumbratur. Per consp-
ersionem designatur panis lacrimarum qui in templo dei
in tabernaculo conceditur cum de egipto egreditur.
Per panem vero subcinericium notantur vita pec-
catorum qui tamen dum super se cinerem portant.
quantum dum voluptatem carnalium desiderio
flagitant. Unde scriptum est. Effraym factus
est panis subcinericius. qui non reversatur. Pa-
nis subcinericius partem subtus habet mun-
diorem illa que est superius sordidiore. sic mens
terrena cogitacionis super se cinerem portat. si
ante reversetur excusso cinere. tunc apparet
mundus. Hoc pane subcinericio non dum
bene a cinere excusso. pastus est helias. dum
fugiens a facie mulieris fornicarie.
venit in bersabee iuda. ubi puerum suum
dimittens perrexit in desertum viam unius di-
ei sedensque subtus unam iuniperum proiecit
se et obdormivit. et ecce ad caput eius
subcinericius panis. et vas aque. Fugit

10

1
j

g(ra)d(us) q(ui) mund(o) renunciat. fugit mulierem forni
cariam: q(ui) fugit luxuriam. Venit in ber
sabee indiciu(m) tue confessionis. et puerum
ibi dimittit: q(ui) puerile(s) act(us) deserens ad
viriles ascendit. p(er)git in desertu(m) vi
a vn(ius) diei q(ui) continua vnitate quinq(ue)
vite mundanis renuncians. sp(irit)ualia q(ue)
rit. Subt(us) vna iunip(er)u(m) sedet: q(ui) noles
aculeos pec(ca)ti sustinet. Vn(de) ap(osto)l(u)s Con
delector legi dei s(ecundu)m interiore(m) ho(minem). Vi
deo ~~aute(m)~~ alia(m) aute(m) alia(m) lege(m) in
me(m)bris meis: repugnante(m) legi me
ntis mee. Petiat mortem ore et obdormi
vit. Cu(m) ab amore sup(er)nor(um) sum(m)im(us)
desides: in somno pec(ca)ti ipsi sub vm
bra iunip(er)i q(ui)escit. Ab angelo exci
tatur: q(ui) a sermone dei q(ui) media
nocte a regalibus sedibus venit: susci
tatur. Et ecce ad caput e(ius) panis sub
cinericius et vas aque. Caput ratio
nale e(st) vbi subcinericius panis inveni
tur q(ui)a nodum mens a memoria pec
cati ex toto purgatur. Surrexit
et comedit et rursum obdormivit no(n)
in vmbra iunip(er)i vt p(ri)us: s(ed) in amo(re)

nj

re misticum. non parvum scendentem sed fortem
ac solidum cibum. Sicut iste fortis ambulans.
Ambulavit enim in fortitudine cibi illius quadra
ginta diebus et quadraginta noctibus. usque ad
montem dei oreb. fortis cibus est caritas. Ca
ritas enim omnia suffert. omnia sustinet et usque
ad ultimum diem domine contemplationis animum
provehit et extollit. Sunt etiam species ante mi
nistros apponunt diversa genera vinum stephanus
~~fervens~~ vinum passionis. ysaias vinum mixtum.
Inebriantur ante duo. Noe vino et loth
Noe regens. loth vero declinans incestu
tur. Est autem regens mentis. et regens car
nis. Respicit regem carnis. inebria
tur vino non mixtum vero regem mentis
vino passionis. Apponit paulus olera et
prius legumina infirmis. Paulus infir
mis olera propter fragilitatem ignis tenta
purpurat assignat. Greci vero primum ple
gumina delicatis dant exemplum
dandum sobrietatis. Secundum autem
tria genera fercula s. caro agni
na. arietina. et vaccina. Abel agnum
abraham arietem. iosue vaccam appo
suit. Agnus ab innocentes coram deo.

tondente. xpc humilis in passione. nos
paciens in tribulacione. Aries adherens tenet
vepres cornibus. xpc in cruce manibus. nos
obediencie operibus. Aries precedens gregem
xpc vita plebem. prelati exemplo congrega
cionem. Vacca occisa extra castra. xpc in ier
lm. nos extra mundi vanitatem mortificati
ri designatur. In agno simplicitas cordis
in ariete fortitudo operis. in vacca lac
predicacionis. Non sit autem in nobis simpli
citas sine discrecione. nec discrecio sine
luce doctrine. sed simus sicut illi qui ut nu
bes volant. prudentes sicut serpentes et sim
plices sicut columbe. ne sit nubes sine
pluuia. serpens sine prudencia. columba
sine simplicitate. sed careat columba fel
le. serpens veneno. nubes siccitate. ut
simplicitas iusti sit sine amaritudi
ne. prudencia sine malignitate. doc
trina sine vanitate. Post carnem fer
culi tres piscium diuersitates apponun
tur scilicet pisces de mari. de flumi
ne. et de stagno. pisces de mari secu
lares. de flumine uiatores. de stagno
claustrales. Tales tunc apponunt

q squamas et pennulas habent id est asperitate
recte conversacionis et alas contemplacionis. Pis-
ces de mari cornelius. de flumine paulus
de stagno maurus. Apponit ergo petrus ad me-
sam cornelium. ananias paulum. benedictus
maurum. Cum enim leguntur opera cornelii
conversio pauli. vita mauri quid aliud agi-
tur quam quod ex eorum exemplis anime sagi-
nantur. Huiusmodi tales pisces comedendi sunt
a vita et moribus imitandi. Imitandus
est enim cornelius fide et opere secularibus. pau-
lus vita et doctrina doctoribus. maurus
obedientiam et humilitate claustralibus. Quod
enim aquas maurus sine calcibus perambulavit
tuis obediencie et magistri meriti fuit.
quod vir tantus miraculi magistro ascribit
humilitatis officium deputavit. Afferunt et a-
lii alios pisces. Afferunt enim pisces de
mari iacobus et andreas. de flumi-
ne tobias. de monte honoratus. Iacobus
supplantator. Andreas virilis interpre-
tatur. Qui enim vicia supplantat quod vi-
riliter agit. exemplo bone operacionis pis-
ces de mari id est seculares. ad huius conversio-
nis trahunt. Tobias vero qui descendit

ad flumen. xpc descendens ad mundum. q
et ad lacunas. Tobias ut lavaret pedes
xpc ut ablueret peccata. inst ut carna
les mundaret affectus. Invenit tobias
piscem xpc diabolum. inst quodlibet
diaboli membrum. Piscem tobias extra
hit diabolum xpc eiecit. inst imprimi
mitit. Exenterat tobias pisce interiora
preciendo xpc diabolum malignitatem
eius aperiendo. inst per confessionem occulta
peccatis eiciendo. Non caret iste sale
quo pisces suos aspergit. Habet enim tobias
sale mitullo xpc mission. inst mo
ralem. Tobias quando non caret sale inaci
ali quo piscis condiatur xpc sale sapi
encie quo diabolus caveatur. inst sale
doctrine quo nomine condius doceatur.
Affert et honoratur piscem de more
exemplum viz sobrietatis et abstinen
cie. Affert et moyses dimissus ferculo
et species. Mel. o. de petra. oleum quoque
de saxo durissimo. Butirum de arme
to et lac de ombus cum adipe agno
rum et arietum filiorum basan et hircos
cum medulla tritici et sanguinem

vnde biberent meracissimum // laudis pe-
tram & saxum durissimum. Petra ante e-
rat christus ante passionem. saxum durissi-
mum post resurrectionem. Petra propter
passiue fragilitate. saxum vero durissi-
mum postea propter immortalitatis eterni-
tatem. Petra enim erat. frangi potuit. quia adhuc
mortalis erat. nunc autem saxum du-
rissimum est quia factus immortalis. iam mori
non potest. Per mel vero de petra designatur — De mel.
mellifluam doctrinam predicationis. Per ole- — De oleo
um vero de saxo durissimo. vbertas gracie
spiritus consolacionis. Hec est enim effusio olei.
remissio peccatorum. per gratiam spiritus sancti. Sic ha-
bes quam carissime apostolus tenebas mundum i-
mo quia hec. Accipe mel de petra. Ait
enim Discite a me quia mitis sum et hu-
milis corde et invenietis requiem animabus
vestris. Ecce mel humilitatis cum dulcedi-
ne mansuetudinis. Sicut enim mel
concordat in confectionibus medicine cun-
dibus diuersitatibus specierum: sic ex humi-
litatis dulcedine condiuntur omnia genera vir-
tutum. // Per butirum vero de armento: sig-
natur in patriarchis et prophetis doct

ne ſpualis pigriedo. q ſicut pigriedo lac
tis in vaſis ſupeminere cognoſcitur. ſic
et in verbis pheticis ſenſus deuouantur diuin
tatis et humanitatis ſupeffluendus rep
itur. Eius pigriedo butiri ſpem non
recipit quia ipe pius agitatur tonſionibus
induruit. Sic et deus in hoīe non cognoſ
cebatur. ni pius deus hō flagellis ceſus eēt
et affixus p poteſtate diuinitatis a
mortuis ſuſcitaretur. Hoc quaſi butiro
puſtum. Dū in verbis pheticis contem
platur diuinitatis delectum. ‖ P lac vero de
ouibus deſignatur innocencia cordis
in ſimplicibus. Vnde et pha. Paſcit eos i
innocencia cordis et in intellectibus ma
nuum ſuarum deduxit eos. Ad cor ptinet
innocencia. ad corpus opum mundicia. Vt
innocens habeatur intencio cordis. et mun
da ſint opa carnis. Hi ſunt lac et lana
Hoc lacte delectamur paſti. hac lana veſ
tiri. Hic quia ad ſimplicitatem claustra
ptinet. q munditia carnis veſtitur
et nulli nocet ‖ In adipe vero agnorum
et arietum deſignatur in plurimis dilecio
fraterna. Hij enim ſunt et diuinitate filij bu

ſcilicet repignendis . in quo demonſtratur dulcedo cari-
tatis . Per hircos ſuſpenſos pigmentorum vita peni-
tencium qui ſunt imitatores xpi paſſionis .
Sanguis eorum vino meraciſſimo . ſanguis
enim xpi nulla peccatorum fece turbatur . Cuius
uſque ad effuſionem ſanguinis paſſio reſiſtit
que pro nobis ſalutator bibit . per cali-
cem alicui bibentes reddunt . Unde et propheta
Quid retribuam domino pro omnibus que retribuit
mihi . Calicem ſalutaris accipiam . et nomen
domini invocabo . Sunt et alij cibi egipcij
ſimus operibus mundi . ita ſepiſſime generant
infirmitates . et quandoque mortem . Sic iſtius
que ſunt devitari poſſunt . Hij ſunt cibi
noxij . allia videlicet . cepe et porri . Hec filij
iſrael in deſerto cum ollis carnium ſuſpira-
bant . que tamen comeſta generando inflant .
ventoſitatem generant . cerebrum turbant
lacrimas provocant . Egipcie carnes ſunt
mundane delectaciones in quibus infirmi-
tates anime latet quod poſtea per effectum et
operaciones exterius apparet . Inflat
enim elacio ventoſitatem generat . Odor
immundicie turbat cerebrum [illegible]
dum . oculos cordis generat inceram .

quod producunt penitentie lacrimas. Si ante
mentis oculos in unum distractio po-
nas. Et quod superbimus, novit dominus
salubria curas. De dormitorio pacis

Cⁿ. i Potest mentis tranquillitas non dormi-
torium per similitudinem incomparabili i-
quod ponitur lectus conscientie sustinetur fervens cari-
nus: capitur pacis sompnus. In hoc
siquidem dormiunt anime, dormiunt et requiescunt
Custodi quod bene ne dormitorii tec-
tum discooperiatur turbine temptacio-
num. Compone lectum conscientie ne inces
incompositum cesset ut quietis sustine se-
um carnis. Ut qualitas sibi inceat
recepti mentis. Compesce turbam vi-
ciorum ne impediat quietem sompni-
um. Ordo sit dormitorii talis cu-
stodis. Ut claustri bonum nullus aliquid
propter rem lectum repositum servet.
Circa conscientie lectus talis sit requi-
escere. Ut nichil in ea appareat voluntatis
tas inveniri. Oportet eam ne se
fens animus absconditum laceat. quod
debet abbas oculis videntibus offendat
Deinceps in pace et in idipsum dormi-

ab et requeſtas· inquire pacem et perſequere
eam· Pp̄sa enim ſicut ſompnus ab ocu
lis· ita euaneſcit ab intentione mentis.
Quartum quod ſit attendendum in ſolente
in p̄tate pacis ſompnum· vi3· hoſtes· o
mnes vxor et vicini· Hoſtes diabol
omnis mundus· vxor caro· vicini proximi·
Cum ergo diabolus eiciatur mundus ſubicia
tur caro affligatur proximus diligatur
quid aliud agitur niſi quod pax ex omni
parte ſtabiliatur· Sunt tamen qui non habent animum
quod dimittant· non enim ad odium fratris· non
ad amorem carnis· non ad ſuperbiam mun
di· non ad maliciam diaboli· Ecce ysmo.
ſalomon habet pacem ex omni parte in c
circuitu· In eterna pace habet quod non
turbatur memoria peccatorum delictorum
et non inquietatur deſideriis futurorum
nec frangitur aduerſis· nec eleuatur
proſperis· hec eſt vera pax// Eſt enim ve vera
ra pax et falſa pax· De falſa pace pax
dicitur Pax pax et non erat pax· De qua falſa
ante pacem dicat abiſum ad amicos.
Pax pax dauid· et pax adiutoribus
tuis// falſa vero pacis· tres ſunt ſpe

aces. Est enim pax estimata, pax simulata, pax
imperfecta. Dum enim inter seculares pacem querimus, dum
discordes ad concordiam revocamus, estimant
seculares quod pacem inter nos habeamus. Dum
enim in vestimentis ovium foris venimus, et
intus quasi lupi rapaces greges simplicium
fraudulentia dissipamus, pacem simulamus
sed non habemus. Dum vero prelati subditis pacem im-
perant, et eos discipline legibus non coartant
solidam pacem docent, sed non tenent. Non enim
sufficit ut inter vos iurgia ut pacem teneatis do-
cens vobis: nisi adhibeatis etiam mutuum
correpcionis. Videte ne quod non sit in nobis
estimet tamen pacem seculares, simulet pacem
presidentes claustrales, imperent et non teneant
tepidi doctores. Hec enim estimatur a
nescientibus, simulatur a non habentibus
imperatur a non tenentibus. Vere siquidem
pacis tres species esse probentur. Est enim pax
Pacis tres species. probata, pax confirmata, pax eterna. Pax
enim dei que vero est hominibus a deo quam datur. Da-
ta probatur, probata confirmatur, confir-
mata edificatur. Probatur temptacione,
confirmatur tribulacione, edificatur cohabi-
tacione. Cohabitacione siquidem pax

vero cognoscitur. quoniam lingua et habitus exterius stu-
toris loquuntur. Dicunt enim quidam lingue et habitu
pax pax: et tamen requiritur: animus respon
det quod non sit pax. Non vero enim pax sit
animi: assidue cohabitacionis spiritum de
monstrabit. Ut sit pax in opere non in ore.
lingua quidem pacem predicat: sed corde sepius
turbat. Cum tamen habitus cor et lingua con
cordant: pacem servant. Ubi vero dissoluta
lingua destruit: pacem solvit. Ad hoc
pertinere moraliter videtur quod cum
tribus Dan possessionem sibi quereret ut
in ea habitaret. Usque ad illum enim diem cum
ceteris tribubus sortem non acceperat. Vene
runt de filiis Dan ad domum Michee et
invenerunt ibi ephot et sculptile itemque
conflatile. Dan interpretatur iudicium. Ius-
tus enim in initio: accusator est sui. Fi-
lii Dan querentes sibi sortem hereditatis
designant istos de seculo prudentes
sibi ad habitandum domum confessionis. In
veniunt vero ibi quidem ephot id est habitum reli
gionis et cum eo sculptile prave opinionis
itemque conflatile confabulacionis. Nostis
fratres quod enim conflatile fieri de

ſcitur: metalli ſpecie circumpoſitis follibus
ponitur in igne. fit tumultus follium
alternato et emiſſo aere commouentur car-
bones. creſcat flamma: volant ſcintille.
Sic in quibuſdam cetibus euenire ſolet.
Duo ſimul in aliquo loco conueniunt fratres
ociosi. Ponunt quaſi in medio metallum
id eſt materiam rumorum. Aere folles attra-
hunt et emittunt: id eſt rumores audi-
unt ſtrepens et dicunt. Audiuntur ibi tumul-
tus follium: id eſt diſſenſio impacien-
cie. commouentur carbones: id eſt cito turba-
tur ſeniores. creſcit flamma: id eſt ſuc-
cenditur ira. volant ſcintille. id eſt
verba diſcordie. Sic cum aurum ſecaſ-
ſet vitulum conflatilem. a filiis Iſrael
proiecit inaures. Inaures ſunt ru-
mores. id eſt ſicut inaures ponuntur
auri: ſic rumor auditur. Ex hiis
quibus procedit vitulus petulancie qui
ſi procedat: infert nobis rectitudi-
nem vite. Iſto enim quando incedit: ſet
ludendo diſtinxit. Cum quis aliquis de ſecu-
lo ad domum religionis venerit et
inuenerit. domum michee ſe repiſſe

redeunt. m[illegible] eciam in spiritualibus est h'
Dum enim inveniunt explicit l' heretice consi
ones et confusionis l' Ebri dereccionis exe
unt equi et recedunt et admirantes
huiusmodi confusionem minus de hic dicit.
multi sui fiunt istorum spectaculi peiores
fiunt. multo curis ac distendentes
ad maiorem extenduntur. Hec sunt
signa ipse spiritualis dormicionis ex
pellacionibus quia tranquillitate ipse me
te turbant. Incipientes enim dormi
re rumore excitantur curiositatis ex
citati et sic de uno latere in aliud
latus dormientes vertuntur. Dum curio
sitatibus irretiuntur. Quanto ante re
mocius curiositatibus nimis. hec
dormire. De hiis tamen Ezechiel propheta
dicit. Sed tamen dormientes super latus suum
sinistrum. Ezechiel propheta dicit. persona
cuiuslibet dormientis ... inducit
moraliter. Super latus enim sinistrum
dormiunt. qui quelibet sibi adversitatem
cum sibi se estimant. Sunt Hec
enim iniquitates domini ipsorum super
se portant. i. iniquitas suas ascribentes

pccta q̄ fecerat nec cum eliacom que de con
tempto vicio⁊ nascitur pmittit dum animos
inquietat sub cto immundo die⁊ portat lic
dum pcco onuerit. tm post labore peni
tencie venia sperat. Audit q̄ q̄ sequi
tur et cum completus ē. Armes sup la
tum dextrum. Cum enim viam sustinui
bunt dum vitantes obediunt. tunc animus spi
ritualiter armis securus. tunc de sinis
tro latere in dextrum latus se vertit. et cum
omnibus viam resistebat. armati q̄ recte vi
tes obsequi pstant. Felix anima cui vi
cia serviunt. cum vitantes obediunt que
in dormitorio cuiuslibet ordinati
lectulo sunt ut sompno frueretur
pacis que non egreditur sub obstini
tate noctis. i. non recedit tempore temp
tacionis. que non discurrit per plateas
levitatis nec intrat lupanar libidi
nose voluptatis. que capta non trahit
ad obscuritatem carceris. i. ad oblivionem
mentis nec iacet in q̄ bello dissolucionis.
i. voluptate videz dissolute carnis.
Homo sine deo maior inducit bestiis ex
ditur. q̄ minus per plateas civitatum stetu

apparente. Audit samuel deum sibi colloque-
ntem. Iacob vero non tantum videt angelos ascenden-
tes et descendentes. sed et videt et audit do-
minum respicientem. Audit ioseph ange- Moraliter
lum monentem. samuel deum corripientem.
iacob promittentem. Audit ioseph accipe
puerum et matrem eius et fuge in egyptum.
et esto ibi usque dum dicam tibi. Futurum est
enim ut herodes querat puerum ad perdendum
eum. Audit samuel. praedixi heli. quod iudi-
caturus essem domum eius in eternum. propter iniquita-
tem eo quod indigne agere filios suos no-
verit et non corripuerit eos. Audit iacob. terram
in qua dormis tibi dabo. Possunt per hos
tres homines moraliter designari tres ho-
minum species. In ioseph insipientium. in sa-
muel proficientium. in iacob perfectorum. Mone-
tur insipiens ut fugiat. proficiens ut cor-
ripiatur. invitatur perfectus ut recipiat.
Ioseph dicitur accrescens a incipiens. Tunc
enim insipiens crescit. cum initio conversionis
novit conversus de virtute in virtutem pro-
ficere. Accipit puerum. dum novae vitae te-
net institutum. In puero siquidem habetur
spes crescendi. et in novitate conversionis spes

psiacendi. Nec tm iubet accipe puerum
& matre eius .i. bonam voluntatem. Igitur cum
bonum propositu bona voluntate pt appella
ri. fuge inquit in egiptum .i. attende mun
di. considera tempus. recede ad mente te
nebras vetum delictoꝝ. ut si diuine glo
rie tenebris materias. que in mundo
funsti simult inedicteris. Et esto ibi vs
qz dum dicam tibi .i. non claudas oculos men
tis ab intentum mundum casus & defec
tu ipse fragilitatis. donec de egipto
ad ierlm reuoceris. ideo a consideracione
vetum delictoꝝ ad contemplandum beati
tudinis superne patrie conuertaris. Sed cum et
herodes querit puerum ad perdendum eum.
Mente siue nomine consorz diuina gratia
q per herodem designatur. quia perit
ut bone actionis initia perdat. Hoc enim
C libro .i. de coniuge — interpretatur herodes. pellis gloria. Omnis
enim gloria filioꝝ dei. ab intus. omnis glo
ria filioꝝ seculi apparet extrinsecus. Di
cit enim astro mulier extrinsecus pelle te
gitur. sic migalis spe appetitum diuine
glorie ad exteriora se spectes forinsecus
delectatur. Hic est herodes qui eam. ma

gros voluit. Et ubi eis tempus domini ingreditur. Clam
voluit. quia in occulto vana gloriam vexit. Ua
na siquidem gloria mentes quaerencium deum temp
tat. Et ubi eis modum et intencionem quaesi
vius subtiliter discutit. Cum scilicet intencione
mentes habent quam sibi spes appetende religi
onis apparuit. Utrum scilicet sapiens aliquis confi
dat in proprio sensu. an quaerentur divites in
oblato censu. Utrum fortior per laborem
an nobilior per genere gloriaretur. Utrum
temporalia an spiritualia cum attendant
si respiciant intuitus appetende reli
gionis. commodum beneficij temporalis. In
hys quae ab herode cotidie nobis. vana
na gloria consilium datur. Ut per eum tres ceat
singuli. et per eum regnantur. Defunc
to herode monet angelus ioseph ut redeat
puerum cum matre. Puer cum matre
puericius est in voluntate. Ubi reditu
tur cum herodes moritur. Dum enim
mundus despicitur dum caro affligitur
et in nullo istorum cum gloria laudis
inflammatur. statim quia innatus est gloriae
pressus ad nichilitatem. Ut quidem concinn
humilitatis insipiencium. fugiamus in

in egiptu. Scda volūt seq̄ altitudinis
ꝑfectionē. ascendendū in sylo. ibi enī mo
rabatur samuel in templo. Quatuor autē mo
dis ꝑficiunt hoīes. scʒ in se. iux se. su
ꝑ se. sub se. In te dampnd. iux te proximi su
ꝑ te plati. sub te discipulis. In te tʒ
ꝑficias ꝑ bonā vitā. in proximo ꝑ devocō
nē. in magro ꝑ amonicōm. in subdit
ꝑ correpcōm. Ecce quō vbitat in templo.
ecce quō mane apit hostia templi. quō
loquitur ad heli vbū dni. quō ꝑponitur
multitudini filioꝝ isrl. Habitas in te
plo. dū cor tuū sit meditacōibʒ ex
ercēs. Apis hostium. dū proximū doces.
Loqris ad heli vbū dni. dū de eme
dacōne suoꝝ mores magroꝝ. ꝛ regis
multitudinē isrl. dū subditos tibi d
disciplinē lege cohercēs. Hec vita ꝑ
ficiencium. In iacob autē et dixi
figuratur vita ꝑfectoꝝ. Alio vita bū
iacob. filius fuit ysaac ꝛ rebecce. i.
risus ꝛ paciencie. gaudiū videlʒ
spūalis. ꝛ paciencie temporalis
vo sit hostie gaudiū in contemp
lacōne ꝛ paciencie virtᵘ in tribu

lacione. Unde Apostolus. Spe gaudentes. in tribulacione
pacientes. Hec est hostia eius latitudo. Candeli si
quidem est in bonis actibus consummata perseueran
cia. Hec est enea basis. hec est tunica talaris
hec est longitudo dimensionis eius. in qua christus
ascendens: terminauit spacium vite corpo
ralis. In hac vobis possessio vite promit
titur eo dicitur. In paciencia vestra pos
sidebitis animas vestras. Extende ergo karissime
membra tua in longitudine crucis
est in perseueranciam bone accionis. Et cum christo
in pace dormies morieris. Quemadmodum
[illegible] in humilitate spiritualis edificij. locus
quietis: fundamentum in latitudine [illegible] in
caritate disponitur. in altitudine vero
bonorum operum paries erigitur. domus
protectionis tectum desuper locatur. Si nec
est et in longitudine paciencie perfici
atur. Quia in pace perseuerat in spirituali
dormitorio. id est in tranquillitate mentis lec
tulum sibi locat. In hoc situs est hic [illegible] spi
rituali. immo dulce est eum in dormito
rio tranquille mentis commorari. in lecto
munde consciencie velud in albis lintheis
delectari // in surgendo est [illegible]

Cap^m 1

Congruum nobis satis videtur ut de dormitorio surgentes tunc ire debeamus ad oratorium premeditationis. Surgimus quidem de lecto et egredimur et ingredimur et procedimus surgentes de lecto mundane concupiscentie, ut procedamus in oratione. Egredimur de domo Salomonis, ut ingrediamur templum domini. Qui enim habitat in domo pacis, tunc ire mereatur ad statum divine eterne salutis. Attendamus quidem humanam fragilitatem; attendamus et divinam pietatem. Hiis duobus pedibus tendimus ad templum domini. Hiis duobus calcatur caput et cauda serpentis antiqui. Caput superbie est elatio, cauda desperatio. Per recordationem quidem proprie fragilitatis calcamus caput elationis; per spem vero divine misericordie calcamus caudam desperationis. Hiis pedibus ambulamus super mare. Est autem mare cor tumidum, cor carnale. In hoc mari consurgunt unde superbie, ire, incursus et luxurie. Vorago gule, ventus turbinis ac turbo commotionis mentis. Profunditas huius maris voluptas carnalis concupiscentie.

De oratorio mentis

cuius profunditatis sinus. Vix reperitur pro
quo semper periret homo si liceret. Super
mare quasi ambulauit. Cum turris sub
eius. Oramus omnes non despicit. Sic qui
oramus assistentes coram summe maiestatis
maiestate tria sunt attendenda vi
delicet infirmitas. captiuitas. postula
cio. Vt infirmem miseria. captiuum
beniuolencia. postulem veniam. Hec
est ordo supplicacionis. Vt respiciat mi
seria. vincat beniuolencia. diligencia
veniam. Sunt enim in oracione
quedam ad memoriam reducenda:
oppressio. liberacio. iustificacio. Ad in
firmacionem suscitet miseria. pertinet
memoria oppressionis. ad capcionem
beniuolencie. pertinet memoria li
beracionis. ad postulacionem venie.
memoria iustificacionis. In simili
quasi hunde misericordia inducit oppressio
in diuersitates ubi quando in spe cum
respexit ad orationem humilium. et non spre
uit precem eorum. Tria sunt nunc ubi op
primunt. Videlicet carcer captiuitas. et in
firmitas. Tenebantur infirmi infir

nitate et dolore incarcerati cathenis et co
pedibus. captiui seruitute et labore. Item
in similitudine sunt pro iudicio quia ipse de celo
in terram respexit. Ut audiret gemitus compedi
torum. Et solueret filios interemptorum. Ca
ptiui autem sunt in captiuitate quatuor
in carcere. quatuor in infirmitate. notandum
In captiuitate sunt secundum sit locus et tempus
ponens liberis et crudelitatis exactoris.
Sicut fuit in egipto similiter tempore ym. Dum ma
le viuunt. ponens liberos crudelitatis exac
toris. penitencia pharao
nis. Sic qui sub pharaone .i. sub diabo
lo constituendis litteris dicitur sub peccato simul
tenenti in mundo. De hijs vero qui in carcere
pertinet. dicit propheta. Sedentes in tene
bris et umbra mortis. Vinctos in men
dicitate et ferro. Sedent in tenebris
et umbra mortis. ipsi [illegible] sunt
dampnacionis. Umbra corporis sequuntur
et [illegible] vite viciose. mors eterne
nil comitantur. Mendici vero nostri
possunt qui per nequiciam domos discurren
tes consuetudinem victum necessarium querunt.
Nec et nos mendici sumus in [illegible]

q̃ do

res ipsius scire non possimus. desiderio et affectu
tamen mundi medietates contempsimus. In hac autem
medietate ferro ligamur, quia dantibus et oppri
mentibus culpis aggravamur. Ferrea ergo
indissolubilia vincula sunt continua et in
separabilia peccata. Ad infirmitatem vero per
tinet quatuor de quibus dicit propheta. Esurien
tes et sitientes anima eorum in ipsis defecit.
Et alibi. Omnem escam abhominata est anima
eorum. Aliquis quia esuriunt et sitiunt, abhomi
nantur et fastidiunt. Esuriunt et sitiunt in
firmitati contraria, abhominantur et fastidiunt
sanitati convenientia. Esuriunt enim curi
ositate, sitiunt voluptate, abhominantur et fas
tidiunt verbum dei quod robur est mentis et ali
monia spiritualis. In fame ergo et siti gemi
nam desiderii tormentum, in fastidio non
minus est defectum. In se ergo et per se deficiu
nt quia ipsi per se sibi non sufficiunt. Nec ergo in se
ipsis remanentes omnino deficiunt, in deum per
ficiunt. De talibus enim propheta dicit. Clama
verunt ad dominum dum tribularentur et de
necessitatibus eorum eripuit eos. Infirmi
tatis quoque genus est quod pertinet ad miseram.
captemus ammodo benivolentiam. Ipse est

de quo dicitur: Eduxit eos de tenebris et um
bra mortis: et vincula eorum disrupit. Sacia
vit animam inanem: et animam esurientem sacia
vit bonis. Misit verbum suum et sanavit
infirmum in de missione. de quo dicitur: Dic tan
tum verbo et sanabitur puer meus. Laudanda est
ergo potencia. annuncianda sunt beneficia libe
racionis. Vt eriperet hominem in libertatem.
Ipse enim eduxit nos. reduxit. redemit.
et induxit. de carcere ad patriam. per viam
rectam in civitatem habitacionis. Eductos de
carcere redemit precio sui sanguinis. Vt
iret in viam rectam. precessit exemplo bo
ni operis. Conductos et euntes fecit parti
cipes et habitatores manentes in domo
sua. sanavit medicamine virtutum. Cla
mabo ad dominum qui benefecit mihi. Ipse
enim eripuit me de inimicis meis for
tissimis et ab hiis qui oderunt me. Sunt
autem fortes nimia sunt fortiores et for
tissimi. Fortes nimia sunt vicia carnis
fortiores vicia mundi. fortissimum vero
sunt diaboli. Hii qui me oderunt sunt
falsi fratres. seu quilibet proximi qui invidet
hominem. Sed forsitan dicet aliquis. Non

iij

labijs osculatur. Vides ne in affectu confessi
onis effectum compunctionis. Vides ne quomodo
crines spiritui ad tergendum quos prius ordina
re consueverat ad placendum. Non effundit
aquam de vasculo sed de oculo. non panno t[er]
git sed crine. In quibus mundo placuit in
hijs deo satisfecit. Certa similiter assignare
possimus in martha . s. sollicitudinem
turbacionemque quoque. Sollicita est ne quis magis
sitis pigrior. et turbatur ne sint tepi
de conversi. Et admonetur ne sint
tarde. Tales enim esse debent mentes peni
tencium. Et si quid eis preceptum sollicite
perficiatur. Turbantur etiam si eis aliqua
occurrerint in quibus aliquem casu vel infir
mitate peccantes offenderint. Corripere
et admonetur quod religiosorum preces et suf
fragia sibi comparari obnixe deprecantur
Nota iterum in Johanne affectum quietem con
templacionis. Attende itidem effectum et cognos
cas affectum. Carnales ut aiunt impa
cias deserunt. Super pectus domini recumbunt pen
denti in cruce cum maria matre eius
presens assistit. Querit quis donum gratie pro
effectu iudicie per exhibicionem presen

ce p assiduitate frequentes Judicium sicut qui vide
videt rem presentem tangit. frequentia cog
noscit. Consequitur itaque visio beatitudinis me
tuentibus similitate cognitionis consolationum. De p
gra. Beati mundo corde quoniam ipsi deum vide
bunt. De secundo tetigit fimbriam et cessauit
fluxus sanguinis. De tercio vero. frequentabat
maria sepulcrum. et cognouit dominum conso
lantem et dicentem. mulier quid ploras. quem
queris. presentat quasi Johannes mundicia. frequen
tat presentia. ut recipiat gratiam. Conside
rent in hijs qui voluptates euaserint car
nis. qui in pectore eius requiescunt. qui dominice
passioni cotidie deuoti assistunt. Considerant
et in hijs sunt ante alios inueniunt mundi so
cietates qui cum Johanne blandicijs misere car
nis renunciauerint. qui cum iusto loth de
ciuitates urbium impiis sulphureus et ideo
fetentes gomorreorum euaserint flammas
qui in pectore ihesu dormiunt. qui in misterio
scripture sacre meditando mente ponunt
quam et in animo tenet memoriam passio
nis et in carne portant cruce mortifi
cationis. qui pro omni placet mundo. et tum
mundum fugientes placet deo. In hac

superiore etate flauescunt crines. candor nites-
cit eburneus decorum generis facies rosea de-
coratur. Valitudo vires corpori subministrat
iuuenilis etas longioris vite spacium re-
promittit. Tunc enim viget ratio. viget et cor-
poris sensus/ tunc enim visus acutior
inualescit promptior: incessus rectior vultus
iocundior. Et si in hac etate se deo seruant. premi-
um iohannis expectant/ Huic vno discipulo affectum
sue dilectionis dominus probet sic affectus semper in fa-
miliare preteris exhibet. et sicut iohanni comme-
dauit virginem. ita et istorum munda corda so-
ciat munda carne. Tales offerunt hostiam
vnice deo placentem inmaculatam non infirme
non oculo. non pede non claudicantem/ Audi-
unt hoc senum serui confusio quibus ex defectu
senectutis aures obtunduntur turbantur o-
culi et vt cuncta breuiter perstringam: ipsi in
se per se deficiunt. Hii non offerunt hostiam in-
maculatam sed vt ita dicam porcum cecutientem
Sicut enim porcus in inmundiciis: sic senex
volutatur in viciis/ et sicut porcus siliquis pas-
citur: sic et senex fabulis et rumoribus
delectantur. Sunt morosi et iugiter conquerun-
tur et morantur. et ideo hoc senium calamitosum

ret officio in hoc vite spacio· nisi forte dicas quod
habuit caudam in capite a principio in confusionis
in fine. Amant hodie senes heredes quos relinquunt
eciam carnaliter. Amant insipientes. amant eciam encrement
Amnes enim carnaliter diligunt. quos adhuc
secum spiritualiter contra nolunt. Amant insipie
ntes qui hec quod per se adisserunt. pusis relinquit
Cadunt tamen illos amant. quia diapna et tibi
lucones non exprimunt portant. Amauit
Johannes et dulciter et fortiter. sed non insipienter. Ab
nuntiavit Johannes dulcem qui sicut clavo cla
vus expellitur: ita dulcedine dulcedinem
spiritualem carnalem expulit. Amauit sapi
¶ A enter. nemo enim prudencius diligit. qui in quo co
filio sapiencie et veritatis seipsum committit.
Amauit dulciter et sapienter. sed et fortiter ama
uit. quia pendentem in cruce dominum dilectus
cum dilecto commori non dubitauit. Hec et
mundiciam. dulcedinis affectionem. presentis sa
piencie discrecionem. frequenciam paciencie.
compassionem. Caue igitur ne consencias carni
credas blandienti. ne mundo decipienti ne cedas
diabolo persequenti. Oppone vitam xpi
voluptatibus mundi. quia xpm in dimisa p
ind. tende veritatem xpi falsis mundi promiss

hominibus: quia te ipsum mundo non credidisti. Propone
dignitate xpi presentibus: quia crucem xpi non
erubuisti. Delectare nunc in pulchritudine
mundicie. in rectitudine iusticie. in forti
tudine pacis. Hic est lectulus contemplan
cium requiescens. Hic dormientes. hic quiete grati
et innocentes. hic in candidis mundicie lin
theaminibus. et qui in molli pacis culcitra. et
in lectulo conscie vere pacis carpies somp
num. Tria sunt unde quis huius quietis pacem ¶ Tria.
conturbant: scilicet pannorum mundicia somp
num. lecti duricia. Pannorum inmundiciam
est carnis spurcicia. sompnia inmundicia
grandia. lecti duricia. in paciencia. In hijs
siquidem pannis sunt quasi carnis vermes viz
inmundi carnis affectus. et mentis corrupte
cogitaciones. Pungit cilicio more sa
nuel luxurie. mordet appetitus gule.
sollicitat ornatus superbie. Sompnium vero
deludunt. dum fauoribus gaudet. dum hono
ribus extollitur. dum personarum sublimium fa
miliaritate gloriatur. Transient hec omnia
quasi sompnium velut avis pertransies. Ve
lud hospes vnius noctis summo mane re
cedes. In duro siquidem lectulo iaces.

dn tribulacois asperitate sustinere pa
ciencie nos voles. Ad abluendos hui⁹ seculi pe
des maria magdalene pbuit aquam. eosdem
extersit manib; martha vt siccarent⁹. ne
cendit johes ignem. Illa e. aqua meroris
ista extorsione labors. johes ignē amo
ris. Conueniunt igit hij tria ad faciendum
mundicia vez aq̄ mani⁹ e ignis. s̄z me
ror labor e amor. Aqua eni de abluit sor
des mani⁹ exprimat. ignis desiccat. me
ror abluit fetore. labor extrahit me
rore. calor pbet candore. Primū aqua
sordida. scda turbulenta. tercia liquida.
Sordida p pctī ꝑpetracone. turbida p
recordacone. liquida p deposicone.
Hec em sordes culpa turbacom pena
a lacrimae demum. Prima lauant pedes
scda mundicia faciat. Pedes affectus
sunt animi mani⁹. opa penitencie. q quī
sunt aspsa pulue a vanitate facies
vo ei⁹ modo lauantur p vere cofes
sionis e penitencie fructum parit dn
nitencia pura desiderio veniendi ad
deum inflammatam lacrimatur. Isti sunt
pedes eius fidelis nis. hec sunt ani

nus. Hec facies. Hii sunt pedes iacob quibus
egressus est de mesopotamia syrie .i. de
altitudine superbie. Hiis manibus luctaba
tur. hanc intelligebat in faciem dei. hiis
pedibus venit .i. tetigit cum esau .i. cum carna
li affectu. Hee sunt manus quibus virgam
tenebat et baculum. Virgam directionis per cor
reptionem et baculum sustentacionis per confes
sionem. Hanc faciem vidit et faciem esau
sicut faciem iacob ab esau vidit. cum nisus
quibus carnalibus desideriis non consensit.
De hiis et pedibus propheta dicit. Mei au
tem pene mo. st. pe. pene effusi. st. gres
mei. Sed tu domine tenuisti dexteram manum
meam et in vo. t. de. me et c. gloria suscepisti. Que
nunc maior gloria potest esse homini quam ipsum
hominem cum christo regnare. Que vero maior glo
ria sermo quam quod habitat deus et filius ex
eodem panno. Ecce videmus filium sedentem
ad dexteram patris coopertum pallio nostre
carnis. Ecce super angelicam creaturam
videmus exaltari naturam. Hec est glo
ria mea. hec exultacio cordis mei.
Quid michi est in celo. et a te quid volui s. t.
Nichil aliud nisi adherere deo et po

ue in deo spem meam. Hinc assiste karissime co-
tidie presens in oratorio pure devocionis fle-
xo genu obediencie, elevatis bonorum operum ma-
nibus, humilitatis eciam mentis. Nec differens
sanctaclera discernere per altarium templi ingre-
dere in sancta sanctorum. Ibi est altare eneum ibi
altare aureum: ibi sancta sanctorum. In altari
eneo immolantur carnes, in aureo thimia-
mata; in sancta sanctorum sunt tabule legis. In im-
molacione carnes si nescis per te aliquis hec ante
de thimiamata: nescis de lege dei. In im-
molacione carnis intelligitur carnalium
desideriorum mortificacio, in odore thimi-
amatis oracio; in tabulis legis divine su-
pie contemplacio. Hic sisto hec ipse
et ubi est pro nobis orans, et pro delictis misere-
atur nobis in ara cordis in aram divine
maiestatis. Sed quia de templo mencionem
fecimus et nos ipsi ut ait apostolus templum dei
sumus: placeret forsitan karissime ut de ip-
so templo materiali exponerem: aliquid dice-
rem ut hec que facta sunt in templo ma-
teriali assignare possemus in mistico
et morali.

eneum
Altare
aureum

De templo salomonis Capitulum 1

iiij

Notandum est quod in quo quibus auxiliis vel
a quibus artificibus iste secundus fuit hoc templum:
breviter edisseramus. Fundatum est a salomone
hiram rege tyri auxiliante. in monte mo
ria. in area ornan iebusei quadringentesimo
et octogesimo uno egressionis filiorum israel
de egypto: spaciosum valde pario mar
more cedrinis tabulis: et auro puris
simo decoratum // Potest hoc templum referri ad
ipsum christum mediatorem dei et hominum qui
ait Solvite templum hoc: et in tribus diebus
reedificabo illud. Dicebat autem de te
mplo corporis sui. Unde dicit apostolus. Nesci
tis quia templum dei estis et spiritus dei habitat in vo No(ta)
bis: Sicut christus per assumptam carnem factus
est nobis templum. Sic et nos illius: per inhabitan
tem spiritum. Est ergo visibile materiale. spirituale te astim
plum. Hoc autem templum salomon edificavit
quod interpretatur pacificus. Animus vero beate
sibi liber a ferreis curis semper possidet:
tranquillus et quietus. // Refert historia quod salo
mon edificaturus templum domino: misit ad ami
cum suum hyram regem tyri qui erat amicus
David omni tempore. Misit ergo hyram sibi
artifices. lignum et aurum. Hyram inceptum

tur domus excelse. Excelse domus qui remo-
ti a plurimo voluptatis pendulo et carnali vita
que dimittit ad virtutis culmen virtutum
ascenderunt. Hii sunt qui habitant in montibus
israel. Unde venit auxilium nobis. Qui sic
tum domum: ligna de libano cedrorum fra-
ctionis vel sic sanctissima [?] construxerunt. Ligna
de libano: sunt hii qui sublimes et gloriosi in
mundo fuerunt. Cum enim videmus eos qui fue-
runt in seculo divites in monasterio fieri prin-
cipes nobiles omnibus et ex humiles. potentes
subditos sapientes vultu et habitu
despectos et nomine: isti per exemplum
bone operationis ponuntur in edificatione
templi spiritualis. Transferuntur etiam
de monte superbie ad montem iusticie. de
silva tenebrose secularitatis ad recti-
tudinem vite: ad habitaculum sanctitatis.
Misit et hiram artifices. id est de claustra- De arti-
libus excelse domus: ad alia claustra fabri-
mittuntur quando religiosi fratres qui arte templi
regendi et disciplinam discretionis edifi-
cantes domum domini: suppeditant ibi
de forma vere religionis qui lapi-
des de monte ceso. si adhuc inequales

& corpos castificauerit sapie reddit celestes et
politos a vicijs reddit incorruptibiles fres. itz
te discipline faciunt mansuetos & mites
Cedrinis tabulis supponunt marmori sub
linea magestas celestiali. Deo conuertit fres
sub celestiate supne societati. Sculpunt & eis
disciplina. qua puniunt coram, Misit & an
ni. Et phylgore metalli & puritate: illa
q supeminet ceteris virtutes hec doccum
caritate. Propterea salomo hyram plurimos cari
ci & glez choros in tibi dm misit singulis
annis. Recipunt q sua dimiit & vinceat. Rea
piunt enim tercia pte vz fonam bone opera
nis. qs in illis seminauit p exercitum disci
pline & p verbum predicacois. Recipunt colo
n. Nem enim alius capiunt prec. ex hac materie
prudencie & discrecionis lumine indiguit. Ne
est pmittendum q ad hyram salomo dic. Pre
cipe nunc vt pcidant in cedros de libano
& c. Serui mei. Sunt enim omnes tuis ser
in hyram. Vt ligna pcidat. serui salomonis.
Vt mesmius ponunt ligna cedrorum in hoce vi
cia resecare. mesmius ponere in corrigendo
modum tenere. Hoc est q uod supius diximus
vt q volunt sibi templum spuale costrnere.

corporis et exercitio vivunt ulixes seu saltem per
exemplum volunt facere. Illo est missus in templo me-
o qui nolunt lingua pendere: sicut sydonii. Sydo-
nii interpretantur venatores. hii sunt qui persequuntur
nos tamen in se secundum ulixis mores animales. qui bestiarum
vestigia indagare norunt a rationes occultas
hominum per coniecturas et signa coscie. prudent
dissequit. Venatus cum bestias peremit sa-
gittis. ita seu etiam nullum inimicum preterire dis-
mittunt infortunatibus et dictis. Tales dico condi-
c occidunt et corde in cibum sumunt ut carna-
les. ipsi mundo mortuos in corpus ecclesie predica-
do convertunt. Unde petro dictum est. macta et
manduca. De operariis templi

iii Re. v Elegit rex salomon operarios de omni israel
et erat indictio triginta milia virorum.
mittebat eos in libanum decem milia virorum
per singulos menses vicissim ut duobus mensibus erant
in domibus suis. Numerus triginta milium conti-
net in se ternarium et denarium. Triginta
enim ex decem sunt. Tria significant sancte
trinitatis in confessione vere fidei cognicio-
ne. decem. evangelica denarii remuneracionem.
Tria vero mensium ut singulis vicibus cessari
bi erant vicibus distincta: sunt iusticie

tres virtutes cumulentur. videlicet elemosina. ieiunium.
oracio. Primus autem mensis in quo ad cedendum ligna
cedrina. elemosina in qua propter opera misericordie labo
rantur in primitiuum. Duo vero reliqui menses
quibus in domibus suis morantur operarii. sunt ie
iunium et oracio in quibus spirituales castigant
[illegible] carnem consilii ad deum. Quatenus sibi.
possint et morulam isti tres menses. tres eciam
signant virtutes. videlicet leccionem. predicacionem me
ditacionem. Mensis vero quo lignum cedrinum est
predicacio. secundus et tercius. sunt meditacio et
leccio. In primo itaque fortes laborantium in duo
bus residentes domi sunt confessionem reficiun
tur et fervencium [illegible]. Super mensem enim sep
time reficiunt in leccione. fermenta animi
in meditacione. securum tenent laboran
tes in predicacione. Hic eciam legitur. vel [illegible]
ait ibi fervencia animi. vel ingenia [illegible]
[illegible] consuetudine morula. Hii
sunt menses mortales hii prorsus [illegible] ad clau
strales. Hii sunt eciam operarii templi de quibus dicitur
Et admiranda erant [illegible] indicacione. Per
admirandum quidem dominus meus excelsus [illegible]
ille dominus excelsus qui humilia respicit

reuerenter designuntur. Ipse tamen hic operis
ponitur: dum per eum quibus horis lectioni vacent
quibus meditacioni et peragracioni insistere debeant
ordinatur. Ex solo enim dono gratie sue datur
nobis aspectus et sequitur effectus. De lignis q[ui] portabat orna-

Ca. 1 Fuerunt et salomoni .lxx. millia
eorum qui portarent onera: et lxxx. la-
tomorum sed et Hiram super dolatores lignorum
hec et nunc dolatores lapidum lithotomi in gene-
re: dolatores lapidum solent appellari. Sunt
et illi qui onera portant ipsi alios sustentant.
Portant enim humilitatis signa. paciencia lapi-
des stabilitatis sabulum mansuetudinis calce
continencia aquam. Portant enim de more su-
perbie ad edificium spirituale humiles elatos
pacientes iracundos stabiles: leuitati dedi-
tos mansueti igne iracundie dissolutos
continentes: in lapsu positos. Audio per-
tinere lignorum duriciam lapidum leuita-
te sabuli ariditatem calcis efficaciam a-
que. Crudi nunc non cum calce et sabulo
inseritur: id aliud quid prius certum ef-
ficitur. Fit enim indeuincta. Unde
lapides in edificio colliguntur. Tunc
enim plus erunt leuius et dissoluta: in

Sunt in ipsa commixtione aliquantulum solidata.
Sicut ante cemento iuncti lapides ponuntur ma-
gis ac magis indurantur et sic tandem fit ut
lapides de loco possint frangi quam ipsum
cementum conteri. Hoc ideo in ecclesia cotidie
solet fieri ut qui in seculo fuerant instabiles et
dissoluti in congregatione et inter perfectos fra-
tres stabiles inveniuntur et firmi. Potest et
cementum moraliter intelligi concordia mo-
rum. Ipsi unitatem operis faciunt lapides in ceme-
nto ponunt. Et sicut lapidum paries sine
cemento in altum non potest erigi: sic paries
virtutum sine cemento concordie non potest
elevari.

De prepositis operum — Ca. iii

Prepositi vero operum sunt doctores seu pre-
lati qui docent quid debeant omni tempore
operari ut alieni que sunt instructos docere et
contemptores corripere quibus dicit apostolus:
Corripite inquietos consolamini pusillanimes susci-
pite infirmos patientes estote ad omnes.
Precepit quoque rex ut tollerent lapides gran-
des preciosos in fundamento templi et quadra-
rent eos. In edificanda domo domini
in primis fundamentum ponitur quod nisi
cum terra et arena firmum reperitur ne

edificem' sup terram. s; sup petram. Petra autem
est xpc. In quo fundamento lapides preciosi
et grandes tollunt' a vita et firmi gran
des suo conditori adherentes. Disponuntur
Prius tamen debet lapides quadrari. et sic in
fundamento poni. Quadratura lapidum nostris
similiter per stabilitas electorum. Electi
lapides quadrati sunt. quod virtutes pru
dencia s. et temperancia fortitudine et ius
ticia constituunt. Nec enim quadrati vertan
tur electi. firmi manet ne ad ignaviam
ut prudencia. ne ad delectacionem temperancia
ne fortitudo ad timorem. ne iusticiam
ad amore se inclinet. Habet et quadrati
lapis sex superficies. inferiorem et superi
orem. ante et retro. dextram et sinistram
in prosperitate et subiectione. ecclesiastici et con
tra prosperitatem et adversa. Sicut sunt quadrati
lapis in quacumque latere iacens firmiter
stabis. Quos voluntur cementari h
yram et cementarii salomonis. Cemen
tarius hyram et salomonis lapides precio
si dolantur. Illo enim ab alijs nisi ab
hijs qui pacem tenet et carne mortificant.
electorum vita quadrati. In eius statu vivus

et pacem non tenens vel pace tenens et dissolu-
te vivens non bene lapidem dolatis Sic tantum
in tympano et cantes in choro In tympa-
no cantant qui carnem mortificant in choro
cantant qui concordiam morum servant Porro bibli
compararunt lignarii et lapicide Biblos enim
tertius est fenicis (?) qui in hebreo gobel sive ge-
bal interpretatur Qui enim mentes fidelium ad Mo[raliter]
spirituale edificium volunt instruere tales de-
bent esse ut quid faciendum sit vel quid vitan-
dum sit sciant diffinire et sic errantes ad-
herentes a mundo abstrahere abstractos in-
struere Quia enim opus templi spiritualis spiritu- Ca[pitulu]m i
ale est et prudenter quam virtute in funda-
mento humilitatis primo ponitur. [illegible] [illegible]

Factum est ergo quadringentesimo et octo-
gesimo anno egressionis filiorum Israel
de egipto in anno quarto mense zio ipse est
mensis secundus regni salomonis super Israel
edificari cepit templum domino Mistice Israel lo- Mo[raliter]
quitur post egressionem filiorum Israel de egipto
posuit salomon fundamentum templi Quo-
niam quam cito mundus redemptus edificii
spiritualis fundamentum locavit. Ad hunc
enim superest cuius numerum [illegible] habes

colere fungimur a commocione turbacionis
Adhuc enim turbamur. Adhuc et ygnem in
pace non deles eos in similitudine. In deser
to nunc pns repis aqm. sz amarissimam
Dum enim peccata deseris adhuc gemis. Ffa
cite aquam potabilem imposito ligno cru
cis. Dum enim ad memoriam passio xpi re
ducitur. dulcessit nobis dominus et de morte
salvatoris peccatorum remissio promittitur. Ad
hinc bella sustinemus et temptaciones nec tamen
sentis adhuc celestis aromatum suspiramus. Cum
vero appropinquabis ad terram promissionis bi
bis aquam fluminis et aquam iordanis a
quam dulcem nec tamen eam silencio contecte.
Dum nunc ex nobis silet quia enim silencio cen
tur. oculos lumine videntes. Tunc appro
pinquabis ad montem visionis in quo edifici
tui fundamentum pones. Nos enim qui su
mus sub moyse. sz sub salomone nec
dum primo regni sui anno. sz in istis an
ni mense dies et noctes. similiter de
te sunt distinctiones. Habet enim quilibet fi
delis annum moralem. annos menses di
es et noctes: istis suis designet natio
nes. Primus annus regni salomonis sup

iij

quarto. In abiecto sui. secundo. abiecto mundi. tercio. eiecto diabolo. quarto dilecto proximi. In primo humilitatis. Deus eligit abiectos et in secundo dum mundum. quia habet in tabernaculo pes. in secundo sibi erit sibi regnum a mundo. in tercio eiecit hostem a diabolo. in quarto requirit pacem deus diligit proximum. In tribus primis maturum separatur. in quarto edificatur. Vnde et in primo mense anni. secundo in secundo. Primus mensis in mensibus anni apud hebreos erat aprilis secundus ianuarius. In aprili siquidem innouatur terra. in eodem fiebat pascha et phase. quod interpretatur transitus. Deus enim de vicijs ad virtutes nouit transeuntes. Deus adhesis nouellus in dilectione. non deus potest fundamenta templi ponere. Deus vnde diligis inimicum. tunc quasi in secundo mense primus fundamentum. Primus enim mensis in anno dilectionis est. diligere amicum. hic eciam ethnici faciunt. Secundus vero diligere inimicum. tercius vero diligere deum. Deus itaque inimicum diligis. fundamentum templi in latere disponis. deus diligis deum. edificij spiritualis parietes in altum erigis. In hiis vero mensibus et in hiis annis. dies et noctes possunt assignari.

Habet enim nunc diem contemplacionis luce. noctem
temptacionis in caligine. Istum illuminat sol
iusticie. illa luna decrescens. Hic vides de-
um. ibi offendis proximum. In die vides. in
nocte ploras. Vnde Ieremias. Plorans plo-
rauit in nocte. Vides enim quod tribulacionibus quem
conuersa dolet. quo hic illustratur radio contempla-
cionis gaudet. Hec nunc breuis significacionis
tempus. restat ut eius de templi determinet
locus. De quo in paralipomenon manifeste dicitur.
Cam 2 Cepit salomon edificare Vbi funda-
templum in monte ierusalem mentum sit templi
in pacifica mente. interiori videlicet hominis
parte. quod mons moria id est visionis interpretatur.
Quia in pacifica mente dominus habitat. et in eadem
loco contemplacionis videri desiderat. quod demons-
tratus fuit dauid. et quem preparauit. Demonstra-
tur enim forti et bene operanti per spiritum. preparatur
ab eodem per desiderium. In area ornan
iebusei quem mundandi de ventilabro discre-
cionis a palea vane cogitacionis. Ornan
illuminatus. iebuseus. conculcatus interpretatur. Est
enim quando mens luce sciencie et discrecionis lumine
sic tunc conculcatur a spiritibus immundis et
implicatur secularibus curis. ~~Cum de iebuseo~~

~~discrecionis lumine deserit et scientie luce amittit~~
Cum vero iebuseus locum aree sue david regi venderet
in quo templum domini salomon edificaret, nos iam
iebusei dicimur, si terrenis mancipamur. Aream enim qui re
linquit omnibus que possidet, contempto diabolo
superatore deo, que desiderat in pace videt.
Recipit quod pro loco aree, regnum felicitatis eter
ne. Cum vero super loci situs mensurari solet quanti
tas edificii, ideo congruum videtur subiungi de
tribus dimensionibus templi. Habuit enim lx cu
bitos in longitudine, xx in latitudine,
xxx in altitudine. Longitudo domus est ca
ritatis longanimitas boni operis in exilio huius
peregrinationis. Latitudo est caritatis quod nec tam de
prosperitate gaudet anima, sed eciam adversis com
patitur minime. Celsitudo altitudinis est
spes eterne retribucionis. Sic fit ut sis mortalis
et in bono operacione longus, in mira largus, in
desiderio altus. Ita scilicet ut perseverancia durent
usque ad ultimum vite fine et mira dilatet
munus usque ad pauperes, altitudo vero desiderii
consistet eternitatis dulcedine. In hiis quoque lon
gitudine latitudine et altitudine pari
etum disponuntur diversi ordines lapidum.
In materiali ligna et lapides, in mistico

eisdem disponunt homines in morali virtutes.
Tria templi. Tria enim assignamus templa scilicet materiale, mis-
ticum et morale. Primum in monte. Secundum in men-
te. Tercium in congregacione. Unum de lignis et
lapidibus. Aliud de virtutibus. Tercium de iustis
hominibus. Hec sunt utriusque templi locus et materia
et artifices et mensura. Sed quia de morali
templo specialiter loqui suscepimus, idcirco ad
edificacionem claustralium nos ponentes aliquid
de mistico, quod restat aliquantulum latius ex-
ponendo moraliter tractemus. Edificemus
igitur spirituale templum id est cor nostrum ad deum con-
versum. Habemus enim ut superius diximus montem
in excelsum locum scilicet edificii, significat men-
tem. Habemus materiam ligna et lapides id est diu-
ersas virtutes. Habemus et artifices intellectum
et racionabilitatem singula discernentes. Habemus et
mensuras longitudinis, latitudinis et alti-
tudinis id est perseveranciam operis boni in per-
fectione hominis ex illius largitate beneficii, spe
desiderii. Ordo siquidem lapidum expressius
virtutum. Est in altum dirigitur, dum mens de
virtute in virtutem ad culmen perfectionis
sublevatur. Ex hiis erigimus parietes
rectos scilicet operaciones. In edificio templi

iusticie. Primus lapis Abel in ordine ponitur
quia ipse usque ad ultimum iustorum linea iusticie
protenditur. Abel interpretatur luctus sive vanitas
vel vapor vel miserabilis. Attendamus quod hec
interpretacionem nominis ad ipsum respiciat. Ut ipsi mo-
ralitatis d[illegible] in[illegible]stitue ad bonam opinionem mere-
rentur. Vanitas enim respicit ad mundum luc-
tus ad peccatum. Vapor ad tempus miserabilis
ad deum. Finis quod lucis attendatur et despectus
finis mundi quia vanitas et lucis peccati.
quia iustitie est tarde carne tunc quia filius
est. et ipse vapor ad modicum parens est de-
pendens deum quia invisibilis est tamen et ipse mi-
sericors et clemens est. Hic lapis primus po-
nitur in porticum templi. Porticum enim exterior
parens veteris testamenti. Domus et iste lapis
in porticum moralis. Porticus enim templi desig-
nat moralem conuersacionem mundi. Et hinc
quia porticum edificationis incohacio est ad edifi-
cacionem supradicti nominis necessaria est. Sicut in pri-
mis placenti et vanitate mundi fuit in-
iustitie peccati deflere fragilitatem miserie
carnis attendere quia ipse deus invisibilis est
ad ipsum misericordem deum effecte [illegible] ipse
Hoc est ponendum sunt super fundamentum.

humilitatis. Et omnia in caritate fiant. Habes
iam moraliter porticum que est ante templum
renunciacione mundi. mistice vero patres veteris
testamenti. Cor autem ad deum conversum est mo
raliter templum. etiam mistice. In hoc templo que
si cor beatus stephanus primus ponitur. Et ubi ipso re
gula iusticie dirigitur. Stephanus enim inter
pretatur norma nostra. Norma nostra est regula
iusticie. in qua dirigitur cuiuslibet sapiencia
cordis diriguntur. Secundum hanc regule rectitudi
nem in edificio cordis tui virtutes dis
pone. Hoc autem facies cum tribulaciones liber
pacies. cum inimicos diligis. cum pro persecuto
ribus preces fundis. Si tu stephe ^ in celo con
templacionis iam proximus oraculo. filium ad

^ stephe

dexteram patris stantem vides. Vides enim
stantem non iam sedentem. quasi velud edificium
auxilium ferre volentem. Si enim oraculum
intrabis. quae tu videbis. Oraculum moraliter
est contemplacionis secretum. mistice vero sic
significat celeste regnum. In quo sicut templum
ponitur quasi lapis primus. in fundamento di
vine maiestatis per amorem heret primus
Templum incendia sine incausa dicen
tur succensa ubi illo deus quod dicitur. Et nuper

ny

inuat in: approximat ignem. Hic ignis
accenditur in ira. ardet in turbine: lucet
in occulto. Hic ignis est ardor dilectionis
accenditur in igne compunctionis. ardet in
turbinibus tribulacionis: lucet in occulto con
templacionis// Vide ne ignis lapis iste in or
dine suo concordet sed lapidi et primo. A
bel enim designat moraliter penitencie lucan
stephs paciencia tribulacionis comm. sera
phin amor incendium. Hic est insipie
cium dolor paciencium labor perfectorum
amor. Fecit enim salomon hostium in
porticu in templo. in oraculo. Distincte
hostium porticus ut ait Beda sermo pro
pheticus est hostium templi. xps hostium ora
culi per quem celestis introitur. In porticu
quoque remuneracionis. in oraculo hostium cog
nito mundi. in templo confessionis. cognicio
sui. in oraculo contemplacionis. cognicio
dei. Dum enim in tercium mundi attendis
vides quod sic posita in medio dampnatorum in
lapsu voluntatem in periculo ...
cum ... hostium porticus incedis. Dum
vero ipse circumstancias attendis defectum
pertinue imiteris incrementum vestrum

q
l

senciamus. Si in hoc consideremus per hostium
templi intrare festinemus. Sed nunc bo-
nitates dei invenies bonitate eam inch-
oasti. [illegible] in nullo indiget. Et hic
cedis ad videndum in bonitate eleva-
tus ad secundum in se intelligentis. Cum dum
hec facis. intro te primus post hostium
orientale spiritualis.

De equinoctio spirituali

Ca. Notum est et legimus quod sol
equinoctialis directis radiorum suorum lumi-
nis per illa tunc hostia viz porticus templi et
orientalis archa testamenti illuminavit so-
lebat. Sic sole enim intelligencie directis
radiis contemplacionis in hec
cogitacionis penetrans quia distante per
ciere meditacionis per superdictum tam os-
tium illuminat archam consciencie.
Hoc igitur fit quando eius equinoctium eveniunt
contingit. Fit nunc equinoctium cum dies
noctibus et noctes diebus equales fiunt.
Licet autem noctes et dies mobiles per
pertem [illegible] adversa tempore prospera et luce
et leta mentis prosperitate et tribulacione
luce contemplacionis et temptacionis
caligine. Sed si animi deliberat qui

Sub eius mensura dies et noctes librantur. Un
o fit equinoccium vernale et autumpnale
Sunt enim quatuor tempora: ver, estas, au
tumpnus et hyemps. In hoc intelligitur tempe
ramentum: in estate fervor caritatis, in
autumpno tepor, in hyeme torpor. Tepor
in mente, torpor in opere. Ab autumpnali
equinoccio incipiunt crescere noctes et minui
dies. In hyeme enim corporis crescunt 16
illusiones temptacionis. In estate vero fervo
ris multiplicantur illuminaciones contempla
cionis. In quadam vero mente fit equinoccium
autumpnale. Sunt nam multi quibus tepi
di quando attendunt miseriam mundi, defectum
carnis, beatitudinem eternitatis. Et sic sol
intelligencie diem facit per superiorem hostia (?)
rudinis consideracionis: illuminate (?) nec hiiii (?)
consciencie. Ab hoc equinoccio dies minuuntur
et noctes crescunt. Ita tepidi licet hec omnia
consideret, tepor temptacionis recedunt (?)
seminant (?) et longas noctes frigus hye
mis, id est desideria corporis. Crescunt
noctes, dum multiplicantur temptacio
nes. Hee noctes perveniunt luna negli
gencie cooperta oblivionis nube. obte

nebulam nubilo ignorancie. Sunt enim usque a
frigore hyemis egressi in equinoctio verna-
li constituti. in quo ver oritur. in quo estus
sentitur. De quibus et dicitur. Estatem et ver tu plas-
masti. In vere omnia renouantur. in estate ma-
turantur. In vere ornatur terra floribus
et in pomis consonantia moribus. Ab equinoc-
cio itaque vernali crescunt dies usque ad perfec-
tum diem eterne beatitudinis. Ab autumpna-
li vero crescunt noctes usque ad consummatam noc-
tem eterne dampnacionis. Hanc diem nulla
nox interpellat. illam noctem nullus luminis
splendor illuminat. **De obliquis fenestris**

Ca^m. Fecit et salomon obliquas **fenestras**
fenestras in templo. Oblique fenestre
sunt doctores ecclesie qui deum fidelibus in eccle-
sia predicacionis docent. qui suscepto sol-
lempne templi penetralia claritate reple-
uit. Sic et oblique fenestre dicuntur eo quod
sinum mentis dilatant in delegacione. Di-
latate ad conspiciendum proximo. exten-
deo dunt in contemplando. Sunt et in templo ec-
clesie fidelis ecclesie. septem ille fenestre
septem scilicet dona spiritus sancti. quod sunt spiritus sa-
piencie et intellectus. spiritus consilii et for-

titudinis. spiritus scientie et pietatis. spiritus timoris
domini. Per fenestram pietatis: intrat lumen confes
sionis. Per fenestram scientie: lumen circumspec
tionis. Per fenestram fortitudinis: exemplum
bone operationis. Per fenestram consilii: radius
deliberationis. Per fenestram intellectus: lumen
perscrutationis. Per fenestram sapientie: lux edifi
cationis. Sapientia enim domum edificatam illuminat.
Per ipsum significatur in mente oritur sol ius
ticie christus deus noster. Doctrina et exemplum
conversationis christi: replet luce sapientie se
creta cordis nostri. Audisti fenestram ob
liquitate: audisti diffusam luminis cla
ritate. Nichil enim latet occultum in
absconso mentis: quod non appareat in lu
ce confessionis.

De parietibus templi Capitulum 2

Edificantur parie
tes domus intrinsecus tabulatis
cedrinis etc. Mystica templi parietes
sunt ipsi fideles qui non solitudine pa
rietum per successione temporum sese inui
cem subsequentes. quasi ordines lapidum
diriguntur in altum. Fuit autem ex
marmore. decorantur tabulis ce
drinis. auro desuper vestiuntur. In

Fortitudinis ſiquidem marmoris: fides in quadratu
dine cedri· ſpes· In preciositate auri que vir
tutes ſupereminet ceteras· intelligi potest caritas
Subſtinetur itaque fidei firmitas· Et veſtiatur
ſublimitate ſpei· Et decoretur auri preciosita
te· i· caritate· Teguntur autem parietes tem
pli cedro vſque ad firmitatem parietum a pavi
mento· quia ſpei perſeverancia nullus debet heri
ſine in hac vita/ ſet a principio vſque ad ulti
mum iuſtus ſub tutela ſpei inſudare debet
etiam· bonis operibus et ſtudio virtutum// Mora
liter autem in ſpirituali templo ſtructura pari
etum eſt proceſſus virtutum· Fit ydeo de mar
more pario· veſtitur cedro· decoratur au
ro· Marmor parium candidum eſſe demonſtra
tur cedrus odore ſuo ſerpentes fugat· au
rum puritate ſua metallorum omnes exu
perat ſpes· In marmore itaque pario can
dore· in cedro reperimus odore· in auro ſplen
dore· Candore videlicet mundicie odore bone
fame· ſplendore bone conſciencie· Candor igitur
in marmore· quia ſi mundicia in mente/ odor
in cedro· ſuavitas fame procedens ex bona
operacionis exemplo· Splendor in auro· eſt
velud puritas conſciencie in animo

Et omnes parietes templi **De variis** **Capitulum 2**
per circuitum. sculpsit variis **celaturis et tor**
celaturis et torno. Mistice parietes templi **no**
variis celaturis sculpuntur. Cum diversis fide
libus per spiritum divise donationes tribuuntur
ut detur alii sermo sapientie. alii sermo
scientie alii genera linguarum. alii interpretatio ser
monum. Sculpuntur et parietes in torno
cum omnibus hiis donis per divinas scripturas re
cipit. nullus fidelium confidit. sed ex illis universis
clamat dicens cum psalmista. Paratus sum et
non sum turbatus et cetera. Et alibi
psalmista. Ecce commisso me. In torno quod fit
quadratum omnibus concordat. Moraliter variis
celaturis sculpuntur templi parietes
cum per diversa loca diversarum virtutum imprimuntur
ymagines ut sicut singule virtutes in
moralitatis intuitu sunt sibi conve
nientes. Attende et in quolibet loco intelligibilis
templi. bonus ymaginator mansuetudine
imprime et alibi fortitudinem leonis. ingeratur
et severe districtionis. Imprime colum
be simplicitatis formam. Imprime turture
castitate. et depinge in ecclesia omnium vir
tutum et magnarum virtutum exemplis predicari.

tem turba disciplorum. Ipsosque immediata le-
bii seu rosa irruentis. Hec est in templo spiri-
tualis veritas celestinus: dum intrinsecus in a-
nimo viget vera dimissitates lectis. Penetran-
tur et moralis torno. dum in volubilitate
obediencie virtutes anime disponuntur sub
predicacionis ferro. Tornus etenim vertens ap-
pellatur per tornatorem. ferrumque tornatoris e-
mente in discrecionis. Vigor igitur ante se de-
bet terminari in incontinibilem intellectum.
In torno itaque ymago considerantur: ferrum
virga. corrigia. lignum sub pede. per
que instrumenta monetur. Duo que non
nisi frangunt que duo furem. volutur opus
in torno tenetur. In ferro que doctri-
na. in virga disciplina. in corrigia
nostrum malis. mortificacio carnis
intelligitur. ut que animus spiritualis ino-
bet retinetur. Per lignum vero quod monetur
sub pede: designatur per velocitatis obe-
diencie. circa eum debet esse obediencia
que est sub pedibus posita. ut fiat cum hu-
militate et sine tarditate. Unde et in
canticis canticorum. Manus eius tornatiles
aureas. plene iacinctis sunt manus

tornatiles. Quia affectus animi facile ducuntur
ad ipsarum operaciones. Sunt autem quidam affectio
nes animi tales qui omnem appetitum carnalis desiderii
reddunt pure. Plene sunt iacinctis. Qui est
tincti amore et desiderio patrie celestis. Que
vero animam ferri in celos faciunt ipsique in torno
volvuntur. Sunt timor et amor. timor pene. et
amor beatitudinis eterne. Qui hec duo habet in
animum suum non recta tamen ipsum retinent volubili
tatis sue cursu. Nota ipsi ipse doctrine verbo
vehis tornatores sunt: superflua resecantur
Virga vero desuper inclinatus se et elevans. pa
cientis more disciplina minatur. Corrigi
et mite sustinetur in firmitate. et in ligno
quod tenetur sub pede. Sed cum carne mortificat
et mente domat. labor viz obediencie. et cor
reptio discipline. lignum sub pede premitur
virga desuper minatur quia ad obedienciam
cogimur. Quia discipline legibus coartamur
A duobus [illegible] fratri animi purgatur. ut
quae duo ponuntur: unum ne ad seculum redeas.
aliud vero ad regnum tendas. Timor enim
compellit. amor trahit. Qui hec recte volvit
ei in torno spirituali ponit et dicit. Paratum
cor meum deus paratum cor meum. Audi

ut parcam a' intus in mente: et extra in opera
ne. Sunt nec cogitacione tecum: foris nec sinarem
den. Stilum De cherubin et psalmis

Ma. 2 Et fecit in eis cherubin et picturis
et psalmis et picturas varias et c.
Fecit salomon cherubin in parietibus tem
pli mistice. Quia cordibus fideles sapientie sacre
precepta in quo est scientie multitudo. Docet simul
ter. Cherubin facit: dum fieri docet in terris
quod angeli cernet in celis. Dum docet huma
nam creaturam angelicam possidere vitam. Dum
et rectores in unum multitudine scientie precellunt:
non deum propter rectos diligunt. Nonne et nunc vi
des aliquos et seculo longe remotos tamen
sancta perditos. Ut sancta seculares subditi eis
ut non tam vocentur ad consilium principum
sed et in esse negociis regum. Ut non repe
rint diuicias prius moribus ducentes et ulti
mos et honorem non primis sullimioribus.
Non sunt qui loquuntur inter philosophos sapien
tiam: quos rethores mirantur eloquenciam
Quos enim nullis seu paucis artibus imbutos
in seculo viderunt: nunc de singulis loquen
tes audiunt. et ad tantam scientie multitu
dinem eos peruenisse cognoscunt. Ut si

pientib; hui' mundi divine scripture profundi
tate & secreta celestia vobis pandit. Pal
metas faciet du spe & memoria retribucio
nis eterne post racione legittime certami
b; sine dubitacione habituros reprimit
tit/ Fecit picturas prominentes de pari
ete & egredientes. du ad hec electi ex
bona consuetudine prouocant ut q'd di
cendu vel q'd faciendu ne ab aliis sed
a semetipsis perfecerint erat. Horum sic' vo
cherubim fecit in pariete. du p sp'm
scm q' nomen eius pdicent disponer. virtu
tes ordinat in mente du singulis aliis a
tremus se subiungat & singulis aliis ne o
culo vanegl'ie videantur: corpus ve
lut zelu ip'i sui faciem habeat. vt modu
teneat. vt sciat pati penuriam & ha
bundare. saciari & esurire vt sit in co
rpe triplex supradicta angeli sapi nc'
bz in ordinandis virtutibus. extius in
multiplicandis bonis opib; Palmas
facit. du in conflictu vicior. de dyabolo
triumphans: victor existit. In palma
stipendia notat victoria. Palma e
m post victorie fine ornamentum

victe. Cotidie etenim pugnamus & cotidie
vincimur. Item cotidie nobis luctam cum dy-
abolo. & cotidie diabolum superamus. Tene-
mus itaque cotidie palmam in manu a victo-
ria de conflictu. Licet & pugna difficile certare
ndum sit & sanguine. Ut non est nisi volun-
tarie fractamus sed cum deo annuente vin-
cimus. palmam in manu tenemus & perve-
nimus ad victoriam per pacienciam. Scrip-
tum est enim. In paciencia vestra possidebitis animas
vestras. Efficit istis picturis variis ap-
pingentes de pariete & egredientes.
Primo et picture varie de pariete
& egrediuntur. Dum ea non cogitamus, ita
ut luceat lux vestra coram hominibus. opera
perficiuntur. Similiter fit cum apparet
vita in effectu. benignitas in vultu.
humilitas in loquela. modestia in conversa-
cione. paciencia in tribulacione. Si autem
velis cognoscere effectum mee. ipsa est
que compatitur miseris. sicut erit exte-
rius. ex dulcedine vel benignitate ef-
ficitur placens in aspectu & in... Si an-
te fuit tumidus humilis. fit & lenis exterior
ac de cetero fidelis. patiens. & subiectus et

humilis. Gestus siquidem modestie demonstrat
ex interiori conscientie. Ut talis appareas exteri-
us qualis existis interius. Effectum autem pacis
pavimenti et excreditur. In prospera et adversi-
tate tolerantia cum hillaritate. Cel. 2

De pavimento templi

Est et pavimentum domus templi
et altare Christi in oraculo scilicet et
in templo id est in contemplatione coram deo. Et ac-
tione coram proximo. Est autem pavimentum
mistice humilis concordia fratrum spirituali
fraternitate sub magistri regula servos
humiliter perstruit collaudandos. Et perstringit
hec concordi societate ne in dispositione
pavimenti sciant quod in fletu inter fratres ine-
qualitatis offendiculum ponant. Ne in aliquo
nobilitas generis, serenitas facultatis eleva-
tionis. Ne 16 quod de seculo ad monasterium ali-
quid de proprio attulit. Remissior in labo-
re, parcior in sumptu, delicatior in victu,
honoratior preciosis vestibus. Sed ordina-
tis fratribus in pavimento benivolentie fra-
ternitatis. Docet unicuique sicut opus fuerit
misericordiam constringendo apostolice dispositio-
nis. Texit etiam pavimentum atrii. Por-
ticum marmoreos lapides super terram

Fiet deinde marmori tabulas suppones
abiegnas in marmore viz fortitudinem
fidei in abiegne longitudinem spei· in auro
supereminentem caritatem designas· In hiis enim que am-
bulandi desideria pervenit ad celeste reg-
num· Sed moraliter pavimentum intrinsecus et
extrinsecus tegitur· ista scilicet pone mar-
mor· ac deinde tabule abiegne suppon-
tur· Intelligitur itaque in marmore composita
firmitas· in abiegne desideriorum [illegible]
in auro intencionis puritas· Hec nunc
abiete in medio cum marmore et auro·
Ut firmiter desideres in puritate vite
firmiter conserves· Est enim morale pavim-
mentum huius conversacio morum· intrinsecus
et extrinsecus vestitum auro· intrinsecus
in affectu· extrinsecus in effectu· ita
ut scilicet intencionis puritate· extrinsecus
bonorum exemplorum splendidissima
claritate· Hoc enim auro fulget et
pavimento oraculi contemplacionis et
in pavimento templi pie conversacionis
Super hoc pavimentum celestis [illegible] in

puritate superni desiderii firmiter ambulas.
Istud est rarissime oratorium itaque in hoc orato-
rio si primus ores: murum non terra vides. Ibi e-
nim puritas mentis non apparet pulvis terrene
cupiditatis. Nichil enim erat in interioribus te-
mpli: quod non auro tegeretur ut ait scriptura
puritate auri. Si enim respicis sursum: vides
aurum. id est cum contemplaris celestia: pure dili-
gis deum. Si respicis parietes aureos vides.
id est cum diligis proximum. si pure diligis: id est
si diligis propter deum. Nichil enim erat in te-
mplo: quod non tegeretur auro id est in mente per-
fectorum nichil est quod non vestiatur superne men-
tis dilectionis puritate. Sed quia nemo cito fit
summus. et magis in initio [illegible] est sui et te-
si ad edificium quod est in monte oportet per gra-
dus ascendere: ideo si ad pulcritudinis
tante sublimitatem ascendere festinas: nec-
esse est ut per gradus virtutum pedetentim ascen-
das. Attende igitur dispositionem edificii mate-
rialis: si in te disponere possis materia et or-
dine spirituale. De atrio exteriori Ca. x

Fecit salomon basilicam [illegible] x
exterius atrium. in quo designatur cor
de carnalium quod propter hoc quod in communi et

ſimplici fide manet. ad edificium templi ptinet
nec tn tales ſunt. vt p ſe oſtium violet. ita
in manu ſacerdotum eas offerunt. vt p eos q̄ cet
deſtinus eum offerunt. Qui ex habundancia re
rū poſſidet exeuntes ūſ ſui nutro erat offe
rendo paſcunt. Qui infimus ad deum clamat.
Qui deprimendo terrene habitacionis erum toto deſi
derio mentis expetunt. Longe a templo remoti
ſunt et tn in templum intuitum dirigunt. vnri ſt
tpore et pulcritudine opis admirant. Qui
vitā ſublimium vident ipm attingere n eiſunt
effectu: pie devocione dediunt affectu.
Qz et extra templum morantur deſignunt recor
dacione pacem. Adducunt ibidem vt ſacerdo
tibz offerantur pcendes. Qui ad memoria
correctionis reducuntur mot' nuiles. Hoc n
fit cu ad memoria reducit animus virtutū
petulancie ſede laſciuie. tumorem ſuperbie.
Repiſſime eum attendit animus ſanctitatē cau
me deſiderio delectatur iuſticie ſua. ho
noribz ſublimitatis deſiderat. Offerunt hec am
omnia animus ſacerdoti in manu mne. vt in
holocauſtū ponuntur ſup rationem al
taris. Intuentur et oculo diſtrectionis hec lo
ngo poſitione dn nūpi templum. ipm templi t.

pulcritudine. Unde in conspectu cuiuslibet per exemplum
boni operis foras apparentem. Attendit morem de
iustitate. Ad dominum clamat: Unde propheta in quibus ia-
cet ad dominum suspirans anhelat. De apr io tracioni Cam. 2

Edificauit quoque salomon atrium inte-
rius tribus ordinibus lapidum et uno lignorum cedri.
Interius atrium: vitam designat illorum qui non tantum hos-
tias offerunt: sed et immolant et occidunt. Affligunt
enim carnem suam in laboribus et ieiuniis: et incen-
dunt igne tribulacionis. // Tres autem ordines la-
pidum politorum: sunt tres dinsititates bonorum vz. Credit
credencium. sperancium. amancium. Unus vero ordo Sperat.
lignorum cedri: bene operantibus pro pulcritudine pertinet Amat.
assignari. fides enim sine operibus mortua est.
Et recte politorum dicitur. Ut ipsius credere quod
speratur et diligi debeat. vniuersis demonstrare
possit. ne inueniatur in fide scrupulus er-
roris. in spe defectus rancoris. in caritate of-
fendiculum rancoris. Sed polietur fides boni op-
eris exercicio. Spes continuo operis desiderio.
caritas exhibicionis obsequio. Iunge igitur
lignum lapidi. cedrum marmori. fidem operi.
ne sit fides ficta. spes cassa. caritas infruc-
tuosa. Unde hec que attendis: lapides polis: ce-
drum marmori coniungis. // Edificauit eam

ſalomon atrii interius moralit̄ trib꞉ ordinibꝫ la
pidū politoꝝ· ⁊ vno ordīe lignoꝝ cedri. Atri
um interius· eſt moralit̄ cōfeſſio delictoꝝ.
Unꝰ ordo cedri· ē in p̄ma longanimitas p
ſeuerandi. hec em̄ cedrꝰ congruit materie
ri. vn̄ p̄me pſeuerancia cōmittit̄ ꝯ cōfeſſi
oīs. Tres vo ordines lapidū politoꝝ in a
trio cōfeſſionis· ſūt tres cōdiciones in edifi
cio ipſiꝰ· s· timor· dolor· ⁊ pudor. Hij ēt la
pides in cōfeſſione ſūt ſepius cōſpiciūt
⁊ ideo neceſſe eſt diligent̄ ⁊ artificioſe po
liant̄. Conſpicit em̄ timor· ꝑt peccati mag
nitudinē· dolor ꝑt multitudinē· pu
dor ꝑt turpitudinē. Qui em̄ tm̄ illū at
tendit turpitudinē qm̄ geſſit· qui ⁊ coram deo
in ſecreto cōſcie nullo vidente pluries
recordari· nō ē mirū ſi h̄ eandem alicu
i alt̄i pudor ſit cōfiteri. Qui tunc cōſide
rat ipſiꝰ turpitudinē tn̄ ꝑtinere int
tal. nō eſt mirū ſi multū doleat qm̄
multis vicioꝝ nexibꝫ irretit̄. Qui vero nō
tm̄ recognoſcit multitudinē turpium
delictoꝝ qm̄ geſſit· ſꝫ magnitudinē
eorūdē ante oculos ſuos ponit ſe ti
meat ⁊ abhorreat· nō ē mirandū

Sit summo opere ne desperet de emendandi. Poliendi
sunt g° lapides ne exasperent per desperacionem fi-
delium mentes. Poliendus est siquidem timor de
magnitudine mie dolor assiduitate pene.
pudor puritate confessionis. In poliendis enim
lapidibus tria sunt necessaria videlicet oleum lapis et ma-
nus. Infunditur enim desuper oleum lapis inmo-
luitur. manus vero lapidem premendo trahit. De
magnitudinis itaque mie ipsum oleum. asperitate lapi-
dum leniat assiduitas pene velud lapis pec-
catorum scrupulos terit. puritas vero iusticie
ipsa manus redolentium peccati sordes trahit. Is-
tud est oleum spei hic est lapis angularis
hec est dextra dei patris. Primum leniat. Secundum premit.
tertium trahit. Hec consideranda sunt in atrio
confessionis ordinatim sub regula iusticie.
et sub simulacro predicacionis. Dicit ergo hoc ma-
nualis vocatur et manu sacerdotum. Et recte de-
mum. Vir per confessionem omnia mala manifestare. oc-
cultum debet esse sicut erat prophetis. Et manu
sacerdotum dicitur esse. Ut specialiter in actu confes-
sionis sacerdotibus licet manifestare   De   Cam. 2
Fecit vir mare fusile decem   mari eneo
cubitorum a labio usque ad labium. Sicut
supponi per manum sacerdotum moraliter designat

tur confessio: vel perenem mare per designari
cordis compunccio. Sicut enim in mari eneo la
vari solebant sacerdotes. ita et in amaritudi
ne compunccionis lauantur fidelium mentes. Hoc
ante vas mare nomine meruit appellari
quia propter amaritudinem delictorum compunccionis
mari. appellatur eneum. es enim inter ceteras
metalli species: est valde sonorum. Es siquidem
cum ab aliquo tangitur: stridet. ac velud
plangentis more conqueritur. Dum enim vas
compunccionis tangitur manum propter distric
cionis: reddit tinnitum dum emittit gemitum
Erat autem vas illud fusile. quod fit dum
materia metalli ponitur in igne defluens
per ductus canalis ad perfeccionem forme. Ter
mino, de ardore ebulicionis metalli materia
es est vasi species. quod per recordacionem tem
pi per canalis ductum in forma vasis fi
guratur: cum mentes emolliuntur per ardorem spe
cialiter ad efficiendum vas compunccionis eliguntur.
Erat et decem cubitorum: a labio usque ad
labium. Cum denarius sit summa numeri retribucio
nis merces intelligitur que laborantibus in
vinea promissa datur. A labio quoque usque ad
inicio prime confusionis usque ad labium

fit p morte sepacois. venia sperat. quadiu
das copnacois infert mentis sine ambitu for
mīt. Lavat eam lacrima sordes animi. ita di
co si ponat inferius vas eterni de confessionis. Et
erat rotundum in circuitu. q non tm pterita
et futura. sed et psperia et adusa debet respicere
fletu. Rotunditas siquidem maris designat
ambitum discrete circumspeccionis. qua cum ea quo
cunque et retro et dextro et sinistro sint respi
cit. et nichil absque copensacionis magnitudine
cunsire pmittat. quid aliud agit. nisi quod
mari eneo rotunditas circumspeccionis impo
nitur. Et altitudo ei erat quinque cubitorum. ipa
est sublimitas quinque sensuum corporeorum. Et quia
varietas sensuum per diversa mundi oblectamen
ta defluit. convenient magnitudinis subiungitur
Et resticula xxx cubitorum cingebat illud
per circuitum. Resticula est preceptorum disciplina
qua fluxa restringimur. quatenus a nris volup
tatibus opa et cogitaciones religamur. Com
munitur resticula triginta et dx cubitorum.
qui cum ad triginta annorum cuiusvis puenis.
tu qui ante in annis iuvenilibus remissior fu
eras. saltem cum ad pfectam etatem peneris
fluxa voluptatis restringas. In mari q

eneos [que] in lateribus: Duas compunctionis species
intelligere debemus timoris scilicet et amoris. In
vno sumendum sanctuarii interiori operationes:
in aliis vero carnis delectationes. Sic bestiam
in loco compunctionis et expresse interiori operationis:
deferunt in sacrificio. Et accendatur super cor
cordis altare. Et pulcre continetur eneum cordium
cordis si esse dicit quod in contritione cordis car
nis desiderium. Flamma tribulacionis accendi
tur. Semper altare impleri quia plures sunt
in carnis concupiscentias deferunt quod in pri
mittere celestis desiderii incendunt. Erunt
enim quod multi sunt in dicente mee sermonum
legi dei: carnis vero legi peccati. Erunt autem
fores templi porticus que prima sunt in remu
ciat omnibus que possidet, et ad ostium por
ticus appropinquaret. Porticus siquidem templi
est et super divinum renunciacio mundi.
In hac porticu duo erigunt columpne
vna castitatis, altera sobrietatis. Et qui mundo
renunciat: sobrie et caste debet viuere.
Post porticum renunciacionis sequitur tem
plum recte conuersacionis

De altari eneo et mensa et candelabris

m
Ca. 3 In hoc templo est altare et mensa et candela
eneum est mensa propositionis auream sin
candelabrum de auro purissimo factum. In

iij

altari accendebantur thimiamata in mensa pa-
nes ponebantur in candelabris lucerne. Altare
eneum fuit coram electorum thimiamatum bona o-
pera. odor thimiamatum boni operis exempli-
ficatur thimiamatum quod superius ascendit est in-
tencio oracionis que ex affectu cordis ad desi-
deranda celestia tendit. Mensa aurea est
divina scriptura panes sunt apostoli sive eorum
successores ex quorum actibus tamquam ex panibus
reficiuntur fidelium mentes. Qui panes proposi-
cionis convenienter possunt appellari quia ad in-
tuendum proponuntur universo orbi. Decem can-
delabra sunt decem legis precepta lucerne lu-
me doctrine. Possunt etiam aliter dici. Est igitur
altare dilectio mensa leccio candelabra me-
ditacio. Puritas auri in altari est animi
perfectus in dilectione. puritas auri in men-
sa sanus intellectus in leccione. puritas au-
ri in candelabris purus affectus in medita-
cione ut nichil carnale querat dilectio nichil
hereticum doceat leccio nichil terrenum ex op-
tet meditacio. In altari accendebantur thi-
miamata in mensa ponuntur panes in can-
delabris lucerna. thimiamata oracionis panes
refeccionis lucerne cognicionis. Porticus

ne enim querit deus pro refectione gustum. Videt in
lumine cognitionis. Querendo desiderium. gustatus
dulcedinem. cognitionem amoris. Sicut thimiamata
odore pariter sapore. cognitio amore. Oratio
siquidem redolet deo. pariter sapiunt. cogni
tio diligit. Infundit autem deus odori suauita
tem. sapori dulcedinem. amori dilectionem. Ut
sit odor suauis gustus dulcis. amor delectabi
lis. Hoc enim debet esse in confessione. Hic ministrant
a sacerdotibus et leuitis. in templo confessionis
Et autem oraculum interius desiderantes. intra sanctua
rium dei ut intelligas in nouissimis eorum. Cor
dibus non pertinent preter iniquitate sua et eorum quorum me
moria preciosa est in conspectu domini. Ubi enim in
telliges et premia istorum. et penas dampnatorum
In hoc oraculo posuit salomon archam fede
ris. et in ea tabulas legis. Est autem ora
culum diuine reuelationis secretum. Ubi salomo
archam posuit. et ibidem non pacem desiderium.
mentis ponit. In ea sunt tabule legis scilicet
uerba diuine districtionis. Hic solus intrat pon
tifex. sunt enim prima que reuelet diuini
consilii secretum. Hic solus orans si solitari
us desiderans si suauitate quietis in unus. At
tende ergo ut oratio tua sit discreta et sec

ta. dulcis et humilis. primum et tranquilla. districtum
propter ydiotas. secretum propter ypocritas. dulcis
affectu. humilis appetitu. Ut quod appetit di-
ligat. nichil aliud sapiens concupiscat. Sit
primum et tranquilla. ne curarum commodi temporalis
oracio postulet. ne tranquillitate oracionis curio-
sitas conturbet. Si ergo talis esse desideras: ad
illud claustrum non manufactum quod est in celis
pervenire festinas. ¶ Explicit liber iii.

Incipit liber iiii. Capitulum i.

Civitatis
magne ierusalem quidam pars ad-
huc in terris peregrina ducatur
quedam vero pars in celis firmi-
ter locata stabilitur. Nam ie-
rusalem ad illam celestem qui transiet. in qua ne-
mo morietur: sed in eterna felicitate sine fine
vivet. Nemo enim ad illam felicitatem eterna-
tem transire merebitur: nisi qui se civibus illius patrie
bene vivendo in hoc seculo moribus conformabit.
Qui enim in hoc seculo presenti celibe vita ducere cepi-
unt: in futura vita supernis civibus conformes
erunt. ¶ Quatuor siquidem civitates in divina
scriptura fuisse perhibentur: quarum unaquaque ierusalem
nuncupatur. videlicet materialis. et mistica. moralis
et anagogica. Materialis ierusalem: est quidam

ctas in iudea sitam. misticam v° est ecclam. moralit(er)
q(ua)libet fidelem aiam. anagogicam celestis patrie q(ue) p(ri)
mum co(n)stat ex lapidibz et lignis. s(e)c(un)d(u)m ex hoibz
iustis. t(er)ciam ex virtutibz. ult(im)am ex angelis et sa(n)
ctis. hystoriam aliq(ua)n destruet. misticam cus
todietur. moralis edificabitur. anagogicam
in et(er)num no(n) commonebitur. Prima cotinet res
gestas. s(e)c(un)da misticos figuras. t(er)cia exempla
morum. ista dignitates celestium mansionum
restat ut de hys q(uod) p(ro)misimus ad edifica
cone claustralium aliquid disseram(us).

Cam 2.

Quam diuina scriptura testatur
in regione iudee. ierlm
fundatam fuisse memoratur. In
deus cofessio. ierlm visio pacis interp(re)tatur
In iudea ierlm ponitur. quia in cofessione
vere fidei. pax ecclie solidatur. Qui enim co
fitentur xpm esse deum. pace ecclie p(re)dicant
et in eadem iusticie laborant. Quod vero in con
fessione vere fidei ecclie co(n)stituit sylvam
cognoscit. et in potencia munestitit(?) uide
ritate virtute. eiusdem fidei firmitate ub
omnibz adversitatibz ecclam muniunt. Pulcher
ordo ut prius cognoscitur. postmodum adorit
virtute. ut xpm deum et hominem esse et post mor

Qd ierlm in regione iudee sit fundata

tem a mortuis resurrexisse crediderunt.
etiam destruunt non minuit. Ab ignosceret
iudeis dimitte [illegible] baptizate et tu ab
hinc tres vidit. [illegible] Confite
bimur tibi deus confitebimur tibi et invocabimus nomen tuum. Confi
tebimur persona spiritus sancti. sed familiari invocan
do confitebimur persona filii. [illegible] Ihe
sus sicut dicitur salvator interpretatur. Sub
hoc nomine christianos credimus esse salvandos.
Si quis aliquis homo deliquit [illegible] non e
st ad hominem deum homo delinquens secundum
recurrit. Ipse est enim dei et hominum media
tor homo christus ihesus. Ad hunc quod [illegible] re
currunt quod per ipsum deo reconciliari se posse
credunt.

De morali [illegible]. Ca. 3

Moraliter videtur confessione peccatorum
destinari in quo fidelis [illegible] scripturam
indicare. Similiter [illegible] In hac siquidem
videtur [illegible] in confes
sione vera peccator penitens deo reconciliatur.
Confitebimur tibi deus confitebimur et invo
cabimus nomen tuum. Per hoc quod dicit confitebimur confessio
nem fore prohibetur; quod autem confitebimur
replicat [illegible] demonstrat. Ne desperes [illegible] peccatorum

cante si penitent no repellit. Cum ivit dns in
iudea iterum In iudeam iterum dns ire discipu
los hortatur ut si quis peccante penitent: & tota
peccator humiliter confitentur. In quacumque enim hora
confitendo peccatum peccator ingemuerit scriptura
testante procul dubio saluus erit. Attende quia
diligit quam tam benigne & totiens peccante recipit
Sed hec attendis: deum misericordem cognoscis. Vo
luit igitur in iudeam deus. In iudea deus cognosci
tur: quia in confessione peccatorum misericordia dei manifes
te demonstratur per pietate siquidem: peccante
renocat. & peccatum: sustinet exspectat
In bethleem iudee xpc nascitur. sed in nazareth
nutritur: & tamen non bethleemites: sed nazarenus
appellatur. In bethleem iudee scriptura xpm
natum fuisse meminit: quia per confessionem spi
ritualiter deus ad hominem descendit. Nazareth
flos siue munditia interpretatur. In naza
reth quidem nutritur & nutritur: quia in flore mun
dicie delectatur & eam semper amat
Multi sunt qui confessionem
impediunt. Multi siquidem
dem hostes iudeam inuadunt
et ierusalem ciuitatem
non ierusalem ciuitatem permittunt. In libro siquidem
machabeorum scriptum reperi quod rex Demetri

Ca[m]. v.

Quod hostes in
iudeam inuadunt et
ierusalem ciuitatem ma
chabeorum
primi
tui

·x·

Nichanore prepositum elephantorum ducem misit
in iudeam. Et precepit iudam capi per nichanorem
et ipsum cum hymnis abstractum ierosolimam per-
ferri. Pateat moralis sensus. Demetrius
siquidem mundum persequens. Nichanor hic
uti ſtus. Iudea confessio. Iudas confitens
interpretatur. Quod ergo per demetrium persequentem
mundum possumus intelligere. nisi diabolum. Et
quid per Nichanorem hunc stantis. nisi mentis
elacionem. Nichanor namque elephantorum cur-
rus preponitur. quia ceteris incorrigibilium mentibus
superbia dominatur. Ossa siquidem elephantorum
iuncturis carent. Unde superbis assimilantur
quia a suo proposito flecti nequaquam valet. Mit-
titur itaque nichanor a demetrio. i. spiritus ela-
cionis a diabolo. mittitur in iudeam. ut des-
truat confessionis terram. Ut iudam capiat.
et eos qui cum eo sunt dispergat. Ut eos qui peccata sua confitentur. curiositate teneat et
prava consuetudine liget. et eos qui confitentes
consolantur impediat oracione et cogitatione
turbet. Audiens tamen nichanor virtutem co-
mitum iude. sanguinem iudicium facere metue-
bat. Hec iudas comites. diversas virtutes cor-
poris et mentis virtutes. Hec enim comite cor-

Coteo Comites iude lator ſeminin

dis gemitu et oratione. hec est primam salutem
et ieiunium. hec et alios omnes innumerabiles
opera. Et prime et humilitate mentis cogitaciones
Sunt omnes quas iudas. Nichanor sanguine
iudicium fuit metuunt quia superbie spiritus huius
tenendi viribus non resistit. Hec enim singularum
est sanguis in cordibus. Quamobrem Nichanor
tres iudeos misit: quia dextras daret et acciperet
Tres iudeos mittit. quia tres partes in aliquo bo
no cogitacionis. locucionis: et operacionis. confes
sionem consentiunt. Dextras dat et accipit. qui
de innuere bonis operibus se consentire promittit
Et diu de hiis dum consilium ageretur et ipse
dux ad multitudinem retulisset. omnium fu
erunt sententia amicicias annuere. Dum consili
um agitur. Et iudas Nichanor reconcilie
tur. hoc enim dux autem iudas eveniet. Et
superbus confessionem humiliter specialiter possit. Et
cum rebus ad leges ponatur. Et amicicias annu
erunt: tunc diem constituerunt quo secreto in
se agerent. Iudas cum Nichanore dies
constituit. quando vehemencius animus confitendi peccata
desiderio inflammatur. Dies constituunt
dum ad lucem confessionis pacem innuerunt
Et tunc inter se secreto reos agerent. quod

nhijs penitens peccatum humiliter confitetur. Et co-
iterum colloquium iudas et Nichanor faciunt.
Cum peccator que male geſſerat detegit. et ille
cui confitetur diverſos penitencie modos imponit
Cum iſte ſe humiliter indicat et ille ne deſpe-
ret confortat. Sic alter mala que geſſit renun-
ciat. alter de bonis que facere debeat penitente
te informat. Morabatur nichanor iero-
ſolimis etc. In ieroſolimis Nichanor ma-
net. cum poſt penitenciam peccator tenet
et nichil iniquum agit. quia ubi hijs que maleficijs
de conſenſerat in pace quieſcit. Greges quo-
que turbarum que congregate fuerint dimittit. quia
de preteritis turbari nequit. ſi ea que prius egerat
tulerit. poſt confeſſionem continue portat
Erat autem iudam ſemper carum etc. Nichanor
iudam diligit. cum peccator ea que recolit de
hijs que male geſſerit diligenter attendit
Et ex animo inclinabatur viro. De hijs enim
que prius errata certe ſe feciſſe recolit.
humilitate mentis utitur in confeſſione ſe pen-
ſubſtituiſſet. Et exaſperatur rex demetrius. Cum
nichanor cum iuda in bonum pacis manet.
tunc demetrius rex exaſperatur. quia cum peccator
ad pacem confeſſionis redit. diabolus quaſi

insinuatur. Iubet ut iudas vinctus antiochiam circu-
mittatur. ut per hoc absque mora bonum confessionis im-
pediatur. Ligari iudam postulat. ut opus peniten-
cie quod confessionem sequitur. debilitetur quoque. Solent
enim quosdam captos tenere hoc hec consuetudinibus.
ut inclusis post tergum manibus eos ligent. Per manus
vero bonas operaciones intelligere solemus. Unde scriptum
est. plaudite manibus. id est operibus. Post tergum quidem manus
ligatas gerit. qui bonum opus quod ante oculos habere
consueverat. oblivioni tradit. Hoc enim demetrius
agere non cessat. quando peccatorum funibus ligatam iu-
deam id est aliquem peccata sua confitentem. a bonis
operibus si possit expertem reddit. Venit Nichanor
ad sanctissimum templum in ierusalem. non ut conservet.
sed ut destruat pacem. et a sacerdotibus ut non sibi
tradi precepit. ut eorum ad quos confessio pertinet.
confessionis vires enervare possit. Manum quoque
templum versus extendit. quia super hec ea que sunt re-
ligioni contraria. facere non omittit. Nisi miseri-
cordia divina vinceretur et Iudam manus in-
dei traderet Nichanori. non remaneret la-
pis super lapidem in constructione templi. Tem-
plum domini sanctum est quod estis vos
Qui enim destruunt confessionis virtutes destru-
unt et quibus fidei cultum nec remaneret lapis

sup lapidem. i. superbie spc subruitur confessio
nis humilitate. Et altare iusticie effoditur .i. devo
cione cordis. in ipso oracionum tinnitu crema
tur. oracio subditum. Conspicit autem nichanor
iudam esse in locis samarie et die Sabbati re
quies samaria custodiri mandavit. Idcirco sa
marie sunt loca custodie. sabbatum eorum qui
etum. Quem enim aliquis in bono opere quiescit. et se ip
sum sollerti circumspeccione custodit. tunc nicha
nor .i. spc superbie obtinet. ne consilium perficia
tur. ne cum iuda die sabbati in locis samarie
prelium committat. Direxit autem. Nichanor cum
summa superbia. commune trophen statuit de
iuda. Commune trophen de iuda Nichanor
statuit. quociens nos peccata yciatur. sed commu
ne. superbus de subversione confessionis querit.
Qn enim peccator culpam suam defendit et excu
sat. tunc de iuda nichanor omnino ~~thin~~ tri
umphat. Sed cum se ipsum iudicat et affligit.
tunc iudas de Nichanore triumphans humi
liatus vincit. Machabeus autem confidebat cum
omni spe. auxilium sibi a deo affuturum. Non
solum iudas in presentibus spem ponit. sed et de
futuris deo auxiliante confidit et illum se
cum invocat. id est futurum sibi premium post mor

Mo

tem placitur expectant. Nec tamen munitione
clipei et haste socios armavit, sed sermonibus opti
mis et exhortationibus eorum animos informavit. Ma
chabeus autem et qui cum eo erant cum tubis et clamore
admonebant. Tuba instrumentum est bellicum et fit ex ere
metallo videlicet sonoro. Significat autem sermonem divinum
quia ut tuba sonum reddit bellicum necesse est ut a
lius eam ori suo iungat. Ventum attrahit et emit
tat. Ori suo tuba ut resonet apponit qui
per scientiam eloquentie dulcedinem aliorum favo
re egerit. Ventum attrahit qui bene glorie desideri
o inflammatus superbit. Ventum emittit ut tuba
resonet qui aures audientium inanibus
verbis superbe implet. Cum tubis igitur et clamore
Machabeus et qui cum eo erant admonent dum
divine glorie seu retributionis aures audientium
delectatione demulcet. Iudas vero et qui cum
eo erant invocato deo per orationes congressi sunt
manu quidem pugnantes sed corde dominum o
rantes. Tria enim sunt confessioni necessaria
videlicet cor et lingua et manus, ut in corde contritio in lingua
sit oratio, in manu sit operatio. Contritio
autem cordis debet peccatori culpam ostendere
in oratione petit veniam, in operatione a
git penitentiam. Et cognoverunt Machabeo

rem vinsse cum armis suis. In hoc bello Nicha
nor moritur. dum in corde culpa cognoscitur
dum signa venie despiciuntur. dum quod pro peniten
cia iniungitur. manus similiter operatur. Cum hoc ungit.
Nichanor moritur quia tunc superbus ad humilita
tem revocatur. Precepit autem iudas caput Nichano
ris cum manu cum humero abscisum iherosolima
proferri lingwam eciam nichanoris precisam. iussit
particulatim avibus ad devorandum. Caput nicha
noris cum manu perverse operacionis. manus prave
operis lingua detractionis verbi. Caput nichanoris
amputatur. quia intencione prave operis caput ma
liciam abscidit. quia pravis operibus iudicium et rep
hendit. lingwa perscinditur. dum ociosis sermo
nibus silencium imponitur. lingwa nichanoris
avibus particulatim dari precipitur. cum a pec
cato pro hiis que male gesserit: secundum suffra
gia querit. Per hoc aves sunt viri spirituales.
Aves enim sunt: quia remoti a terrenis sublimia
volunt. In hiis autem lingwam dividit
qui pro diversis peccatis diversas oraciones fundit.
Hec autem iudas ierosolimis proferri iussit
Nichil enim proderit nisi pacem teneat
qui peccata perdit. Quomodo iudas hostes
expugnat .i. confessio peccata. Capitulum 4.

Longe super digressi sumus ut aliquid de confessi
one ad edificacionem claustralium diceremus. Set
non adhuc differam: quin de confessione sub breuita
te aliquid dicam. Ipsa est enim inicium et finis huius
consolacionis, nec ad eternam mansionem ut moralis
ut eciam celestem peruenire potest: qui confessionem si
dei ut confessione facta deum vident. ut eciam in mor
tis articulo carebit. Exeuntibus autem de seculo.
in eo necessaria est confessio. Exeuntibus de corpor
ra est ut exeant. inde dicitur confessione pre
cedente. Primo inter fratres iudas machabeus
ducatum tenuit. quia inter ceteras virtutes
confessio principatum tenet. et ad salutem duc
Nota. misit iudas et fratres eius etc. Iudas exit
dum qui in corde latet confitendo per os procedit
Et expugnaverunt filios esau: quia carnales
affectus extirpat bone operacionis munimen.
Maxime autem eos qui in terra sunt qui est ad
austrum destruunt: quia eos qui carnis desiderio
feruent: eciam extinguunt. Et iudas et fratres eius cum
eo exeunt et pugnant. quia ceteras virtutes confes
sioni affines: opus confessionis iuvant. Et ma
chabeus misit congregatam multitudinem et
iudas multitudinem congregavit. quia con
fessio multas virtutes sociat. et sit hec

tib; intollerabilis. x vicijs aie et affectibz car-
nis / supradictis castellis et ciuitatibz: impu
sus succendit eas. Castella sunt corda: rebel
lione plena / ciuitates sunt mundane volup
tates plene diuicijs. que habundant vicijs.
Iudas autem succendens in hijs impulsus
intrat. qm precedente gra spc sci cordi sul
limi terrene voluptati dedita: confessio
ad humilitate inclinat. Impugnat et succendit.
que quos spc sci gra replet: ardentes facit.
Oportuna loca occupat. Vt ex oportuni
tate loci: hostibz sine periclo superior fiat. Lo
ca oportuna iudas occupat. dum loca que
religioni conueniunt: penitentibz assignat.
Ad paucas hostium strages facit: qm in
confessione multitudo viciorum succumbit. Pro
ut exit: a bello vltimo redeuntes / que non
tam voluntarios se et ad confessione tardos
exhibeant. et eos in fine occidunt. Timotheus
interpretatur beneficus. Habet enim diabolus quosdam
ministros. qui dicunt eius beneficos. qui subiectos
sibi in ocio et voluptate nutriunt: et eosdem
prius omnibus puniunt. Et hec sunt agitur: a quibusdam
beneficia vocantur. Et transfretauit
iudas ad eos per torrentem. aquam iudas p

or tn̄sire nō timēt. qn̄do aliq̄s pctā sua
confitens: ad cofessione accedit. Sz vtinā
thymothe' ayne torrente tn̄siret. vt q̄
voluptuose viue cosueuit: e lacrimis pe
niteret. Primu' q̄ indias nō timet tn̄sire
flumine. e eū recipitur: extin' sentitur ext'
mu. Dispsos indias congregat. q̄ diuisos
in mor' ad vnitate metis reuocat. Dis
psi sunt. q̄ dissolute viuunt. cfessi. q̄ lz est
tedio vita xpi. Tardi sunt. q̄ ad bn̄ opa
du n̄ neie cogi possunt. Vulneratos illos
dicimus. q̄ a diabolicis spiculis pcussos ce
nimus. Caduci sunt. q̄ sub one longe con
fessionis dolentes gemunt. Recipit. Horta
bantur ante populu p tota vita. P totum
vita populu indias hortari no desinunt. q̄ p
catores penitentes p tota vita. orationi suffr
q̄se incumbit. donec ad terra indias pue
niat. i. donec firmitate boni opis p co
existat fessione stabiliat. In pmis tn̄ indias re
toria fugit. q̄ q̄ pccā confitetur: in mi
dei spem ponit. Ad eum hic licet manere
eminente si fistrea inquirit. Adorien
tem tentoria dr̄ fixe. q̄ in iuxta cofes
sionis radio compunctoie illumiat cognos

cit et indicant quod male gesserint. prouidentes
discernunt quod in futuro sine culpa fieri
possit. Qui primus castra movere festinavit.
ut ad terram promissionis per desertum
perveniret. Primo die naason filius ami
nadab oblacionem obtulit. quia qui sponte se
ipsum offerre desiderat. ad offerendum ceteris an
tecedit. Naason serpentinus. aminadab
pater meus spontaneus interpretatur. Serpens ut de
per angustum foramine transire nititur: ut
pelle veteri spolietur. Sic peccator per angusti
am confessionis foramine egreditur ut ve
terem exuat hominem et induat novum: quia
de die in diem renovatur per confessionem.
In hoc siquidem foramine districte confessio
nis: remanet serpentis pellis. id est gloria munda
ne conversacionis. Ubi enim operimentum pellis
remanet: ubi per simulationem confessionis:
superbia relevata iacet. Et ibi pellis relin
quitur ubi peccator a prava consuetudine:
per districtionem discipline separatur. Vide
ne ignis ... quod ad media pertinet in omni
negocio principatum tenet. Post mortem
Josue consuluerunt filii Israel dominum dicen
tes. Quis ascendet ante nos contra chan

nanen & edixit ei dns. Iudas ascendet. Ille
ascendit q de virtute in virtute pficit. Cor
chananeu ascendere nequit q cor inmundum ne
gocia totis virib; pficitur. In inmundicie sig
dem negocijs cotidie bellum geritur q de
bilis q mens cogitat et manu agit. nul
tocies animus ghatur. Sz ad h expugna
da iudas eligitur ut q in inmundicie ne
gocijs delinquitur: in virtute cofessionis
deleatur. Iudas enim ascendet. qr q peccata
sua humiliter cofitetur. pphetiam virtutum ad
terra pmissionis deducitur. Et ecce in mun
um ei terra tradet: cu tremis desiderijs
vite cofessionis dnatur. Chananeus
negociator sine humilis impietati. qr a
m mulcocies & de humilitate gliatur.
& efficit longo tempore humilis. ut possit
postea fieri sublimis. unitatem humilitati
te: p sublimitate. Et ait iudas symoni
fri suo. ascende mecu in sorte meo. Iu
das cofessio: symon exaudicio inter p. Cu
eni peccata cofitet: nec d ut a dno exau
diri meretur. ut cotricione & cofessionis
sequitur de nocte supne oronis. & q se in
cofessione cora deo humiliat: suffragii

e

a sedes et oraciones fratrum. In cessacione q
uit. Ecce iste modus cum symone per confessio
nem superna oracione cor chananeum pugnant
ut deleant et terram promissionis obtineant q
est Jerusalem. visio pacis interior. // Est autem
vera pax et falsa pax. Obpugnant filii
iuda ierusalem. cum hii qui peccata sua confitentur
seipsos ... fratribus falsam
pacem. Obpugnant et capiunt. cum hii qui fal
sam pacem tenuerunt. vere paci contradicunt.
In ore gladii eam percuciunt: quia gladio doc
trine verbi dei. vicia succidunt. Tradentes
iniusticiam cunctam incendio civitatem. Incen
dio ierusalem a filiis iuda traditur. cum post
confessionem cor cuiuslibet consi... gracia sancti spiritus
inflammatur. Sic quoque filii iuda ierusalem possident
edificant mente pacifica. moribus. firmant
bonis operibus. et vere pacis concordia tenent
et non ficta pace cum fratribus viver(e) consueverunt.
tota cum mendaciis. fratres veraciter amant. // Ex
hiis que dicimus satis aperte cognoscimus quod cum
filii israel de egipto exierunt. facta est iudea
sanctificacio eius. In exitu israel de egipto facta
est iudea sanctificacio eius. israel potestas eius. Narrant prophete no
bis exitum israelitici populi ex egipto. ut prophetas

…uale: intelligamus misticum vel morale
Misticus ipso israelitici populi: est exitus tocius ecclesie
de potestate diaboli. Exitus vero moralis fit:
quociens per penitenciam a peccatis exiunt quilibet ani
fideles. Audis quod iacob et israel de egipto ex
ent. Sunt enim iacob qui adhuc contra vicia luc
tari non desinunt. Sunt et alii qui subiectis
viciis deum videre contendunt. Domus iacob
iacob de populo barbaro. Barbarus in lingua
et vita dicitur quasi extra[?] …… in verbo … sed
semper vel fera … in agris …sse nostra.
De populo barbaro quando domus iacob exire in
… qui ab … moribus et a feritate
cordis nunc separatur. Facta est iudea sanctifica
tio eius. Ne timeant quod contra vicia luctantur
qui de egipto exierunt quia iudea id est confes
sio sanctificat illos: quod luctamine vicia superan
tur. In exitu israel de egipto confessio
… fiat de impio. cum vero ab egipto
discesserunt in via …dientes per desertum ab hos
tibus defendit. Cum ad terram promissionis perve
nerit incolumes custodit. Adhuc plura de
confessione dicerem: nisi delicato lectori tedium
inferre timuisse. Deo tamen annuente ipsum
dum vivo: iudea maneo. inseparabilis …

Rex comes ero De ierusalem moraliter. Vbi

Quelibet fidelis anima ierusalem dicitur: quia contemp
tis secularibus curis: meditando celes
tia contemplatur. Hec itaque ciuitas ha
bundat multitudine ciuium, id est simplicium
cogitacionum copia: et habundancia virtu
tum. Sunt et in hac ciuitate viri robustissimi
virtuales, scilicet affectus, qui principatum huius ci
uitatis obtinuisse dicuntur. Dauid: manu fortis
Dauid signat bonum opus. imitari solet
multociens habundancia vero pacis. Unde est
quod post Dauid Salomon in ierusalem regnum
obtinet. quia animus quando bonis opibus habundat
in pace manere solet. Defuncto itaque Dauid.
Salomon in regem vngitur quia vigente bo
nis operibus affectu. animus quieti mentis dimittitur.
Vnxerunt Salomonem in regem sadoch sacerdos
et Sadoch interpretatur iustus. nathan donans. Salomon
pacificus. Gyon luctacio interpretatur. In gyon Salo
mon in regem vngitur. quia cum magna dif
ficultate agitur: vt animus sibi ipsi et in pa
ce ducatur. Et regat in pace subiectum po
pulum. a diuersis motibus carnis et turbis mul
tiplicium cogitacionum. Salomon non vngitur
nisi in gyon ad culmen perfectionis sublimatur. Ho

Dauid

Salomo

Sadoch.

Nathan

morce

[illegible] lecu[illegible]s imitatur. Unde enim salomon i. pacificus
unius unctione indiget quia locus placacionis. unde dix-
erunt magistri: elacionis timore caret. Nota de quo ut
salomon ungeretur: ne pellis sicca rumperetur
id est ne populus a rege seperetur sed regentis humi-
litatis oleo molliatur. Salomon in
rege ungitur quando pacificus animus gratia sancti
spiritus fecundatur. Est enim locus sancti spiritus animus
humilis et quietus. Pellis puncta absque lesio-
ne patitur ut in longum et in latum seperius
extendatur. Sic pacificus animus ad quelibet
opera inte extenditur si oleo virtutis humilitatis
aliquociens perungatur. Sadoch et nathan
salomonem in rege ungunt. quando iusticia
et unica animum cuiuslibet potentis modestum
reddunt ut extendi valeat per dispensa-
cionem. ne ipse idem per iram rumpatur. Ut ali-
os a seipso seperet per nimiam crudelitatis oppres-
sione. Et imposuerunt eum super mulam regis
Mula ex equo et asina nascitur. Unde hoc ani-
mal ex velocitate equi et tarditate asini
naturaliter temperatur et ideo per mulam intelligi-
tur temperancia. Super mulam sedebat salomon
Mo in regnum duceretur. quia nota d. ut quando ad unctum
regiminis trahitur per temperanciam moderetur. Ultima

tales essent q in ecctia pmatu teneret. Ut i
ipsoy incantes ye biaca labo unxit fiad co
pussione vl firm uncti oleo sco spo exten
di possent. Ut int sadoch z nathan medij
incederent. z sic ex una pte iusticiam expri
liu vl uniam heret sederet qz sup multa re
gs. Ut in omnibz teneret modu tepancie
z distreccionis. Roboam filius salomonis
post morte pris pplm no dividet. si su
p multa q̄m david salomoni reliquit.
hin bis sedisset. Ut em teneret modu.
no divideret regnu. Venit ante Roboa
in sichem illuc em convenerat sicut oīs
isrl' z c. Cum salomo moritur. Roboam
filius eius ad regnum pmonet. Salomo pa
cificus Roboam latitudo ppli. Ut impetus po
pli mepitatur. Cum em salomo i. pax
in uno cuilibet hois moritur. dum in q lib
mete impetus iracundie Ut regnat. Se
beat iudicatam. Roboam usz ad tercia die
inducias postulat. Ut intem de pdicto
cosiliu formet. Sz impetus ire q maiorum
cosilio negat consentire. iuvenilo cosiliu
sequitur. qz inuetitus impetus. lenitate p
ora convertitur. Tercia die pplo ad robo

um redijt ꝛc. Audit ꝑplo q̄ antea metuebãt
ĩ ne impet⁹ iuuentudis vſq̄ ad crudelitatẽ
ꝓcedat. ꝛ ideo fugiens q̄ metuit ꝑplo n ro
boam. ꝛ ab impetu ire. videntur dcn̄ ſimpli
citatis readiit. Audis q̄ post morte ſalomonis
Roboam regnauit in ierlm. q̄ꝛ impet⁹ iuuen
dis illa q̄ diu pace tenuerat. inhiauit in
te. In anno quĩto regni roboam. aſcedit
ſeſac rex egipti in ierlm ꝛc. Seſac int
ꝑtat⁹ byſſus alicui. Cilicem ꝯ veſtẽ ꝑeni
Ano tenciam. Hac em̄ veste induuntur: q̄ pcā
ꝑpetrata noueꝛint. Byſſus vo̍ est gen⁹ ꝑniu
ſubtilitatis ꝛ munditie valde delicata. Q̄ꝛ
em̄ in domib; regum ſũt. mollib; veſtiu
tur ꝛ voluptuoſa querit. De cilicio q̄ vſ
ſu fuerat. quarta vite. in volupta
te vertit. Tulit em̄ ſeſac theſauros do
m⁹ dn̄i. i. ſecreta diuini ꝯſilij. ſꝫ ꝛ theſau
ros regios abſtulit. q̄ꝛ ſecretus diſ
ſeciones voluptas diſſoluit. Theſauros
quos ſalomon. i. pacificus unū forſitan ꝯ
gregauerat regnante roboam ſeſac rex
egipti. i. voluptas ſcilꝫ. diſſipat. non ceſſat
Scuta vo̍ aurea. ſuauia ſcripture ſunt ver
ba. Scuta ſunt. q̄ꝛ vere fidei firmitatem

defendunt. Amen fuit ipse ex primitiue pacis.
Cortina quam salomon fecit: ipse quietus in
modo contra hereticos in pace verbi defensionis
patet. Item quibus Roboam rex: scuta erea fecit.
Scuta erea sunt secularia verba. Scuta sunt
ipse in clonaces veritati resistunt. Sunt ex e-
re: id est ex sonora materia secularis eloque-
cie. Deinde ipsa tangitur: procul auditur
ipse impetuosus animus cum materie reprehensi-
onis tangitur: ad lites et iurgia prouoca-
tur. Animus vero dei tangitur non clamosa
sonoritate stridet. sed et fortiter pressissime
silet. Silet animus pacifice et comico tacet
commendo patet tacens. Et hinc musa modo
dirupit. vinculo sesac rex egypti diru-
puit ipse voluptas carnis quam nullus concre-
uit. in vsus spiritus consumit De muro Cap. 1m.
Ierlm mistica i. ecclesia. De hec ierlm
diuine scripture muniuntur. per quem repellat
subtiles insidias: et apertos insultus here-
ticorum. Super muros tuos modo ierlm:
constitui custodes et c. Custodes murorum:
sunt doctores scripture qui muros custo-
diunt: ipse diuine legi vigilantes inten-
dunt. Die ac nocte non cessant laudare

nome dnicum est in psperis & in adusis ad dnm
clamat. Hoc nome quod inuocant ihc dr ie-
sus autem salutator interpr. Qui enim nomen
salutatoris inuocat hii sunt qui desiderant ut
omnes homines salui fiant. Murus autem
muro aie fidelis est structura bone o-
perationis. Custodes murorum sollers circu-
spectionis custodia que in nocte neglige-
ncie per prudenciam vigilat. In die vero im-
mutatis districcionis pram. Nomine dni lau-
dare non cessant. Ipse pro salute aie assidu-
is desideriis ad deum clamat. Clamant quo-
que cives clamant & hostes. Vox tamen ciuis
est clamor hostium & clamor ciuium. Muro
lapide autem per hostes aie carnales affectus
possumus intelligere. Per cor hostium delec-
tacionum carnalium praemittunt. Ordinem
virtutum. Cor quoque eorum ad deum clamat ipse
delectacionibus carnis ad hoc laborat ut or-
dinem virtutum interrumpat. Murum
per culpam ciuium dns dissipare pmittit
de ut ecclia hereticis. Vel qualibet ma a
cuius non desistit. Vnd Jeremias. Cogitauit
inquit dns dissipare murum filie syon
Murum filie syon dns dissipat cogitat.

quam dum per pacem culpas per peccatum permittit
cogitat et deserit. Dum eos ipse placent ex
spectando puniendos hostibus relinquit. Al
ter muros civitatis destruit. sed et muros
turrium in manus inimicorum tradidit. Unde
per Ieremiam prophetam: Tradidit inquit dominus in manum
inimici muros turrium eius. Muri turrium
sunt hii qui sublimitate vite alios precellunt.
Sunt et muri turrium qui supereminent ali
as virtutes. discrete circumspectiones vir
tutum. In manus hostis inimici muri turrium tra
duntur: cum vel doctores ecclesie heretici
vel summe virtutes viciis subiacen
tur. Cum hoc agitur absque muro iherusalem
inhabitatur. Unde dicitur Absque muro habi
tabitur iherusalem. Quamvis enim iherusalem stat de
deo domino septiformi verbis. etiam nullo
corde dicente nunquam. Sunt et muri tur
rium dum vita et moribus commendantur doctrina
prelatorum.

De portis iherusalem. Capitulum 8m.

Habet et portas exhortacionis verbum
doctorum primum monitiones discretas
per quas ingredimur in ecclesiam. et egredimur
ad eternam vitam. Attollite portas prin
cipes vestras et el. p. e. et int. rex glorie. Princi

pes. sunt boni vel mali doctores. Malorum por
te: sunt praue cogitaciones. Bonorum vero sunt ex
hortaciones. Per istas itur ad celum. per illas
descenditur ad infernum. Iste ignorantur: ille e
leuantur. Iste eternales sunt: quia ad eterni
tatem perpetue felicitatis ducunt. Ille sunt
porte mortis. quia perducunt ad diabolum per
petue dampnacionis. Per istas intrabit rex
glorie: per illas diabolus rex superbie. Defi
xe sunt in terram ieremias in tren. porte eius.
Ieremias — Defixe in terram porte ierusalem cum referuntur
quia ees amore rerum terrenarum polluti et delec
tantur. Erecte sunt porte: quia ees celestium
Ezechiel. — querunt. Vnde per ezechielem prophetam dicitur. Por
ta inquit respiciebit viam aquilonis. Vi
No — a aquilonis: est via peccatoris. Viam aquilo
nis porta respicit: cum quilibet doctor
spiritualis considerat et reprehendit viciam
peccatoris. Porta enim doctor esse dicitur: quia per ipsum
ad eternam vitam recto tramite peruenitur. Si
c per portas istas designari possunt quinque
sensus corporis sensus. Porte enim sunt: quia
per eas intrant et exeunt in ciuitate subin
trant exeunt et intrant cum ciues eius de
ciuitatis cuius custodiunt et conseruant. Hec

Siquidem porte tue in terram defixe iacent.
cum sensus corporis terrenis desideriis pe-
nitus inhereret. In vitalibus et eterne pendet
quociens sensus corporis divine contempla-
cionem placet. Item de portis ierusalem. Capitulum 9.

In verbis neemie filii elchie de portis
ierusalem legisse me recolo. quod huic operi ad
edificacionem claustralium inserere volo. E-
gressus sum inquit per portam vallis nocte. et
Porta vallis est virtus humilitatis. per por-
tam vallis ierusalem ingreditur. qui altissimis
corde humilis ad pacem rediens. mente deo re-
conciliatur. Per portam vallis ierusalem ingre-
ditur. Ut destinacione cunctis videntur
qui ruinas et lapsus suos humiliter reparare
festinant. Et iuxta fontem draconis. Hoc
est origo fluvius. et diabolus inimicus angeli-
ce et humane deformacionis. Per fontem di-
abolus intelligitur. Unde et diabolus decor-
su fluens interpretatur. Decursu fluit. quia a
deo corde et opere recedit. Est autem diabo-
lus fons draconis. id est inicium elacionis.
Ab ipso enim diabolo. culpa superbie sumpsit
exordium. Unde post elacionem inmediate
ruinis incurrit lapsum. Draconis est

penitus maior ee dicatur ipse campus superbie z
celi recessisse meminerit. Ante fores dum
comes q transit. ij rumus angeli. z lap
su hois ad memoriam reducat. Et ad por
tam stercoris. Porta stercoris. i. virtus confes
sionis. Sicut enim p portam fimus ex ciui
tate eicitur: sic p confessionem pcta se
tor a mente nra & vt eiciantur. Et consi
derabam murum ierlm dissipatum zc. Mu
rum ierlm dissipatum considerat z circu
it. q lapsus sue anime z stessituras mentis
diligenter attendit. Consideravit portas
anime consumptas. sensus videlicet corporis ig
ne luxurie z flammis iracundie consump
tos. Et transiui ad portam fontis. Fons
ibi construitur. Ubi scilicet vnc ad animam tu
sitiue. Porte fontium [illegible] cum primitus factum
In fonte lacrimarum [illegible] dum transeunt
the anime subiciuntur. Fonte transeunt [illegible]
de vicijs ad virtutes transimus. Et ad
aque ductum regis. Aque ductus est desi
derium contemplandi deum [illegible] gratia. Qui ductus
dicitur regis. i. racionis. suo iudicio [illegible]
[illegible]. Et non erat locus iumento
cui sederem. Iumentum est [illegible] mentis

sine sensualitatis carnis Sic itaque dic
tur rectus e amor contemplacionis. si itaque
tem sci spc. si nimietatem electus mens vel
sensualitatis carnis. non e mirum si sen
sualitas carnis in actu non transeat ad
terminum contemplacionis // Et ascendit mulier
per torrentem. Per torrente forsitan cedron
Cedron tristis vel merens interpretatur. Flumina
ut de superioribus reducat. vnde memorie ad
dem consilii. Et inter confusionis merens et
tristis ascendit per torrentem compunctionis
hic enim ordo conveniens ut prius defleat
que male gesserit et post ad gaudium di
vine contemplacionis ascendat. et considerauit
vbi murorum. Item considerabat murum.
Murum destructum non considerat. qui lapsus
corporis et anime ruinas. In mente per recor
dacionem sepius retractat

De iiii^or placeis ierusalem moralizat. Ca. ix.

Aferunt hec per ciuitatis vicos et plateas. sic sunt
in ecclesia continentes et coniugati. Sicut
enim in materiali vico duo sunt ordines
domorum contineum. sic in vico ecclesie duo
sunt ordines continencium et coniugatorum.
In libro esdre scriptum reperi quod melchi

ab filiis herem edificauit in ierlm: medi
am pte vie. In ierlm media pte vie
edificata q coniugatoz legittime iura co
seruat. Alteram vo pte eiusdm vie ille
edificauit dz. ad q° mediam cotinendam p
om custodiam. Sunt hos ordies domorum
e isi medium via. ueram vitam qui hanc ij
ambulat: q ad celeste ierlm puenire
festinat. Sicut aute in ierlm minores
e minores via, maiores via sunt actium
et contemplatiuum. minores vo ad illos
ptinet. qui ex illis duantur et ipis
inheret. Sunt e in una quidm via mo
rales diuise viz virtutes spes. Sicut
em in materiali vico sunt diuisi ordines
hominum: sic in vicis aie sunt diuisitates
mor. Est aute una vicus timoris. alt
e vicus amoris. Vicus timoris descendit
ad portam vallis. idest humilitatis. vic
amoris: ducit ad portam ponis. i. ad
contemplacom future retribucionis.
In vico timoris habitat serui e mercena
rij. In vico vo amoris habitat: q patris
hereditatem exspectant. Serui p ti
more pene ominum. mercenarij p salu

re meredem querunt. Filii per ſola dilectione
laborant non ut ſoli hereditate poſſideant.
ſed ut eum fratre ſine fine videant. Hec et ſervitium
morale alii vicii poſſunt aſſignari: videlicet
ſuccedens et vicens ſervitii vendendum. Vicus
ſuccedens eſt vicus ſpe exhortationis. quod du-
cat ad portam ſtipendii: a(d) portam confeſſio-
nis. Sicut enim ſimul eiectus per portam ſtipu-
lum: ſic et per portam confeſſionis eiicitur in-
fector peccati. Eſt et vicens ſervitii venden-
dum. Sunt enim quidam qui ſervitium exhibent: et ſer-
vitium negant. ut in neceſſitate fratres defe-
dunt. Sunt et alii qui ſervitium ſilent: et ſer-
vitium vendunt ut licet poteſtate habeant in-
iuvandi alios. non tamen abſque precio fra-
tres in neceſſitate iuvant. Servitium ſunt
defenſionis verbi. Servitium in manum te-
net qui quod ore loquuntur: operibus implent.
Servitium contra hoſtes clenati: quum in defe-
ſione ſanguinem ... pro poſſe p(er)ſtant.
Servitium martyres emerunt. ut pro defe-
ſione legis: corpora ſua ad ſupplicia
tradiderunt. Servitium iudas machabeus a-
fratres eius emerunt quando poſſeſſiones ſu-
as pro defenſione fratrum deſpoliandas: hos

tib; reliquerunt. Fuerunt machabei scuta
aurea. // Refulsit namque sol in clipeos aure
os et resplenduerunt clipei aurei auxilia
defensionum que sunt absque conmixtione te
poralis luc(r)i. In clipeis sol refulget.
quia in puritate cordis per exemplum bone
operacionis iusticia clarior apparet. Et
resplenduerunt montes ab eis. Montes
sunt homines vita et moribus sublimes. A cli
peis quasi aureis montes splendore recipiunt.
quia cum aliquis iusticie bono operatur. certi viri sub
limes per famam bone opinionis clario
res fiunt. Sed et in exercitu regis antio
chi multi fuerunt qui clipeos aureos se
cum habuit. Sed istorum clipei ideo aurei sunt
quia ad proximis verbum defensionis profert.
non pro preco. sed pro iusticia se loqui dicunt. Cu
ius ergo sol iusticie in huius clipeis resplen
det. tunc veritas apparet. et sic montes ab
eis splendore recipiunt. quia corda eorum sub
limitate montes a iusticie luce veritatis
clariores fiunt. // Notandum est quod in terciam do
mini statuta vendendi esse dicit. Alit eum sep
tima. Edificavit melchias filius au
rificis. usque ad domum natinneorum et scru

ta vendencium etc. Sententia vendencium q(ui) p(ro) insti-
cia nummularii libenter acceperunt. Sz domum sen-
ta vendencium cor(um) potestatum indicare etc. Sp(irit)-
tualiter dicat: Illos enim qui iusticiam vendunt
consciencia reprehendit. Et cor(um) potestatum indica-
re domus eorum posite sunt, quia inter se constan-
veritatem contradicunt. Hoc autem tociens
mistice vel moraliter agitur quociens aliquis
vir ecclesiasticus cupiditate vincitur vel quo-
ciens causa adulacionis laude remunera-
tur. Nec mirum si in Ierusalem .i. in ecclesia vel
in civitate istud agitur cum econtrario in cla-
ustro .i. in seculo vel in seculari viro vic-
ere et domus iude reputantur. Dixit autem
ad Ananiam in visu dominus: Surge et vade
in vicum qui vocatur rectus et quere in domo
iude Saulum etc. Animas ergo dei iudeis
confessio similis temptaciones respiciens.
Tharsis exploracio gaudii interpretatur.
Temptacionem considerat et respicit quia te-
pus et locum delectacionem et consensum tempta-
cionis attendat. Talis in domo iude q(ui)
mane(t) et moritur qui in bono confessionis
adhuc manens in seculo demoritur. Ho-
nora autem hic domum in vico qui vocatur rec-

t'. Q cum in domo cofessionis intraret. penuldu
bis linea recte emendi tenet. Sz q thur se
sis e. vita celeste tolleret. vt postmodu
celestis ierusalem explorator fiat.
Al ierlm platee dicuntur ee. **De plateis.**
vn p ieremiam dicit. cum in lu ierlm. **Cam. 19**
mentucoribz sinus & cunctz ierlm loqueretur
Cu deficeret mihi ipsi vulnera in plateis
ciuitatis. Hec is ierlm cives bonos et ma
los. hec. platteas et trens. hec in horre
is z... cum paleis. In platteis ierlm
boni sunt. si no deficiunt ij virtutibz se
cu dediti no succumbunt. Mali vero in pla
teis ciuitatis sunt et deficiunt. ij vagi et
instabiles voluptatibz carnis no resis
tunt. Q platee sunt vie late. q p eas is
dicitur ducunt ad mortem. Cu deficeret
mihi ipsi vulnera in platteis ciuitatis.
Vere sunt ipsi vulnera. Q si vulnera in pla
teis deficiunt. q deficientes in longu u
delectatione peccati no resipiscunt. Ad hc
et pertinere videtur q in eodem scriptura re
peritur. Cu deficeret mihi paruulus et
lactans in platteis oppidi. Paruulus est
simplex et rudis populus. lactans est doctor.

carnalium peccatorum. platee oppidi. sunt delec
tationes huius mundi. In plateis huius oppi
di pulueres et lutum deficiunt. quia peccati ad
subiecti cessantes a bonis operibus. pessime
carnalia querunt. Huiusmodi platee quia lutum
habent. quia pulueres et uiriditatem sustinent.
Unde psalmista. Et comminuam eos ut
ut puluerem ante faciem venti. et ut lutum platearum
delebo eos. Puluis est dissolucio huma
ne fragilitatis. Venti superbie spiritus. Venti suo
impetu puluerem sublevant. quando nocens
aliquibus vacationes cuilibet dissoluti Ubi
adulacionis laudat. In puluis vero tur
bine tendit. Dum dissolutas vacationes in
peccatoris elacionis turbat. Ut puluerem ergo
inimicos suos dominus comminuit. quando il
le manum fortis vacationes peccatorum dissolu
tas remanere permittit. Et lutum platearum de
eos. lutum in plateis est permundiant atque
inhabitet huius mundi immundos et luxurio
sos et lubricos. Vnde delebo inquit eos. Unde
Forsitan de libro vite. De iiij^or pla
Quatuor platee ierusalem teis ierusalem. Ca. 9.
dicuntur esse. scilicet platea laicorum et pla
tea domus dei. Est platea ante portam

aque. et alia platea ante portam effraym
Murus ierusalem a filiis israel edificatur dum [illegible]
titur. quia iuxta murum platee latiores appro
pinquant. latior platea est secularis uite
mine platee. ad unitatis uite. Inde et quod
discipuli qui erant apud damascum per murum
summittentes in sporta dimiserunt pau
lo. Quod licet sup(er) nocte(m) a plor(um). quia non nisi
damasci que sanguine vibes imperatur
et ad unitatis secti rex aretha qui defensi
o imperat. dum uolunt intelligimus spor
ta quod iunctis palmis quis solet confici. fidei
spei et caritatis connexione designat. Iunctis si em
dei uiriditate. palma uite eterne spem
significat. Cuius si se muro ad unitatis
ciuitatis uideat. sporta uirtutis quis evadat
festinus ascendat. Sedit omnis populus in pla
tea domus dei etc. Domus dei domus confessio
nis est que plateam habet prohibetur. quacumque
secularibus negotiis extra implicantur. Sed
quod dum per plateam leca distingitur conueniret
unt. quibus in eadem platea sedentes pro pe
ccatis gemunt. etiam quod in domo dei secularia
tati studuerat. postmodum ad se reversi
in corde meo eo desiderat et totis desideriis

ai nitꝰ ee ygeni. Tempꝰ plurime e. ꝛ no
sustinem᷑ stare foris. Plurima ē catholi
ca doctrina, foris enim stat non sustinet. ygne
doctrine spualis plurima purget. Dixit
esdras sacerdos. Vos transgressi estis ꝛ dux
istis uxores alienigenas ꝛc. Uxores vo
alienigene sunt seculares cure ex hys
confessio dicitur. Dum culpa cognoscitur. A
populo terre ꝛ ab uxoribz alienigenis sepa
tur. q͂ eternam negligit ꝛ cui cure secla
res odio habetur. Porta aque ē admoni
cio scripturarum. Platea pacis memori
a. Ante portam g͂ aque platea ee dr.
qr p admonicionem scripturarum pacis ad me
moria revocatur. In q͂ populo ysi vir
p dileccionem magistri ꝛ scribis unitur
ꝛ sic librum legis moysi posuit. Et
p lege corrigit. q͂ contra pcepta ges
sit. Platea q̄ ē ante portam effraym
ultima ponitur. Nil enim pdest labori
ti nisi fructus operis in fine colligit.
Effraym enim frugifer interpretatur. In
tendit tm̄ boni operis. ē porta penitentis
Possimus ante hac platea vocare pem

tecta. Platea est quam adhuc in ea permanemus quia reliquimus sed in ea lutum delevimus. Sive per penitentiam laboramus. De platea quam exivimus et ad eam quam venimus. De platea quam exredimus cum a seculari vita recedimus. De platea quam venimus cum ad eam male gesta sunt a nobis deflenda in mente revocamus. Exredimus namque ad montem et in monte exredimus quia ad montem innocentie pedibus sublevamur. ipse est forsitan mons oliveti. Afferte inquit frondes olive. id est opera innocentie. Oleos enim grece. misericordia dicitur latine. mirtus temperantie naturam dicitur esse. Palma vero in alta crescit. per olivam ergo opus innocentie per mirtum. virtus temperantie. per palmam spes venie. Hiis namque frondibus et ramis in platea porte effraim tabernacula sunt que predicte virtutes a prima temptatione et calore delectationis undique defendunt. In platea quoque que est iuxta portam effraim tabernacula ponimus. cum quod male gessimus per opera innocentie ad spem victorie pervenire desideramus.

Item de quatuor plateis ierusalem moralitas. Capitulum 10

Moraliter per plateam latiorem possu-
mus intelligere mentis dilatacionem. Pla-
tee siquidem civitatis sunt delectaciones
vage mentis. Platea grece latitudo di-
citur, quia latera est in opere latior in ser-
mone. latissima in cogitacione. Cum enim
quis malum quod agimus verbis defendimus tunc
platee latiori appropinquamus. Tunc enim
est peccatum. sed quod peccatum defendet quasi
nunc per delectacionem peccato consentire. Cum
culpa defenditur tunc platea dilata-
tur. Quod autem edificatum iterum ap-
propinquatur ad plateam latiorem. edifica-
ri civitas permittitur et hoc fit dum
culpa verbis excusatur. Nemo enim
potest edificari aliquo tecto sui culpam
defendente sed cum culpa cognoscitur
tunc civitatis murus vel bonum opus edifica-
ri permittitur. In platea latiori sic
primum culpa defenditur sed in pla-
tea domus dei accusatur et corrigitur.
Domus dei est mens quam inhabitat gra-
cia spiritus sancti. Platea domus dei recordacio
peccati. Ut autem hinc platea destruitur per
consuetudinem nunc in ea per peccatum tremere

tes sedent q̄ inepte leticie diu studuerint.
peccatum luget. In hac platea effrenes sce
les q̄ carnes inolati· r̄ animi q̄ desideria
carnis in se intacta pp̄ly marcescit. q̄
preceptum dni transgressus fuerit. Septi
mum mēse et pplo tre r̄ ab uxoribz alie
nigenaz. Populis tre: sunt terrenaz rez
concupiscencie. Uxores alienigene: car
nis blandicie. Ab hiis vº mente separant
q̄ mundi concupiscencias negligunt. & bla
dimenta misere carnis mente contradicunt
Scriptum de platea q̄ ē ante portam aquaz
Porta aquaz: est gra lacrimaz. Platea
vº que ē ante portam aquaz: ē continencia a
nimi p delectacione peti. In hac platea
a congregatur pplus q̄ vir unus. Populus
cogitacionum q̄ se p diuisa sparserat cu
p correcione in unum colligitur. Secretum
mentis intrat librum legis eundi desi
rat ut transgressionis culpa emendetur va
leat. & in meditacione diuine legis attente
acer fiat. Ad plateam vº que ē ante por
tam effrayim cuncti conveniunt. q̄m p fructu
boni operis ad spem venie renouantur. In
platea vº latiori nichil agimus sz r̄ ie

rusale edificatur diminuimus. In platea domus
dei tua emimus & seminamus. In platea que
est ante portam effraim fenum colligimus. ibi
tabernacula figimus. in quibus per festa neomenie fen
menta recondimus. In eius plateis pone
bant infirmos in lectulis ut veniente pe
tro saltem umbra illius obumbraret. Infirmi
sunt qui laborant morbo peccati. Qui in pla
teis ponuntur quando pactorum suorum delectatio
nes recordantur. ut veniente petro id est ag
nito per recordationem peccati petrus enim ag
noscens interpretatur. saltem umbra il
lius obumbraret quemcumque illorum. ut interces
sio ei refrigeraret animum culibet ab
estu viciorum. hec est enim umbra que infir
mum refrigerat. ut ab infirmitate
liberum sanitati reddat. De iudas ordina
vit viros ad pugnandum adversus eos qui erant in arce. Ca. 10

Ordinavit iudas viros
ut pugnaret adversus
eos qui erant in arce david civitatem
diruerent sancta. Per arcem possumus intelligere
mentis elationem quam tracias alienigene per
sidem. quales vicia mentis ducuntur. ut
ea a virtutibus alienentur. Agitur et tum
per filii israel iherusalem optinent alienigene

ne l[ice]t dimicat in arce et in eade[m] potesta
te h[abe]nt / et n[on] ap[osto]l[u]s nodu[m] q[uo]m[od]o me solueret.
Dubitaret forsita[n] aliq[ui]s q[ua]l[ite]r h[oc] fieri pos
set. Video i[n]q[ui]t ap[osto]l[u]s alia[m] lege[m] in me
bris meis repugna[n]te[m] legi me[n]tis mee
et captiua[n]te[m] me in lege pe[cca]ti. Ecce alia
e[st] lex in me[m]bris et alia e[st] lex mentis
Caro e[ni]m co[n]cupiscit ad[uersus] sp[iritu]m
et sp[iritu]s ad[uersus] carne[m]. Sic aliq[ui] de ali
enigene dimicant in arce. et [con]tra multi
de p[o]p[u]lo q[ui] ad[uer]sat[ur] m[ihi] inde manet in
ciuitate / multa e[ni]m cu[m] ip[s]a [con]fessio
ne s[ua] q[uo]d nocet. et ta[men] expelli no[n] possu[n]t
Iebuseu[s] ex multa [con]suetudine pec
cati. q[ui] raro no[n] ced[un]t s[ed] q[ua]n[do] assi
duitate racio[n]e vincu[n]t. Sed et effra cha
naneu[m] q[ui] h[ab]itat in gazar no[n] expulit
vsq[ue] q[uo] pharao rex egipti gazar cep[it]
et ea[m] filie sue in dotem dedit. Effra
fructificans pharao dissipans. chana
neu[s] mot[us] gazer [con]sternac[i]o i[n]terp[re]tatur
Cu[m] h[ab]e[a]t ergo q[ui] fructu[m] bo[n]i op[er]is colligit
mot[us] carnis h[ab]ebu[n]t no[n] desinu[n]t s[ed] eis
sub tributo seruiu[n]t. Qua[n]do filii effre
ciuitati dimicat[ur] et p[er]imit. Sz ta[men] phil

rao rex egipti gazer i. ciuitatem Gerarenibus
constructam cepit et dissipauit. omnes qui in ea
habitauit i. Gerarenses ne tenaciter non cessit.
Et dedit eam filie sue in dotem. Filia pha
raonis regis egipti est lex pena. Gazer
quam rex egipti in dotem filie pharaonis
tribuit ipsa lex pena naturam carnaliter domine
te in dotem sibi construit et sic gazer fi
lie pharaonis in dote tribuitur ipsa condi
cio corporis et nunc legi pena submittitur.
Hec est in ierusalem. Iason fr omnis gymnasium
et ephebiam edificauerunt etc. Ambiebat
namque Iason fr omne summum sacerdotium
Extunc iam tamen dnc extunc Gentile sacer
docium. ex tunc et nunc. Adhuc enim est eam
Iason eu omni adhuc Pab et pro quorum
celebratum electo. Qui hoc ordine in eam
magistri sunt. gymnasium et ephebiam
in ierusalem a in eam ipse construunt
Gymnasium. et domum in qua colebat fieri
ludigratium. Gymnasium in ierusalem edifi
cauit plati. quia mit fres sclavinia naturalit
quando eum sint exhortacionibus auditores ad
fletum inguere deberent. ad risum mo
net. Ephebium uero in ierusalem construunt

q̄ secū p̄sonas suspectas & notabiles
hēr̄ nō erubescunt. Eos q̄ ierosolimis
sunt antiochenos volunt scribi. q̄r diuites
ee cupiunt & videri / & q̄ in confusione
secli cū pn̄cipibꝰ ire consueuit. nunc
in multitudine magna & apparatu
copioso curias frequentant & p hoc
simpliciꝫ diuiciarꝰ intelligi. q̄ prin̄ piuas
nō concitat p̄latos / exornauit autem
Iason desiderio incip̄itur. Gimnasium
vō ē loc' vbi exercitium ludi amarꝰ
solebat fieri. Ephebia ē lupanar
vbi ephebi solebant poni. Ephebi sunt
viriles asses ... quos Iason assen
su regis antiochi in lupanaribꝫ po
nō statuit q̄r carnale desiderium
eorū affectꝰ instinctu diaboli libidi
ni opꝰ subiciunt. Gimnasium vō in ieroso
limis edificant. q̄ leues & instabiles suo
curiositatis lubilꝫ conlaut. Antiochenum
sibi desiderant. q̄ diuiciarꝫ copiis habundant
Arx & in arce & sub arce sunt. q̄
inde ad confessionem tot dicunt. Ordinam
n̄. in dius viros q̄ p̄iungeret adnsus
eos q̄ erant in arce &c. Viri sunt viri

les affectus iii. q adiusus eos q sunt in terre
pugnat. qr virtutes vicijs viriliter
repugnat. Judas qr ad pugnandum viros
ordinauit. Quia vera confessio in locis suis vir
tutes ordinat. locat. ponit qr in primo lo
co timore pene in secundo dolore culpe. in
tercio. labore pene. in quarto fructum elemosi
ne. Sed ne desperet. adiungit spem bene
timori. consolacionem dolori. retribucionem
labore elemosine fructum visitacionem
pauperum. Adiungit et ieiunium compunccionem
vigilijs oracioni. leccionem meditacioni. et sic
in acumen iudas arcem obsidet. donec
ab immundicijs mente confessio purget.

Dixit iudas fratribus suis **De mathatia et**
Ecce contriti sunt inimi **filijs eius. Cap. ii.**
ci nostri et fratres inde. iiiior dicitur ee .v. Symo
Jonathan Johannes et eleazarus. hij quinque
sunt filij mathathie. Mathathias in
terpretatur donum dei. Judas confitens. Symon
obediens. Jonathan columba dei. Johannes
dei gracia. eleazarus dei auxilium interpretatur
Hij quinque filij mathathie sunt. quia ex
dono dei hec omnia procedunt. Judas quod mun
dat. Symo edificat. Jonathan renouat

Johanna ornat. Eleazarus protegit et conser-
nat. Judas templum mundat. quia confessio
mente a viciis purgat. Symon edificat
quia isti hi obedienciam laborant. Et edificium
bonum operis in altum crescit. Jonathan
seu renovatur non desinit. quia columbina
simplicitas edificat quod calliditas an-
tiqui hostis cotidie destruit. et in primo
homine destruxit. Johanna faciem templi
coronis aureis ornat. quia noticiam
victoriose mentis vera et moribus comme-
dat. Sed hec omnia nichil proficiunt nisi quod per
eleazarum .i. auxiliante deo et ordinante
fiunt. Si enim que agitis non deo sed tibi ascri-
bis. non edificatis sed subvertis. Et elegit
Judas sacerdotes sine macula voluntatem
in lege dei habentes etc. Sacerdotes sine
macula Judas eligit. quia virtutes que
in ara cordis mactant. immaculatas red-
dit que in lege domini voluntatem habent quia nul-
lum medullatum sacrificium non offert
Et mundaverunt sancta .i. devocione men-
tis ab omni malicie culpa. Et edifica-
verunt intrinsecus domum: ipsam videlicet con-
scienciam diversis virtutibus morum et sanctifica-

nerunt eadem et atria . intus mente . et extus
opera . Et fecerunt vasa noua sexta . Vasa no
ua sexta faciunt qui in nouitate confessionis
intus preceptum noui hominis . i . xpi . corda sua co
ponunt . Et intulerunt candelabrum et cetera . Per
candelabrum possumus accipere dei verbum
per lumine candelabri doctrinam verbi . per
altare incensorum deuocione oracionum . nos
sancte suauitatis adulacionum . per mensa diuine
scripture memoriam . Sicut enim aliquis
in hiis que ponuntur in mensa reficitur sic
animus hiis que ad memoriam reducit . ex
diuisis ferculis saginatur . Et obtule
runt sacrificium super altare et cetera . Super alta
re holocaustum nouum sacrificatur . In co
tricione cordis internis desideriis inflammati
homo qui mente renouatur . et ab immundicie
pollutis purgatur . O quam in hac ciuitate
celesti . i . in pace manet . qui modo . i . con
fessione ducit per certis hominem . qui repleuerit
animum a viciis mundant . et ea que destru
cta sunt cotidie restaurant . credo si non
deficiunt . qui ex hac celesti ad celeste
sine mora transibunt prelibacio de
ciuitate celestis iherusalem Capitulum 12 .

Illa superna civitas que ierusalem dicitur inexpugnabili muro perfecte securitatis undique munitur. In hac civitate duodecim sunt porte per quas beatorum chorus ad illud claustrum non manufactum quod est in celestibus festinat intrare. Ex singulis margaritis singule porte sunt. quia per unitatem fidei et puritatem mentis ad celeste premium iusti pervenientes intrabunt. Platee eius auro mundo et lapidibus preciosis sternuntur. quia nichil in ea nisi puritas invenitur. Per omnes vicos eius alleluia canitur. quia ubique per eam divine laudis gloria predicatur. In hac civitate ierusalem que interpretatur visio pacis. fundatur claustrum perfecte beatitudinis. Hoc claustrum habet de superne stabilitatis quadratura castitatis lata perseverantie bases. columpnas virtutum divine proteccionis capitella. In hoc claustro angelorum conventus residet. et in eo perfecte caritatis ordinem tenet. Ibi diversis angelorum spiritibus diversa commendantur officia singulis singula. Sunt enim ibi angeli. archangeli. throni. et dominaciones principatus et potestates. virtutes

cherubyn et seraphyn. Hinc angelorum co-
netui. De p(at)r(e) omnipotens nobis more
p(ro)ponit. hic conu(er)s(atus) p(er) sapientiam filii qui
minor e(st) p(at)re s(ecundu)m humanitate(m) more
p(ro)pri(i)s regit(ur) et s(an)c(t)a sp(irit)us gr(ati)a moderatur.
Ad hoc claustr(um) ingressi relictis omnib(us) que
possidet p(er)uenir(e) p(ro)perant. Et in eo p(ro)fess(ione)
religionis h(ab)itu(m) immortalitatis et in-
noc(enti)e veste ferunt. Adhuc tu(m) in loc(is)
ad hoc deputatis expectant do(minu)m ad ill(u)d
magnu(m) iudiciu(m) amplius p(er)uenir(e) q(ui)ete. Et
ibi recepturi veste religionis induti
Venite b(e)n(e)dicti p(at)ris mei pa(ra)t(um) regnu(m)
q(uod) vobis paratu(m) e(st) ab origine mundi.
[D]icant sup(er)ius multo — Item de celesti
[p]ace dixim(us): ierl(usale)m — ierl(usale)m Ca(pitulu)m xii.
visio pacis int(er)p(re)tat(ur). Multi tu(m) pace(m) vi-
dent. q(ui) ad ea(m) p(er)uenir(e) no(n) valet. Inq(ui)-
r(e) igit(ur) pace(m) et p(er)seq(ue)r(e) ea(m). Immissam q(ue)-
re. fugientem sequere. Quere ea(m) in hoc
s(e)c(u)lo: seq(ue)r(e) ea(m) in futuro. Et n(isi) ea(m) in p(re)-
senti quesieris: in futuro p(ro)cul dubio
no(n) habebis. Et q(uonia)m q(ue)mq(ue) pace(m) sequi
debeas: vnde ea(m) q(ui) ad celos ascendit
pace(m) discipulis reliquit dicens.

Mundi Pacem meam do vobis. Jo. xiiij. Non quomodo
Pax mundus dat ego do vobis. Audis si attendis
ex duobus generibus pacis / unam ipse dat christus
alteram ipse dat mundus // Pax mundi est
ut a deo recedas et diabolo consencias
Pax vero christi est ut expellas diabolum et
diligas deum. Pax mundi est ut mun-
dus tibi et tu mundo placeas et sic sua
atque eius voluptatibus inferni cru-
ciatibus mereris succumbas // Pax christi est
ut adversa mundi usque ad mortem pacienter
tolleres. Et sic post mortem fruaris
vite felicitate secura quam expectas. Hic
in pace in idipsum dormies et requi-
esces. In pace in idipsum dormiam et
requiescam. quam nunc in carne mea re-
cedit. Sed quia in hoc seculo non potest haberi
ideo huius quam in celesti ierusalem ma-
nent poterit assignari. Ibi enim per-
fecta libertatis pace. Hec est enim ierusalem
que edificatur ut civitas cuius participatio eius in idip-
sum. // Scire debemus quod istud quod nunc agitur
ierusalem continet indiscretos et reprobos illa
recipiet sine dubitacione electos. Ista
convenientibus ... illa nunquam securi

tiue letitie. Ista plena e(st) luminis peni
tentium: illa nescia lacrimar(um). Participatio
ei(us) in idipsum d(icitu)r q(ui)a q(ui) in illa p(er)fecte beati
tudine participant. unusq(ue) sine mutatio(n)e
diuine statum inuenit. s(ed) in deo q(uo)d ide(m) ipse
e(st). e(st) enim ei(us) no(n) deficiet. in commutabili
stabilitate semp(er) manet. Nec spe ibi in
multo tempore consenesciet. n(ec) in bono spem
cerno cor dicet. Nec erit ibi diminucio
vel unguinem corporis. seu finis eta
tis. Puer ibi in iuvene no(n) crescet
nec aliquis iuvenis senescat. n(ec) erit i(bi)
senectus nec senectutis defectus. Nemo
ibi cernet timor(em) pallore. vel ira ru
bore n(ec) labor sudore. nec infirmitas
dolore. Nec mirum si hij q(ui) cu(m) incom
mutabili creatore p(er)manet. forma(m)
incorrupte p(er)fectionis semp(er) h(ab)ent.

De ierl(usa)m celestis sit in iudea. Ca(pitulu)m ie.

Hec ante ierl(usa)m celestis
sicut mistica vel mora
lis in iudea e(ss)e d(icitu)r. q(ui)a iudea no
stra confessio. s(ed) (et) laudis interpretatur
laudans immo. d(icitu)r. re. laudans d(omi)n(u)m in
uocat q(ui) eu(m) p(ro) suis excessib(us) humilit(er)
cognoscit. q(ui) in omnib(us) deo laude(m) tri

bunt. n aliquod suis uirtus ascribit. qr hum
litas illuc voces ascendit. Vn superbia
voces recedit. Laudabo no. dei. cum can
tico. Laudabo no. dei c. cum .i. cum dilectio
nis modulo. et magnificabo eum in laude. In
laude deum magnificat. qui opera pote
cie et iure eius mente diligit. et eum ceteris
ad laudem creatoris inuitat. Vituli no
uelli nouelli e. qui libet nouiter conuersus
qui deo seipsum immolat. qui carnis sue
lasciuiam ieiuniis et oracionibus mactat.
Cornua producit. dum contra vicia defen
sionis vires sumit. Producit vngulas.
dum processibus boni operis admiscet circum
spectiones discretas. Vitulus enim cornu
a producit et vngulam diuidit. sic
nouiter conuersus prius mente cogitat et re
tractat. quid faciendum. vel quid non facie
endum sit. postea discernit. Cum sacrificaue
rint vituli nouelli cornua producentes
et vngulas. placet deo sacrificium lau
dis. Sacrificium meum laudis. hoc ince
re. Est enim sacrificium laudis pecca
dis. et sacrificium laudis. Sacrificium
peccandis. et afflicto mortificatione car

nis // ſacrificium laudis. et affectus humili
tatis cordis. Qui enim deum laudat. ſe ipſum
humiliat. et deum honorat. Et ſic it ad
deum per humilitatis etiam viam. veniunt
ad celeſte premium vel regnum // Hoc itinere
gradiebatur iacob quando de meſopotami
a ſirie rediret. Quando enim reverſus eſt iacob
de meſopotamia ſirie ad terram chanaan
etc. Iacob interpretatur luctator iſte videns
deum. meſopotamia elevata vocacio. laban
candidus. eſau autem rubeus. vel ſubtilis. chana
humilis vel negociator. Iacob de meſo
potamia ſirie redit. quando cuiuslibet tumoris
cordis vicia luctans ab elacione recedit.
Ad terram vero chanaan pervenit. quando ad pa
ciendum vero humilitatis negocium feſtinat
laban vero avunculum ſuum fugit. quando decl
inacionem vane glorie non conſentit. Eſau au
tem fratri ſuo occurrere formidat. ne carnalis
affectus ſtatim mentem vanis delectacionibus
ſubiciat. Vadum tranſit quando labencia
cuncta contempnit. Tranſeuntes ergo om
nibus que ad ſe pertinent. ſolus remanet
vel collectis ſenſibus mentis remo
tus a ſolo deum ſecretius orat // Ad hoc pa

net quod sentitur. Et ecce vir luctabatur
cum eo usque mane. Jacob cum deo lucta
tur. Qui cum tamdiu instanter dominum obnix
e soluto deprecatur. Et dixit ad eum. Di
mitte me iam enim ascendit aurora. i.
cessa a pace et ab oratione modo quia lux
libertatis refulget in mente tua. Qui
diu enim cum summis fletibus ad dominum
inclinabatur non potuit ab illo rece
dere et benedixit ei in eodem loco. In
eodem loco benedicitur qui ubi idem perpetuitate
boni proposita nequaquam permutantur. Vo
cavitque nomen illius phanuel dicens
Vidi dominum facie ad faciem. Phanu
el facies dei interpretatur. Tunc quoque iacob
benedicitur cum dominus ab eo videtur. Quia dei
visio est summa benedictio. Tunc ex ia
cob fuit israel. quia post sudores bone
operationis pervenitur ad lucem contem
plationis. Ibi exultabit iacob et le
tabitur israel. Ibi exultabit anima
mea in domino et delectabitur super salutari suo
Tunc ierusalem celestis in medio perfecta
erit quando angelica et humana cre
atura dominum tunc in pace laudabit

Quod muri ierlm celest[is] sit ex lapide iasp[ide] Ca. 4

Et erat structura muri
ciuitatis perfecte ex la
pide iaspide. structuram muri ciuitatis.
sunt diuersa opera ciuilia bene operantis. Bona
significant opera muri sunt. quia nos tuentur a di
abolo. quia viciis resistunt. Sunt de la
pide iaspide. id est de ciuilibus bonis in bono
proposito perseuerantibus. Hic enim lapis in
mitis boni operis firmitudo iacet. cum ille
lapis in bono proposito linea recte con
stitucionis tenet. Est itaque viridis co
loris quia proposita nunc vigor. Sicut enim
arbor dum viret naturalis vegetatio
nis vigorem tenet. sic vigor iaspidis
designat vigorem ciuilis in bono pro
posito perseuerandi. Viridis color qui po
nitur in picturis. plurimum valet in picturis
Consistit in herbis. crescit in tegmine.
In picturam viridi colore lapis et lig
num linitur. quia nullo color in pictura dele
tur. In picturam viridi colore primo
imbuitur. quia plurimis aut minus calor
imbibit ac decoloratur. In libris vicis
situdinem. quia hyemis gelu maceratur
et estatis calore siccatur. In ...

gemmis creatur color viridis non tamen macu
latur longitudine temporis nec fuscatur nubis ca
liginis obscuritate. Per hos iiii. diversos effectus
colorum possunt iiii. diversitates hominum assig
nari. Sicut enim quod primo lente deletur
sic multi sunt qui quod primo ceperunt relinqu
unt. Sunt autem alii qui in tenerrima viriditatis
aliquamdiu perseverant. alii vero occasione subor
ta: quasi amisso colore statim bone opini
onis mutant. Sunt et alii ad modum quasi
herbe viriditati comparantur propter similitudinem
quia cum in puericia et iuventute religiose
vivunt. cum senectuti appropinquant zelum
temptacionis mente dissipant. Ut accensi
ignis calore libidinis in senio fluctuant
et sic in articulo mortis amisso virore posi
ti moriuntur cum lilis. Viriditatis vero gem
marum que creatur in ipsis et in ipsis per
manet. Per hec instruimur qui positi sunt in vigore
sine defectu tenet. Cum ergo in viriditate
te boni propositi permanet quasi lapis iaspi
dis infirmacionem numquam patitur civitates pro
in defectu. De portis celestis ierusalem Capitulum 16.

Habet predicta civitas. xii. portas.
Sunt autem porte civitatis ex duo

decim margarite sunt et singule porte fi
ebant ex una tantum margarita. Margarita
vero mistice significat evangelicam doctrinam
seu celestis vite dulcedinem. Unde Greg. Qui
celestis illius vite dulcedinem in quantum
possibilitas admittit per spem cognoscunt ea
que in terris amaverant libenter cuncta de
relinquunt et comparatione eius vilescunt omnia de
serunt habita congregata dispergunt. Quia ar
descit in celestibus animus nichil in terris li
bet. deforme conspicitur quicquid de terrena pla
cebat specie quia sola preciose margarite cla
ritas fulget in mente. Hec nunc per mar
garitam dulcedinem celestis vite et evange
licam doctrinam. Hee sunt margarite ex quibus
sunt duodecim porte. Ex rore margari
te sunt que etas nam temporibus [illegible] elu
cerunt. remissi quod in [illegible] hominis [illegible]
quia dulcedine divine contemplacionis quam
vis tenuiter gustant. Unde beatus Greg. Ros
desuper et subtiliter cadit. et tociens de rore
celi accipimus quociens per infusionem contempla
cionis intime de supernis aliquid tenuiter
videmus. Ex rore quoque creati dicuntur qui in dul
cedine divine contemplacionis intrant. Ideo

que structura parte civitatis habet colore precin
e viriditatis quod est quod margarite dicuntur
esse candide. Attende quod candore. unite et con
virore. Candor in portis est iudicat casti
tatis. Viror in muro perseverantiam in proposito

Cap. iii.

De seris portarum celestis etc. De seris por-
tarum. Divina scriptura lo- ta. ce. ierusalem
quitur dicens. Confortavit enim seras por-
tarum etc. Seras confortat. quando eas ne am
plius aperiantur firmat. Sere in porta
ponuntur ut intrandi licentia denegetur.
Illo tempore accidit quando sponsus intra-
vit sic in evangelio dicit. Et que parate erant
intraverunt cum eo ad nuptias et clausa est
ianua. Clausa est ut quidam sapiens dicit
non ad custodie penam. sed ad beatitudinem
sempiternam. ipse in quinquagesimo sermone ubi qui intraverit non
exibit. nec aliquis postea ulterius intrabit.
Tunc enim erit beatitudo in istorum sanctorum
que tali lege perhibetur sic scripta. ut num-
quam possit terminari. quam civitas illa eo
simile deinceps nunquam habebit. et nemo inde de-
siderat egredi. ipse et ipsum simile nichil
prevalet inveniri. Benedixit filiis tuis in te
qui posuit in pace. Ipse enim in pace fines

eius possint: quia in futura iherusalem discordie
turbacio nunquam erit. Huius autem pacis non
erit finis. Et adipe frumenti saciet te
quia iusti ex adipe frumenti saciati in illa
ciuitate. Adeps frumenti est presens totem
plena vultus dei. Unde sic mistorum sensus
reficiatur: Ut omne sanctitatis suspicitur vi
deatur. Sic nos hic corporis sui parti
cipacione reficiat: quemadmodum ibi saci
abit quos toto lumine deitatis replenit.
Hic est iustus mirabilis: qui procedit de sua
communione diminutus

De viis celestis iherusalem Capitulum 19.

In domo dei patris
multe mansiones sunt: sic et diui
nas scripturas spiritualiter intelligunt in ce
lesti iherusalem anagogice diuersos vias usur
pare possunt. Diuersitate siquidem viarum
distinguunt diuersitas meritorum. Diuersi
etiam merita: secundum diuersitatem retribucionum
dentur. In materiali vias alii alios inter
ficiunt in mistico christianos heretici sedu
cunt. in morali: virtutes vicia repellit.
In celestibus autem vias nec alius alium interficit
nec hereticus christianum seducit: nec vicium
virtutes expellit, sed tamen nichil horum nisi

tur: parietes tui muniti undique custodiunt
Hic ipsi hospites censuales censum solu
unt et tributum reddunt. illic libertate do
nantur. nec aliqua exactione vel aliqua an
garietate grauantur. Hic fures effodiunt
et furantur ibi nec fures effodiunt nec
tinea demolitur. In celestibus vicis ange
li superni ciues habitant qui nullo indigent
sed omnibus indeficientibus habundant. Ad
illos vicos iustorum anime transeunt. et de
hac valle lacrimarum post mortem rece
dunt. Ubi sunt ix. vicorum dimensiones.
et ix. sunt angelorum ordines. scilicet angeli.
archangeli. virtutes. potestates. prin
cipatus. dominaciones. throni. cherubim
et seraphyn. etc. De plateis et ornatu platearum

Capitulum 19. Platee ierusalem sternuntur auro mundo
et lapidibus preciosis. Platea super
no conuiuijs. et laudando prestat atrium
lapides preciosi: sunt iusti. empta preciosis
sanguine christi. Auro ciuitas illa sternitur de
qua puritate dilectionis undique vestitur.
Hec auro tamen ut ait beatus johannes
in apocalipsi: sed auro mundo simili
vitro mundo. In vitro vero in moralibus

appellacione insit auri in sacro eloquio sple
dor superne ciuitatis accipitur. Aurum namque
ex quo ciuitas illa constat sicut vitrum dicitur. ut
per aurum clara per vitrum perspicua designa
tur. Aurum quippe metallum omnium pociori
metallis omnibus claritate fulget. Vitri
vero natura est ut extrinsecus visu pura in
trinsecus perspicuitate luceat. In alio me
tallo quicquid intrinsecus continetur absco
ditur. in vitro vero quilibet liquor qualis conti
netur intus talis exterius demonstratur. Quid
igitur aliud in auro et in vitro. ut ita di
ximus accipimus nisi illa superna patria
illa beatorum ciuium societatem que corda
sibi inuicem et claritate fulget et puri
tate transluceat. Tunc enim omnes sancti in
eterna beatitudine summa claritate ful
gebunt instructa auro dicitur. cum vero ipsi eorum
claritas sibi inuicem in alternis cordibus patet
et cum uniuscuiusque vultus attenditur simul et
consciencia penetratur. hoc ipsum aurum simi
le vitro mundo esse memoratur. Ibi quippe
uniuscuiusque mentem alterius oculis membrorum cor
pulencia non abscondet. sed patebit. animus
patebit corporalibus oculis. ipsa et armo

nia corporis. sicque unusquisque tunc erit conspi-
cabilis alteri sicut nunc non potest esse conspica-
bilis sibi. Nam corda omnium quilibet in luce
vitrea sunt ita quod ubi unus in alterum videre non
possint. non intus vitrea. sed intus lutea vas-
cula concludunt. Civitas quoque illa in qua ele-
cti tanta claritate fulgeret tota perspicu-
itate translucet. quod sancta singulis corda
manifestat. ex auro vero simili vitreo mun-
do ut designet auro clarum. vitreo perspi-
cuum. Manifestum est quod ut in illa celesti Ierusalem
alter alteri conspicua patebit. nec in occulto
aliquid occultum fiet. In plateis quoque ce-
lestis Ierusalem non erit lutum terrene vo-
luptatis. nec pulvis mundane humani-
tatis vel vanitatis. sed fulget auro perfecte
claritatis sicut vitrum impermixte puri-
tatis.

De longitudine et latitudine et altitudine celestis Ierusalem

Cap 20 Longitudine latitudine
et altitudine superdicta civitas
intellectus nominum eo sicut scriptura re-
fert eidem existentis. Unde Iohannes in apo-
calipsi. Longitudo et latitudo et alti-
tudo civitatis equalia sunt. Unde bene quilibet
super Ezechielem quod civitas sancta Ierusalem

ipsum inhabitant dei. evangelicam fecit que hu
manam mensuram perfecte. Propter hoc ipse angelicam
creaturam sursum et humanam deorsum
post per altitudinem et latitudinem civitatis.
hec enim creatura significari possunt ad hunc est
in imis degere. illa vero in sublimibus per
manet. Sed latitudo et altitudo eiusdem
sunt: quia humilitas hominum ad equalitatem
ipsius perducet angelorum. Unde scriptum est: Neque
nubent neque nubentur sed erunt sicut angeli
dei in celo. Unde et per Johannem mensura
hominis que est et angeli. quia nisi ad illam alti
tudinem ipse hic homo perducet. in qua ce
lestis curie angeli stant. Latitudo ci
vitatis eadem est. quanta et altitudo. quia
electi quo modo laborant in imis. ipsi ut
erunt in celestibus sedibus illis sublime
In celesti ierusalem claustrum perfecte   De clau-
beatitudinis ponitur. quia enim ibi ve   stro celesti
nerabilibus officinis undique muni   ierusalem Cap. 21
tur. Sed in unum sigillum littere ponuntur
oratorium in alio celarium in tertio re
fectorium: in quarto dormitorium. Ut orare
ut habitudines. ut reficiatur. ut requiescere
possis. Primo erunt pro similitudine. ipsum per

oratorium de quo quasi vincula seu carceres ho-
mines mundi exuiserunt: ad illud confugiunt
ut sileant. Huic oratorio prope proxime
iungitur celarium habundancie divi-
ne suavitatis. Celarium habundancie
divine suavitatis refectorium eterne so-
cietatis. Sed licet in pace sis, licet habun-
des diviciis, licet fruaris ad libitum
possessis: nichil tibi proderit, nisi quies-
cas in dormitorio tranquille mentis
Nota | Ad quod iungitur officine non destruun-
tur ventorum turbine non adnichilan-
tur vetustate: sed incolumes et incorrupte
permanent absque fine, ut sit pax absque
perturbacione habundancia sine dimi-
nucione societas sine fastidio: quies
sine tedio. Vides ut iste pax perti-
net ad oratorium, habundancia ad ce-
larium societas ad refectorium: quies
ad dormitorium. Attende quod ipsi oratorio
eterne pacis adiacet secretius in-
terius claustrum: adiacet vero sufficiencie So-
cietatis refectorio: adiacet delectacio
dormitorio quietis. Virtus certitudinis
ut sit pax secura, habundancia suf-

caeus. sanctitas delectabilis. Quies ista. Ex-
cludit quoque quies laborem. sanctitas famem. habitu-
dinem pulcritudo. pax tempestatem. Qui igitur
ad illud claustrum perfecte beatitudinis pervenire
desiderat. necesse est ut adhuc in domo probacio-
nis manens ordinem perfecti claustri diligenter
addiscat. Domus siquidem probacionis est vita
regularis. In hac domo discimus quid in
futuro facere debeamus. Hic probamur. ut ibi
recipiamur. In hac domo habemus doctorem
quem nominavi. Ipse enim docet nos ordi-
nem celestis ierusalem. Qui igitur perfecte diligit quicquid
habet sufficiat in celesti desiderio intrare. et
in eo totis medullis cordis delectatur. in ad-
versa tacione et adversa sustinet. talis
dico adhuc in domo probacionis positus. ordi-
nem perfecte beatitudinis ex parte tenet. Sed
cum ad illud claustrum pervenerit. non ex parte
sed ex integro regulam perfeccionis obtinebit.
Ad claustrum perfecte beatitudinis. De coloribus claustri celestis ierusalem Capitulum 22.
Sunt quatuor ordines colorum
distincti quorum diversitas per colores. Est enim
primus ordo croceus. Secundus rubens. tercius virens
quartus ceruleus. Primus est sicut croceus. Secundus
rose. tercius lilio. quartus viole. Hec quatuor diu-

ſitates color deſignat iiij^or ordines electorum. Sicut
enim terreque ſolitudine mittuntur ſemel. Sicut
etiam partes innitentes vinctas in deus ſcilicet
ad celeſte iterum tranſierunt. ita et viuis la
pidibus in clauſtro perfecte beatitudinis creature
columpne ſunt. Et ſi diu ecclesie ſabricam
portitur conueniunt clauſtrum perfecte beatitu
dinis ſuo decor. ita creature columpne decor
et ornant. // Secundus ordo columpnarum roſeo
colore pingitur per quas cruor martirum
nos in concuciunt deſignatur. Harum colump
narum unaqueque imitatur colore. imitatur
et fortitudine. imitatur ruben colore
ſtephani. imitatur flammen colore lau
rencii. imitatur fortitudine quem lapidibus
frangi non potuit. imitatur fortitudine
que in medio ignis incolumnis rema
ſit. // Tercius ordo columpnarum est niuei colo
ris et deſignatur mundiciam confeſſionis.
Confeſſor vitam ſuam de ieiuniis et vigiliis
et aſſiduis oracionibus et vndique polita. et quam
mundiciam mentis et corporis tenere conſue
uerunt. in clauſtro ſuturo beatitudinis
candore mundicie ſine fine ſeruiant
// Quartus ordo columpnarum colore celi candeſe

renit e'. hec dicitur ipse color viole. ueris si
multitudine cum floribus interitur. Nec
mirum si integritas virginum in celo simili-
tudine retinet que in terris integra et abs-
que carnis fragilitatis corruptione manet.
In fervente olei dolio Johannes missus exi-
uit illesus. et quia virginitatis integritatem
secum semper habuit. a corruptione carnis
immunis in tormentis fuit. Nec calor in
tormento carnem nocuit. quam calor luxu-
rie aliquando non accendit. In primo quoque ordi-
ne sunt tamen patres in secundo martires
in tercio confessores. in quarto virgines.

De quadra-
tura claus-
tri. Cap. 23.

Claustrum propter beatitudinem in qua-
dro ponitur ut ex omni parte fir-
miter existentes in eo teneantur ne ele-
uentur prosperis. ne frangantur aduersis. ne de
preteritis doleant ne de futuris nil simili-
ter posse contingere pertimescant. Claustrum qua-
dri non recte stat si unum latus minus
est reliquis minus fiat. Oportet igitur ut me-
sura unius cuiusque lateris. sic uideatur linee
prospere prosperitatis. Habet autem hec linea
longitudinem. propter felicitatis eternitate.
Erit igitur in hac longitudine. me

sunt longitudinis sine fine. In ezechiel
libro scriptum legitur de edificio quod in mon
te a propheta viso fuisse perhibetur quod illud
edificium habuit atrium. quod eius lateribus un
dique disponebatur. Disposicionem siquidem
huius atrii assimulatur quadratura a su
perna claustri. Iste autem vt iam dictum est
hoc atrium complectendo plurimorum fidelium qui
in prudencia fortitudine iusticia atque
temperancia tenent. mensuram spiritualis edi
ficii per quadrum habent. longitudo est equalitas
morum latum. et in quibus iusto perseverancia
usque ad mortem. Et precedencium virtutum
Sed forsitan aliquis dubitat. cum in plurimis
fidelium hec perfecte existunt. cum hec quidem
in libro suo ezechiele. quereret utrum
eciam aliqui qui invenirentur in mandatis dei
vivere. respondit. Sunt octo. Unde in
ezechiele dicitur. Et mensus est atrium lon
gitudine cubitorum centum quadratum. Numerus
centenarius per quadrum quod assignatur
tur atrio. et mensuram perfectionis in illis
iusto. Perfecta sunt. id est qui in quadratura
huius atrii permanent usque recedentes
ab hoc seculo ad illud claustrum perfecte bea

titudinis pueniunt. in q sine aliq defe
cu pmanet. Ubi eni n prudencia potest
decipi n fortitudo frangi n iusticia sub
uti. nec temperancia minui. ut iungeri
est erit in hac pfeccione. sine fine
sine.

De ordine celestis claustri

In claustro pfecte beatitudinis **Ca. 2x**
angeli resident ut in eodem eterne felici
tatis ordine consistunt. Nullo indigent.
et ideo non est eis necessitatem ut laborent.
Non esuriunt nec siciunt. quia celesti pane
saciantur et de torrente voluptatis bi
bunt. faciem patris semper vident. quia pre ceteris
racionabilibus creaturis. pfectam cogni
cionem de eo habent. Amant deum et desiderant
n tamen desiderio cruciantur. n fastidio la
borant. Sicut in materiali claustro multa
sunt que futuram felicitatis ordinem diligit
pcuras indiget. ipsi nimirum usus ut
victum et vestimentum. nichil habent. Et
et que aliquis necessitati concessa sunt.
carent subiectum. Naturam vincunt. ipsi
celestem vitam in tribus ducunt. Contempla
cioni vacant. deum vident desiderant et eius
intimum contingunt. Adnectam tamen indicans

Ms

perficietur expectant. In hac vita angeli ad
nostra tolerant. Et equales angelis post re
surrectionem sunt. Unde beatus Gregorius. Quis mirum
quod Christus nos immortalibus angelis exhibuit equales
nos angelis vivimus sine immortalitatis
statu. Unde et moriendo devicit mortem
non metuit resurgendo. De virtute confidi
ascendendo de celesti patris hereditate
gaudeat. Et quod caput precessisse conspiciat. illuc
subsequi et membra gratulentur. Omnes enim
nos qui in eius fide nati sumus. eius paululum
bis corporis existimus. Nemo ergo fragilitatis hu
mana se desperet. Unigeniti sanguinem
consideret. et in precio suo videt quam magis
est quam tanti valet. Appendat sollicite quo
caput precessit. et quia ad videndum preceptis
astringitur. ad sperandum exemplo co
hortetur. Confidat celos. speret superna
premium. angelorum se sociam sciat. utique in
suo capite prelatum se et angelis gaudeat
Et quamvis in hoc seculo claustri tedium seu labo
res ad tempus sustineat. in claustro non ma
nifesto quomodo est in celis cum angelis quod
etiam sine fine vivet.

De libro vite. Capitulum 24.

Qui in claustro perfecte beatitudinis
resider. procul dubio divine sapie
lectioni vacat. nec retrahit eos aliqua
necessitas corporis. vel aliud impedimentum
laboris. Qui enim in claustro perfecte beatitu
dinis manet. nullo indiget. sed perfectis
omnibus curis. vacare legem in libro vite.
Quatuor sunt libri vite. Unus scriptus fuit in
paradiso alius in deserto. tercius in templo. quartus
scriptus ab eterno et adhuc habetur in celesti
claustro. Primus scriptus est a deo in corde ho
minis. secundus a moyse in tabulis lapideis.
tercius a xpo in terra. quartus in presencia divini
Primus est liber racionis sed corrupcionis. tercius
est gracie. quartus divine sapie. liber vero in para
diso est scriptus. ibidem est corruptus. nec emen
datus. liber qui a moyse in deserto fuit scrip
tus. multociens est corruptus et multociens
emendatus. liber in templo scriptus est a iu
deis natus sum nec est tamen a deo reprobatus.
liber vero divine sapie qui est ab eterno scrip
tus a deo nunquam corruptus. semper idem ma
net. vel ullius mediacionem maculam in se
habet. Cum aliquis comitatur quod agere debe
at per hoc racionabiliter disponere. qui in libro

rtatonis legit. Cu v pcatt c correpti pe
nitet: qi in li. correctois legendo stud3
Si vnire ractaristis vb alius vndiat et ma
gro vbi sint q te ractonsulbitt. vade c no
li am. pec. legit in li. gre. Ihc vnre
mclinas se deorsu: digito scribebat in t
ra. hec imo scriptore. c titulu libri. hec
pena vl calamu. hec c pgamenu. In
clinaco. e misericd dei co descensio. Scrip
tor e Ihc x salvator. qz enim h ora
vt q se inclinat salvet. quem q con
descendit salute pstet. Titul9 in hoc
ope: incipit liber gre. qo enim pces
serit vita: vt dimitteret pcau. f3 di
mittunt pcedente gra. penna vl ca
lam9: e dei digit9 i benignitas sci spc.
hoc calamo: scribunt table moysi. De
eodem dixerunt magi in egipto. hic
e digit9 dei. Pgamenu: e tra. i corda
terrenis desideriys plena. desicatta sun
tne c pil. x superfluitate c carnali
b3 desideriys. Libri materia: e prima sima
dei mia. intcto eius cum versitur
Ad ho enim intedit: vt pcatori miserere
atur. Si ante eni parti philosophie

supponatur. queritur. ethice supponitur. Ethi
ca et moralis scientia in hoc enim libro intitu
vt destruat pravos mores. et bonos superedi
ficent. Reddit lectorem benivolum. docile.
et attentum. Benivolum reddit. dum peccata
dimittit. Reddit attentum dum promittit
future retribucionis premium. Reddit et do
cilem. dum celestibus doctrinis instruit legem
tuam meditare. Ubi sunt inimici qui te accusabant
tam. et c. fforsitan qui te accusabant. sicut
tu peccasti. sic et ipsi peccaverunt. Omnes pecca
verunt et egent gloria dei. + et exivit unus
post alium. vt sequeret precedentem diabolum.
De eo enim dicitur. Egressus est sathan a fa
cie domini. Egressus est autem non vt iob
sanaret. sed vt affligeret. Sic isti non ad
hoc convenerant. vt mulierem in adulterio
deprehensam liberarent. sed vt lapidaret
Nos autem iusticiam legis. vt aliquem
iudicet. Quia propria delicti consciencia remor
det. Vade inquit et noli amplius peccare. Vade
post xpm et non post diabolum. Vade in vi
a mandatorum dei. Vade per semitas ius
ticie. Noli peccare. Et si quis compellit a
nimum carnis fragilitas. repugnet

volumus || Hii tres libri .i. liberacionis
correctionis et ire . scribuntur in uno codi
ce. Hic codex est diuina scriptura de quo per
Johannem in apocalipsi dicitur. Et vidi ange
lum descendentem de celo et habentem in manu
sua librum apertum. Et accepi librum de
manu angeli et deuoraui illum etc. Hu
bes quidem librum deuorauimus cum verba vi
te cum auiditate sumimus In quo deuo
racionis verbo quid aliud quam torpor pi
gricie me reprehenditur quia verba di
uina mystica et per nosmetipsos non requirimus
et nunc ab aliis audimus. librum quidem deuo
rauimus et comedimus. dum verbum dei legi
mus. Multi autem legunt et ab ipsa leccione
ieiuni sunt. Multi vocem predicacionis au
diunt. sed post vocem vacui et ieiuni re
cedunt. quia et si mente intellectum sacri
eloquii percipiunt. obliuiscendo et non ser
uando que audierunt. hec in cordibus suis
abs non reponunt. legunt autem et ie
iuni a leccione non sunt. quia intelligunt et
diuiciis eis in quibus laborant. || hii accepta
librum deuorant et comedunt et ieiuni
non sunt. quia precepta vite que sensus

capx potuit: memoria no amisit. Et
plerumq nascit ut tales qz ex dono
gre celestis et verbu divine papin
atz de divinis pabulo q ipo dulater
intrinsec ruminat. et priores suos fr
atres pcesserit // Et devoraui illu et e
rat in ore meo dulce tamq mel. Li
ber q devorat et comedit: dulcesc in
ore sicut mel efficitur. Qn eni ore
scriptura sacra dulcis est dr. cu inde
diversi mandatis illi replentur qui
et sermons eius ad loquendu. cu inde
expressi sunt adimplendu. Nec ser
mo dei in eo dulcedine no habet que
vita reproba int conscienciam remordz
Et cu devorasse libru: amaricat
us est venter meus. Vn beatus greg. sup
ezechiele. Qn sue iniqt elogia no
nouer bene: p meto pom confitem.
Vn ppha Jeremias Ventre meu
doleo Ventris quippe dolui. q in
ur afflictionis sensit // Sz sciendum
est cu sermo dei in ore cordis
dulcis est recept. huiusmodi pculdubio

cor semetipsum nimium amittescit. Sunt et alij
libri de quibus Johannes dicit in apocalipsi. Et
libri aperti sunt et alius liber apertus est qui est
vite et iudicati sunt mortui ex hijs que
scripta erant in libris secundum opera eorum. li
bri aperti referuntur in quibus iudicantur celesti
a ope suo expressit cunctorum. Et iudicati
sunt mortui ex hijs que scripta erant in li
bris. quia tunc ostensa vita iustorum que in
expansione librorum legitur bonum quod facere
noluerunt atque dampnantur ex eorum operatione
quam fecerunt. Et alius liber apertus est qui est
vite. Unde beatus Gregorius. Liber vite est ipsa vi
sio iudicis advenientis. in qua quasi scriptum
est omne mandatum. quod quisquis cum viderit
mox teste consciencia quid non fecerit intelliget
liber eius dicitur quia iusti in libro divine sapie
ncie fendes. ut vicijs liberentur. Dicitur et liber
vite quia iustos liberat ab eterna morte.
et sic Christus redemit perpetua libertate
et nos in presenti liberat a culpa. in fu
turo reddet liberos a pena. Unde beatus Ia
cobus. Sapiencia que desursum est primum si
quidem pudica est. deinde pacifica. Pu
dica sicut in pastorali legitur quia

custe intelligit. Purificat u[er]o q[uod] p[er]fectio
ne[m] minime se u[est]ri xpi sui societate dis
ingit. Q[uia] ig[itur] scripturam que desursu[m] uel
diliget. q[uod] in libro uite legit. Cum tanto
ad claustrum p[er]fecte beatitudinis p[er]uenerit.
in eo assidue legentes in scientia diuine legis
p[ro]fectus erit. De h[oc] li[bro]. ympedit sapiens dicit
q[uod] origo ei[us] sit eterna. incorruptibilis es
sencia. cognicio uita. Scriptura indelebi
lis. inspeccio desiderabilis doctrina facilis
scientia dulcis p[ro]funditas inp[er]scrutabilis
uerba innumerabilia. et tamen unum verbu[m]
o[mn]ia. huius libri littere non incausto humanita
tis xpi sit scripte s[ed] unio diuinitatis
illuminate. Q[uia] ig[itur] ad inspeccionem illius libri
p[er]ueniet. eruditus sancte dei legis inet
im binet.

De pratello q[uod] est in medio celest[is] claust[ri] Cap[itulu]m 26

Viriditas pratelli
q[uod] est in medio materialis claustri
oculos claustralium reficit. et eos ilari
ores ad legendum reddit. Est enim na
tura coloris viridis ut oculos foue
at obtutum sue visionis. Sic et viridi
tas pratelli q[uod] est in medio celestis claus
tri. oculos supernorum ciuium recreat. et eos

Semp sua nouitate refoueat. Amenitas
siquidem future vite qz viriditas p̄cel
li merces supnaz ciuium reficit sua noui
tate. Nichil eni veterascit. Vl' tristicia
n erit. Sz semp nouitate viriditatis
sue absqz dubio p̄manebit. Nec in
vere arescit nec in autumpno n calo
r' sicambitur estatis. nec marcessit fri
gorib; hyemis. Ibi eni no erit varie
tas temporis. Ubi sep e idep status ecin
tatis. Un Johes in apocalipsi dicit qz
temp' iam no erit. Tamen e tm qd dix
imus qz post resurrectionem no erit temp
Et n q̄ auctoritatis dicerer. nos sim
plicem forsitan impedirer. Et leuauit
iust Johes angelus manum sua in celu
z iurauit p uiuentem in secula qz
temp' iam no erit. Unde beus gg' in mo
ralium li° xxiii°. Temp' nre mortalita
tis iust qz transitorium e. Ut pera
t' no sit. angels h' in sue elocio attes
tatur q dic. p viuente in seclu. qz te
p' iam no erit. Vita e si pphn dicat.
erit temp' eorum iterum. qz p momenta
temp' desinit noie temporis eorum defec

tu notatur ostendes quod sine fine om
modo defectu deficient hij ij ei visio
nis intime consolacione sepiuntur. In
telligitur quoque per temporis mutabilitatis hu
mane veterius defectus. Illo infundet
predicta veritas habundanciam plenius
per infusionem cordis, ut non egeat predi
cacione per verbi divine contemplacionis v
ero ubi quasi summa sciencie suet. ibi ne
mo doctrinam predicatoris egeret.

De ligno vite quod est in medio celestis civitatis. Capitulum 21

In medio prelii eius sicut diximus
corporum amenitas. Porro
lignum vite ut vita sit in amenitate
Illa est enim felix amenitas. cui vita co
creatur non mortis metus. Et cui vita
sine fine sunt. tunc amenitatis vite. cui
vita felix erit. ita ut audiat homo quod
per prophetam dicitur a domino: Longitudine dierum
replebo eum et ostendam illi salutare meum. Longitudo tem
poris. est summa eternitatis. ostensio salutaris
visio salvatoris. Hoc autem salu
tare est lignum vite. // Quomodo sit lignum
vite. Est enim lignum vite arbor quam
deus materialis quam a principio fecit in
medio paradisi. Et est enim quedam arbor

e lignum vite: iusticia e in medio moralis
claustri. Est e arbor vite: xpc in medio ec
clesie. Et e in medio claustri future beati
tudinis: est ipm lignum vite scilicet dei pro
ximo primum lignum fructum tanget homo post
peccatum ut integrum eiecit eet a paradiso: audi
nt a duo. Videte ne sumatis de ligno
vite. Arbor iusticie q e lignum vite in
claustri aie ponit: Ut in virtutes in eo
delectemur. Est aute aie claustrum contempla
cionis secretum. Plantatur aute arbor iusti
cie in terra bone voluntatis radicatur in pro
funda humilitatis: crescit p desiderium ex
pandit ramos p exemplum dat fructum
boni operis: alit esurientem dulcedine
contemplacionis. De hoc ligno p beatum iob de
lignum habet spem si pasum fuit: rursum vi
rescit et rami eius pululant. Sunt vtes ipsi
in mors ligni noie. aliquando crux. ali
quando vero iust ipi aliquando incarnata dei sa
pia: figuratur. In ligno sicud crucis:
hemus spe salutis. Et hic dr de ligno
iusticie cum licz hois assignatur q lignum
eu habet spem: ipe future beatitudinis
iustis expectat retribucione. Si pa

sit fuit . rursum virescat . Nam vbi vis igitur Sunt
in morte passionis per caritatem iustus suffi
citur : in eterne vite viriditatem recipitur .
Et quia hic viruit per fidem : illic virescit
per spem . Et ramus eius pullulat . quia ple
rumque ex passione iusti fideles quoque ad a
morem celestis patrie multiplicantur :
et viriditatem vite spiritualis accipiunt .
Sed hunc pro deo fortiter egisse consulitur
Et sciendum quod lignum iusticie quod in me
dio mortalis mortalitatis clausit penitencia
cum suis virtutibus siccatur // Est e
lignum vite secundum formam humanitatis
christi in medio ecclesie . Sed tamen lignum habet
spem . Sic enim super deus incarnata dei
sapientia per illud figuratur . Hoc quoque lignum
habet spem . quia si passum fuit : rursum vi
rescat . quia et si vero occidi per passione po
tuit : per resurrectionis gloriam rursum
ad vite viriditatem venit . Huius ramus
pullulat : Vt ex resurrectione illius mul
tiplicati longe lateque fideles crescant
ffructus huius arboris est caro vel sanguis
Quia ex hoc fructum serpens abstulit : eterne vite
salutem absque scrupulo dubitacionis expec

tiunt. Lignum vero vite quod eſt in medio clauſtri
ſignificat beatitudinis et ſapientie dei patris. ſiue ubi
mino creature cibus angelorum incarnata verbum
dei ſapientia. factum eſt redemptor peccatorum et ſalus
iuſtorum. Sub ramis huius arboris .i. ſub tu
tela divine protectionis iuſti reſident. et ipſi
tamen eius delectantur et amenitate gaudent
ſaciantur fructus dulcedine et contemplatione
ſpiritus eius ſalubre confirmat. et vitam preſtat
hoc eſt lignum vite. quod vitam cuſtodit in
columne ſine fine.

De ſilencio celeſti clauſtri Ca. 28.

Quibusdam querentibus vitam
ſilencium in celeſti clauſtro
ſed horam et continuum teneat. Sed mich
nos prohibet aliquid de ſilencio ſcrimentes
ut neſcientes: auctoritas docet. Ait
enim Johannes in apocalipſi. factum eſt ſilencium
in celo. quaſi media hora. Unde bernardus:
Nichil prodeſt ſolitudo corporis ſi ſolitu
do cordis deſit. Qui enim corpore remo
tus viuit. et tumultibus conuerſacionis huma
ne et frenorum deſideriorum ſe inſerit. non
in ſolitudine eſt. Si vero aliquis popularibus
turbis corporaliter premitur et tamen nul
los ſecularium curarum tumultus in corde

pricantur: non est in verbo. De hoc secreto
cordis dictum est. ffactum est silencium in
Celo quasi hora media. Media iusti
nos etiam sublimiter per sublevacionem contem
placionis intendit suriges ab infimis
cogitacionum tumultibus premitur et in celo
quasi media silencium fiat. Sed quia hoc silencium
contemplacionis et hec quies mentis in hac
vita non potest esse perfecta: nequaquam horam integram
factum in celo silencium dicitur. sed quasi media. Ut
nec media plene senciatur cum premitti
tur quasi. quia mox ut se animus sublevare
cepit et quietis intime lumine perfundi:
redeunte motu cogitacionum: strepidus
de semetipso confunditur et confusus
cecatur. Bene ergo factum hoc silencium non inte
gre horam sed mediam describitur quoniam hic
contemplacio nequaquam perficitur: quamvis ar
denter inchoetur. Post et hoc auctoritas
alia exponi. Ut angelis in celo silencium
in obediencie factum ante ruinam diaboli:
possit assignari. Multitudo siquidem
angelorum ante casum solum: quoniam deum be
nedictum sine contrarie silencio obediunt.
Sed diabolus silencium rupit. locutus est

ſupplicium et in hec verba prorupit. Ponam ſe-
dem meam ad aquilonem: et ero ſimilis altiſſimo.
Hoc tunc ſilencium in celo quaſi media hora
permanſiſſe dicitur. quia non diu poſt creacionem ſuam
in illud diabolus tenuiſſe perhibetur.// Sicut
ergo ſic lucifer in celo. ſic quidam fratres ſe
habent in materiali clauſtro. Si hodie ſile
cium tenent. ſicut lucifer nobilitate ge
neris vel ſue claritate lucet. et quia ceteros
fratres humilitate precedere debuiſſet: ſimpli
cioribus fratribus exemplum preſumpcionis prebet
magiſtris equales videri volunt ſimpli
ciores fratres ſibi verbis ſeductoriis allici
unt. Et ſicut lucifer qui ſublimior de celo
cecidit: ſic a ſublimitate ſui ordinis
huiuſmodi ſuperbe cadit. Ita ſuctenſi · co
ticates verbis choruſcacionum permittentes
minnas a clauſtro quaſi a celo recedunt. et in
hos ſecum trahunt. Cum ſecularibus habitant.
ſeipſos excuſant. Ad hoc et laborant ut ſi
cut diabolus homines ſeducat: ſic ipſe eos
cum quibus morantur ſua perſuaſione perverſos
reddunt. Obediencia quam diabolus primo
homini precepit: ſervavit in laude dei. et in precep
tis eius inobedientes eviat. Sub ſilen

cio quod inobediencie detinuit. qui et nemine
reprehenderunt. et ipsi et nullo reprehendi vo
lunt // De hoc quieto silencio in li. sapie dicitur.
Cum silencium quietum teneret omnia. et nox in
suo cursu medium iter haberet omnipotens ser
mo tuus exiliens de celo a regalibus sedibus durus
debellator in mediam exterminii terram pro
silivit. // Triplex fuit silencium. Primum silenci
um fuit angelis in celo. ante diaboli
casum. // Secundum fuit hominibus in terra. post pri
mi parentis lapsum. tercium erit in celo post
resurreccionem. quod numquam habebit finem. Pri
mum fuit solis angelis. secundum solis homini
bus. tercium erit angelis et hominibus // Secundum si
lencium fuit ab adam usque ad christum. quia
nam tunc lex subintravit et ydea premisit. sed
in promissione tandem defecit. Ideo homo
considerans per legem neminem iustificari
posse. siluit. Cum quod quietum silen
cium teneret omnia. Nec omnia. quia ea que
ante legem fuerunt. et ea que sub lege e
rant. Illa enim impaciencie desperabant.
ista in promissione defecerunt // Animum
et tunc quando hoc silencium quietum fuisse
dicitur cum sub dominio diaboli teneret. nisi

dmo

forsitan q(uo)d aliquis diceret. Ille re aliq(ua)
i(n)quieta possidet. q(uia) absq(ue) contradictione eam
tenet. Quietu(m) siq(ui)dem silenciu(m) esse d(icitu)r.
q(uan)d(o) nullo p(ro)hibente possidetur. Et nox in
suo cursu mediu(m) iter haberet. Nox .i. peccatu(m)
a diabolo cep(i)t. et descendens ad p(ri)mu(m) homi
ne(m). p(er) successores naturalit(er) currere(t). Medi
u(m) inquit iter haberet. Est enim iter sursum
et iter deorsu(m). sursu(m) ad celos. deorsum
ad inferos. Et (hoc) mediu(m) est vite p(re)sentis
spaciu(m). Tunc (er)go nox in suo cursu mediu(m)
iter tenebat. q(uia) sursu(m) erat et nemo ad ce
los ascendere poterat. s(ed) omnes tam iustos q(uam)
iniustos mors secu(m) trahebat ad inferos
Cu(m) (er)go mors omnes secu(m) ad inferos rape
ret. et peccatu(m) om(n)i spe remota ad su(m)mu(m)
p(er)ueniret. tunc omnip(oten)s s(er)mo tuus de
celo a regalibus sedibus venit. Silenciu(m) er(go)
p(er) q(uod) ostendit(ur) veniendi via p(er) quam ipse ve
nit. scilicet patris obediencia. Ut q(ui) p(er) inobe
dienciam a via veritatis exorbitaverant.
p(er) via(m) obedie(ntie). Xp(istu)m sequentes salute(m) i(n)ueniant
fecit q(uo)d d(omi)n(u)s ait. q(uia) d(omi)n(u)s bellator in me
dia exterminii terra p(ro)siliuit. Dum ne
inq(ui)t e(st) p(ro) verba inquit. liber. tuus.

ctho. cristo. b. die. Pusillacionem siquidem
curinus per effusionem sanguinis debellauit
dyabolum. eripuit genus humanum. et hoc in
medio extremum terre. Tercia extremum
dei est per passionem xpi. diabolus eiectus est a fi
delium cordibus extremitur. Rex enim ne
optimus et sub. in me. tre. Rex erat et a
regalibus sedibus venerat. et eum ad celos
redijt. quos a seruitute diaboli libe
rauerat. ad consequendum sibi secum in
celestibus sedere fecit. Cum ergo homo ad illud
bonum future beatitudinis peruenerit quod
petitur vltimo non habebit. Tunc enim silebit
vniuersitas. habundabit caritas. nec
quicquam ibi deficiet. Vbi vnusquisque omnia
habere in se habet. Tunc enim erit deus omnia
in omnibus.

De angelis et animabus sanctorum loquntur ad deum Capitulum 29.

Quia in claustro
future beatitudinis
aliena loqui liceat complacet et forsitan
se audire quid auctoritas inde dicat
dicit beatus gregorius moralium libro secundo. Sciendum
est quod incorpoream naturam cum loquitur
deus. eius locucio nequaquam vnius atque eiusdem
qualitate formatur. Aliter enim lo

quitur deus ad angelos. Aliter angeli ad
deum. Aliter loquitur deus ad sanctorum animas. aliter
vero sanctorum anime ad deum. Cum ergo quod nature
spiritualis ex corporea opposicione nil ob-
stat. loquitur deus ad angelos sanctos
eo ipso quod cordibus eorum occulta invisibilia
sua ostendit. Ut quicquid agere debent in
ipsa contemplacione veritatis legant. et
velut quedam precepta sint voces ipsa gau-
dia contemplacionis. Quasi audientibus dici-
tur quod videntibus inspiratur. Unde cum eorum cordi-
bus contra humanam superbiam indignacionem
ulcionis deus infunderet. dicit. Venite
et descendamus et confundamus ibi linguas
eorum. Dicit enim eis ut adhereant menti. ipse in-
timus hoc ipsum namque in divina contempla-
cione decernere scis. et in divina contempla-
cione semper crescere. Et nunquam corde
recedere est quasi quodam stabili motu sem-
per venire. Quibus et dicit. Descendamus et con-
fundamus linguas eorum. Ascendunt an-
geli in eo quod creatorem conspiciunt. Descen-
dunt angeli in eo quod creaturam sese
in illicitis erigentem examine dis-
tricctionis premunt. Dicere ergo descendi

m' p confundam linguas eoz. in scrip
cis q' recte agitur ostendere ꝑ vim
interne visionis eoz mentib; exhibendi
indicat' motib; occultis inspirat. Sic
ꝯ angeli ad deū loquntur sicut ꝑ johem
dr. Dignus ē agnus q' occisus ē accipe vir
tutē. ꝯ diuinitate ꝯ sapientiam. Vox enī an
geloz ē in laude conditoris ipa admira
cio intime contemplacois. Miraclm di
ne virtutis obstupuisse dixisse est.
Ipsa excitatus cum reuerencia motus cordis
magn' ē ad aures incorporei spc
clamor vocis. Que vox se q'a ꝑ distinc
ta verba explicat. Dum se ꝑ innos
modos admiracois format. Deus q'
angelis loquitur cum eis voluntas eius
intima videnda manifestatur. Angeli vo
loquntur deo. cum ꝑ hoc q' sup semet
ipos respiciunt in motu admiracio
nis surgunt. Q' dns ad scoz aias lo
quatur. Ca. 3p

Deus ad scoz aias
ꝯ scoz aie ad deū loquntur. Vn
Johes in apocalipsi dicit. Vidi sub
altare dei aias interfectoz ppt verbu
dei ꝯ clamabant voce magna dicen

tes. Usq[ue]quo d[omi]ne no[n] iudicas & vindicas san
guine[m] n[ost]r[u]m de hiis q[ui] h[ab]itant in t[er]ra. Un
dito sup[ra]. Quid e[st] a[n]i[m]as vindicte petic[i]o[n]e[m]
dice[re]. nisi die[m] extremi iudicii & resur
rectio[n]e[m] extinctor[um] corpor[um] desiderare.
Magnus quippe clamor ear[um]. magnu[m]
e[st] desideriu[m]. Tanto en[im] q[ui]sq[ue] minus cla
mat. q[uan]to minus desiderat. Et tanto ma
iore[m] voce[m] in aures incircu[m]scripti sp[iritu]s ex
primit. q[uan]to se in ei[us] desideriu[m] plenius
fundit. Atq[ue] ip[s]a verba ip[s]a sunt desid
eria. Nam si desideriu[m] sermo no[n] esset.
p[ro]ph[et]a no[n] diceret. Desideriu[m] cordis eo[rum]
audivit auris tua. Sed q[uo]m[od]o dicu[n]t[ur]
pete[re] a[n]i[m]as q[ue] & volu[n]tate dei certe s[un]t
& q[uo]d futuru[m] sit no[n] ignora[n]t. De
o q[uo] bibunt. q[uo]d ub ip[s]o sitiunt. Dis
cordaret q[ui]a volu[n]tate conditoris.
si q[uo]d eu[m] vide[n]t velle no[n] pete[re]nt.
eiq[ue] minus inhererent. si volentis d[omi]ni
desiderio pigriori pulsaret. Sed & de
re[surrectio]ne suor[um] a[n]i[m]as loquuntur sic resurrec
tione corpor[um] suor[um] desiderantib[us] p[er]
responsio divina d[icitu]r. Requiescite
temp[us] adhuc modicu[m] don[ec] impleat[ur]

nimium conservorum presentiam virorum desideran-
tibus magis impleretur. Adhuc modo di-
citur enim in ardore desiderii ex ipsa presencia
solacium consolationis aspirent. Ut et maio-
re sit hoc quod animatos desideret. Et res-
pondentis dei omnino sit. Hoc ipsum enim ret-
tinendis certitudine in desideria con-
firmat. Respondet ipsis enim etc. Ut col-
lectionem suam expectare debeant. Eorum
mentibus libenter expectandi mortis in-
fundit. Ut eum cum eius resurrectionem
appetunt, et ex colligendorum suorum nu-
mero gratulentur. Quomodo post resurrectionem

Auctoritate per hominibus loquitur deus. Capitulum 31.
Libenter copiosa ista nec anglos
et nec nunc scorum communem de loqui. Ad eli-
bestium desiderio ipsius deus post resurrec-
tionem hominibus debeant loqui ut quod severe
proposuit auctoritatem non contradicat.
Unde beatus Ieronimus. Cum nobis post resurrec-
tionem dominus ostenderetur per speciem. Et semen
ipsum ipsius omnibus creaturis presit nobis
insinuat. Tunc deitatis mentis nostre cla-
ritate clarum se visione manifestat
et tunc implebitur quod in evangelio

dicit. Venit hora cum iam non in proverbiis loquar
vobis et c. Filius enim de patre palam annunciat.
quia per hoc quod verbum est ex natura divinitatis
nos illustrat, palam quoque de patre annunciare
se asserit, quia per presenciam tunc maiesta-
tis sine specie et quomodo non incipiens gigni-
tur oritur et quomodo coeternus spiritus utrius-
que coeternus procedit ostendit. Aperte namque tunc
videbimus quomodo hoc quod oriendo ab alio est
ei de quo oritur subsequens non est. quomodo
is qui per processionem producitur a preferen-
tibus non preitur. Aperte tunc videbimus quo-
modo et unum divisibiliter tria sint et indivi-
sibiliter tria unum. Apparere quoque in iudi-
cio retributor omnium. Iam verba cessa-
bunt exhortacionum. et nos unquam vite
presentis evidentes In illa quoque suscepti
contemplacione gaudiorum. iam nullatenus
indigebimus audire verbum doctorum. Qualitas corporum gloriosorum post resurrectionem

Ca. 32. Quid de spiritualitate corporum
humanorum post resurrectionem
ne sint spiritus. non ergo sed vere caro. unde
iterum Redemptor in magnitudine resurrec-
cione quod in se ostendit nobis promisit
et quod membra sui secuntur quod in capi-

tis. ea in fine mundi futura est in nobis.
Sed etiam resurreccione animo. essentiam tamen eius
de resurreccionis exipio. Credo namque quod re
surrecturus sum. sed volo ut sciam qualis. Scien
dum quod ipse in eo ut ... in quadam alio subtili
forsitan vel aereo. Non in eo quo morior
corpore resurgam. Sed si in aereo corpore re
surgeam: iam ergo non ero qui resurgo. Nam
quomodo est vera resurreccio. si vera non poterit esse
caro. Aperta quippe racio suggerit. quia si vera caro
non fuerit. procul dubio resurreccio non pot
erit dici. Ubi non resurgit quod cecidit. Cre
dendum est quod. quod necesse est corpus nostrum in illa
resurreccionis gloria erit inpalpabile. ve
tis subtilius vel aere. Erit autem subtile
quidem per effectum spiritualis potencie. sed pal
pabile per veritatem nature. In illa quoque
celestis regni gloria caro secundum naturam
erit. sed secundum passionis desiderium non erit
quia devicto mortis aculeo: inmortalitas in
corrupcione regnabit. Credimus quoque et con
fitemur carnem nostram post resurreccionem
futuram et eandem. et diversam. eandem per
naturam. diversam per gloriam. eandem per ve
ritate. diversam per potenciam. Erit namque subtilis

lis: ipse incorruptibilis erit passibilis
ipse non amittet essentiam nature veritas
Quoniam quidam simpliciores fratres
de animabus in quibus locis sint dubi-
tant. ideo volumus ut de eis diuine
scripture verbis certiores fiant. Ait
enim beatus Gregorius in octauo moralium
Qui se seu intelligunt spe aliquo
moriente egrediente anima et claus-
tro carnis accepit. meritum scilicet sine
ulla permutatione retinebit. Ut nec
exaltata ad supplicium perveniat. nec e-
tiam mersa supplicijs ultra ad reme-
dium ereptionis ascendit. Neque enim im-
perium redemptoris post mortem
liberavit quos ante mortem gratia ad
veniam non reformavit. Item moralium li-
bro quarto. Electi dei et perfecti viri postquam de
corporibus transierunt neque per mortem
spatia sicut antiqui patres a patrie ce-
lestis perceptione differuntur. mox ipsi
per ut a colligatione carnis exeunt
in celesti sede requiescunt. Hec autem
quod in quarto dialogi li. dicit ipse ante
restitucionem corporum in celo recipiantur

In quibus locis anime iustorum sint post resurrectionem. Ca. 33.

tiis iustorum. Quia nec de omnibus iustis fateri
possumus: nec de omnibus negare. Alia sunt
quorundam tunc iustorum quos quibusdam adhuc
mansionibus a celesti regno differri
in quo dilacionis dampno quid aliud innuitur
nisi quod de perfecta iusticia aliquid minus habu-
erunt. Et tamen luce clarius constat quia perfec-
torum iustorum anime mox ut huius carnis claustra
exeunt: in celestibus sedibus reci-
piuntur. Hoc tamen ipsis iustis pro retribu-
cione sue iusticie crescet in die iudi-
cii. quod nunc animarum sola. postmodum et cor-
porum beatitudine perfruentur. Ut in ipsa
quoque carne gaudeant. in qua dolores cru-
ciatus quos pro domino pertulerint. Propterea sci-
endum est. ipsum et si baptizatos ipsum est. paru-
lorum possint. regna celestia ingredi cre-
dendum non est. quia nos nullis paruulis eius
de regni celestis aditus a parentibus
claudetur: si male viuunt. De summo ablutate brz de operacione Ca^m. 3e.

Creator omnium deus per omnipotentie
cum ei clamamus nobis prius
et ei omnia operatur quamuis nec
tamen angustatur. ita ut sic exteriora circum-
det ut interiora impleat. sic interiora

implet. Ut exteriora circumdet. Sic summa re
git ut ima no deserit. sic imis pses est
ut a superioribus no recedit. Sic latet in sua
spe. ut tn cognoscatur in opacione. sic in
suo ope cognoscitur: ut tn coprehendi no
valeat cognoscentis estimacione. Sic vide
ut videri nequeat. sic videri no valet
ut tn ei psencia ipsa sua indicia teste
tur. Sic se intelligendu pbet. ut tn ip
sa nobis radiu sui intellectus obnubilet
& rursum sic caligine nos ignorancie
reprimit: ut tn mete radijs sue
claritatis intimiscat quatinus & sublevata
tn quempiam videat & reverberata cotrem
iscat. & ipsa secreti e videre no pot.
aliquid videndo cognoscat. Sunt nunc
in ecclesijs quida plurimi q licet divi
sis opibus sint intenti: tn operantur
coniuncti. Interiora domus sue implent
doctrina. exteriora vero circuit prudencia
Nec tn sic doctrine studeant ut a pru
dencia cessent. nec sic curis exterio
ribus inhiant: ut a spuali doctrina resi
tescant. Summa regunt: & tn ima no
deserunt. Illi cu potestate. isti cu

humilitate. Non enim a sapientibus recedunt:
et tamen simplicioribus stultis condescendunt.
Sic liceat stultis in sua voluntate: ut tamen
aliquando cognoscantur in operacione. Sic
cognoscuntur in suo opere: ut vix rephen
di possint cognoscentis estimacione.
Sic assunt quoque: ut videri nequeant quia
quamvis remoti sunt corpore: assunt tamen
sollicitudini circumspeccione. Sic se intellige
dos prebent ceteris: ut vix intelligi vale
ant. et a districtis. Nec tamen sic scaxtm
mentis obnubilat. quin pro tempore et loco
quibus congruum viderint: illud dicant.
Et ipsi summo ablutam toto affectu mentis
ita inhereat ut hinc in terris positi [illegible]
summi ablucionis tenent. Ut profi[illegible]
ta nequeunt. et eos quos sub ipsis f[illegible]
sua tenere cogunt. Alios re[illegible]
et uberius rephendi vol[illegible]
[illegible] in se ... desiderant. qui[illegible]
[illegible] et oculis divine maiest[illegible]
ostendant. Et ipsi septem rep[illegible]
mundo corde ... ut ... [illegible]
in firmamento videant. oculum cordis [illegible]
ne terrene vanitatis inmittant. In fu

tura siquidem vita de qua videbitur ab
hiis quorum mentis oculis vicijs pregrauantur.
Videbimus nisi deum ipsum qui erit ine-
fabilis premium. Ut post hanc tenebris
mortalitatis gaudeamus luce divine
contemplacionis. Que nimirum visio ne
fide inchoatur sed tunc in spe perficitur.
quando cernimus dei sapienciam quam modo
per ora predicancium quasi per deriva-
ta flumina sumimus in ipso suo fon-
te bibemus. In libro 4 dialogi scriptum re-
peritur quod sicut mali malos in supplicio.
sic boni bonos cognoscent in regno.
In quo viz cognicione utriusque partis cri-
minibus excrescit retribucionis. Ut scilicet bo-
[...] pli gaudeant. et secum eos le-
[...] conspiciunt quos amaverint. et ma-
[...] eis torqueantur quos in hoc
[...] erint. despecto deo eos no-
[...] consumunt penam stre[...]
[...] incommutabilis in electis. et
[...] eos quos in hoc cognouerant
[...] cognoscet. sed velud visos nec
cognitos recognoscet bonos quos
nunquam viderunt. Anima enim illic de

communi claritate deum conspiciant: non
est quod ibi nesciat. Ut scientem omnia sciunt
Tunc enim in claustro perfecte beatitudinis
angelis et hominibus deus perit quibus nichil de
ee potit quia abbatis more dei sapiencia
omnibus omnia providebit. Ibi nullus in suo
ordine deficiet quia in libro divine sapie(n)
in quo scriptus est ordo nature. Unusquisque
legeret De priore qui nos precessit ad laborem
dedicat a requiem Capitulum 34.

Dicit sapiens
verbis innotescit paucis. et ideo
sicut sapientia sciencie dicitur quod quidem vis
ei de multis pauca refert. sic quando
de aliquis simplicibus loquimur oportet vt
eis diffusius et verbis plurimoribus loquatur
et tractatum longius extendi. Quia simpli
cioribus fratribus intendebam loqui. Conmisi
tam hunc operi sine pena. De inceptore
ordinis nostri simplicioribus fratribus aliquid
in tractatu dicam. Inceptor siquidem or
dinis nostri missus fuit a claustro summi
abbatis a summo videlicet dei patris. Venit in
hunc mundum. induit humanitatis habitum.
Induit veste carnis. vocavit fratres
nos ad claustrum perfecte religionis. Opere

miſte graciam. Poſuit manum. promiſit den
arium. Collegit conventum conſtituit numerum xii.
o. aplos. et diſcipulos quos plures in conſortes. Co
nſtruxit eccleſiam. per totum orbem terrarum diffu
ſam. Poſuit comunem vitam. ſecundum regulam ſub
ſcis aplis conſtitutam. Sicut paterfamilias operarios ad
laborem precedit. et eos poſt laborem ad qui
etem clauſtri reducit. ſic xpc poſt hunc mun
di laborem ſuos deducet ad regnum, poſt
laborem ſalis mundane tribulacionis ad re
quiem divine contemplacionis // Velle ſcire quod
ſignificant illi. xii. apli. vt poſſim eos ſal
tim in aliquo ſequi. hii ſunt. Petrus. andreas
Jacobus. Johes. Thomas. Jacobus. Phi
lippus. Bartholomeus. Matheus. Symon. Judas
Tandus ſcariothes. Petrus agnoſcens. An
dreas virilis. Jacobus luctator. Johes
gracia. Thomas geminus. Jacobus ſuppla
tator. Philippus os lampadis. Bartholo
meus filius ſuſpendentis aquas. Matheus dona
tus. Symon obediens. Judas laudis vel
confitens nupcium // Item ut benivole dei
ſicut petrus agnoſcant ſicut andreas vi
riliter agant. Sicut Jacobus luctantur
contra vicia adiuvante dei gracia que eſt

in Johe sicut Thomas. & si aliquando dubi
tat postea tamen continue ut credit. Sicut
Jacobus vicia supplantat. Sic philippus
apto ore deum predicat. Sicut Bartholo
meus suspendit qui populos in lapsu mundi
positos a terrenis sustollunt sicut matheus
omnibus que possidet renunciat. & seipsos de
negat. Sicut symon deo obediunt & sicut
iudas peccata sua confitentur & diuinis lau
dibus incumbunt. Hii a deo non recedunt. nec
sicut Judas scariothes loculos portant
& loculi munera contemplantes magistros tradunt. De
illis insidiantes detrahunt. Qui tales
sunt a deo recedunt. Qui autem in tribula
cionibus eum xpo permanserunt in futuro ce
lestis glorie participes erunt. & qui secuti sunt
eum ad laborem. sequuntur eum ad requiem. In
libro vite legitur. Floribus amenitatis
paterne delectata. sub umbra ligni vite
quem sub umbra diuine protectionis requi
escerent. Eo ipso erunt in claustro patientie
beatitudinis & perfruentur dulcedine
diuine contemplacionis. Hec requies
mea in seculum seculi hic habitabo quoniam elegi eam
Ibi videbo deum salutatorem meum. Deo

scio enim quod redemptor meus vivit et in novissimo
die de terra surrecturus sum. Nos dicit creatorem et
redemptorem. Qui enim omnia creavit de captivitate
vero sua nos passione redemit. Et
qui vere impiorum manus occubuit in celo vivit
In novissimo quoque die resurgam Ut in aeterno
meo verus homo verum hominem deum videat. Repo
sita est hec spes mea in sinu meo. Cum vere quod
nichil certius nos habere credimus ipsum quasi in si
nu tenemus. In sinu quoque spes reposita tenetur
quia vera certitudine de spe resurrectionis presumpsit
laudabilis quoque deus in vita mea ut possim
eum laudare in futura vita. Laudabilis de
re sua opere humane creacionis: et post lapsum hu
manum generis, laudabilis de nostra reparacio
nis, laudabilis et pro bono future resurrec
cionis. Et adhuc adiciam super omnem laudacio
ne istam. Post penam enim creacione et pec
care et mori homo potuit. post reparacionem
peccare scilicet et mori non desiit. Sed post resur
reccionem et mori et peccare ~~[illegible]~~ cessabit
Et hec laus est super omnem laudem quia non
impedietur aliquo casu, nec habebit finem.
Mirabilis quidem deus in sanctis suis. Deus israel
ipse dabit virtutem et fortitudinem plebi sue benedictus.

R. In presenti mirabilis in sanctis suis in
miraculis faciendis. In futuro autem
mirabilis in remunerandis bonis. Ip-
se dat in presenti plebi sue adhuc infir-
me fidei virtutem pacis fortitudinem
in futuro autem dabit virtutem incor-
ruptionis fortitudinem immortalitatis
Benedictus deus. Amen.

Explicit liber iiii. De claustro anime
compositus a Hugone priore canonicorum
sancti Laurencii in pago Ambianensi.

De Claustro Animae compositus
ab Hugone Priore Canonicorum
Sti Laurencii in Pago Ambianensi

182

181

182

181

fait

1110

ON THE CLOISTER
OF THE SOUL

M S.
—
XV. CENTURY

